

Міністерство освіти і науки України

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

АТАМАНЮК МАРІЯ-ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА

УДК 911.3:332.3-047.44](477.8)

ДИСЕРТАЦІЯ

**ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНА ДІАГНОСТИКА ВИКОРИСТАННЯ
ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕДКАРПАТТЯ**

11.00.02 – економічна та соціальна географія

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

М.-Т. Атаманюк

Науковий керівник Сухий Петро Олексійович, доктор географічних наук, професор

Чернівці – 2019 рік

АНОТАЦІЯ

Атаманюк М.-Т.М. **Економіко-географічна діагностика використання земельних ресурсів Українського Передкарпаття.** – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук за спеціальністю 11.00.02 – економічна та соціальна географія. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Міністерство освіти і науки України, Чернівці, 2019.

У дисертації висвітлено основні поняття, які пов'язані із використанням природних ресурсів. Обґрунтовано алгоритм дослідження обраної тематики. Відстежено часові проміжки досліджень, які проводились у сфері земельних ресурсів.

Проаналізовано природно-географічні, соціально-економічні та еколого-географічні чинники формування структури земельного фонду території Українського Передкарпаття. На основі аналізу раніше проведених схем районувань території обраного регіону, виділено межі території дослідження в розрізі низових адміністративно-територіальних одиниць, здійснено природно-господарське районування: регіон-субобласть-район. За результатами досліджень виділено: 1 природно-господарський регіон – Українське Передкарпаття, в межах якого виокремлені нижчі територіально-ієрархічні одиниці – 3 природно-господарські субобласті та 11 природно-господарських районів.

На основі виокремлених одиниць природно-господарського районування проведено структурно-функціональний аналіз використання земельного фонду за всіма категоріями земель, визначено сільськогосподарську освоєність території, рівні залучення земель до господарського обліку. Окрім того детально досліджено та обчислено частки по кожній із складових категорій земель. Виконано серію картосхем.

На основі економіко-географічної діагностики регіону дослідження визначено основні показники екодеструктивності території Українського Передкарпаття, які впливають на раціональне використання земельних ресурсів. Запропонована методика оцінювання території за впливом екодеструктивних показників та обчислено сумарний рейтинг місць для проведення аналізу території

при економіко-географічній та екологічній діагностиці земельних ресурсів. Проведені розрахунки за всіма дванадцятьма показниками екодеструктивності. За отриманими результатами було виокремлено чотири діапазони рейтингових місць, які дозволяють охарактеризувати рівень екодеструктивності території Українського Передкарпаття.

Отримані висновки дали змогу розробити блокову систему рекомендаційних заходів щодо раціонального використання земельних ресурсів Українського Передкарпаття. Обчислено різниці між оптимальними та наявними частками земель кожної із категорій.

Ключові слова: землекористування, земельні ресурси, цільове призначення земель, категорії земель, екодіагностика, економіко-географічна оцінка, природно-господарське районування, Українське Передкарпаття.

Список публікацій здобувача

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Дарчук К. В., Атаманюк М.-Т. М. Регіональні особливості антропогенної перетвореності території Івано-Франківської області. *Науковий вісник Чернівецького національного університету : збірник наукових праць. Географія*. Чернівці, 2011. Вип. 553-554. С. 16-20. (Особистий внесок автора: розраховано показники екологічної стабільності окремих районів Івано-Франківської області).
2. Сухий П. О., Атаманюк М.-Т. М. Структура та експертна грошова оцінка земель водного фонду. *Науковий вісник Чернівецького національного університету : збірник наукових праць. Географія*. Чернівці, 2011. Вип. 587-588. С. 155-163. (Особистий внесок автора: розроблено алгоритм проведення оцінки земель водного фонду, експертну грошову оцінку окремої земельної ділянки водного фонду).
3. Сухий П.О., Атаманюк М.-Т. М. Особливості землекористування територій населених пунктів Тернопільського Придністер'я. *Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць. Географія*. Чернівці, 2012. Вип. 633-634. С. 92-96. (Особистий внесок автора: охарактеризовано структуру землекористування Тернопільського Придністер'я по кожній із категорій земель, обчислено показники антропогенного перетворення території дослідження).

4. Атаманюк М.-Т. М. Особливості використання земельного фонду Буковинського Передкарпаття. *Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. Географія*. Чернівці, 2013. Вип. 672-673. С. 71-77.

5. Скрипник Я. П., Атаманюк М.-Т. М., Гуцул Т.В. Аспекти розробки та використання ГІСППР в землеустрої території Нижньостанівецької сільської ради. *Науковий вісник Чернівецького університету. Географія*. Чернівці, 2014. Вип. 696. С. 61-70. (Особистий внесок автора: досліджено структурно-функціональні особливості муніципальних ГІС у землеустрої).

6. Сухий П. О., Атаманюк М.-Т. М. Територіальна диференціація сільськогосподарського землекористування природних районів Передкарпаття. *Наукові записки Тернопільського національного університету імені В.Гнатюка. Серія : географія*. Тернопіль, 2014. № 1 (випуск 36). С. 210-216. (Особистий внесок автора: досліджено структуру земельних ресурсів природних районів у межах Українського Передкарпаття, обчислено площі земель відповідно до їх розподілу на категорії).

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав

1. Атаманюк М.-Т.Н., Сухой П.А., Скрипник Я.П. Структурно-функціональний аналіз сучасного землепользования Украинского Прикарпатья. *Навуковы часопіс : Магілёўскі Мерыдыян*. Могилев, 2017. Том 18, Выпуск 3-4 (39-40). С.60-67. (Особистий внесок автора: розраховано частки кожної з категорій земель у межах природно-господарських районів Українського Передкарпаття, проведено аналіз кожної з категорій земельних ресурсів досліджуваного регіону).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

Матеріали та тези наукових доповідей

1. Атаманюк М.-Т. М. Проблемні питання методики землеоцінювання в Україні. *Українська історична географія та історія географії в Україні* : матеріали міжнародної наукової конференції, м. Чернівці, 7-10 жовтня 2009 р. Чернівці, 2009. С. 156.

2. Атаманюк М.-Т. М. Особливості землекористування території населених пунктів Тернопільського Придністер'я. «Молоді науковці – географічній науці» : збірник наукових праць Всеукраїнської конференції з міжнародною участю. Київ, 2012. Вип. VIII. С. 97-98.

3. Атаманюк М.-Т. М. Забудовані території в структурі землекористувань (на прикладі Тернопільської області). *Еволюція та антропогенізація ландшафтів передгірських та гірських територій*: матеріали міжнар. наук. конф., м. Чернівці, 31 трав. – 2 черв. 2012 р. Чернівці, 2012. С. 50.

4. Атаманюк М.-Т. М. Дарчук К. В. Особливості рівня екологічної стійкості території Буковинського Передкарпаття. *Екологія, неоекологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування* : матеріали II міжнар. наук. конфер. студентів, магістрантів, аспірантів та молодих вчених, м. Харків, 5-6 грудня 2013 р. Харків, 2013. С. 55-56. (*Особистий внесок автора: розраховано рівень екологічної стійкості території Буковинського Передкарпаття в розрізі сільських рад*).

5. Сухий П. О., Атаманюк М.-Т. М. Сучасний стан земель лісового призначення території Передкарпаття. *Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці, 9 - 11 жовт. 2014 р. Чернівці, 2014. С. 191-193. (*Особистий внесок автора: розраховано частку земель лісового фонду в межах природно-господарських районів Українського Передкарпаття*).

6. Сухий П. О., Березка І. С., Атаманюк М.-Т. М. Вплив господарської діяльності на екологічний стан території Українського Передкарпаття. *Географія, екологія, туризм : теорія, методологія, практика*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 21-23 трав. 2015. Тернопіль, 2015. С. 127-129. (*Особистий внесок автора: здійснено аналіз впливу антропогенних навантажень та перетвореності на земельні ресурси Українського Передкарпаття*).

7. Сухий П.О., Атаманюк М.-Т.М., Скрипник Я.П. Окремі аспекти структурно-функціонального аналізу сучасного землекористування Українського Передкарпаття. *Українська географія : сучасні виклики*: зб. праць у 3-х т. Київ, 2016. Т. III. С. 149-151. (*Особистий внесок автора: обчислено частки кожної із категорій земель Українського Передкарпаття, здійснено аналіз сучасного стану землекористування регіону*).

8. Сухий П.О., Атаманюк М.-Т. М., Дарчук К.В. Екодіагностика земельного

фонду території фізико-географічних районів Українського Передкарпаття. *Від географії до географічного українознавства : еволюція освітньо-наукових ідей та пошуків (до 140-річчя започаткування географії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича) : матеріали міжнародної наукової конференції, м. Чернівці, 11-13 жовтня 2016р. Чернівці, 2016. С. 200-202. (Особистий внесок автора: розраховано окремі показники екологічної стійкості території дослідження).*

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати

1. Сухий П. О., Атаманюк М.-Т. М. Особливості передавання окремих об'єктів водного фонду в оренду. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва: збірник наукових праць Західного геодезичного товариства УТГК. Львів, 2012. Вип.12. С. 79-83. (Особистий внесок автора: створено алгоритм етапів передавання окремих земельних ділянок об'єктів водного фонду (ставків) в оренду на конкурентних засадах, розраховано нормативно-грошову та експертну оцінки конкретної земельної ділянки водного фонду).*

SUMMARY

Atamanyuk M.-T.M. **Economic-geographical diagnostics of the use of land resources of the Ukrainian Carpathian region.** – Manuscript.

Thesis for the degree of the candidate of geographical sciences in specialty 11.00.02 – economic and social geography. – Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2019.

The dissertation covers the main concepts related to the use of natural resources. The algorithm of research of the chosen subject is substantiated. The time intervals of research conducted in the field of land resources were monitored.

The natural-geographical, socio-economic and ecological-geographical factors of formation of the structure of the land fund of the territory of the Ukrainian Precarpathians are analyzed. Based on the analysis of previously carried out schemes of zoning of the territory of the selected region, the boundaries of the territory of the study were

distinguished in the context of the lower administrative-territorial units, and the natural-economic zoning was carried out: the region-suboblast-district. According to research results, 1 natural-economic region - Ukrainian Precarpathian region, within which the lower territorial-hierarchical units are located, are 3 natural-economic suboblasts and 11 natural-economic districts.

On the basis of the located units of natural and economic zoning, a structural and functional analysis of land use for all categories of land was carried out, the agricultural development of the territory, the level of attraction of land for economic accounting were determined. In addition, the shares in each of the constituent categories of land are investigated and calculated in detail. Series of maps was created.

On the basis of economic-geographical diagnostics of the study area, the main indicators of ecological destructiveness of the territory of the Ukrainian Precarpathians, which influence the rational use of land resources, are determined. The proposed method of estimation of the territory for the influence of ecologically destructive indicators and calculated the total ranking of places for the analysis of the territory in the economic-geographical and ecological diagnostics of land resources. Calculations were made for all twelve indicators of ecodesign. Based on the results, four ranges of rating places were identified which allow us to characterize the level of environmental degradation in the territory of the Ukrainian Precarpathians.

The obtained conclusions made it possible to develop a block system of recommendations for the rational use of land resources of the Ukrainian Carpathian region. The difference between the optimal and available shares of land in each of the categories is calculated.

Key words: land use, land resources, purposeful use of land, land categories, ecodiagnosics, economic-geographical estimation, natural and economic zoning, Ukrainian Precarpathians.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	10
ВСТУП	11
РОЗДІЛ 1. СИСТЕМА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ	17
1.1. Теоретичні основи структурно-функціонального аналізу використання земельного фонду.....	17
1.2. Методичні принципи, прийоми і технології дослідження структури і функцій землекористування.....	26
1.3. Ретроспективний аналіз досліджень структурно-функціональних особливостей земельного фонду.....	36
Висновки до розділу 1.....	45
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ І ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДУ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕДКАРПАТТЯ	47
2.1. Специфіка геопросторового положення та природно-географічні чинники формування земельного фонду регіону.....	47
2.2. Соціально-економічна складова структуризації і функціонування земельних ресурсів.....	57
2.3. Еколого-географічні передумови існуючої структуризації та функціонального використання земельного фонду.....	80
2.4. Обґрунтування комплексного природничо-суспільно-географічного районування території Українського Передкарпаття з метою аналізу використання земельного фонду	87
Висновки до розділу 2.....	101
РОЗДІЛ 3. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ У ПЕРЕДКАРПАТТІ	103
3.1. Структурно-функціональний аналіз використання земель Українського Передкарпаття.....	103
3.2. Землі сільськогосподарського призначення.....	107
3.3. Землі лісогосподарського призначення.....	116
3.4. Землі житлової та громадської забудови.....	121

3.5. Землі водного фонду.....	127
3.6. Малопродуктивні землі.....	132
3.7. Землі особливого призначення.....	136
Висновки до розділу 3.....	144
РОЗДІЛ 4. ЕКОДІАГНОСТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕДКАРПАТТЯ	147
4.1. Економіко-географічна діагностика функціонального використання земель	147
4.2. Основні рекомендаційні напрямки ефективного територіально- функціонального використання земельного фонду	170
Висновки до розділу 4.....	179
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	181
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	184
ДОДАТКИ.....	205

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів

АСГО – активний сільськогосподарський обіг
АТ – акціонерне товариство
АТГ – адміністративно-територіальна громада
АТО – адміністративно-територіальна одиниця
АТУ – адміністративно-територіальний устрій
ВАТ – виробниче акціонерне товариство
ГІС – географічна інформаційна система
ДГХП – державне гірничо-хімічне підприємство
ДРЕС – державна районна електростанція
ЗКУ – земельний кодекс України
ЗР – земельні ресурси
КСП – колективне сільськогосподарське підприємство
МТК – міжгалузеві територіальні комплекси
ПГР – природно-господарський район
ПГТВ – природно-господарський територіальний виділ
Пд-Сх – південний схід
Пн-Зх – північний захід
ПНО – потенційно-небезпечні об'єкти
ПТК – природно-територіальні комплекси
СРСР – Союз Радянських Соціалістичних Республік
ТУП – територія Українського Передкарпаття
УП – Українське Передкарпаття

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Земельні ресурси – найцінніше з багатств, якими володіють люди. Від нашого ставлення до землі та господарської діяльності залежить наше майбутнє. Земельний фонд України становить 5,7 % території Європи. На загальноєвропейському тлі його вирізняє висока частка сільськогосподарської освоєності, особливо в її структурі частка ріллі, що пов'язано з високою природною якістю українських земель. Окрім того, земля є основним засобом виробництва в сільському, лісовому господарствах і просторовим базисом розміщення об'єктів виробничої та соціальної інфраструктури.

Зважаючи на географічне положення, природні особливості території Українського Передкарпаття, які зумовлюють суттєві територіальні відмінності у структурі земельного фонду, та господарську діяльність людини, внаслідок якої сформована спеціалізація та структура виробництва, які зумовлені природно-географічними, соціально-економічними та історичними чинниками, дослідження території Українського Передкарпаття особливо актуальне в умовах сьогодення. На основі територіального поділу праці та особливостей використання земельного фонду формуються своєрідні природно-господарські утворення, яким притаманна певна спеціалізація, розташування, організація території та характер антропогенного навантаження на земельні ресурси. Розвиток сільського та лісового господарства, а в нинішній час – рекреаційної галузі виокремлює досліджувану територію з-поміж інших на теренах України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження ґрунтується на Законах України «Про Державний земельний кадастр (ВВР, 2012, №8)», «Про генеральну схему планування території України (ВВР, 2002, №30)». Дисертаційна робота виконувалась у відповідності до наукової тематики кафедри географії України та регіоналістики ЧНУ ім. Ю.Федьковича «Структурні зміни господарського комплексу Карпато-Подільського регіону України в сучасних умовах (№ держ. реєстрації 0106U003613)», «Географічні аспекти дослідження способу життя населення Карпатських областей України» (№

держ. реєстрації 0111U000180) і кафедри геодезії, картографії та управління територіями ЧНУ ім. Ю.Федьковича «Удосконалення топографо-геодезичного та картографічного забезпечення кадастру природних ресурсів із застосуванням геоінформаційних технологій і систем (№ держ. реєстрації 0110U001559)», «Геоінформаційне забезпечення досліджень природно-господарських систем Західної України» (№ держ. реєстрації 0115U001039).

Мета і завдання дослідження. За мету дослідження було поставлено виявлення просторових особливостей розподілу та використання земельного фонду, його антропогенізації, проведення природно-господарського районування та розробка рекомендацій для оптимізації сучасного збалансованого землекористування на території Українського Передкарпаття.

Основні завдання дослідження:

- проаналізувати й узагальнити теоретико-методологічні положення та наукові напрацювання соціально-економічної та природничої географії з питань земельних ресурсів, землеустрою, екодіагностики та районування території;
- здійснити структурно-функціональний аналіз чинників формування земельного фонду регіону дослідження;
- провести природно-господарське районування території Українського Передкарпаття з урахуванням існуючої структури землекористування та наявної соціально-економічної ситуації;
- з'ясувати географічні особливості формування структури земельного фонду сучасного стану його використання, дослідження особливостей антропогенного впливу на стан і якість основних категорій земель;
- обґрунтувати показники, критерії та вдосконалити методику оцінювання економіко-географічної діагностики земельного фонду території Українського Передкарпаття;
- визначити можливості та обґрунтувати рекомендації з оптимізації землекористування в досліджуваному регіоні.

Об'єктом дослідження слугують земельні ресурси території Українського Передкарпаття як складне природно-антропогенне утворення.

Предмет дисертаційного дослідження – економіко-географічна діагностика використання земельних ресурсів Українського Передкарпаття.

Методологічна основа і методи дослідження. Теоретико-методологічну основу дисертаційної роботи становлять фундаментальні положення теорії та методології суспільної та конструктивної географії, загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Комплексність і багатоаспектність проблематики формування, розподілу та використання земельного фонду вимагає застосування кількох груп методів пізнання, основними з-поміж яких є: загальнонаукові (аналізу, синтезу, класифікації, типізації, експертного оцінювання).

При дослідженні структури та функцій землекористування в роботі використано низку підходів, серед яких: географічний, екологічний та інформаційний. Головним принципом дослідження земельних ресурсів обрано геосистемний, з-поміж інших використовувались принципи інваріантності, оцінковості, конструктивізму, структурно-географічний, структурно-функціональний та організаційно-просторовий. При обробці даних і картографуванні одержаних результатів застосовувалося багатофункціональне програмне забезпечення Excel, Statistica та програмно-інформаційні платформи ArcViewGis 3.2, MapInfo Professional 8.0.

Нормативно-правове та інформаційне підґрунтя дисертаційного дослідження склали закони та постанови, прийняті Верховною Радою України з проблем земельної реформи та землеустрою, нормативні документи, які регламентують порядок і спосіб використання земельних ресурсів, матеріали Головних управлінь державної статистики та земельних ресурсів у Львівській, Івано-Франківській та Чернівецькій областях, монографічна та довідкова література, матеріали періодичних видань, наукових конференцій, аналітичні розрахунки автора.

При виконанні роботи використані матеріали монографій наукових збірників і публікацій у фахових вітчизняних і зарубіжних виданнях, з яких необхідно виділити теоретико-методологічні дослідження та наукові напрацювання провідних економіко- та фізикогеографів, економістів-аграрників фахівців у галузі землеустрою та кадастру територій: К.І. Геренчука, М.О. Барановського, М.Д. Заячука, Г.І. Денисика,

В.О. Джамана, К.Й. Кілінської, П.Ф. Козьмука, І.П. Ковальчука, О.М. Маринича, А.Г. Мартина, Г.П. Міллера, І.Л. Новаковської, Л.Я. Новаковського, Л.Г. Руденка, О.С. Петраковської, В.П. Руденка, Я.Б. Олійника, О.М. Паламарчука, Р.М. Панаса, М.М. Паламарчука, Л.М. Перовича, М.Д. Пістуна, А.Я. Сохнич, П.О. Сухого, П.Т. Саблука, А.М. Третяка, О.Г. Топчієва, П.Г. Шищенко, М.В. Щурика, П.Г. Черняги.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що на основі опрацювання значного масиву літературних, статистичних джерел, матеріалів і результатів авторських досліджень у дисертаційній роботі:

уперше:

- проведено комплексну економіко-географічну оцінку стану сучасного землекористування регіону дослідження, що дозволило виявити типові та особливі риси;
- обґрунтовано сучасне межування території Українського Передкарпаття як природно-господарської області;
- застосовано методику економіко-географічної діагностики функціонального використання земель для досліджуваного регіону на різних територіально-ієрархічних рівнях;
- обґрунтовано основні рекомендаційні заходи ефективного територіально-функціонального використання земельних ресурсів за блоковою структурою;

удосконалено:

- методичні підходи структурно-функціонального аналізу використання земельних ресурсів;
- окремі методичні підходи до визначення сумарного рейтингу екологічної деструктивності території;
- принципи та підходи до природно-господарського районування досліджуваного регіону;

набули подальшого розвитку:

- методи картографічного моделювання в галузі проблематики землекористування на регіональному рівні на засадах ГІС;
- комплексне дослідження територіальної та компонентної диференціації земельних ресурсів Українського Передкарпаття;

- теоретичні положення економіко-географічної діагностики земельних ресурсів у межах природно-господарських районів.

Практичне значення отриманих результатів. Результати проведених досліджень є складовою частиною держбюджетних наукових тем, зокрема науково-дослідної роботи кафедри геодезії, картографії та управління територіями ЧНУ «Удосконалення топографо-геодезичного та картографічного забезпечення кадастру природних ресурсів із застосуванням геоінформаційних технологій і систем (№ держ. реєстрації 0110U001559)», «Геоінформаційне забезпечення досліджень природно-господарських систем Західної України» (№ держ. реєстрації 0115U001039). Вони використані при виконанні завдань прикладного характеру, пов'язаних з охороною та раціональним використанням природних ресурсів, плануванні землеустрою території, обґрунтуванні використання земельних ресурсів і розвитку земельних відносин у Чернівецькій, Івано-Франківській та Львівській областях.

Наукові результати дослідження використовуються в навчальному процесі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, при викладанні курсів: «Основи землевпорядкування та кадастру», «Землевпорядне проектування», «Географічні аспекти управління регіональним розвитком», «Геоінформаційне картографування», «Картографічне моделювання природних та економічних процесів», «Моніторинг та охорона земель» (довідка № 11/17-1665 від 21.06.2018 р. (додаток А1)). Основні положення та розрахунки з дисертаційної роботи використовуються у виробничій діяльності Головного управління Держгеокадастру в Івано-Франківській області (довідка №128/0-517/6-18 від 22.10.2018 р. (додаток А2)). Матеріали дослідження внесені до наукових звітів кафедр географії України та регіоналістики, геодезії, картографії та управління територіями Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Створено серію картографічних моделей структури використання й оптимізації земельного фонду регіону дослідження з використанням багатофункціональних ГІС та технологій.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею, в якій реалізовано ідеї автора щодо теорії та практики суспільно- та конструктивно-географічних досліджень стану, використання земельного фонду, природно-господарського районування та розроблено рекомендації до оптимізації землекористування на території Українського Передкарпаття. Наукові положення, висновки і рекомендації, які містяться в роботі та виносяться на захист, належать безпосередньо автору. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використані лише ті ідеї та положення, які отримані автором особисто. Наукові висновки і положення, представлені в роботі, сформульовані особисто автором.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації та матеріали досліджень, пов'язані з її виконанням, доповідались на Всеукраїнських наукових семінарах, конференціях, з'їздах національного і міжнародного рівня, у т. ч.: Міжнародна наукова конференція «Українська історична географія в Україні» (Чернівці, 2009), Всеукраїнська конференція з міжнародною участю «Молоді науковці – географічній науці» (Київ, 2012)»; Міжнародна наукова конференція студентів, магістрантів, аспірантів та молодих вчених «Екологія, неоекологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» (Харків, 2013); Міжнародна науково-практична конференція «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика (Чернівці, 2014); Міжнародна науково-практична конференція «Географія, екологія, туризм: теорія, методологія, практика (Тернопіль, 2015)».

Публікації. Результати дослідження викладені в 15 публікаціях, із них 7 – статті у фахових виданнях (1 з них – у закордонному виданні, 6 – у виданнях, зарахованих до фахових), 8 – матеріали наукових конференцій. Загальний обсяг опублікованих праць – 8,47 ум. друк. арк., з яких особисто автору належить 6,26 ум. друк. арк.

Обсяг і структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Вона викладена на 260 сторінках тексту (основна частина на 166 сторінках), містить 20 таблиць, 28 рисунків (з них 18 картосхем) та 3 додатки. Список використаних джерел нараховує 240 найменувань.

РОЗДІЛ 1. СИСТЕМА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ

Земельний фонд – найцінніше з багатств, якими володіють люди. Від того, як ми бережемо землю, наскільки дбайливо господарюємо на ній, залежить наше майбутнє. Земельний фонд України становить 5,7 % території Європи, при цьому на загальноєвропейському тлі його вирізняє висока частка сільськогосподарської освоєності та залучення сільськогосподарських угідь до активного господарського обліку (особливо ріллі), що пов'язано з високою природною родючістю українських земель та однією із найбільших на континенті питомою вагою в їхньому складі чорноземів. За даними Державного агентства земельних ресурсів України, на початок 2018 р. сільськогосподарські угіддя України становили 18,9 % загальноєвропейських, а рілля, відповідно – 26,9 %. На території нашої країни сільськогосподарські угіддя займають 41,84 млн га, або 69,3 % території, зокрема 33,19 млн га ріллі (55 %), налічується 7,03 млн. га природних кормових угідь (сіножатей і пасовищ) – 12,6 % [85]. Незважаючи на такі показники, доводиться констатувати, що ефективність використання земельного фонду України значно нижча за пересічно європейські показники, а структура історично-сформованого земельного фонду потребує оптимізації.

Категорія “земельний фонд України” у чинному законодавстві є умовною, оскільки вона не має загальноосвітнього юридичного визначення у Земельному кодексі України у зв'язку із використанням поняття “землі України”. Земельний фонд – загальна площа земель, які входять до адміністративно-територіальної одиниці або сукупність земель усіх форм власності [82]. Попередником земельного фонду України був Єдиний державний земельний фонд СРСР, що базувався на виключній державній власності на землю. Україна лише розпоряджалася цим фондом в межах своєї території. З розпадом СРСР у 1991 р. виключним власником усіх земель у межах території України стала українська держава. З прийняттям 30 січня 1992 р. Закону України “Про форми власності на землю” та Земельного кодексу України монополію держави на земельну власність було скасовано. Поряд з державною в Україні було введено колективну і приватну власність на землю.

Отже, категорія “Єдиний державний земельний фонд” втратила свій первісний правовий зміст [84]. Відповідно до ст. 18 ЗК України до земель України належать усі землі в межах її території, в тому числі острови та землі, зайняті водними об’єктами [85].

Територія України характеризується унікальним комплексом фізико-географічних, ландшафтних, гідрологічних, структурно-геологічних і інших параметрів, що зумовило формування в її межах значної кількості видів та об’єктів природних ресурсів. За оцінками Ради по вивченню продуктивних сил України найбільш цінними з-поміж природних ресурсів є земельні (72%) і мінерально-сировинні (26%) [85]. Але це в ніякій мірі не применшує еколо-економічного значення водних, лісових, рекреаційних ресурсів, фауністичних та флористичних ресурсів у створенні сприятливих умов для життєдіяльності населення та збалансованого розвитку економічного потенціалу держави. Від характеру і рівня ефективності використання землі залежить розвиток продуктивних сил, масштаби виробництва і матеріальне благополуччя народу. Земельні ресурси необхідні всім галузям господарства, однак їх роль у різних сферах суспільного виробництва є не однаковою. Якщо в промисловості, крім добувної, земля є лише просторовим базисом, то в сільському господарстві вона – головний засіб виробництва. Роль землі в сільськогосподарському виробництві визначається тим, що їй притаманна специфічна унікальна властивість – родючість. Завдяки цій властивості земля активно впливає на процес сільськогосподарського виробництва. Отже, земельні ресурси є основою матеріального і духовного виробництва. **Земельні ресурси** (у географічній літературі – поземелля) – частина земельного фонду, яка може бути використаною у національному господарстві або іншими словами, – сукупний природний ресурс поверхні суходолу як просторового базису розселення і господарської діяльності, основний засіб виробництва в сільському та лісовому господарствах.

Нині, земельні ресурси залишаються головним джерелом задоволення першочергових потреб людини, а також виступають предметом праці, і безпосереднім засобом праці, оскільки володіють унікальною рисою – родючістю. В сучасному розумінні земельні ресурси – складне поняття, що характеризується

ознаками просторового та інтегрального ресурсу – протяжністю, рельєфом, надрами, водами, ґрунтовим покривом, рослинністю, а також є об'єктом господарської діяльності і розселення, визначає екологічні умови життя людей.

У процесі використання землі, повинні поєднуватися, не лише інтереси конкретних землекористувачів, але й усіх учасників земельних відносин, зокрема потенційних так і суспільства загалом. Використання земель повинно відповідати соціально-економічним інтересам, найповніше враховувати природні й економічні умови та властивості конкретних територій, бути ефективно організованим, щоб забезпечувати досягнення максимального економічного й соціального ефекту при дотриманні екологічних вимог, а також передбачати постійне удосконалювання технологічних процесів пов'язаних з використанням земель. Проте організувати раціональне використання земель складно, оскільки родючість не є єдиною відмінністю землі від інших природних ресурсів чи антропогенних об'єктів. Так, найважливішою відмінністю землі від будь-яких інших об'єктів і засобів виробництва є те, що земля – це не результат людської праці, вона унікальний продукт природи [8].

Земля вимагає особливого підходу до організації її використання. Маючи обмежені розміри, вона є предметом конкуренції різних галузей господарського комплексу. Тому проблема їх оптимального розподілу між ними набуває особливо важливого значення. Всі вищезгадані ознаки та характеристики землі, її розподіл та використання утворюють структуру земельних ресурсів, яка характеризується значною динамічністю, що пояснюється проведенням земельної реформи та впровадженням заходів охорони земель, передбачених національною програмою. Структура (лат. *structūra*, англ. *structure*) – це характеристика складу та просторова картина складу об'єкта, речовини (ізотропна, анізотропна, кристалічна, аморфна, гомогенний чи колоїдний розчин, фазові суміші) взаєморозміщення формацій, частин, деталей, елементів, певний функціональний взаємозв'язок складових частин об'єкта, внутрішня будова. Структура також може стосуватись до формацій та моделей організації функціональних відносин, громадських, економічних, трудових правостосунків, устрою, організації чого-небудь. Звідси випливає, що *структура земельних ресурсів* –

розподіл угідь за зональними або ж функціонально-економічними особливостями, який передбачає класифікацію земель за найбільш характерними ознаками, що характеризують якість землі як основного засобу виробництва.

За структурно-функціональним використанням земельні ресурси поділяються на сільськогосподарські землі, ліси та лісовкриті площі, забудовані землі, землі транспорту, зв'язку та енергетики, землі, що покриті поверхневими водами та землі іншого функціонального призначення або малопродуктивні землі (назва запропонована автором).

Згідно земельного законодавства основною ознакою є *цільове призначення земель* – нормативне цільове використання, встановлений у нормативному порядку правовий режим використання, залежно від видів діяльності суб'єктів права власності на землю та права користування землею або суспільних інтересів. Віднесення земельної ділянки до певної категорії земель має велике юридичне значення, оскільки для кожної категорії земель встановлюється особливий правовий режим. Під *правовим режимом земель* слід розуміти встановлений правовими нормами порядок та умови використання за цільовим призначенням земель усіх категорій, забезпечення та охорону прав власників землі і землекористувачів, здійснення державного управління земельними ресурсами, контролю за раціональним використанням землі і додержання земельного законодавства, ведення державного земельного кадастру, проведення землеустрою, моніторингу землі, справляння плати за землю і застосування юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства [84].

Поділ всіх земель на категорії, які визначені в чинному ЗК України, з деякими змінами успадкований ще з радянських часів. У сучасній юридичній науці неодноразово порушувалося питання про недосконалість такого поділу та його невідповідність вимогам сьогодення. Одним з проблемних аспектів поділу земель на визначено обмежене число категорій є те, що такий поділ охоплює не всі землі або, навпаки, деякі земельні ділянки фактично можуть належати до декількох категорій.

Стаття 19 ЗК України визначає основний критерій поділу земель на категорії, а саме – їх основне цільове призначення. Як зазначає В. К. Гуревський, *цільове*

призначення земель – це встановлені законодавством порядок, умови і межі використання земель для конкретних цілей згідно із категоріями земель [82]. На думку П. Ф. Кулинич, поділ земель України на категорії здійснений на основі природних (екологічних) ознак та соціально-економічних і виробничих характеристик використання земель [75].

Отже, основним критерієм віднесення земельної ділянки до тієї чи іншої категорії земель має бути її цільове призначення, яке має визначатися на основі фактичного стану земельної ділянки. Відповідно до ст. 19 ЗК України землі України за основним цільовим призначенням поділяються на такі категорії: землі сільськогосподарського призначення; землі житлової та громадської забудови; землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення; землі оздоровчого призначення; землі рекреаційного призначення; землі історико-культурного призначення; землі лісгосподарського призначення; землі водного фонду; землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення [84].

Землями сільськогосподарського призначення визнаються землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції, здійснення сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури або призначені для цих цілей. До земель цієї категорії належать сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища, перелоги) та несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, крім тих, що віднесені до земель лісгосподарського призначення, землі під господарськими будівлями і дворами, землі тимчасової консервації) [84].

До *земель лісового фонду* належать землі, вкриті лісовою рослинністю, а також не вкриті лісовою рослинністю, нелісові землі, які надані та використовуються для потреб лісового господарства. До земель цієї категорії не належать землі, зайняті зеленими насадженнями в межах населених пунктів, окремими деревами і групами дерев, чагарниками на сільськогосподарських угіддях, присадибних, дачних і садових ділянках [85].

Землі житлової і громадської забудови – земельні ділянки в межах населених

пунктів, які використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель інших об'єктів загального користування. Використання земель житлової та громадської забудови здійснюється відповідно до генерального плану населеного пункту, іншої містобудівної документації, плану земельно-господарського устрою з дотриманням державних стандартів і норм, регіональних і місцевих правил забудови. Громадянам України за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування можуть передаватися безоплатно у власність або надаватися в оренду земельні ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і гаражного будівництва, в межах норм відведення [84].

Землями водного фонду є землі, що зайняті морями, річками, озерами, водосховищами, іншими водними об'єктами, болотами, а також островами, що не зайняті лісами; прибережними захисними смугами вздовж морів, річок і навколо водойм, крім земель зайнятих лісами; гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами і каналами, а також землі, відведені під смуги відведення; береговими смугами водних шляхів.

Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення віднесені до однієї категорії, оскільки всі вони виконують функцію просторового базису для розміщення предметів і засобів праці у тій чи іншій сфері діяльності. Багатоцільове використання цих земель не є перешкодою для об'єднання їх в одну категорію.

До земель промисловості належать землі, надані для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель і споруд промислових, гірничодобувних, транспортних та інших підприємств, їхніх під'їзних шляхів, інженерних мереж, адміністративно-побутових будівель.

Землі, надані підприємствам, установам та організаціям залізничного, автомобільного транспорту і дорожнього господарства, морського, річкового, авіаційного, трубопровідного транспорту та міського електротранспорту для виконання покладених на них завдань щодо експлуатації, ремонту і розвитку об'єктів транспорту, відносяться до земель транспорту.

До земель зв'язку й енергетики належать земельні ділянки, що надані під

повітряні і кабельні телефонно-телеграфні лінії, супутникові засоби зв'язку та під енергогенеруючі об'єкти та об'єкти транспортування електроенергії. Уздовж повітряних і підземних кабельних ліній зв'язку й електропередачі, навколо випромінювальних споруд телерадіостанцій встановлюються охоронні зони, де використання земельних ділянок здійснюється згідно встановлених обмежень.

Землі для потреб оборони надаються для розміщення і постійної діяльності військових частин, установ, військово-навчальних закладів, підприємств та організацій Збройних сил України, інших військових формувань, що створені відповідно до законодавства України. Навколо військових та інших оборонних об'єктів у разі необхідності створюються захисні, охоронні та інші зони з особливими умовами користування [77].

Землі природно-заповідного фонду – це ділянки суші і водного простору з природними комплексами та об'єктами, що мають особливу природоохоронну, екологічну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність, яким відповідно до закону надано статус територій та об'єктів природно-заповідного фонду. До земель цієї категорії включаються природні території та об'єкти (природні заповідники, національні природні парки, біосферні заповідники, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища), а також штучно створені об'єкти (ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва) [85].

Землями оздоровчого призначення визнаються землі, що мають природні лікувальні властивості. Вони використовуються або можуть використовуватися для профілактики захворювань і лікування людей. На землях, що віднесені до цієї категорії, забороняється діяльність, яка суперечить їхньому цільовому призначенню або може негативно вплинути на природні лікувальні властивості цих земель. З метою дотримання відповідного режиму використання земель природоохоронного та оздоровчого призначення навколо них створюють охоронні зони, округи та зони санітарної охорони.

До *земель рекреаційного призначення* належать земельні ділянки зелених зон і зелених насаджень міст та інших населених пунктів, навчально-туристичних і

екологічних стежок, маркованих трас; земельні ділянки, зайняті територіями будинків відпочинку, пансіонатів, об'єктів фізичної культури і спорту, туристичних баз, кемпінгів, яхт-клубів, стаціонарних і наметових туристично-оздоровчих таборів, будинків рибалок і мисливців, дитячих туристичних станцій, дитячих та спортивних таборів, інших аналогічних об'єктів, а також земельні ділянки, надані для дачного будівництва і спорудження інших об'єктів стаціонарної рекреації.

Землями історико-культурного призначення вважаються землі на яких розташовані [84]:

а) історико-культурні заповідники, музеї-заповідники, меморіальні парки, меморіальні кладовища, могили, історичні або меморіальні садиби, будинки, споруди і пам'ятні місця, пов'язані з історичними подіями;

б) городища, кургани, давні поховання, пам'ятні скульптури та мегаліти, наскальні зображення, поля давніх битв, залишки фортець, військових таборів, поселень і стоянок, ділянки історично-культурного шару укріплень, виробництв, каналів, шляхів;

в) архітектурні ансамблі і комплекси, історичні центри, квартали, площі, залишки стародавнього планування і забудови міст, споруди цивільної, промислової, військової, культової архітектури, народного зодчества, фонові забудови.

Правові, організаційні і соціально-економічні відносини у сфері охорони земель історико-культурного призначення з метою їхнього збереження в суспільному житті і захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутнього поколінь регулює Закон України «Про охорону культурної спадщини».

Упродовж останніх років відбувається постійна трансформація земельного фонду: скорочуються площі зайняті сільськогосподарськими угіддями, зростає площа забудованих земель, значно погіршується якісний стан земельного фонду. Через надмірне залучення земель до активного господарського обігу збільшується площа еродованих земель, знижується родючість ґрунтів, зростає дефіцит поживних речовин у ґрунтових відмінах, що негативно позначається на сільськогосподарському та лісгосподарському виробництвах.

На наш погляд земельні ресурси слід розглядати з двох позицій. В першому

випадку в розрізі цільового призначення земель з метою дослідження кожної із категорій. В такому тлумаченні буде чітко простежуватись структура, функціональне використання, ареали поширення в розрізі адміністративно-територіальних одиниць. Сукупна взаємодія усіх категорій земель за цільовим призначенням та господарським використанням і антропогенним навантаженням на глобальному рівні, на нашу думку, призводить до дослідження земельних ресурсів із іншої позиції, – позиції структурно-функціональних змін, динаміки та їх екодеструктивності, які являють собою екодіагностику досліджуваної території із огляду на природно-географічні, соціально-економічні та еколого-географічні чинники формування земельних ресурсів Українського Передкарпаття. Отже, структурно-функціональний аналіз земельного фонду – взаємозв'язаний комплекс основних чинників, факторів, функцій, просторового базису та системи антропогенних змін та деформацій, які взаємозв'язані між собою. Розвиваючись в просторі та часі, земельний фонд зазнає виробничого, інформаційного, законодавчого, просторового, структурного та аграрного впливів, які утворюють собою єдину систему землекористування.

З початком реформування земельних відносин негативні процеси у землекористуванні України не лише не сповільнилися, але й певною мірою активізувалися, наблизилися до вкрай небезпечної межі ґрунтово-екологічної кризи. Ілюстрацією глибини і небезпеки таких деформацій є офіційні дані Державного земельного кадастру [85], згідно з якими, в Україні загальна площа так званих порушених земель під відкритими розробками, кар'єрами, шахтами та відповідними спорудами, а також під сміттєзвалищами, має тенденцію до збільшення.

Розподіл земельних ресурсів за цільовим призначенням має умовно довільний характер і не має достатньої економічної та екологічної обґрунтованості. Структура землекористування та екологічна незбалансованість земельного фонду, істотно погіршує ефективність використання та охорони земель, а також природну здатність ґрунтового покриву до самовідновлення, призводить до збіднення землекористування видового розмаїття флори і фауни у ландшафтах. Зокрема, *екологічно-економічна оцінка земельних ресурсів* уособлює в собі дослідження таких показників як екологічна стабільність, антропогенна перетвореність, антропогенне

навантаження, розораність території, сільськогосподарська освоєність території, частка екологостабілізуючих угідь, ступінь порушення екологічного рівня, ступінь забудованості, рівень транспортної освоєності, а також вплив системи розселення населення, які розглядатимуться більш детально в розділах 3 та 4.

У формуванні і розвитку ЗР спостерігається загалом наступна просторово-часова тенденція: виникнувши на певному відліку часу господарська освоєність весь час ускладнюється, розширюється, відвойовуючи у природи все більший простір, натомість зазнаючи всезростаючого антропогенно-аграрного впливу, поступово перетворюючись у ландшафтно-інженерні і ландшафтно-техногенні системи землекористування, утворюючи єдину систему землеустрою. А залишки найменш перетворених територій, але необхідних з точки зору природної гармонії, виникають як природно-антропогенно-заповідні утворення.

1.2. Методичні принципи, прийоми і технології дослідження структури і функцій землекористування

Методологія дослідження структури та функцій землекористування охоплює визначення об'єкту дослідження, предмета, завдань, сукупності засобів дослідження, формує уяву щодо послідовності дій в процесі вирішення поставлених завдань і включає взаємодію наукових підходів, принципів, територіальних (просторових) та змістовно-компонентних рівнів як картографування, так і аналізу та всього процесу дослідження [2]. Складність обраної тематики визначило виняткове різноманіття використовуваних методів дослідження. Щоб привести всі ці методи в єдину систему (алгоритм), необхідно було врахувати ряд критеріїв, в тому числі аналіз та систематизацію. Раціональна система алгоритму дослідження відображає три етапи дослідження, стан кожного методичного підходу, аналіз географічних чинників та форм представлення результатів (рис. 1.2.1), які використані у роботі.

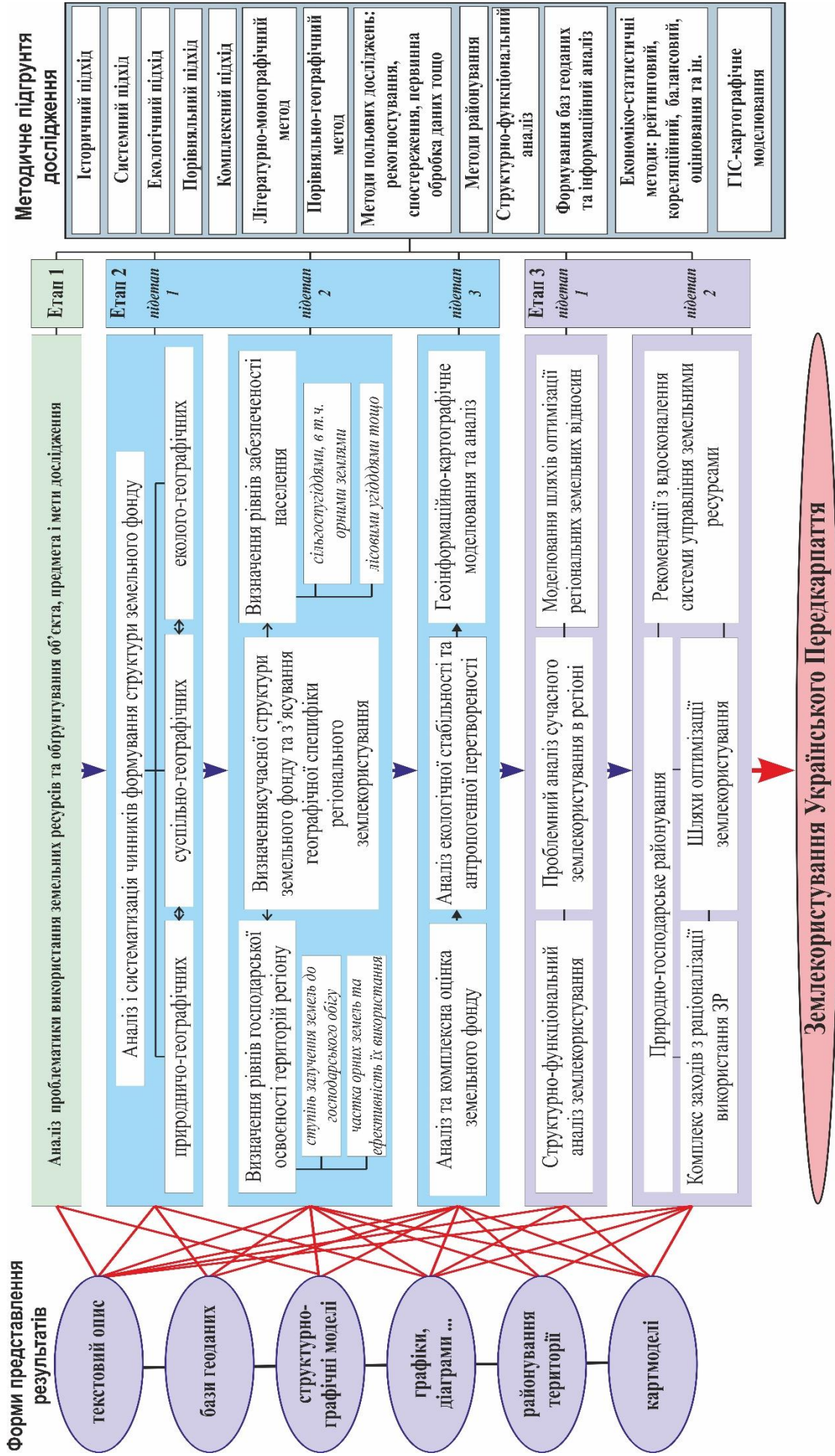

Рис. 1.2.1. Алгоритм дослідження наукової роботи

Основними методами, які застосовувались, став метод районування та польових досліджень. Аналіз формування структури земельного фонду Українського Передкарпаття включає дослідження та систематизацію природно-географічних, суспільно-географічних та еколого-географічних чинників. Ефективність системи дослідження залежить від характеру застосовуваних загальносистемних закономірностей (підходів), що встановлюють зв'язок між системними параметрами.

Історико-географічний підхід – це комплекс досліджень суспільно-географічних об'єктів, процесів та явищ, з позицій їх просторово-динамічних (часових) відношень в єдності та цілісності на певних історичних етапах їх розвитку, який дозволив простежити за основними етапами досліджень земельних ресурсів обраного регіону та простежити за комплексом районувань, які здійснювались вченими-дослідниками в сфері земельних ресурсів ТУП.

Системний підхід – напрям методології досліджень, який полягає в дослідженні об'єкта як цілісної множини елементів в сукупності відношень і зв'язків між ними, тобто розгляд об'єкта як модель системи [235]. Він дозволив нам провести комплексні дослідження земельних ресурсів як єдиного цілого, з урахуванням процесів розподілу, використання та екодеструктивності, що відбуваються на всій території.

Екологічний підхід або оцінювання усіх об'єктів, явищ і процесів, що картографуються у сфері землеустрою, здійснюється з точки зору прийнятого нормативного стану або по відношенню до безпеки життєдіяльності людини [235]. При цьому елементами оцінювання виступають земельні ресурси ТУП як геосистема, відносини між структурно-функціональними одиницями (розподіл за категоріями) та еколого-географічні фактори (стійкість геосистеми, екодеструктивність, несприятливі процеси та явища).

Інформаційний підхід в дослідженні земельних ресурсів означає використання різноманітної та різнотипної інформації з розробкою на її основі багатоваріантних географічних, природно-господарських, географічно-інформаційних та еколого-географічних картографічних моделей для відповідних

проблемно-практичних потреб користувачів із застосуванням методів геоінформаційного аналізу та просторового моделювання [3]. Цей підхід дозволив нам створити серію картосхем по структурі, використанню, антропогенному навантаженню і перетвореності, екологічній стійкості та природно-господарському районуванню Українського Передкарпаття. Цей підхід передбачає також перспективне застосування просторових даних для забезпечення легкості доступу до інформації з боку різних суб'єктів, зручності інформаційної взаємодії між ними, більш ефективного їх використання.

Основними принципами дослідження земельних ресурсів території УП стали геосистемний, регіоналізації, оцінковості, конструктивізму, функціонально-географічний та організаційно-просторовий. Головним принципом дослідження обрано *геосистемний*, коли територія Українського Передкарпаття розглядалася як інтегральне територіальне утворення, об'єднане природними і антропогенними елементами, де кожен елемент розглядається лише у зв'язку з іншим через характер та тісноту зв'язків. Проблемно-формулюючим визначено принцип *регіоналізації*, який передбачає проведення соціально-економічного дослідження в окремому регіоні, поняття якого сформувалося в залежності від мети дослідження на основі структурно-функціонального розподілу земельних ресурсів з урахуванням проблем природокористування. Також в роботі використано принцип *оцінковості*, який дозволив провести оцінювання стану земельних ресурсів за допомогою створених картографічних моделей з метою створення наукових основ вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища та раціонального природокористування.

Принцип *конструктивізму* дозволив нам використати еколого-географічні картосхеми в якості інструмента розробки заходів з оптимізації раціонального проведення екологічних досліджень; вивчення, планування та оптимізації природоохоронної діяльності та екологічно безпечного природокористування в обраному регіоні.

Функціонально-географічний принцип дослідження (аналізу) – передбачає з'ясування і врахування внутрішніх функціональних зв'язків елементів земельних

ресурсів, їхньої причинності та сутності, його природничих і соціальних функцій. Суть принципу полягає у визнанні однакової значимості функцій взаємодіючих чинників і компонентів, які беруть участь у сучасному землекористуванні, при обов'язковому врахуванні антропогенного чинника. При дослідженні структури земельного фонду, цей принцип дозволив простежити зв'язки між структурними елементами землекористування. Динаміка землекористування є послідовним рядом спрямованих змін їх стану в межах інваріанту і здійснюється шляхом цілеспрямованих трансформацій структури та режиму використання в часі. Виявлення тенденцій природно-антропогенного розвитку земельних ресурсів за історичний час забезпечує основу прогнозування змін земельного фонду у майбутньому. Трансформацію земельних ресурсів, ми розглядали як взаємонакладання історичних та господарських відомостей документованого і недокументованого періоду антропогенної трансформації землекористування.

Структурно-функціональний принцип, який використовувався у роботі – вимагає з'ясування з одного боку внутрішньої структурованості, з іншого – рангового місця в загальній ієрархічній драбині розвитку земельних ресурсів. Дотримання принципу передбачало пізнання властивостей структурних елементів (категорій земель) системи [235 та ін.]. Дослідження структури земельних ресурсів означало пізнати її сутність. Саме цей принцип покладений в основу побудови первинних дослідницьких картмоделей при районуванні. Похідні ж картосхеми прикладного змісту так чи інакше будувались на основі розуміння структурно-морфологічної типізації земельного фонду. Цей же принцип лежить і в основі функціонування ЗР, що дозволило з'ясувати та прийняти для кожного класифікаційного ступеня адекватний набір головних ознак і функцій виділення однорідних утворень.

Організаційно-просторовий принцип дослідження ЗР простежувався не стільки в аналізі системних агроутворень, скільки в їх проектуванні. Сутність його полягала в необхідності співрозмірності проєктованих соціальних функцій і природних властивостей земельних ресурсів, їх стійкості до навантажень. Як зазначається в наукових працях (наприклад [235]), відмінна риса регіонального проектування полягає в інтегрованому поєднанні функціональної і просторової організації, врахуванні

технологічних і ландшафтно-екологічних зв'язків між видами природокористування в регіоні, встановленні придатності кожної із категорій до виконання функцій, що є визначальними у відношенні до землекористування. Структурно-організаційний аналіз передбачав вивчення природно-антропогенної територіальної сумісності, яка відображала ступінь відповідності природних незмінених (чи змінених) властивостей ЗР функціонально необхідним; з'ясування функціональної ефективності ЗР; дослідження поєднання функціональних і причинних зв'язків цільового призначення категорій земель тощо. Окрім специфічних географічних і антропогенних принципів при дослідженні структури земельних ресурсів Українського Передкарпаття нами було використано і традиційні загальнонаукові: *комплексності, структурно-системний, функціональний, організаційний та ін.*

Дослідження земельних ресурсів неможливе без концепцій та методичних засад, які покладені в основу. Для більш ширшого розуміння є необхідність у визначенні концепції. **Концепція**, являє собою певну систему поглядів, а також основних тверджень щодо об'єкта дослідження, які об'єднані певною ідеєю [3]. Одна із найбільш дієвих концепцій у землеустрої – це оптимізація, в якій виділяють взаємовідносини людини з земельними ресурсами, тобто поєднання інтересів людини і можливостей землі. Методологічною основою оптимізації взаємодії людини з землею як ресурсом є концепція економічного росту з одержанням оптимально можливого приросту продукції за умови мінімальних або нульових екологічних збитків, як прояву оптимального врегулювання еколого-економічних взаємовідносин.

Безумовно, що раціональне планування розвитку території будь-якого рівня (розмірності) нереальне без інформаційно-аналітичного забезпечення цього процесу на основі полісенсорного системного сприйняття і графічно-символічного представлення геопростору. Саме це сьогодні досягається шляхом використання ГІС-технологій. Основними перевагами використання у землеустрої ГІС-технологій є їх потенційні можливості оперативного опрацювання значних масивів інформації, виконання багатофакторного геопросторового аналізу та наочного і різноформатного подання отриманих результатів. Особливо це важливо, у випадку,

коли завдання полягає у виявленні не очевидних на перший погляд, чи взагалі нових чинників функціонування і організованості геосередовища та прийняття обґрунтованих управлінських рішень з їх оптимального врахування і регулювання. В той же час, при використанні у подібних ситуаціях традиційних технологій, часу на прийняття відповідного рішення як правило – не вистачає. Структуризація методологічних аспектів всього дослідження здійснювалася як в горизонтальному, так і у вертикальному розрізах. При аналізі горизонтального розрізу складові поділялися в залежності від структуризації об'єкту дослідження, що брали участь у взаємодії природи та суспільства; при цьому виділялися аспекти цієї взаємодії: окремо *природні-господарські* і окремо *соціально-економічні*.

Вертикальний розріз передбачав включення усієї сукупності досліджених аспектів землекористування, зокрема: часових, що дозволяють на практиці використовувати створені картографічні моделі на різні проміжки часу; інформаційних (формування і використання баз даних, що включають картографічні, кількісні та семантичні складові); техніко-технологічних та математичних (інженерний інструментарій та математичний апарат для дослідження процесу землекористування), правових (моніторинг нормативно-правових актів, пов'язаних з процесом землеустрою та землекористуванням в цілому) [77, 87].

Вся інформація, її аналіз та впорядкування по регіону дослідження дозволило нам створити свою ГІС території Українського Передкарпаття на програмно-інформаційній платформі ArcViewGis 3.2.. Особливостями застосування способів картографування при створенні картографічних моделей, які характеризують земельний фонд обраної території, є їх групування (класифікація) щодо виду координатної прив'язки зображувальних засобів (до точок (адміністративних центрів територіальних одиниць), до ліній, до площі) для спрощення процесу створення та використання карт, а удосконалений підхід до вибору методів розбиття шкал кількісних показників для створення картмоделей полягав в узагальненні інтерактивних методів, які розширюють функціональні можливості ГІС та достовірність представлення результатів на них. Вагомим видом

інформаційних ресурсів для геоінформаційного природно-господарського картографування стали оригінальні картографічні ресурси попередніх років. Їх цінність і фундаментальність з точки зору можливостей використання як інформаційного ресурсу для побудови природно-господарської ГІС зумовлена значною інформативною насиченістю внаслідок використання при їх розробці великого обсягу фактичного матеріалу (оскільки часто такі карти та атласи базуються на багаторічних статистичних рядах або інших спостереженнях), а для їх створення використовувались оригінальні методики; можливістю безпосереднього використання при побудові бази даних конкретних природно-господарських ГІС. Створені нами картосхеми, які описують сучасне землекористування обраного регіону дослідження, як інформаційний ресурс в геоінформаційному природно-господарському картографуванні, характеризуються наступними функціями:

інформативною, що проявляється при використанні картографічних творів як своєрідної бази даних при подальших дослідженнях;

оцінювальною, яка пов'язана із можливістю подання уявлення про екологічний стан обраної території в цілому, а також окремих її одиниць;

методичною, яка передбачає використання набутого досвіду картографування при розробці картографічних творів у майбутньому;

методологічною, що пов'язана з розглядом усієї сукупності картографічних творів як моделей, які відбивають світогляд стосовно цільового використання земельних ресурсів, екологічної та антропогенної діяльності у певний період розвитку суспільства;

упорядкувальною, що проявляється у цілеспрямованому виокремленні відповідних картосхем у вигляді самостійного переліку, що, в свою чергу, є однією із ознак оформлення використання земельних ресурсів як землекористування окремого обраного регіону.

Земельні ресурси, як утворення що зазнали впливу соціально-історичних чинників безумовно потребують використання в їх дослідженні специфічних *методів*. Нами було використано наступні методи: *літературно-монографічний, порівняльно-географічний, районування, економіко-статистичний, польових*

досліджень та метод ГІС-картографічного моделювання (рис. 1.2.1) [62, 66, 100, 113, 196 та ін.]. Так, сьогодні наші дослідження в галузі антропогенного землекористування не обійшлися без ретроспективної оцінки впливу людини на земельні ресурси за історичний період. При цьому активно задіюються дані археологічних вишукувань, літописні і хронікальні відомості, архівні статистичні і топографічні характеристики тощо з приводу з'ясування просторово-часових подій минулого. Всебічне вивчення окремих явищ, процесів та виявлення причинно-наслідкових зв'язків їх розвитку, детальне дослідження окремих спостережень, вибраних як об'єкт дослідження здійснювались літературно-монографічним та порівняльно-географічним методами.

Враховуючи зазначене, і високу динамічність земельних ресурсів та процесів, які із ними пов'язані, головним методом відображення їх динаміки слід вважати економіко-статистичний метод, який застосовувався при вивченні масових деструктивних явищах, процесах і виявленні тенденцій та закономірностей їх розвитку та деградації. Він також дав змогу встановити кількісний вплив окремих факторів на досліджуваний результат, виявити головні чинники, що зумовили зміни в навколишньому середовищі. Окрім зазначених методів, у дослідженні земельних ресурсів ТУП застосовувались також методи польових досліджень, які певним чином пов'язані з дослідженнями земельного фонду. Перш за все це методи рекогностування, первинної обробки даних, спостереження тощо. Не менш вагомим був метод районування, який буде більш детально розглянутий в наступному розділі. Конкретне завдання дослідження структури земельних ресурсів Українського Передкарпаття, визначило специфічні методичні прийоми пошуку, але структура дослідницьких операцій, їх часова і логічна послідовність можуть залишатися інваріантними до особливостей постановки завдання. Виявлення такого логічного підпорядкування дослідницьких операцій з аналізу ЗР дозволило побудувати структурно-графічну схему наукового дослідження обраного регіону (рис. 1.2.1.).

Окрім того, облік стану природних ресурсів базуються на системі природноресурсних кадастрів – сукупності відомостей про кількісний і якісний стан природних ресурсів, їх економічну оцінку. Кадастр земельних ресурсів ТУП

включає державний облік, якісну і кількісну оцінки, визначення придатності до того чи іншого виду рекреаційного та іншого використання, шляхи економного використання, охорони і примноження ресурсів. Таким чином, кадастр допоможе не тільки зберегти і цілеспрямовано, економно використати весь комплекс ресурсів, але і покращити, примножити їх, резервувати для майбутнього використання.

Наукові теоретичні прийоми, які застосовувались при дослідженні структури землекористування ТУП, ми об'єднали у такі групи: органолептичні, розрахунково-аналітичні, документалістики. До них належать: інвентаризація, контрольні заміри, вибіркові та суцільні спостереження, технологічні дослідження, експертизи. Просторові властивості землі для дослідження землекористування відігравали також дуже важливе значення. Тому кожна земельна категорія характеризувалася трьома основними просторовими ознаками: *площею, складом земельних угідь, формою розташування угідь*. У даний час до найбільш важливих просторових властивостей землі відносять: довжину, ширину, конфігурацію, взаєморозміщення земельних ділянок. Істотною особливістю сільськогосподарського виробництва є проведення основних польових робіт в межах сівозмін, поля, робочих ділянок, природних контурів угідь. Тому контурність, розчленованість угідь, форма ділянок та земельних угідь відносяться до важливих просторових характеристик землекористування, які враховувались при дослідженні.

Основою якісної характеристики земель для нас стали матеріали крупномасштабних ґрунтових та геоботанічних обстежень, які проводились на землях усіх категорій і форм власності не тільки з метою одержання інформації про якісний стан земель, але також з метою виявлення земель, підданих водній і вітровій ерозії, підтопленню, радіоактивному і хімічному забрудненню, зараженню та іншим негативним явищам. Отримана інформація використовувалась для агроекологічної оцінки земель та деструктивних явищ, а також для створення рекомендаційних заходів щодо покращення землекористування, відновлення, збереження і підвищення родючості ґрунтів, поліпшення природних ландшафтів, а також для розробки заходів щодо організації раціонального використання й

охорони земель, веденню обліку якісного стану земельних ресурсів, моніторингу й оцінки земель.

На основі проведених робіт по вивченню стану земель з метою графічного відображення комплексної характеристики кількісного і якісного стану та використання земель, заходів щодо організації їхнього раціонального використання й охорони, перспектив використання земель, даних зонування і природно-господарського районування земель створені спеціальні тематичні карти, які можуть складатися з відображенням однієї або декількох характеристик, у вигляді окремих карт або атласів. Створені картосхеми та алгоритм дослідження можуть слугувати подальшим каркасом для вивчення окремих територій та проведення економіко-географічної діагностики з метою виявлення всіх антропогенних змін, які стосуються земельних ресурсів не тільки території Українського Передкарпаття, а й інших регіонів України.

1.3. Ретроспективний аналіз досліджень структурно-функціональних особливостей земельного фонду

Природокористування того чи іншого регіону завжди багато в чому залежало від способу життя й господарювання на його території населення. Як свідчить історія, корінні етноси, що жили століттями на своїй території, також користувалися природними ресурсами з урахуванням багатовікового досвіду й традицій своїх дідів-прадідів. Як відомо, землеробство з'явилося на території України в неоліті, а поява цього виду господарської діяльності ознаменувала перехід людини від привласнюючих форм, при яких вона користувалася лише тим, що надавала природа, до відтворюючого господарства, в умовах якого людство вирощувало продукти землеробства не лише для власного харчування, але й для обміну.

В подальшому як свідчать джерела, розвиток, особливо землеробства і скотарства, приводить до поступової осіlosti людей. Землеробські поселення виникають, насамперед, поблизу річок, біля яких земельні ділянки зберігали більше вологи, та рибалити було зручніше. Основним заняттям трипільців було землеробство. Застосування заліза підвищило продуктивність усіх галузей господарства, зокрема

землеробства і ремесла. З підвищенням продуктивності господарства зростало багатство окремих сімей. Поступово майнові відмінності між окремими сім'ями руйнували первісну домашню общину, а спільне володіння землею і спільний обробіток її поступово зникали. Орна земля почала передаватися в користування окремим сім'ям і з часом перетворюватися на їхню приватну власність. Окрема сім'я ставала господарською одиницею суспільства [48].

Лісостепові землеробські племена, які з давніх часів жили на великій території між Дністром і Доном, займалися в основному землеробством. Земля залишалася власністю общин, щороку перерозподілялася між окремими родинами, обробляли її дерев'яним ралом. Геродот твердить, що скіфи-землероби сіяли хліб не тільки для власних потреб, а й на продаж.

У VII-IX ст. східні слов'яни досягли значних успіхів у своєму економічному розвитку. Як і раніше, головну галузь господарства становило землеробство. На значній території, зайнятій східними слов'янами, переважало орне, польове землеробство. Одночасно з землеробством східні слов'яни займалися скотарством, мисливством, бортництвом, рибальством.

Розвиток продуктивних сил викликав зміни і в суспільному ладі східних слов'ян. Земля, у першу чергу орні ділянки, і результати праці на ній почали переходити у власність окремих сімей, які ставали господарськими одиницями суспільства. Окремі сім'ї, що вели господарство індивідуально і жили на одній території, об'єднувалися в сусідську територіальну общину.

У господарстві східних слов'ян періоду Київської Русі X – початку XII ст. провідною галуззю залишалося, як і раніше, землеробство, яке повсюдно стало орним, польовим. У різних місцевостях переважали неоднакові системи землеробства: у лісових районах – підсічна, вирубна, на багатоземельних, малонаселених степових просторах – перелогова, у густонаселених місцях, зокрема у Середньому Подніпрів'ї, парова система з двопільною або трипільною сівозміною, причому поступово дедалі більше поширювалося трипільля. Сіяли пшеницю, жито, ячмінь, овес, просо, гречку, сочевицю, льон та інші культури. На городах і в садах вирощували цибулю, часник, капусту, горох, яблука, вишні, виноград.

Уже з X ст. і особливо в XI – XII ст. поступово зростає і розвивається велике землеволодіння – князівське, боярське і церковне [25, 37]. До середини XVIII ст. розвиток сільського господарства й промисловості в Україні завжди відбувався органічно. При цьому завжди переважали традиції індивідуального господарювання незалежно від власності на землю. Як свідчать історичні документи, в усі часи можливості землеробства України були набагато вищими за її внутрішні потреби. Та розвиток нації і розширення сільськогосподарського й промислового виробництва призвели до того, що до середини XIX ст. земельні ресурси в межах лісових і лісостепових ландшафтів вичерпалися. Розпочалося сільськогосподарське використання землі степової зони, аналогів чому в Центральній Європі немає. Протягом XIX ст. степова зона була цілком розорана.

З формуванням власності і розвитком суспільного розподілу праці між землеробськими племенами і пастушачими племенами, родовими общинами виникла потреба у розмежуванні землі. В подальшому, з розвитком нових суспільно-економічних формацій, об'єднання і взаємоприспосовування землі, різних засобів виробництва і живої праці перетворюються в форму свідомої діяльності людей з цілеспрямованою організацією регулювання земельних відносин та використання земель. Така діяльність одержала різні назви: спочатку землерозподіл і межування, а потім і до сьогодення – землевпорядкування (землеустрій). Розмежування земель включало в себе встановлення границь земельної власності за допомогою різних технічних прийомів, закріплення цих меж межовими знаками та формування документації, що засвідчувала право земельної власності [21].

З розвитком капіталістичного способу виробництва землевпорядні дії стали набувати все більше державного спрямування та були направлені не тільки на зміцнення прав земельної власності, а і на організацію використання земель. Термін «землеустрій» вперше був застосований у 1906 році. В результаті колективізації і утворення великих сільськогосподарських підприємств, до землевпорядних дій додався і внутрігосподарський землеустрій, який являв собою науково обґрунтовану організацію території конкретного господарства з

раціональної організації праці й управління, розміщення угідь, сівозмін і облаштування їх території. Землеустрій став цілісним комплексом дій, які включають одночасно правовий, технічний, організаційно-господарський та економічний зміст.

У ХХ ст. природокористування в Україні набиало чітко виражених згубних для природи форм. Ресурсокористування стало надекстенсивним, хижацьким. Жовтневий переворот 1917 р., громадянська війна, голод 30-х років, страшні за своїми масштабами політичні репресії 40-х років, Друга світова війна – ці величезні соціальні потрясіння разом із централізацією промисловості, хімізацією сільськогосподарських угідь, виснаженням ресурсів за кілька десятиріч призвели до формування в Україні економіки, яка не зважала на об'єктивні потреби та інтереси її народу, можливості її природи. В результаті сформувалась одна з найбільш варварських із погляду екології економік – перенасичена хімічними, металургійними, гірничорудними, нафтопереробними, військовими виробництвами, з величезними обсягами відходів і низькими коефіцієнтами їх утилізації, із застарілими технологіями та обладнанням [17].

Перші спроби природно-сільськогосподарського районування України пов'язані з роботами щодо природного районування Європейської Росії. У статистичних атласах другої половини ХІХ ст. поряд із першими ґрунтовими картами К.С.Веселовського і В.П.Чеславського були розміщені схеми сільськогосподарського районування Європейської Росії, на яких виділялися й характеризувалися широтні сільськогосподарські смуги: чорноземна, південна нечорноземна, північна нечорноземна.

В.В.Докучаєв теоретично обґрунтував явища природної зональності й узагальнив матеріали, що були нагромаджені до того часу в галузі ґрунтознавства і геоботаніки. Зокрема, у праці "Зоны природы и классификация почв" (1900 р.) він охарактеризував такі зони північної півкулі: бореальну, лісову, лісостепову, степову, сухих степів, пустинь, субтропиків. Цим він поклав початок зонального поділу території України. Вчений розглядав природну зону як територіальний комплекс, усі компоненти якого взаємозумовлені. Ідеї зональності природи далі

творчо розвивали Г.М.Висоцький, А.М.Краснов, Л.С.Берг, А.О.Григор'єв. В.Докучаєв і Г.Висоцький поклали початок роботам із порівняльної оцінки біологічної продуктивності на основі комплексного показника – співвідношення тепла і вологи.

В історичному розвитку землеустрій на території сучасної України пройшов значну кількість стадій. Зокрема, український вчений В.А.Васильченко ще у 1926 році зазначив: «Кожна стадія людства залежить від тих господарсько-економічних і суспільно-політичних умов даного періоду, що на їх ґрунті й будувалися певні принципи, покладені в основу землевпорядження» [212].

Територія сучасного Українського Передкарпаття має тривалу історію досліджень починаючи із ХІХ століття. Найбільш вагомими науковими доробками є праці К. І. Геренчука (1964), О. І. Токмакова (1956), Г. М. Висоцького, В. П. Попова (1957), Л. І. Воропай (1966), М. О. Куниці (1967), П. О. Кучинського (1956), М. М. Рибіна (1967), Г. П. Міллера (1966), П. М. Цися (1957), М. М. Койнова (1957).

Зокрема, дослідження передкарпатських ландшафтів та картографування їх структури у масштабі 1:200 000 розпочалися із 90-х рр. ХХ ст. і стосувались територій Буковинського Передкарпаття [227], а також передгірських ландшафтів у межах Львівської [133, с. 58-65.] й Івано-Франківської областей [228, с.146-150].

Значну увагу здійсненню фізико-географічного районування України у тому числі території Передкарпаття, виділенню природних зон, країв, областей та районів, уточненню меж та назв багатьох регіональних одиниць, районів, характеристиці ландшафтів, природно-господарських зон, проведенню природно-сільськогосподарського районування приділяли П. Г. Шищенко, О. М. Маринич (2006), В. М. Гуцуляк (1995, 2012), А. В. Мельник (2009), П. І. Чернега (1995), М. В. Дутчак (1994), Я П. Скрипник (2000), К. Й. Кілінська (2007).

Дослідження антропогенних ландшафтів та підходи до їх класифікації висвітлені в роботах Ф. М. Мількова (1959), Л. І. Воропай (1966), Г. І. Денисика (2012). Питаннями антропогенного навантаження на територію займалися П. Г. Шищенко, М. Д. Гродзинський, Ю. Г. Гуцуляк, А. М. Третяк, О. П. Канащ, А. Г. Мартин та ін. Еколого-географічні аспекти згаданої тематики вивчаються Л. П.

Цариком, З. М. Герасимів, В. П. Руденко, П. О. Сухим, К. В. Дарчуком та ін.

Питання дослідження природно-ресурсного потенціалу, структури, використання та картографування земельного фонду розглянуті в працях Я. І. Жупанського (1964, 1980, 2000), В. П. Руденка (2010), А. М. Третяка (1995), П. Ф. Кузьмука (2007), М. В. Щурика (2009), П. О. Сухого [212], М. Д. Заячука (1999), І. С. Березки (2011), В. О. Печенюка (2010), К. В. Дарчука (2013), М.-Т. М. Атаманюк (2013) та ін.

Питання землеустрою та державного управління земельними ресурсами досліджувались багатьма вченими, зокрема, особливості державного управління земельними ресурсами висвітлено в роботах Ю. Білика [32], В. Боклаг [25], А. Даниленка [8], О. Євграфова [56], П. Кулиничка [57], М.Латиніна [191], Л. Новаковського [8], В. Пересоляка [223], С. Поважного [223], А. Третяка [224, 225], а роль самоврядування на місцевому рівні у сфері землеустрою досліджено у працях М. Баймуратова, Л. Бойко-Бойчука, Ю. Лебединського, М. Пухтинського. Управління земельними ресурсами визначається характером розвитку земельних відносин, тобто відображає потреби на певному етапі його розвитку. З цього випливає, що ресурси потрібно розглядати як систему взаємопов'язаних правових, техніко-економічних, організаційногосподарських заходів держави, спрямованих на регулювання земельних відносин та охорони земель в інтересах усього суспільства [222].

Питання комплексного районування території України, яке б адекватно враховувало природничий, соціально-економічний, політико-адміністративний, геоекологічний аспекти, з метою раціоналізації системи природокористування загалом, та землекористування зокрема, є актуальною міждисциплінарною науковою проблематикою. Окрім географів, з притаманним їм комплексним підходом, питаннями районування (регіоналізації) території, з тих чи інших міркувань та наукових позицій почасти займалися представники й інших сфер науки та виробництва, зокрема економісти, політики, історики, етнографи тощо. Чільне місце посеред всіх наукових і прикладних напрацювань у даному аспекті займають роботи С.І. Дорогунцова, М.І. Долішнього, Ф.Д. Заставного, М.О. Барановського, В.А. Поповкіна, А. Колодій, О.М. Маринича, П.О. Масляка, В. П.

Круля, В. Нудельмана, М.М. Паламарчука, М.Д. Пістуна, В. Тихонова, А.М. Федорищева, О.І. Шаблія, П.Г. Шищенко та ін. Та все ж, зазначена проблематика регіоналізації території України із оптимально всеохоплюючим врахуванням природничих та соціально-економічних умов і чинників з позицій системного підходу, адекватності нинішньому стану природокористування і науко-технологічних напрацювань, соціально-політичної ситуації та історико-культурних традицій природокористування – залишається невирішеною. В той же час, існуюча необхідність наукового і виробничо-моніторингового вивчення використання земельних ресурсів потребує врахування геоприв'язки аналізованих параметрів землекористування. Тож здійснюючи подібні дослідження, так чи інакше доводиться вирішувати завдання взаємоув'язки економіко-статистичних даних, які приурочені до адміністративно-територіального поділу, із даними (ландшафтними характеристиками) природничого змісту, що відповідають географічним виділам і структурам. Власне така ситуація зумовила у даному дослідженні притримуватись власної схеми природно-господарської територіальної диференціації Українського Передкарпаття, що певним чином враховує існуючі наукові і прикладні схеми регіоналізації.

Реформування земельних відносин та становлення приватної власності на землю в 90-х рр. минулого століття обумовили необхідність застосування нових підходів в управлінні земельними ресурсами на основі зонування земель та картзабезпечення землеустрою. Цим аспектам присвячені праці О. В. Барладіна, С. Ю. Бусигіна, В. В. Горлачука, Д. С. Добряка, О. П. Дудкіна, Ш. І. Ібатуліна, О. П. Канаша, В. М. Кривова, І. П. Купріянич, Г. К. Лоїка, А. Г. Мартина, С. О. Осипчука, С. П. Погурельського, Л. М. Перовича, І. Л. Перовича, Р. М. Панаса, М. С. Маланчука, І. Л. Новаківської та ін. Теоретичні й прикладні проблеми розвитку земельних відносин в Україні розглянуто у працях Ю. Дехтяренка, О. Драпіковського, І. Іванової, які зокрема зосередили увагу й на аналізі використання земельних ресурсів населених пунктів [1,2,10,11].

Беручи до уваги переважання у загальній структурі земельних угідь земель сільськогосподарського призначення, неможливо оминати і проблематику

раціоналізації їх використання. Актуальними й цікавими в цьому контексті є дослідження А. Г. Мартина (2009), що ґрунтуються на формуванні оптимізованого агроландшафту з екологічно та економічно обґрунтованим співвідношенням різних категорій земель [118, 119]. В той же час питання структуризації власне сільськогосподарських угідь на локально-регіональному рівні та методів їх комплексного аналізу залишаються дискусійними і науково важливими.

В. Горлачук, І. Песчанська, Р. Руднівська, О. Сидорчук, В. Скороходова, А. Стельмащук, А. Тихонов, А. Третьак та ін. у своїх працях зосередили увагу на питаннях державного управління земельними ресурсами, формами і сукупностями правових норм, необхідних для здійснення управлінського впливу на земельні відносини. Проте недостатньо дослідженим залишається зв'язок між управлінням земельними ресурсами та розвитком сільських територій.

Методика і технології моделювання територіальних об'єктів розглядаються багатьма науковцями, зокрема це представлено у працях І.М. Бистрякова, В.В. Горлачука, П.Ф. Кахнич, О.А. Лагоднюка, О.Ю. Мельничука, Л.М. Перовича, А.Я. Сохнич, А.М. Третьака, П.Г. Черняги. Важливими питаннями є й методи збору та первинної обробки інформації для функціонування ГІС, в т.ч. даних ДЗЗ. Особливої ваги зазначене набуває при актуалізації геопросторової інформації та її оперативному опрацюванні і візуалізації. В той же час, вивчення сучасного стану сільських територій на основі геоінформаційного картмоделювання, розробки аналітико-синтезуючих підходів і алгоритмів висвітлені в працях О. В. Барладіна, І. П. Ковальчука, Т. О. Євсюкова, Я. П. Скрипника, Я. В. Смірнова, Т.В. Гуцула та ін. [23, 48, 90, 123, 124, 156, 157].

Проблемами інформаційного забезпечення землекористування займалися такі вчені, як А.С. Даниленко, М.Ю. Гарбуз, Т.О. Євсюков, М.В. Смолярчук, О.А. Сохнич, М.Г. Ступень, А.Д. Хоменко, В. Андрійчук, Д. Бабміндра, М. Гарбуз, Д. Гнаткович, Д. Добряк, М. Лавейкін, Л. Новаковський, П. Саблук, А. Сохнич, М. Федоров. Ними розглянуто особливості використання земель різних категорій та форм власності, та обґрунтовано методи та принципи управління земельними ресурсами. Вчені А. Варламов, В. В'юн, В. Горлачук, Ю. Гуцуляк, О. Дорош, А.

Сохнич, А. Третяк у своїх працях розглянули принципи та механізми управління земельними ресурсами, обґрунтували теоретичні положення методів моделювання організаційних систем управління [31, 48, 52]. В. Горлачук, О. Сидорчук, В. Скороходова, А. Стельмащук, А. Тихонов зосередили увагу на питаннях державного управління земельними ресурсами, формування сукупності правових норм, необхідних для здійснення управлінського впливу на земельні відносини [48, 230]. Серед зарубіжних учених, які досліджували вказану проблему, слід відзначити таких, як С. Енемарк (S. Enemark), Я. Вілльямсон (I. Williamson), Д. Валлес (J. Wallace), Р. Беннетт (R. Bennett) та ін.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Земля вимагає особливого підходу до організації її використання. Всі ознаки та характеристики землі, її розподіл та використання утворюють структуру земельних ресурсів, яка передбачає розподіл угідь за зональними особливостями та класифікацію земель за найбільш характерними ознаками, що характеризують якість землі як основного засобу виробництва. яка характеризується значною динамічністю, що пояснюється проведенням земельної реформи та впровадженням заходів охорони земель, передбачених національною програмою.

Основна ознака земель – цільове призначення, тобто встановлений у нормативному порядку правовий режим використання, залежно від видів діяльності суб'єктів права власності на землю та права користування землею або суспільних інтересів. Усі земельні ділянки, як і категорії земель мають правовий режим, який забезпечує охорону прав власників землі і землекористувачів, здійснення державного управління земельними ресурсами, контроль за раціональним використанням землі і додержання земельного законодавства, ведення державного земельного кадастру, проведення землеустрою, моніторингу землі, справляння плати за землю і застосування юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства. Поділ всіх земель на категорії визначається чинним ЗК України.

Розподіл земельних ресурсів за структурно-функціональним використанням утворює єдину систему землеустрою – сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональної організації території адміністративно-територіальних утворень, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил. Ведення землеустрою призводить до екологічно-економічної оцінки земельних ресурсів.

Методологія дослідження структури та функцій землекористування охоплює визначення об'єкту дослідження, предмета, завдань, сукупності засобів дослідження, формує уяву щодо послідовності дій в процесі вирішення поставлених завдань і включає взаємодію наукових підходів, принципів,

територіальних (просторових) та змістовно-компонентних рівнів як картографування, так і аналізу всього процесу дослідження. Основними підходами є: географічний, екологічний та інформаційний. При цих підходах особливої уваги заслуговують геосистемний, регіоналізацій, прогнозованості, структурно-функціональний та організаційно-просторовий принципи.

Вагомим видом інформаційних ресурсів для геоінформаційного природно-господарського картографування є оригінальні картографічні ресурси. Їх цінність і фундаментальність як інформаційного ресурсу для побудови природно-господарських ГІС зумовлені значною інформативною насиченістю внаслідок використання великого обсягу фактичного матеріалу та побудова бази даних конкретних природно-господарських ГІС. Основними функціями при цьому є інформативна, оцінювальна, методична, методологічна та впорядкувальна (або організаційна).

Земельні ресурси, як утворення, що зазнали впливу природно-географічних, соціально-економічних, соціально-історичних та еколого-географічних чинників безумовно потребують використання в їх дослідженні специфічних методів, таких як історико-археологічний, історико-генетичних рядів, порівняльний натуральних аналогів, аналіз кінцевих результатів. Наукові теоретичні прийоми, які застосовуються при вивченні земельних ресурсів поділяють на три групи: органолептичні, розрахунково-аналітичні, документалістики.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ І ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДУ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕДКАРПАТТЯ

2.1. Специфіка геопросторового положення та природно-географічні чинники формування земельного фонду регіону

Територія Українського Передкарпаття, яка розташована між Подільською височиною та Українськими Карпатами, у природничому аспекті виділяється ландшафтним різноманіттям, своєрідністю природних умов та ресурсів, а також особливостями їх суспільно-господарського використання. Обумовлено це: бар'єрно-контактним розміщенням регіону в зоні інтегративної взаємодії гірських і рівнинних ландшафтів; приуроченням до зони давньої й тривалої за часом і інтенсивної за ступенем антропогенної трансформованості ландшафтів та їх переважаючим сільськогосподарським використанням. Саме зазначена просторово-географічна унікальність Українського Передкарпаття й притаманні регіону історико-культурні традиції природокористування ускладнюють його територіальну природно-господарську диференціацію, а відтак і пізнання реальних структурно-функціональних особливостей і закономірностей організації регіонального землекористування.

Поверхня Передкарпаття як фізико-географічна область являє собою поєднання горбисто-пасмових височин на межиріччях (від 300 до 500 м заввишки), передгірних западин, улоговин і широких річкових долин правобережних допливів Дністра та Прута. Територія Українського Передкарпаття охоплює частину Львівської (16,3 %), Івано-Франківської (36,4 %) та Чернівецької (16,9 %) адміністративних областей і разом займає площу 1424,2 тис. га [214].

Клімат у Передкарпатті помірно теплий, континентальність зростає з північного заходу на південний схід. На розподіл тепла та вологи помітно впливає рельєф, геоморфологічна будова та висота місцевості. У поєднанні з природною рослинністю лісо-лучного характеру та строкатим ґрунтовим покривом, зумовлена неоднорідність формування та використання земельного фонду.

Передкарпаття – геоморфологічна область, яку виокремлюють в межах

Карпатської гірської країни, що простягається вздовж північно-східного уступу Українських Карпат смугою завширшки 40-55 км і протяжністю майже 300 км. Пересічні висоти тут біля 200-500 метрів, максимальні – понад 800 м (г. Клева у Майданському низькогір'ї).

Процес *рельєфоутворення* на цій території є наслідком складних геологічних та тектонічних процесів, прояву взаємовпливу і взаємодії чинників орогенезу та гідрокліматичних чинників. У геоструктурному відношенні Передкарпатська височина пов'язана з Передкарпатським передгірним прогином, щодо якого вона є незгідною морфоструктурою при прямій оротектоніці деталей рельєфу. Відмінності між Внутрішньою і Зовнішньою зонами Передкарпатського прогину добре простежується у рельєфі Передкарпаття морфоструктурами третього порядку (рис. 2.1.1). Виділяються Зовнішнє Передкарпаття – морфоструктура перехідного типу (напівпряма), де переважає плоский терасово-акумулятивний рельєф, та Внутрішнє Передкарпаття, що є прямою морфоструктурою з переважанням пасмово-горбистого структурно-денудаційного рельєфу. Розподіл морфоскульптурних форм і типів рельєфу відображає фізико-географічну або кліматичну зональність – сучасну і древню [104, 176, 178].

За особливостями рельєфу Передкарпаття поділяється на Прибескидське (Північно-Західне), Пригорганське (Центральне) та Покутсько-Буковинське (Південно-Східне). Ці три частини виступають морфоструктурами другого порядку, що ув'язуються з поперечним поділом фундаменту прогину. Відмінності у рельєфі пов'язуються із морфоструктурними особливостями. Рельєф усього Передкарпаття характеризується передусім значним поширенням річкових терас, які у вигляді відносно плоских поверхонь простягаються вздовж заплав річок. Погорбовані височинні межиріччя річок поступово піднімаються з наближенням до зовнішніх хребтів Карпатської складчастої споруди, при цьому вся територія характеризується чітко вираженою пологохвилястою поверхнею.

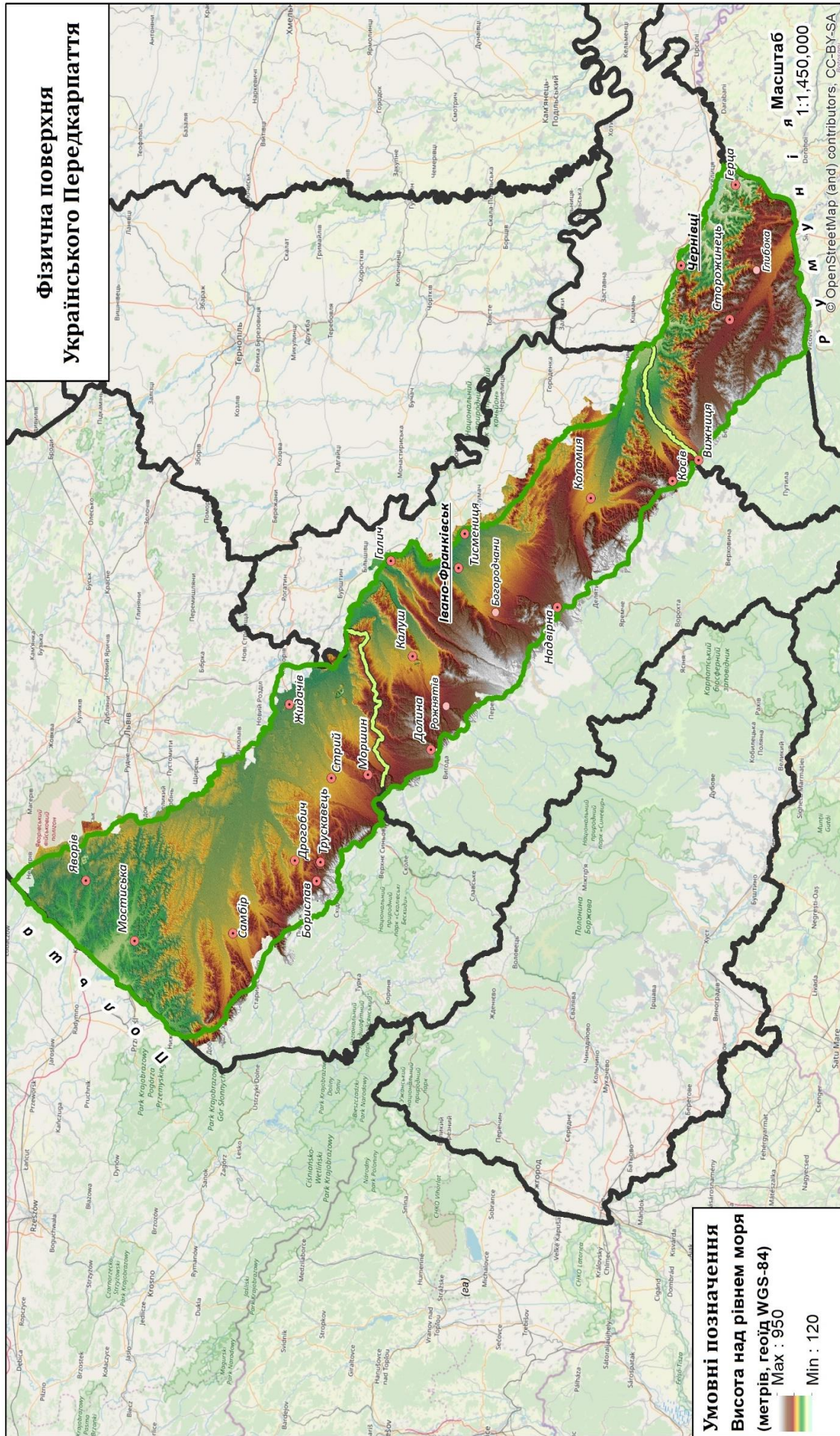

Рис. 2.1.1.1. Фізична поверхня Українського Передкарпаття

Розподіл абсолютних висот дуже контрастний. У Пригорганській частині Внутрішнього Передкарпаття абсолютні висоти значно більші, ніж у інших частинах Передкарпаття. Найрізкіший спад висот спостерігається у північно-західному напрямку від Пригорганського до Прибескидського Передкарпаття. Домінуючими комплексами форм рельєфу є пластово-денудаційні і пластово-аккумулятивні височини. Максимальні абсолютні висоти внутрішньої зони приурочені до межиріччя Лімниці – Бистриці-Солотвинської. Найбільші абсолютні висоти Зовнішньої зони прогину зосереджені в Покутсько-Буковинському Передкарпатті, де переважна частина території має абсолютні висоти 360-440 м (59,6%) (рис. 2.1.2) [104, 178].

Типологічною особливістю рельєфу Передкарпаття є помітне домінування у ньому терасованих річкових долин, денудаційно-аккумулятивних та денудаційних поверхонь, наявність острівних гір у вигляді структурного низькогір'я (Майданське і Слободи Рунгурської). Значні площі у Зовнішньому Передкарпатті зайняті улоговинами (Верхньодністерською, Калуською, Бистрицькою) і розширеними ділянками долин.

У морфоскульптурі поперечні порушення виражені чергуванням видовжених у північно-східному напрямі височинних межиріч з широкими терасованими долинами і улоговинами, які є характерними елементами сучасного рельєфу Передкарпаття. Структурні відмінності трьох частин Передкарпаття простежуються і в межах Зовнішньої зони прогину. З північного заходу на південний схід в межах Передкарпаття виділяють 25 геоморфологічних районів [45, 176].

Рельєф усього Передкарпаття характеризується передусім значним поширенням річкових терас, які у вигляді відносно плоских поверхонь простягаються вздовж заплав річок. Погорбовані височинні межиріччя річок поступово піднімаються з наближенням до зовнішніх хребтів Карпатської складчастої споруди.

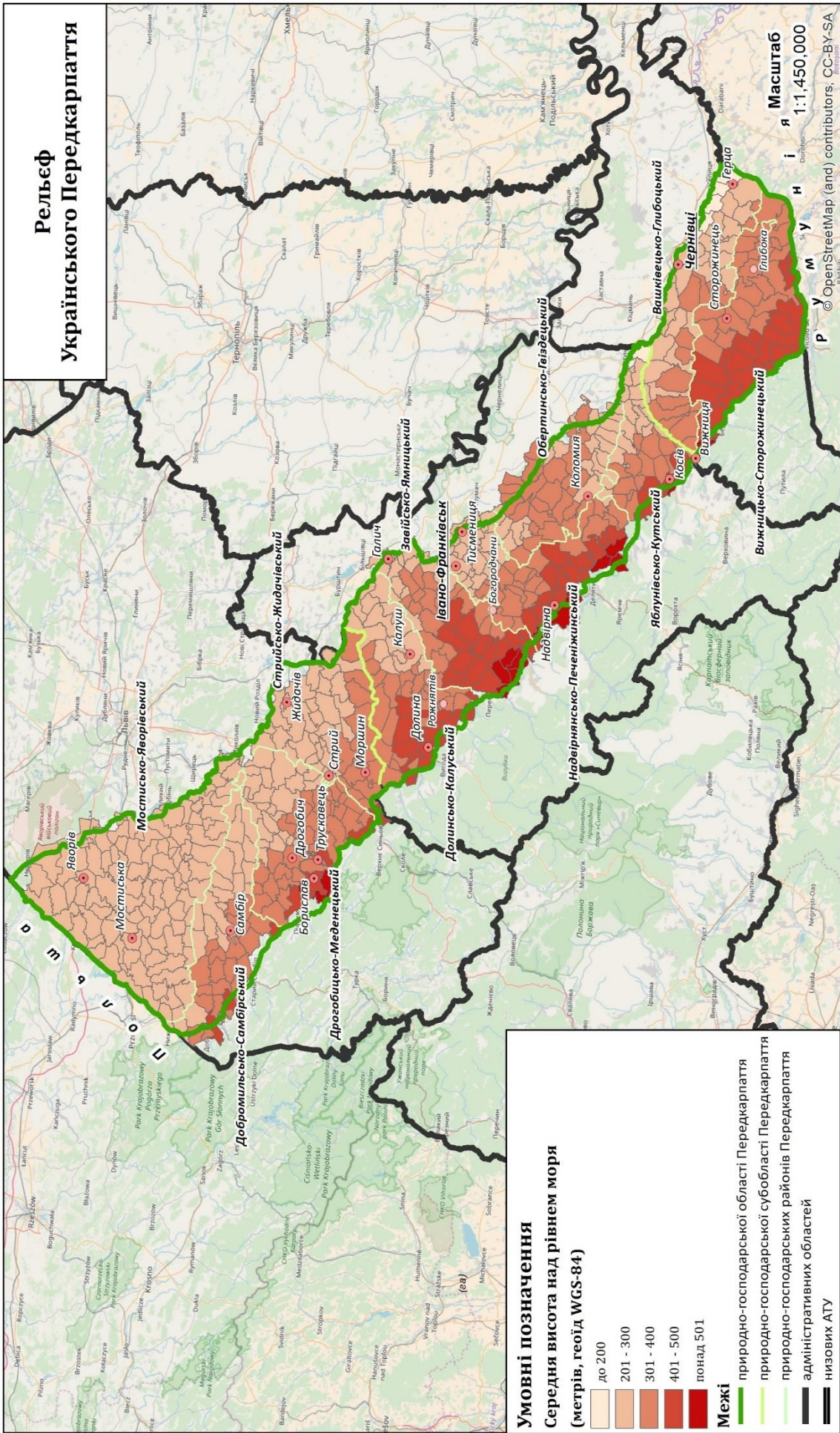

Рис. 2.1.2. Рельєф Українського Передкарпаття

Клімат Передкарпаття помірно континентальний і помітно відрізняється від клімату Карпатських гір. Пересічна температура січня тут становить $-4...-5^{\circ}\text{C}$, на висоті 1450-2000 м $-9...-11^{\circ}\text{C}$, температура липня відповідно $+18...+19^{\circ}\text{C}$ і $+7...+12^{\circ}\text{C}$. Він подібний до клімату інших регіонів України, що лежать на тій самій географічній широті. Середньорічна кількість опадів досягає 700 мм. Зволоження території надмірне.

В межах Українського Передкарпаття існують помітні кліматичні відмінності у просторово-часовому розподілі основних метеовеличин і елементів клімату. Науковці Моргоч О. В. виділяють на території Передкарпаття три мезокліматичні райони [94, 95, 132]:

1) Північно-західний (Прибескидський) – сформований ландшафтними комплексами найнижчого ярусу передгірних ландшафтів. Відмінною мезокліматичною рисою є м'яка зима, нежарке дощове літо, тривалий вегетаційний період (215-220 днів). Характерні часті вторгнення вологих і холодних повітряних мас, висока ймовірність хмарної погоди, затяжних опадів облогового характеру, високих повеней та паводків, перезволоження ґрунтів.

2) Центральний (Пригоранський) з переважанням ландшафтів високих межиріч та долинних комплексів, зустрічаються ареальні низькогір'я. Клімат більш прохолодний, ніж у інших частинах Передкарпаття: тривалість вегетаційного періоду на 15-20 днів менша, річні суми опадів на підвітряних височинах на 100 мм більші. Значна різниця абсолютних і відносних висот створює ефекти навітряності і підвітряності на височинних схилах, де існує висока ймовірність утворення ожеледних відкладів, інверсій температури, туманів у холодну пору року. Існує чітка різниця у кількості опадів між пригорганською і придністерською частинами району (до 100 мм на рік). Тут випадає максимум літніх опадів Передкарпаття, існує небезпека сильних злив з грозами.

3). Південно-східний (Покутсько-Буковинський) – найтепліший з трьох районів через більшу континентальність клімату: з розмаїттям місцевих кліматів і мікрокліматів. Вплив гірської системи Карпат яскраво проявляється у гідрокліматичних характеристиках. Йому притаманні: значна мінливість погоди,

висока ймовірність інтенсивних локальних літніх злив, часті відлиги взимку, стійкі тумани, температурні інверсії, фєнові явища тощо. Суми активних температур можуть сягати 2800-2900° С. Особлива кліматична риса – тривала тепла осінь.

При всій важливості інших фізико-географічних (природних) чинників найсуттєвішими у формуванні структури і використання земельного фонду та основується на землекористуванні сільськогосподарського та лісгосподарського є структура ґрунтового покриву та родючість ґрунтів. Домінуючими на всій території Передкарпаття є дерново-підзолисті типи ґрунтів. У центральній-східній частині на лівобережжі Дністра поширені сірі та темно сірі опідзолєні ґрунти, рідше чорноземи. У заплавах річок зустрічаються лучні й лучно-болотні ґрунти, а тераси річок Стривігор, Стрий, Лімниця, Бистриця та Прут вкриті дерново-опідзолєними різновидами із різним ступенем їх оглеєння. Біля підніжжя Карпат буроземи підзолисті змінюються бурими гірсько-лісовими ґрунтами, що є характерним для інтенсивно заліснених територій. У найбільш зволожений місцях із густою річковою мережею зустрічаються на невеликих ділянках торф'яні ґрунти. Основні ґрунтові відміни сформувалися в умовах достатньої звоженості і досить тривалого теплового періоду переважно під широколистяними або мішаними лісами. Ґрунти мають підвищену кислотність і низький 1,5-3 % вміст гумусу [1, 14, 15, 45].

Ґрунти передгір'я Карпат розташовані над рівнем моря на висоті від 250 до 500 м, річна сума опадів становить 650-780 мм, причому до 500-600 мм з цієї кількості випадає в теплий період. Всі ґрунти Передкарпаття об'єднують в такі чотири агровиробничі групи: 1) дерново-підзолисті поверхнево оглеєні; 2) дернові опідзолєні оглеєні; 3) лучні та дернові; 4) болотні ґрунти. Серед усіх вищезгаданих агровиробничих груп ґрунтів найбільш поширені дерново-підзолисті поверхнево оглеєні. Ці ґрунти мають неглибокий гумусний горизонт (30-40 см), ненасичені основами, кислі, містять багато сполук рухомого алюмінію, шкідливого для рослин, і мало доступних для рослин азоту і фосфору, оглеєні. Вміст гумусу в них буває від 1,85 до 5,7%. Верхні горизонти перезвожені внаслідок слабкої водопроникності ґрунтів. В зв'язку з цим основним заходом для поліпшення родючості їх є впровадження різних видів дренажу разом з застосуванням

агромеліоративних заходів (профільна оранка, борознування). Не менш важливим заходом корінного поліпшення ґрунтів є вапнування і широке застосування органічних і мінеральних добрив.

Дерново-підзолисті ґрунти мають різні морфологічні і агрономічні ознаки. До цієї групи, крім дерново-опідзолених глибоких слабо- і сильнооглеєних, ще відносять дерново-буроземно-глеюваті ґрунти. Лучні, дернові та торфово-болотні ґрунти, що залягають переважно в заплавах рік, мають велику кількість відмін за генезисом – лучні й глибокі дернові глеюваті, лучні й глибокі дернові опідзолені глеюваті, лучні й глибокі дернові глейові та дернові глейові лучно-болотні, болотні та низинні торфовища. На цих ґрунтах, крім відповідних агротехнічних прийомів і осушування боліт, важливе значення має регулювання стоку гірських річок, боротьба з повеневими водами, які часто завдають шкоди сільському господарству. Дослідженням ґрунтового покриву території Передкарпаття присвячено низку наукових доробок фахівців ґрунтознавців, агрономів та фізико-географів (П. Кугловський, І. І. Назаренко, Г.О. Андрущенко, В. М. Гуцуляк, Ю. М. Дмитрук та ін.) [53, 70, 103].

За ґрунтово-кліматичними умовами на території Передкарпаття можна виокремити три агроґрунтові райони – Передгірний, Наддністрянський і Надпрутський (Г.О. Андрущенко, 1970) [4].

Передгірний район охоплює передгір'я у межах 300-400 м над рівнем моря. Його північна межа проходить приблизно на північ від таких населених пунктів, як м.Самбір – м.Стрий – м.Калуш – м.Івано-Франківськ – м.Коломия, а східна – по або біля р. Прут.

Кліматичні умови цього району характеризуються такими показниками: пересічна річна температура повітря змінюється від + 7,5°C до +7,6°C на північному заході (м.Самбір, м.Дрогобич, м.Стрий) до +7,3 - 7,10C на південному сході (м.Івано-Франківськ, м.Богородчани); відповідно сума активних температур (понад +10°C) змінюється від 2470-2500 до 2450°C; річна сума атмосферних опадів у тому ж напрямі змінюється від 650-790 до 650-750 мм. Отже, температура та зволоження спадають у передгір'ї з північного заходу на південний схід, що

підтверджується і гідротермічними коефіцієнтами: вони змінюються у тому ж напрямі від 1,66-2,32 (Самбір, Дрогобич, Стрий) до 1,83-1,61 (Богородчани, Івано-Франківськ).

У Передгірному районі переважають безкарбонатні делювіальні відклади, які підстилаються щільним флішом, а також алювіальні наноси. З цими породами пов'язане поширення окремих типів і підтипів ґрунтів. Зокрема, на слабодренованих суглинках в умовах глибокого залягання або відсутності галечника під широколистяними і мішаними лісами утворилися дерново-підзолисті або буро- й бурувато-підзолисті ґрунти. На щебенюватому алювії флішу місцями поширені дерново-буроземні глейові щебенюваті та кам'яністі ґрунти. Найпоширенішими тут є буро-середньопідзолисті поверхнево-оглеєні ґрунти. Поєднання водно-фізичних властивостей з відносно вирівненим рельєфом і надмірною кількістю атмосферних опадів призводить до періодичного перезволоження й оглеєння цих ґрунтів. У зв'язку з цим без відповідної меліорації та спеціальних прийомів обробітку ґрунту, внесення підвищених норм органічних добрив, а також вапнування ці ґрунти є малопродуктивними.

У горбистих передгір'ях і на передгірних схилах Передкарпаття широко поширені дерново-буроземні опідзолені та місцями бурі лісові ґрунти. Профіль дерново-буроземних опідзолених ґрунтів, які поширені на вершині горбистого вододілу межиріччя Бистриця Надвірнянська.

У передгір'ях трапляються підзолисто-буроземні поверхнево оглеєні та глейові ґрунти. Вони приурочені до відносно добре дренованих випуклих і верхніх ділянок схилів. У структурі ґрунтового покриву гребенистих районів залягають разом з буро-підзолистими поверхнево-оглеєними ґрунтами, які займають слабодреновані плато і пологі схили.

Підзолисто-буроземні поверхнево-оглеєні кислі ґрунти, які утворилися на делювіальних суглинках поширені у Косівському районі Івано-Франківської області. Серед підзолисто-буроземних поверхнево-оглеєних ґрунтів найпоширенішими є слабо- і середньопідзолисті.

Наддністрянський терасовий ґрунтовий район межує на півночі із зоною

західного Лісостепу по річках Блажівка та Ствряж, а нижче гирла останньої - по р. Дністер в межах зовнішньої смуги Передкарпатського прогину приблизно до гирла р. Лімниця. Цей район охоплює правобережні тераси р. Дністер, а по лівому його боці – межиріччя Дністер-Ствряж і Ствряж-Блажівка – з абсолютними висотами менше 320-300 м.

Кліматичні умови цього району характеризуються такими показниками: сума активних температур (понад +10 °С) змінюється від 2400-2500 °С у Жидачівському і 2500-2600 °С у Дрогобицькому районах Львівської області до 2450-2420 °С в Галицькому районі Івано-Франківської області. Річна сума атмосферних опадів у цьому ж напрямі змінюється від 650-680 мм до 730-610 мм. Гідротермічні коефіцієнти змінюються відповідно від 1,8-2,6 до 3,0-2,5.

Особливостями цього району є широкі заплави р. Дністер і його приток та велика її заболоченість. Наддністерський район має набагато складніший ґрунтовий покрив, ніж передгірний. На заплавах р. Дністер і його допливів поширені переважно дернові опідзолені, лучні, лучно-болотні, а також торфувато- і торфово-болотні ґрунти.

Дернові опідзолені ґрунти тут поширені на площі 244,6 тис. га. Залежно від умов утворення, ці ґрунти мають різний гранулометричний склад – від супіщаного до легко- і середньосуглинкового, характеризуються відносно добрими фізико-хімічними властивостями. Лучно-болотні ґрунти в Наддністер'ї приурочені до заплави р. Дністер, а також днищ балок і характеризуються такою генетико-морфологічною будовою. Болотні та торфоболотні ґрунти Наддністер'я об'єднують у собі ґрунти притерасних частин заплав місцевих річок та замкнених міжвододільних глибоких знижень [103].

Надпрутський ґрунтовий район Передкарпаття охоплює його південно-східну частину в межах басейнів річок Прут і Сірет та їх приток. За морфологічною будовою цей район включає: заплаву і незаплавні тераси (першу і другу) р. Прут, Покутську височину, яка розташована між річками Прут і Черемош, а на південному сході від р. Черемош – слабо розчленовану Буковинську височину. Заплавні місцевості розвинені в долинах Дністра і Пруту та їх приток. Вони

займають широкі річкові днища долини і складені піщано-галечниковим алювієм з дерново-глейовими ґрунтами з лучною рослинністю, чагарниками з верби, вільхи, крушини. Тут багато стариць, прируслових валів, перезвожених западин, які чергуються з меліорованими землями.

Низькотерасові й високотерасові ландшафтні місцевості являють собою слабодренувані рівнини з дерново-підзолисто-глейовими і дерново-буроземними оглеєними ґрунтами. У високотерасових буково-смереково-ялинові ліси і злаково-різнотравні луки. У цих місцевостях розміщено більшість населених пунктів Прикарпаття.

Місцевості давніх акумулятивно-денудаційних поверхонь, які поширені на межиріччях, покриті дерново-підзолистими ґрунтами з хвойно-широколистяними лісами. Частина території зайнята сільськогосподарськими угіддями.

За материнську породу на Буковинській височині служать лесовидні суглинки, на Покутській височині – елювіально-делювіальні породи флішу, а на заплавах і надзаплавних терасах – алювіальні відклади, підстилані галечниками.

Кліматичні умови цього району відображають його вертикальну поясність. У долині р. Прут пересічнорічна температура повітря змінюється від +7,3 °С (м.Коломия) до +7,8 °С (м.Чернівці), а сума активних температур (понад +10°C) в м.Коломій дорівнює 2550°C. Сума атмосферних опадів на рік становить 650 мм, гідротермічний коефіцієнт дорівнює 1,75.

На Покутській височині середня температура повітря дорівнює +5,8 °С (с.Яворів Косівського району Івано-Франківської області), сума ж активних температур становить 2300-2000°C. Середньорічна сума опадів у Косівському районі становить 780 мм, а гідротермічний коефіцієнт – 2,7-2,5. Отже, підвищена частина в цьому районі є холоднішою і вологішою, ніж низинна.

У Надпрутському ґрунтовому районі поширені такі основні типи ґрунтів: лучні глейові на сучасних і давніх алювіальних відкладах, які зосереджені на заплавах р. Прут та її приток – Черемошу, Рибниці; дернові опідзолені оглеєні, які сформувались на давньому елювії надзаплавних терас цих же річок; буро-середньо- і сильнопідзолисті поверхнево-оглеєні та неоглеєні супіщані та суглинкові, які

сформувались на елювіально-делювіальних відкладах межиріч Покутської та Буковинської височин; буроземно-підзолисті, які залягають у передгірних частинах Покутської та Буковинської височин; бурі лісові щебенюваті на переході від Карпат до Передкарпаття; ясно-сірі лісові і темно-сірі опідзолені ґрунти на лесах, які залягають на Буковинській височині.

Своєрідний ґрунтовий покрив у Надпрутському районі Передкарпаття представляють буроземно-підзолисті ґрунти. Ці ґрунти поширені переважно у передгір'ях Карпат на території Рожнятівського, Калуського, Богородчанського, Надвірнянського та Косівського районів Івано-Франківської області. Сформувались буроземно-підзолисті ґрунти під покроем лісової рослинності внаслідок поєднання підзолистого і буроземного процесів на елювії та делювії піщаників і глинистих сланів в умовах надмірного атмосферного зволоження. Враховуючи це, для підвищення родючості буроземно-підзолистих поверхнево-оглеєних ґрунтів передусім треба врегулювати водовнесення органічних речовин та мінеральних добрив.

Буроземно-підзолисті (неоглеєні) ґрунти поширені у тих же районах, що й поверхнево-оглеєні, але залягають на більш дренованих щебенюватих породах. З цих міркувань є більш придатними для сільськогосподарського використання [104, 182].

Львівське Передкарпаття – природна область дуже своєрідної структури і великих природних ресурсів (нафта, горючі гази, сірка, калійні солі, мінеральні води тощо). Вона належить до так званого Передкарпатського передового прогину і в будові її поверхні переважають рівні древніх і молодих терас Дністра та його приток Стрий, Стривігор, Свіча та ін. Передкарпаття неоднорідне за своїми природними особливостями та досить виразно поділяється на декілька природних районів, а саме: Стривігор-Болозівське підгір'я, Дрогобицьке підгір'я, Стрийсько-Жидачівська улоговина та Моршинське або Присвіцьке підгір'я. Географічне положення території Українського Передкарпаття Львівської частини має ще й ту особливість, що через її територію простягається значна частина головного європейського вододілу, який поділяє ріки Балтійського і Чорноморського басейнів. Вододіл виходить з території ПНР і в межах області пролягає між селами Міхова і Лопушниця Старосамбірського

району, поділяючи тут ріки Стривігор (притока р. Дністер) і Вирву, яка належить до басейну р. Сан – притоки Вісли. Далі вододіл простягається трохи північніше м. Хирів і повертає на Нове Місто, а потім через залісені висоти Боляновицького лісу тягнеться через села Чижки, Владипіль до м. Рудки. Від цього міста вододіл круто повертає на північ у папрямку на м. Городок і стає орографічно зовсім невиразним, поділяючи долину р. Верещиці (басейн Дністра) і притоки р. Вишні (басейн Сану). За м. Городок вододіл пролягає через район Розточчя і, обминаючи далеко з півночі смт. Івано-Франкове, тягнеться дуже звивистою лінією до Львова. Ріки рівнинного типу мають переважно дощове живлення, яке становить 50% загальної кількості, 37% припадає на снігове і 13% – на підземне.

Передкарпатські ландшафти розташовані в області Передкарпатського передового прогину і включають такі природні райони: Стривігор-Болозівський, Стрийсько-Жидачівський, Дрогобицьке та Моршинське передгір'я.

Стривігор-Болозівський природний район обмежений границями, що утворені краєм Карпат, Головним європейським вододілом і р. Дністер. У цих межах район являє собою систему спільних терас рік Болозівки, Стривігора і Дністра, які п'ятьма уступами піднімаються на 60-70 м над рівнем річок. Широкими і плоскими, а місцями заболоченими (особливо по долині р. Болозівки) є місцевості нижньотерасового ярусу, які вкриті лучними, лучно-болотними та дерновими ґрунтами. Тераси середнього рівня несуть на собі покрив лесоподібних суглинків, на яких утворилися переважно сірі опідзолені ґрунти, що майже повністю зайняті орними угіддями. Місцевості терас верхнього ярусу вкриті нелесовими суглинками з дерново-підзолистими і підзолисто-дерновими ґрунтами, які лише частково використовуються як орні землі і переважно вкриті мішаними лісами.

Як показали дослідження, верхні (40-50 і 60-70 м) тераси складені лише матеріалами (галечниками і суглинками), принесеними з Карпат. У середніх терасах (20-22, 25-35 м) є значна домішка північного, балтійського матеріалу (граніти тощо), що свідчить про участь в утворенні цих терас льодовикових вод, які розробили тут широкі долини, зайняті тепер невеликими потічками. Болозівка, що майже губиться у широкій заболоченій заплаві, – один з таких потічків.

Уявлення про структуру ландшафту Стривігор-Болозівського району дає співвідношення ґрунтів різних типів. Ґрунти дерново-підзолистого типу займають 14, сірі опідзолені – 11, лучно-болотні, створюючи основний фон району, – 68, ліси – 7% площі району. Ґрунти чорноземного типу практично відсутні. Як видно зі співвідношення ґрунтів різного типу, одним з важливих питань дальшого піднесення продуктивності сільського господарства є меліорація перезволожених земель нижньотерасового ярусу.

Район Дрогобицького передгір'я займає широке межиріччя, окреслене з півночі і заходу р. Дністер, зі сходу р. Колодницею, а з півдня краєм Карпат. Ріки Бистриця Підбузька і Тисьмениця розділяють Дрогобицьке передгір'я на три майже рівні частини, які паралельними смугами простягаються від Карпат до Дністра.

За ландшафтною структурою Дрогобицьке передгір'я подібне до Стривігор-Болозівського району. Для нього також є характерними широкі низькі тераси з лучними і лучно-болотними ґрунтами, які займають майже 35% площі всього району. На середніх терасах поширені підзолисто-дернові ґрунти, питома вага яких дуже незначна (1%). На високих терасах панують дерново-підзолисті поверхнево-оглеєні ґрунти, які разом з буроземно-підзолистими утворюють основний ґрунтовий фон району, займаючи понад 50% його площі. Процент лісовкритої площі в районі невеликий (15%), що вказує на традиційно високе господарське освоєння цієї території.

Проте Дрогобицьке передгір'я має і помітні відміни порівняно зі Стривігор-Болозівським. По-перше, у Дрогобицькому передгір'ї часто бувають високі паводки в долині Дністра, які затоплюють низькі його тераси; по-друге, місцевості високих терас з дерново-підзолистими поверхнево-оглеєними ґрунтами мають значно більшу питому вагу в Дрогобицькому підгір'ї, ніж у Стривігорському; по-третє, у зв'язку з більшим поширенням високих терас та більшими абсолютними висотами в Дрогобицькому передгір'ї трохи холодніший клімат, наприклад, тривалість безморозного періоду в Дрогобичі 150 днів, тоді як в Добромилі 160 днів.

Стрийсько-Жидачівський природний район займає межиріччя рік Колодниця і Бережниця. Майже посередині цього межиріччя протікає р. Стрий – головна

притока Верхнього Дністра. Характерною рисою природи району є абсолютна перевага місцевостей низьких терас (заплави і перша та друга тераси Дністра і Стрия), у зв'язку з чим тут переважають перезволожені землі з дерновими і лучними ґрунтами, які займають понад 89% усієї площі. Проте, на відміну від Дрогобицького передгір'я, тераси низького ярусу тут менше заболочені і не так широко затоплюються під час сильних паводків.

Тераси середнього ярусу з покривом лесових суглинків і лучно-чорноземними ґрунтами трапляються лише фрагментарно, наприклад, б околицях м. Жидачів, яке розташоване на останці третьої і четвертої терас, і займають менше 2% площі району. Тераси високого ярусу, що складені галечниками і покриті важкими суглинками, поширені лише вздовж краю Карпат і несуть на собі дерново-підзолисті поверхнево-оглеєні ґрунти, які займають близько 8% загальної площі. Ліси державного фонду вкривають лише 2% території, що свідчить про значні антропогенні зміни в природних комплексах району.

Меліорація перезволожених земель і заходи щодо боротьби з катастрофічними повеннями і паводками на ріках Дністер і Стрий є невідкладними господарськими завданнями цього району. Проте, розробляючи їх, слід мати на увазі, що причини виникнення паводків треба шукати за межами району, в Карпатах. Саме тут слід у першу чергу проводити лісомеліоративні і гідротехнічні заходи, які допоможуть приборкати стихію. В межах Стрийського району, на який надходять гірські повеневі та паводкові води Дністра і Стрия, першорядне значення мають гідротехнічні заходи боротьби: обвалування заплав, закріплення русел тощо.

Територія Моршинського природного району розташовується на схід від р. Бережниці до границі з Івано-Франківською областю. Основними ріками, які дрениують цей район і досить глибоко розчленовують його поверхню, є Свіча і Бережниця. У ландшафтній структурі Моршинського природного району абсолютно переважають місцевості високотерасового ярусу, вкриті дерново-середньо- і сильнопідзолистими поверхнево-оглеєними ґрунтами, які займають до 52% території. Тільки північна частина цього району, що прилягає до Дністра,

виражена місцевостями низьких терас з дерновими опідзоленими і лучними ґрунтами, які покривають 27% площі усіх угідь.

Завдяки більшим абсолютним висотам Моршинський природний район має дещо прохолодніший клімат порівняно з іншими прикарпатськими районами і трохи меншу кількість опадів (понад 650 мм за рік). Меліорація перезволожених оглеєних ґрунтів тут є найважливішим завданням щодо підвищення продуктивності сільськогосподарських земель. Особливої уваги вимагає боротьба з катастрофічними повенями в місцевостях, що прилягають до рік Дністер і Свіча.

Пригорганське або Івано-Франківське Передкарпаття є більш погорбованим у порівнянні з Прибескидським. У його межах виділяються два орографічних райони (Передкарпатське Покуття і Придністерське Покуття), які значно перевищують ізогіпсу 600 м. Два цих райони поділяє річка Прут. На південь від Прута до Карпат простягається типове передкарпатське передгір'я – Передкарпатське Покуття з таким же поперечним планом орографічного розчленування як і в західному Передкарпатті. Придністерське Покуття лежить на північ від Прута і простягається до долини р. Дністер. Ця височина, середні висоти якої перевищують 300 м, має інший план орографічної будови: орографічні лінії простягаються з північного заходу на південний схід, паралельно напрямкам течій Дністра і Прута. На території Івано-Франківського Передкарпаття виділяють такі ландшафтні райони:

Бистрицька улоговина займає розширену частину басейну середньої течії Бистриці. В основі улоговина складена породами міоцену, які перекриті товщею (до 10-15 м) алювіальних відкладів. У зв'язку з улоговинним положенням, кліматичні, місцеві кліматичні умови тут своєрідні: літні температури відносно високі (18,3° С), зимові низькі (4,7° С нижче нуля). В улоговині випадає найменша кількість атмосферних опадів в усьому Івано-Франківському Передкарпатті (628 мм). Улоговина щільно заселена, а її поверхня характеризується значною розораністю земель. Ліси майже не збереглись. Природна рослинність – луки, які використовують як пасовища і сінокісні угіддя.

Лімницько-Болехівська улоговина має складнішу конфігурацію і складніші границі ландшафту, об'єднує два пов'язаних райони – Сивко-Болехівську і Калуську

улоговину на межиріччі річок Сивка – Лімниця. Місцевість утворена молодими алювіальними відкладами, а яких сформувались дернові опізолені і оглеєні ґрунти. Природна рослинність представлена головно луками, природних лісів збереглося мало. Надри району багаті запасами калійних солей.

Прилуквинська височина займає одне з найвищих межиріч між долинами Лімниці і Бистриці Солотвинської. Височина характеризується асиметричною будовою: східний схил пологий і довгий, західний схил короткий і круто обривається до долини Лімниці, густо і глибоко розчленований ярами і балками. Ґрунтовий покрив виражений дерново-середньо- і сильнопідзолистими оглеєними ґрунтами. Район відзначається високою лісистістю з переважанням хвойно-широколистяних порід дерев.

Войнилівська височина невелика за площею, розміщена між долинами Лімниці і Сивки, обмежена долиною Дністра. Близько 30 % площі вкрито лісами, на плоскій поверхні поширені дерново-середньопідзолисті ґрунти.

Присвіцька височина розташована між долинами річок Свіча і Болохівка, яка представлена на території Івано-Франківського Передкарпаття тільки схилом.

Пригорганська частина розташована у внутрішній частині прогину, має складчастий фундамент, характерна великими абсолютними висотами, слабою горизонтальною розчленованістю, значною лісистістю, перехідними ґрунтами від рівнинних до гірських.

Чернівецьке або Покутсько-Буковинське Передкарпаття – це середня частина Чернівецької області між р. Прут і краєм Карпат, яке називають Передгір'ям з висотою майже 350 м над рівнем моря. Абсолютні висоти у багатьох місцях перевищують 400 м, але не досягають 550 м над рівнем моря. Воно має складну орографічну будову. Середня смуга – Чернівецька височина, яка простягається від м. Сторожинець до м. Чернівці, піднімається майже на 500 м над рівнем моря, досягаючи максимальної висоти на г. Цецино (537 м). По боках Чернівецької височини простягаються горбисті, але дещо понижені форми рельєфу – Герцаївська улоговина на сході та Брусницька пасмово-улоговинна височина. Характерною особливістю Чернівецького Передкарпаття є те, що воно дронується виключно

притоками Пруту і вододіл між басейнами Пруту і Сірету притиснутий до р. Сірет так близько, що верхів'я сучасних приток Прута (Брусниця і Дерелуй) вийшли на тераси Сірету руйнуючи їх. Але все ж, Покутсько-Буковинське Передкарпаття не є одноманітним і досить виразно поділяється на такі ландшафтні райони [20, 30, 178]:

Брусницький грядово-улоговинний лісолучний район знаходиться на заході Буковинського Передкарпаття між ріками Черемош, Прут, Глиниця і Сірет. Фоновими ПТК даного району є горбисто-грядові межиріччя, представлені урочищами великих циркоподібних улоговин, в яких розташовані широко розкидані села. Агрокліматичні умови: температури січня від $-5,0$ до $5,5^{\circ}\text{C}$, липня $18,5-19,0^{\circ}\text{C}$; сума активних температур $2600-2700\text{C}$, середньорічна сума опадів – $650-700\text{ мм}$.

Чернівецький грядово-горбистий лісовий район знаходиться повністю в приміській зоні.

Герцаївський терасовий лісостеповий район розташований на правобережних терасах Прута, складених лесовидними суглинками, але з дуже розчленованими долинами річок і балок.

Тарашанський горбисто-грядовий лісолучний район нагадує Чернівецький район, і є його південно-східним продовженням. Тут простягаються вздовж лівобережних терас Сірету високі гряди, які місцями перевищують 450 м над р.м. Клімат прохолодніший, з меншими сумами температур і більшою кількістю опадів, що зумовило поширення лісів. Природоохоронні проблеми боротьба з ерозією ґрунтів і зсувами.

Багненський рівнинний заболочений район – один із найменших природних районів, який розташований на західному продовженні долини Сірету від с. Стара Жадова Сторожинецького району до м. Вижниця на Черемоші. Боротьба за перебудову річкових басейнів Пруту та Сірету тут не припиняється. Таке становище можна побачити поблизу с. Нова Жадова, де притоки Прута вже прорізали вододіли і видерлися на надзаплавну терасу Сірету, загрожуючи йому перехватом. Він може траплятися під час будь-якого високого паводку на Сіреті, коли паводкові води заллють дно долини і почнуть стікати по яру до Брусниці.

Основна природоохоронна проблема району – осушувальна меліорація.

Міжсіретський терасовий лісолучний район має значні абсолютні висоти, які коливаються в межах 300-350 м в долинах річок і 480-530 м на межиріччях і значні площі лісів понад 50%. Район відзначається мальовничими краєвидами і використовується з рекреаційною метою. Наявні мінеральні джерела в с. Банилів Підгірний та с. Буденець.

Красноільський грядово-хвилястий район обмежений з півночі долинами рр. Малего Сірету та Сірету, з півдня Карпатами. Наявність великої кількості мінеральних джерел хлоридно-натрієвого типу створило передумови для розвитку курортного та рекреаційного використання.

Сучасні геоморфологічні процеси знаходяться у тісній залежності від структурно-літологічних та кліматичних умов. Режим опадів обумовлює посилену ерозійну діяльність річок і потоків, активний поверхневий змив, розвиток зсувів, сприяє утворенню селів, паводків та інших несприятливих фізико-географічних процесів, розвитку водно-ерозійних та водно-аккумулятивних форм рельєфу. Розвитку несприятливих явищ сприяє господарська діяльність людей, при якій не враховуються геоморфологічні, гідрологічні, кліматичні особливості території та її окремих частин.

Формування *флори і рослинного покриву* природно-географічних районів Українського Передкарпаття пов'язане з льодовиковим і післяльодовиковим часом. У формуванні флори Передкарпаття брали участь північні та південно-східні види, які потрапили сюди з далекої півночі та північного сходу, гірські види, що перемістилися на схід з гір Центральної Європи, а також рівнинні атлантичні види. У зв'язку з цим флора є неоднорідною за своїм складом. Для неї є характерними, передусім, такі основні флористичні елементи: бореальні, або тайгові (ялина (смерека) європейська, сосна звичайна, брусниця, квасениця, ліннея північна тощо); середньоєвропейські, або зони широколистих лісів (бук та дуб звичайні, дуб скельний, ялиця біла, граб звичайний, явір, переліска багаторічна тощо); монтанні, або гірські, до яких належать європейські гірські, а серед них і карпатські види, в тому числі деякі ендемічні види (костриця карпатська, фіалка відхилена, королиця

круглолиста тощо); понтичні, або степові (типчак борознистий, ковила тощо) [104]. Вищезгадані умови та чинники утворюють відмінні один від одного природні області та райони.

2.2. Соціально-економічна складова структуризації і функціонування земельних ресурсів

На формування сучасної структури земельного фонду значний вплив мають група соціально-економічних чинників, основними з них є: економіко-географічне положення досліджуваної території, чисельність, структура та зайнятість населення, рівень розвитку транспортної та соціальної інфраструктури, природно-господарський потенціал регіону. Кожний із вище перелічених чинників формування території Українського Передкарпаття поділяється на похідні структурні елементи утворення, функціонування та використання земельного фонду досліджуваної території (рис. 2.2.1).

Значна протяжність території Українського Передкарпаття із північного заходу на південний схід виступає важливим районоутворюючим чинником. Прикордонне положення Чернівецької та Львівської областей сприяє розвитку Євроінтеграційних процесів з Румунією та Польщею, як безпосередніми сусідами першого порядку. Інтенсифікація транспортних потоків дає змогу розвивати господарські та туристичні зв'язки з країнами Центральної та Західної Європи, а також країнами Балканського півострова. Давньогосподарське освоєння території УП, вигідне економіко- та транспортно-географічне положення, різноманітність природних та соціальних умов сприяли розвитку на його території багатогалузевого промислового комплексу, інтенсивного сільськогосподарського виробництва, а в останні десятиліття спостерігається стрімкий розвиток туристично-рекреаційної галузі. Ці та інші соціально-географічні чинники сприяють комплексному розвитку досліджуваної території і є такими, що суттєво вплинули на вигідність економіко-географічного положення. Присутність цих ознак визначила суттєві особливості господарського освоєння території,

своєрідність способу життя та господарювання у передгірській місцевості, спільність структури природно-ресурсного потенціалу тощо.

Територія Передкарпаття характеризується надзвичайно складною і своєрідною історією заселення та господарського розвитку, є найбільш густозаселеною частиною Карпатського соціально-економічного району. Зміна різних соціально-економічних формацій, перехід під володіння від однієї держави до іншої, багатовікова інтенсивна міграція та еміграція населення істотно вплинули на характер і специфіку господарства, особливості формування і відтворення населення, на демографічні процеси та географічне розташування, статево-вікову та національну структуру населення.

Рис. 2.2.1. Соціально-економічні чинники формування ТУП

Чисельність населення Українського Передкарпаття станом на 01.01.2017р. становила 1965,828 тис. осіб. За наявною кількістю у структурі населення переважає міське населення – 56,5%, частка сільських мешканців становить –

43,5%. Такий розподіл населення зумовлений наявністю значної кількості міських поселень (Івано-Франківськ, Чернівці, Добромиль, Хирів, Борислав, Дрогобич, Стебник, Яворів, Моршин, Стрий, Жидачів, Новояворівськ, Мостиська, Судова Вишня, Рудки, Комарно, Тисмениця, Коломия, Косів, Долина, Калуш, Галич, Надвірна, Обертин, Болахів, Герца, Сторожинець, Вижниця та ін.).

Систему розселення на території Українського Передкарпаття формують 15 міст, 24 селища міського типу і 765 сільських населених пунктів. Єдине велике місто, територія якого цілком належить до досліджуваної території – м. Івано-Франківськ (242,5 тис. жителів). До складу УП відноситься також частина м. Чернівців (Першотравневий (78,8 тис. осіб) та Шевченківський райони (151,8 тис. осіб). Загалом частка міських жителів в досліджуваному регіоні становить 56,5%, пересічна густина населення – 137,8 ос/км² (рис. 2.2.2.).

У Передкарпатті активно розвиваються процеси субурбанізації, пов'язані з наближенням сільських поселень до міст, якісніше впорядкованою транспортною інфраструктурою. Для всієї території характерні інтенсивні маятникові міграції, в яких оцінково бере участь понад 25 % усього працездатного сільського населення. Разом з тим в останні роки із сільських поселень у міста приплив трудових мігрантів призупинився через звуження сфери прикладання праці в них. Нині розпочався зворотній процес – реурбанізація, тобто повернення міських мешканців у села. Значна кількість людей від'їжджає за межі досліджуваного регіону, за 2016 рік сальдо міждержавної міграції складало (–1,244 тис. осіб, сальдо міжрегіональної – 2,0 тис. осіб) [179, 194, 195]. У статевій структурі населення регіону переважають жінки – 52,6%. Частка працездатного населення у частині території Львівської області, яка відноситься до ТУП, – 60,5 %, Івано-Франківської – 59,6% та Чернівецької – 59,7%. Для Передкарпаття характерний значний трудоворесурсний потенціал, що стимулює розвиток трудомістких галузей економіки.

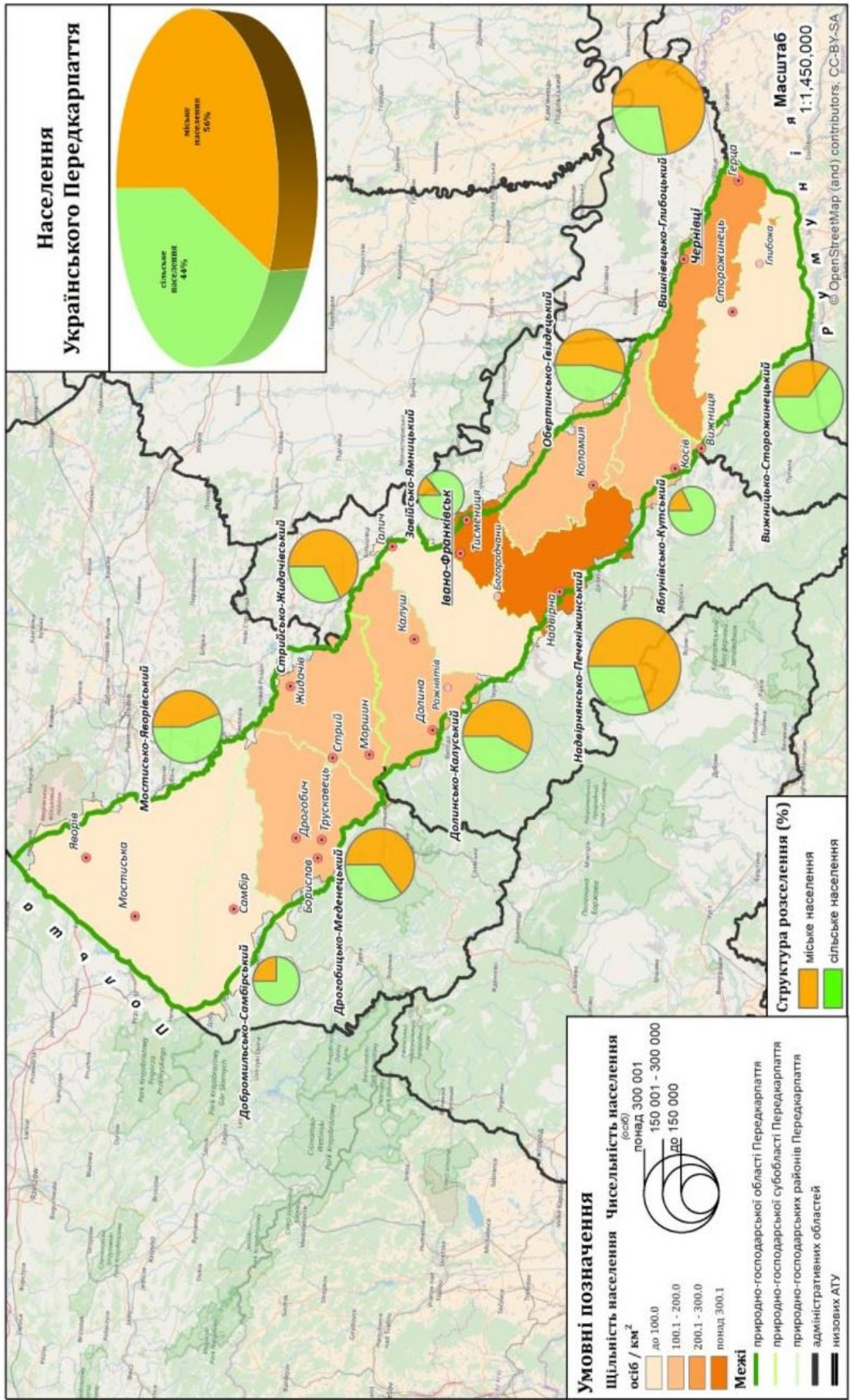

Рис. 2.2.2. Населення Українського Передкарпаття

Чисельність населення Львівського Передкарпаття становить 29,6 % від усієї кількості жителів регіону дослідження (табл.2.2.1). Найвища щільність населення у Дрогобицько-Меденецькому ПГР – 163,0 ос/км², зумовлена високою часткою міських жителів у м. Стебник, Дрогобич та Борислав. Найменш заселеним є Добромильсько-Самбірський ПГР, територія якого найбільш наближена до Українських Карпат. Для регіону характерним є домінування чисельності сільського населення над міським (40607 ос. та 13726 ос. відповідно), при пересічній щільності 50,2 осіб/км² та відємному природному прирості населення.

Таблиця 2.2.1

Розподіл населення в межах природно-географічних районів Українського Передкарпаття

(осіб; осіб/км²)

Природно-географічні райони	Площа району км ²	Загальна чисельність населення	Пересічна щільність населення	У тому числі			
				міське населення		сільське населення	
				чисельність	щільність	чисельність	щільність
Добромильсько-Самбірський	1082,6	54333	50,2	13726	177,8	40607	40,4
Дрогобицько-Меденицький	1341,7	220260	159,5	138253	1414,8	78302	62,9
Мостисько-Яворівський	2614,8	167089	63,9	73481	403,0	93608	38,5
Стрийсько-Жидачівський	1158,5	127742	110,3	87370	677,1	40372	39,2
Північно-Західна субобласть	6197,6	525758	90,9	312830,0	643,3	252889,0	44,3
Долинсько-Калуський	1208,2	173710	156,5	111336	675,4	78755	75,5
Завійсько-Ямницький	1124,6	96242	85,6	13201	181,7	83041	78,9
Надвірнянсько-Печеніжинський	1329,7	428667	322,4	298281	1606,3	130386	114,0
Обертинсько-Гвіздецький	1038,9	140814	135,6	76114	565,9	64700	71,5
Яблунівсько-Кутський	699,3	83862	119,9	14649	588,8	69213	102,6
Центральна субобласть	5400,7	923295	171,0	513581,0	881,6	426095,0	88,4
Вашківецько-Глибоцький	1243,1	330775	266,1	238185	2123,0	92590	81,9
Вижницько-Сторожинецький	1421,0	129658	91,2	45648	245,7	84010	68,0
Південно-Східна субобласть	2664,1	460433	172,8	283833,0	952,6	176600,0	74,6
Українське Передкарпаття	14262,4	1909486	137,8	1110244	812,3	855584	66,3

Примітка. Щільність міського населення розрахована на площу міських поселень, відповідно сільського на площу сільських рад

У порівнянні із усім наявним населенням Українського Передкарпаття, найбільша частка – 47 % мешкає на території його Івано-Франківської частини, що зумовлено значно більшою територією та позитивними показниками природного приросту. Найбільш густо заселеним є території Надвірнянсько-Печеніжинського ПГР із кількістю жителів 128,667 тис. ос., найменшим – Яблунівсько-Кутський (83,862 тис.ос). Найвища щільність населення спостерігається на території міських поселень та у м. Івано-Франківськ, вона сягає значення 6647,4 ос/км² (рис. 2.2.3), а м. Коломия – 1508,5 ос/км². Переважання міського населення притаманне для Надвірнянсько-Печеніжинського, Долинсько-Калуського та Обертинсько-Гвіздецького ПГР. Щільність населення у міських поселеннях становить 1606,3 ос/км², 610,1 ос/км² та 565,9 ос/км² відповідно. Найнижча щільність сільських мешканців у Обертинсько-Гвіздецькому ПГР (71,5 ос/км²), а найвища у Надвірнянсько-Печеніжинському (114,0 ос/км²). Найнижче значення показника щільності міського населення у Завійсько-Ямницькому ПГР (181,7 ос/км²).

Найменшим за площею території, а відповідно й чисельністю жителів є Чернівецьке Передкарпаття, у структурі якого виокремлюються лише два природно-господарські райони. Найбільше населення мешкає у Вашківцецько-Глибоцькому ПГР районі (330775 ос.), що пов'язано із розташуванням в його межах частини м. Чернівці, з населенням 238,2 тис. осіб. При цьому пересічна щільність населення становить 266,1 ос/км², що в 1,7 рази вище за пересічне значення по УП. (табл. 2.1). Вижницько-Сторожинецький ПГР менш заселений (91,2 ос/км²) з переважанням сільського населення 84010 чоловік (64,8%). Природний приріст в обох районах від'ємний, а у статевій структурі переважають чоловіки.

Транспортна інфраструктура відіграє важливу роль у розвитку господарства Українського Передкарпаття. Регіон добре забезпечений наземними видами транспорту. Залізничними, автомобільними та авіаційними шляхами район пов'язаний з різними частинами країни, країнами близького зарубіжжя. Орім того, доповнюють транспортну мережу лісові, підвісні дороги, річки. Головними є транспортні шляхи загального користування. Загальна експлуатаційна довжина залізниць у Передкарпатті – 919 км. Основні залізниці сполучають усі сусідні

регіони, країни, а також перетинають Карпати в трьох місцях. Усе залізничне сполучення здійснюється Львівською залізницею. Від цього каркаса відходить багато гілок широкої і вузької колії, що мають місцеве значення.

За нинішніх умов головним видом транспорту, що домінує у пасажирських та вантажних перевезеннях є автомобільний транспорт з усіма його перевагами (швидкість, маневреність, висока прохідність, доставка населення безпосередньо в пункти призначення, можливість зупинки в будь-якому місці). Загальна довжина автомобільних доріг у Передкарпатті становить понад 10 тис. км., абсолютна більшість з них з твердим покриттям недосконалого типу. Найбільша щільність автошляхів у передгір'ї, на межі із рівнинною частиною. Магістральними, або ж такими, що формують опорний економічний каркас регіону є автотраси Львів-Стрий-Коломия-Чернівці та Львів-Івано-Франківськ-Коломия-Снятин-Чернівці. Дорожній одяг шосейних доріг в Передкарпатті можна оцінити як недосконалий, а транспортно-дорожня інфраструктура, зважаючи на інтенсивний розвиток туристично-рекреаційної галузі практично не відповідає сучасним вимогам. Рідко зустрічаються придорожні майданчики для відпочинку туристів, стоянки для автотранспорту, естакад, автопавільйонів, альтанок та придорожні криниці недостатньо облаштовані. Саме об'єкти придорожньої інфраструктури відіграють важливу роль у формуванні уявлення про цільсний туристично-рекреаційний сектор, ведення економічних відносин із сусідніми країнами, розвиток міжрегіонального співробітництва. В межах досліджуваної території знаходяться 2 міжнародні аеропорти в м. Івано-Франківськ та м. Чернівці, які значно підсилюють транспортну освоєність досліджуваного регіону.

Природно-ресурсний потенціал регіону є важливим чинником розміщення й розвитку його продуктивних сил. Територіально-господарський комплекс Передкарпаття має складну галузеву і функціонально-компонентну структури. Він складається з восьми взаємопов'язаних міжгалузевих територіальних комплексів (МТК): паливно-енергетичного, машинобудівного, хімікоіндустріального, лісовиробничого, індустріально-будівельного, агропромислового, туристично-рекреаційного. Більшість МТК розвиваються на основі місцевих природних і трудових

ресурсів району і повністю чи окремими галузями характеризують його місце в територіальному поділі праці. За структурою виробництва валової продукції територія Передкарпаття є індустріально-аграрною. Для промисловості характерний високий рівень спеціалізації: на долю електроенергетики припадає біля третини загального випуску промислової продукції. Розвинені в регіоні галузі машинобудування, харчова, лісова і деревообробна промисловість, промисловість будівельних матеріалів.

Передкарпаття має значні поклади мінерально-сировинних ресурсів. На досліджуваній території розвідано промислові запаси сірки, калійної і кам'яної солей, які мають державне значення, мінеральних вод, мінеральних будівельних матеріалів, кам'яного вугілля, природного газу. У сукупному ресурсному потенціалі України частка природних ресурсів Передкарпаття становить понад 10 %. Регіон характеризується значною диференціацією у забезпеченості природними ресурсами у розрахунку як на душу населення так і на одиницю площі. Мінерально-сировинна база стала фундаментом для формування нафтохімічної промисловості. На території Передкарпаття розташована Карпатська нафтогазоносна провінція. Глибина залягання нафти становить 1000 – 4500 м, газу 800 – 1800 м. Розробляється багато нафтових і нафтогазоконденсатних родовищ, серед яких Стрельбицьке, Бориславське, Східницьке, Спаське, Нижньострутинське та інші родовища.

Карпатська провінція – найстаріший район видобутку газу в країні. Основні промислові родовища розташовані на території Львівської області у Мостиському, Яворівському, Стрийському та Жидачівському районах, наявні та достовірно розвідані поклади, які розробляються або ж заплановані для промислової експлуатації на перспективу також у Долинському, Калуському та Косівському районах. Значні поклади торфу розташовані у південній частині Львівського Передкарпаття та Долинському та Калуському районах Івано-Франківського Передкарпаття.

Територія Львівської та Івано-Франківської областей багата покладами самородної сірки. Тут розвідано близько 20 родовищ. Методом підземного виплавлення експлуатуються Язівське та Немирівське родовища, на базі яких функціонують Яворівське виробниче об'єднання “Сірка”. Запаси калійних солей

зосереджені на території Львівської та Івано-Франківської частини Передкарпаття [14, 15, 179]. Найбільші родовища – Стебниківське та Бориславське знаходяться у Дрогобицько-Меденецькому ПГР, а Калуш-Голинське у Долинсько-Калуському ПГР.

На території Передкарпаття розробляються родовища кам'яної солі, які поширені на території в центральній та південній частині Львівської області, а також усієї території Івано-Франківського Передкарпаття та південній частині Чернівецького Передкарпаття. Після збагачення отримують мелену та брикетовану сіль для потреб харчової, хімічної промисловості та сільського господарства. В регіоні дослідження є поклади глини – Івано-Франківське і Чернівецьке Передкарпаття. Загальнодержавне значення має Бориславське та Солотвинське родовища озокериту.

У тісному зв'язку з деякими з цих комплексів розвиваються галузі легкої промисловості – текстильна, швейна, трикотажна, взуттєва, які орієнтуються на місцеві трудові ресурси, споживача і в основному на привізну сировину та напівфабрикати.

Базовим в агропромисловому комплексі є багатогалузеве сільськогосподарське виробництво з чітко сформованою спеціалізацією. Саме аграрне виробництво є поряд із лісогосподарським природокористуванням основним чинником формування сучасної картини землекористування в регіоні. Нами виконано низку досліджень по виокремленню форм територіального зосередження виробництва як в агропромисловому комплексі, так і основній його складовій – сільському господарстві по всій території Передкарпаття (табл. 2.2.3). В основу виділення таксономічних одиниць територіальної організації сільського господарства покладено виробничий напрям, або ж спеціалізацію. Спеціалізація сільськогосподарського виробництва дає можливість зосередити основну частину виробничих ресурсів на типоформуючі галузі. Отже, спеціалізація виробництва сприяє найбільш повному використанню сприятливих природних особливостей окремих районів, а також трудових ресурсів, землі та інших засобів виробництва. Виробничу спеціалізацію сільського господарства території Передкарпаття утворюють три основні типи – молочного скотарства, молочно-м'ясного

скотарства та зернового господарства.

Простежується досить чітка закономірність найбільш інтенсивного розвитку сільського господарства, насамперед в адміністративних одиницях, які безпосередньо межують із обласними центрами та крупними містами обласного підпорядкування, або ж є «сусідами» за географічним положенням другого порядку.

На території Львівського Передкарпаття поширений виробничий тип молочного скотарства та молочно-м'ясного скотарства. Північній частині Львівського Передкарпаття притаманні обидва типи спеціалізації сільського господарства. Домінує молочне скотарство двох підтипів – картоплярства, зернового господарства з виробництвом свинини, кормових культур, яловичини, овочів, плодів і цукрових буряків і птахівництва та картоплярства, кормовиробництва та зернового господарства з виробництвом яловичини, свинини, продукції птахівництва, овочевих і плодово-ягідних культур. На менших площах в аграрному секторі сформувався тип молочно-м'ясного скотарства із зерновим господарством, картоплярством, буряківництвом, птахівництвом та свинарством. Що стосується Центральної частини Львівського Передкарпаття, то агровиробничі тип і підтип збігаються із попереднім, але виокремлюється агровиробнича група: з виробництва свинини, зернових, плодово-ягідних і овочевих культур. У структурі господарства Стрийсько-Жидачівського району виокремлюють молочно-м'ясне скотарство, підтип кормовиробництва переважно на природних сіножатях, картоплярства та птахівництва; двох агровиробничих груп – з виробництвом свинини, плодів, овочів і продукції вівчарства та з виробництвом свинини, зернових, плодово-ягідних і овочевих культур.

На території Івано-Франківського Передкарпаття сформувався виробничий тип молочно-м'ясного скотарства. Для якого характерні три підтипи: а) зернового господарства, картоплярства, буряківництва, птахівництва і свинарства; б) картоплярства, зернового господарства, птахівництва і свинарства; в) кормовиробництва переважно на природних сіножатях, картоплярства та птахівництва. І лише у східній частині досліджуваної території розвинене зернове господарство та молочно-м'ясне скотарство, буряківництво, картоплярство та

птахівництво з виробництвом свинини, вирощуванням кормових, овочевих та плодово-ягідних і технічних (цукрових буряків і ріпаку) культур [77, 202, 207, 213].

Таблиця 2.2.3

Спеціалізація сільськогосподарського виробництва в усіх категоріях господарств території Українського Передкарпаття

№ п/п	Виробничий тип	Виробничий підтип	Агровиробнича група
I.	Молочного скотарства	I.1. картоплярства, кормовиробництва та птахівництва	I.1.a. з виробництвом свинини, кормів, яловичини, овочів, плодів і цукрових буряків
		I.2. картоплярства, кормовиробництва та птахівництва	I.2.a. з виробництвом яловичини, свинини, продукції птахівництва, овочевих і плодово-ягідних культур
		I.4. зернового господарства, картоплярства, буряківництва, птахівництва та свинарства	I.4.a. з виробництвом кормів та яловичини, вирощуванням плодів, овочів, технічних культур(ріпак, соя)
		I.5. птахівництва, зернового господарства, картоплярства та кормовиробництва	I.5.a. з виробництвом свинини, яловичини, плодів і овочів
II.	Молочно-м'ясного скотарства	II.1. зернового господарства, картоплярства, буряківництва, птахівництва і свинарства	II.1.a. з виробництвом кормів, вирощуванням плодово-овочевих та технічних (ріпак, соя) культур
		II.2. картоплярства, зернового господарства, птахівництва і свинарства	II.2.a. з вирощуванням кормових культур, цукрових буряків, плодів та овочів
		II.3. кормовиробництва переважно на природних сіножатях, картоплярства та птахівництва	II.3.a. з виробництвом свинини, плодів, овочів і продукції вівчарства
			II.3.b. з виробництвом свинини, зернових, плодово-ягідних і овочевих культур
III.	Зернового господарства	III.1. молочно-м'ясного скотарства, буряківництва, картоплярства та птахівництва	III.1.a. з виробництвом свинини, вирощуванням кормових, овочевих та плодово-ягідних і технічних (цукрових буряків і ріпаку) культур
		III.2. молочно-м'ясного скотарства, садівництва, картоплярства та птахівництва	III.2.a. з виробництвом кормових культур, свинини, вирощуванням овочів, цукрових буряків та інших технічних культур

Складено за дослідженнями та розрахунками П. О. Сухого [205, 216].

Територія Чернівецької частини Передкарпаття спеціалізується на молочному, молочно-м'ясному скотарстві та зерновому господарстві, частина також на молочно-м'ясному скотарстві та зерновому господарстві.

Територія Передкарпаття багата на лісові ресурси. Показник лісистості становить 27,6 %, в той час як пересічний по Україні – 14 %. Основними лісо-твірними деревостанами є ялиця, ялина, бук, дуб, граб та сосна. Для Передкарпаття характерні великі масиви дубово-буково-ялицевих. Лісова промисловість є традиційною для регіону, але найбільший розвиток одержав сировинний лісогосподарський напрямок. За останні декілька років в регіоні інтенсивно почали відновлювати деревообробні виробництва – у цю сферу іноземні інвестори в останні роки вкладають кожний десятий долар інвестицій. Лісовиробничий комплекс спеціалізується в основному на лісозаготівлі, виробництві пиломатеріалів та меблів. З цією галуззю тісно пов'язані лісопилльне виробництво, виготовлення чорнових і чистих меблевих заготовок, фанери, деревностружкових і волокнистих плит, картону, паперового пластику, синтетичних смол, фурнітури. Великим центром целюлозно-паперової промисловості є м. Жидачів; лісохімії – Великий Бичків та Перечин. Важливими елементами територіальної організації лісогосподарського комплексу є м. Івано-Франківськ, Жидачев, Чернівці, Дрогобич, Надвірна, Коломия, Берегомет та ін. Але найбільшими регіонами деревообробної промисловості є Львівське Передкарпаття (виробництво меблів, фанери, паперу). Підприємства лісової, деревообробної та целюлозно-паперової обробної промисловості розосереджені по всій території Передкарпаття, але їх основною спеціалізацією особливо малих та середніх приватних підприємств залишається лісозаготівля та виробництво пиломатеріалів. В останні роки спостерігається досить стійка негативна тенденція експорту лісу кругляку за кордон у Румунію, Словаччину та Польщу.

В межах території Передкарпаття знаходиться частина Карпатського рекреаційного регіону загальнодержавного значення, який відрізняється специфікою видового складу рекреаційних ресурсів, їхнім зосередженням і запасами. Концентрація джерел мінеральних вод спостерігається вздовж Карпатського передового прогину на території Львівської, Івано-Франківської, Чернівецької областей. Джерела з високим вмістом сірководню виявлено поблизу м. Шкло, с. Брусниця; сульфатно-натрієві, гідро-карбонатно-хлоридно-натрієві та

хлоридно-натрієві – м. Моршин. Мінеральні води є основним рекреаційним ресурсом району. Рекреаційні центри Передкарпаття – Моршин, Немирів, та інші; гірськолижні території – Мигово, Горбово, Косів. Серед основних туристичних рекреаційних вузлів особливо виділяються Моршин, Івано-Франківськ, Коломия, Косів, Вижниця, Чернівці та ін.

Провідне місце в структурі рекреаційного потенціалу Львівського Передкарпаття займають лікувальні мінеральні води. З восьми типів мінеральних вод, які застосовуються з бальнеології, на тут знаходиться сім. У зоні розповсюдження лікувального розсолу з підвищеним вмістом сульфатів розташований курорт Моршин (79,0 м³/доба). На базі мінеральних сульфатних вод функціонує курорт Шкло (5,0 м³/доба) Мостисько-Яворівського ПГР. На території Передкарпаття поширені прісні, мінералізовані, термальні і мінеральні підземні води. У їх поширенні спостерігається певна закономірність, яка зумовлена, в першу чергу, геологічною будовою. Не менш важливу роль відіграє геохімічна обстановка, в якій формується той чи інший тип вод. *Прісні води* приурочені до четвертинних відкладів та корінних порід і є основним джерелом водопостачання як сільських, так і міських населених пунктів.

Другим різновидом вод корінних порід Передкарпаття є *високомінералізовані води* хлоридно-кальцієво-натрієвого складу. Вони характеризуються високою метаморфізацією, є переважно контурними водами нафтових та газових родовищ, і залягають на глибинах від декількох десятків до 2000-3000 м. Їх мінералізація є величиною непостійною як за геологічним розрізом, так і за площею поширення.

Своєрідну групу серед підземних вод обраного регіону дослідження утворюють *мінеральні води*. Це сірководневі та глауберові води, на яких базується вітчизняна курортологія. Їх родовища зосереджені в контактній частині Передкарпатського прогину з південно-західною окраїною Руської платформи. Поширені вони у гіпсоносних породах третинного віку. За сольовим складом сірководневі води переважно є сульфатно-гідрокарбонатно-кальцієвими з мінералізацією від 1 до 2,6 г/л. Вміст сірководню є величиною непостійною і змінюється від 25 до 156 мг/л. На цих

водах базуються такі курорти всесоюзного значення, як Великий Любінь, Немирів, Шкло, Трускавець, Моршин [14, 34, 42, 45, 44].

Лікувальні торф'яні грязі Львівського Передкарпаття представлені Моршинським родовищем, що повністю забезпечують теперішні і перспективні потреби функціонування на їх базі санаторно-курортних установ. На досліджуваній території розташовано найбільше в Україні родовище озокериту – Бориславське (Дрогобицько-Меденецький ПГР). Прояви озокериту є також в смт. Стара Сіль Добромильсько-Самбірського ПГР. Окрім бальнеологічних ресурсів територія має інші природні рекреаційні ресурси (ландшафтні, лісові і ін.). Серед них особливий інтерес представляють гірські місцевості, придатні для гірськолижного спорту. З лісових ресурсів для розвитку рекреації і туризму найбільш придатні ліси зелених зон і курортні та заповідні ліси. Для водних видів відпочинку, оздоровлення і туризму найбільш придатними є землі водного фонду річок: Дністер, Стрий, Свічка, Західний Буг. Таким чином, природний рекреаційний потенціал району досить великий, проте використовується він далеко неефективно.

На території Івано-Франківського Передкарпаття для курортної терапії використовують кліматичне лікування, мінеральні ванни. Серед курортів – низькогірні Косів, Шешори, які розташовані на території Яблунівсько-Кутського ПГР. Вся туристично-оздоровча база Івано-Франківської частини Передкарпаття охоплює понад 70 об'єктів (готелі, турбази, санаторії, пансіонати), які можуть одночасно прийняти до 14 тисяч відпочиваючих.

Територія Чернівецького Передкарпаття володіє багатьма структурними компонентами рекреаційних ресурсів, являючи собою рекреаційний регіон багатопрофільного літнього і зимового, гірсько-спортивного та масового пізнавально-оздоровчого відпочинку та бальнеологічного лікування. Регіон має сприятливі кліматичні умови, а також високий природно-рекреаційний і курортний потенціал, який багато в чому визначає соціально-економічний профіль краю та привабливість його як для українських туристів, так і для іноземців.

Однією з перспективних форм рекреаційного використання цієї місцевості є організація спортивно-мисливського полювання, зокрема шляхом проведення

турів для вітчизняних та іноземних мисливців-спортсменів. Мінералогічні ресурси Чернівецької області включають родовища мінеральних вод та грязей. Із геологічною будовою (особливо в Північній Буковині) пов'язані практично невичерпні запаси лікувальних мінеральних вод найрізноманітнішого хімічного складу, що використовуються для лікування багатьох захворювань. Здійснюється промисловий розлив столових і лікувально-столових вод – "Буковинська", "Брусницька", "Валя-Кузьмінська" та ін [44]. Перспективними для рекреаційного використання є запаси лікувальних грязей, які характеризуються високими лікувальними властивостями: поблизу сіл Черешенька (Вижницький р-н), Костинці (Сторожинецький р-н) та Брусниця (Кіцманський р-н). Вищезгадані умови та чинники утворюють відмінні один від одного природні області та райони.

2.3. Еколого-географічні передумови існуючої структуризації та функціонального використання земельного фонду

Екологічна ситуація будь-якої території визначається не лише привнесенням забруднюючих речовин, докорінним зміненням ландшафтних комплексів внаслідок господарської діяльності людини, з джерел антропогенного походження, але й в деяких випадках може залежати від природних чинників. Тому важливим аспектом вивчення і аналізу сучасної екологічної ситуації стає комплекс досліджень, який вивчає геолого-геоморфологічні умови та будову території, що зумовлюють розвиток небезпечних екзогенних та ендегенних процесів, а також є передумовою для утворення певного типу ґрунтів; режим підземних і ґрунтових вод в комплексі з метеорологічними умовами території (кількість опадів), що дає уявлення про міграцію, дебіт та якість поверхневих, ґрунтових та підземних вод. Облік якості земель відображає дані, які характеризують земельні угіддя за природними та набутими властивостями, що впливають на ефективність їх використання та екологічний стан. Метою якісної оцінки є визначення продуктивності земель, стабільності агроландшафту, деградаційних процесів, що виникають під впливом антропогенної діяльності людини. Характеристика земельних угідь за якістю містить: оцінки екологічної стабільності, антропогенного

навантаження та антропогенної перетвореності території, бонітування земель, класифікацію земель за придатністю до використання. Ландшафтні умови території дають можливість аналізувати екологічну ситуацію з точки зору ступеня стійкості території до трансформації. Ці та ряд інших чинників мають визначальний вплив на формування екологічної ситуації території дослідження (рис. 2.3.1).

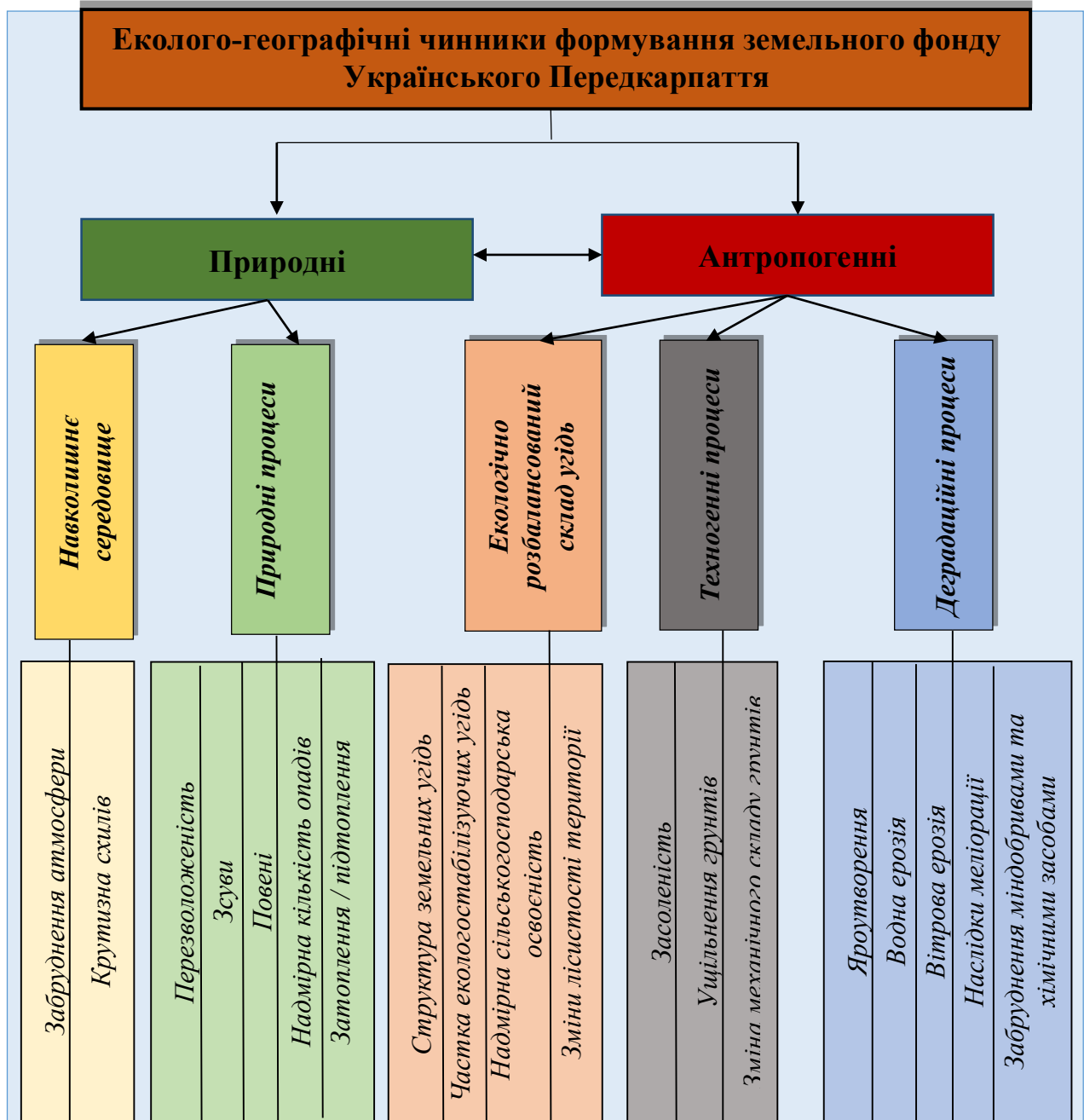

Рис. 2.3.1. Еколого-географічні чинники формування Українського Передкарпаття

Еколого-економічна безпека території Українського Передкарпаття розглядається як невід'ємна складова її національно-економічного розвитку. Ситуація в регіоні порівняно з попередніми роками, дещо поліпшилася, але викликає стурбованість. Причиною є

моральна і фізична зношеність обладнання техногенних об'єктів та відсутність необхідних коштів для їх модернізації. Природоохоронна робота на досліджуваній території спрямовується, насамперед, на забезпечення екологічної безпеки для життєдіяльності населення, яка здійснюється з врахуванням конкретної екологічної обстановки та техногенного навантаження на природні ресурси.

Однією із основних екологічних проблем дотичних до земельних ресурсів є екологічно розбалансований склад земельних угідь. Частка сільськогосподарських земель у структурі всіх земельних ресурсів досліджуваної території становить 62,0 %, в той час як для інших високорозвинених країн, зокрема таких як США, Франція, Німеччина, вона значно нижча (табл. 2.3.1). Частка ріллі в свою чергу теж перевищує показники Європейських країн, і є однією із найвищих – 64,8 %. Крім того, надмірне розширення площі ріллі на схилових землях (передгірська територія) призвело до порушення екологічно збалансованого співвідношення між екологічностабілізуючими видами угідь, лісів та водойм, а це в свою чергу негативно позначається на стійкості агроландшафтів і зумовлює значне техногенне навантаження на екосферу. Лісовкриті землі займають 26,6 % території, що очевидно недостатньо (*додаток В*). Більшість вчених рекомендують як оптимальну 32-35 % лісистості для стабілізації екологічної рівноваги.

Основними деградаційними процесами, що впливають на стан земельних ресурсів Передкарпаття є водна та вітрова ерозія, лінійний та площинний змив ґрунтів та яроутворення. За якісною характеристикою земель досліджуваної території спостерігаємо сталу тенденцію до погіршення стану, а саме: оглеєність, підвищення кислотності, перезволоженість тощо. Інтенсивне використання сільськогосподарських земель спричиняє зниження родючості ґрунтів через їх переущільненість, втрату структури, водопроникності та аераційної здатності з екологічними наслідками.

Територія Українського Передкарпаття, де проживає понад 1909,4 тис. осіб, характеризується високим рівнем забруднення атмосфери. У міських і прилеглих до них територіях сконцентровано в повітрі 76% викидів.

Сільськогосподарська освоєність та структура використання угідь в окремих країнах та регіонах світу

Країни	Сільськогосподарські угіддя млн.га	Сільгосп. освоєність території %	Розораність території %	У тому числі			
				рілля		кормові угіддя	
				площа, млн.га	% у складі сільгоспугідь	площа, млн.га	% у складі сільгоспугідь
Білорусь	11,4	54,9	30,0	6,2	54,4	5,0	43,9
Велика Британія	17,7	73,3	26,9	6,5	36,7	11,1	62,7
Італія	16,8	57,1	30,6	9,0	53,6	4,9	29,2
Молдова	2,7	81,0	65,9	2,2	81,5	0,3	11,1
Німеччина	17,2	49,2	32,9	11,5	66,9	5,2	30,2
Польща	16,7	54,8	47,0	14,3	76,5	4,0	21,4
Румунія	14,8	64,2	40,8	9,4	63,5	4,8	32,4
Словаччина	2,8	57,4	34,8	1,7	58,6	1,0	35,7
США	426,9	46,6	20,3	185,7	43,5	239,2	56,0
Франція	30,4	55,7	33,2	18,1	59,5	11,1	36,5
Україна в т.ч. <i>Українське Передкарпаття</i>	41,6 7,1	68,9 62,0	53,9 32,9	32,5 4,7	78,2 65,9	7,9 2,2	13,1 30,7

Розраховано автором за даними [25].

Найбільшими забруднювачами території Львівського Передкарпаття є об'єднання «Укрзахіддугілля», Добротвірська ДРЕС (Стрийсько-Жидачівський ПГР), Яворівське об'єднання «Сірка» (Мостисько-Яворівський ПГР), Миколаївський цементно-гірничий комбінат, Жидачівський целюлозно-картонний комбінат (Стрийсько-Жидачівський ПГР), Дрогобицький нафтопереробний завод (Дрогобицько-Меденецький ПГР), Стебницький калійний завод (Дрогобицько-Меденецький ПГР), Дашавський завод техвуглецю (Стрийсько-Жидачівський ПГР). Досліджуваний регіон характеризується значним розповсюдженням небезпечних геологічних, як природних, так і техногенно-активізованих процесів. На цій території протікають ріки Дністер, Стрий, Опір, Західний Буг, Бистриця, Вишня, які в період весняної повені і випадання значних опадів, створюють зони затоплення, особливо в Добромільсько-Самбірському, Стрийсько-Жидачівському

та Дрогобицько-Меденецькому ПГР. Особливості фізико-географічних умов, наявність розвиненої промисловості, у тому числі з небезпечними видами виробництва, значна кількість транспортних комунікацій, а також стан виробничого, житлово-комунального фонду та водопровідно-каналізаційного господарства, ступінь зносу якого у багатьох випадках досить велика, створюють складну техногенно-екологічну обстановку. Вона може призвести до виникнення практично усіх видів аварій, катастроф з виходом із ладу систем життєзабезпечення та життєдіяльності населення. Загалом, у розрізі видів економічної діяльності найбільша частка обсягів викидів забруднюючих речовин припадає на підприємства з виробництва електроенергії, газу та води – 37,1%, добувної промисловості – 33,1%, діяльності транспорту та зв'язку – 21,2%, переробної промисловості – 7,5%.

За підсумками проведення паспортизації потенційно-небезпечних об'єктів (ПНО) та аналізу ризику виникнення на них надзвичайних ситуацій, на вищезгаданій території нараховується 769 ПНО. Крім цього, на території Стрийсько-Жидачівського ПГР проходять нафтопровід "Дружба" протяжністю 300 км., магістральний продуктопровід АТ "Прикарпаттранснафто-продукт", протяжністю 244 км.

В зоні техногенно-активізованих процесів (карстів) знаходиться понад 30 населених пунктів в чотирьох природно-географічних районах. Особливо складна обстановка щодо цього спостерігається, в Мостисько-Яворівському ПГР в зоні впливу діяльності Яворівського ДГХП "Сірка". Внаслідок карстосуфозійних процесів у зоні впливу Яворівського ДГХП "Сірка" знаходиться 16 населених пунктів з населенням близько 11 тисяч осіб [179].

Територія Івано-Франківської частини Передкарпаття має ряд екологічних проблем, які чекають на своє розв'язання. Насамперед це стосується збереження якості ґрунтів, зменшення забруднення атмосферного повітря та вод, запобігання стихійним лихам природи та інше. Одним з найважливіших природоохоронних завдань є збереження ґрунтового покриву і якості ґрунтів. Найбільшої шкоди ґрунтам завдає водна ерозія. Ступінь еродованості сільськогосподарських угідь

коливається від 5-10% у передгірській та гірській зонах. Для охорони земель від змиву й розмиву необхідно будувати гідротехнічні споруди (берегоукріплення, водорегулюючі вали), створювати лісозахисні насадження, залужувати рілля на схилах крутизною більше 7°.

На якість атмосферного повітря впливають викиди стаціонарних та пересувних джерел забруднення. У загальній кількості викидів 77% припадає на газоподібні й рідкі, серед яких переважають оксиди вуглецю, азоту та сірки й 23% – на тверді викиди. Основними забруднювачами атмосферного повітря залишаються: Бурштинська ТЕС (за межами території Передкарпаття, але має суттєвий вплив на досліджувану територію), частка викидів якої становить 85% від загальної кількості по області, ВАТ «Нафтохімік Прикарпаття», ВАТ «Івано-Франківськцемент», нафтогазовидобувні управління «Надвірнанафтогаз», які розташовані у Завійсько-Ямницькому ППР та «Долинанфтогаз», Богородчанське та Долинське лінійні виробничі управління магістральних газопроводів, Богородчанське виробниче управління підземного зберігання газу й більше 160 тисяч одиниць автотранспорту, які знаходяться за межами обраної території, але є її невід'ємною складовою. З метою покращання екологічного стану атмосферного повітря регіону при виробництві електричної та теплової енергії проводяться роботи по реконструкції димоуловлюючих фільтрів енергоблоків Бурштинської ТЕС, що дозволить більш ніж удвічі зменшити викиди шкідливих речовин. Актуальним є питання зменшення впливу автотранспорту на стан атмосферного повітря міст та населених пунктів області, викиди якого становлять 23% від усіх викидів області. Зменшення цього впливу можливе шляхом удосконалення схем руху, покращення якості автошляхів та будівництва об'їзних доріг в населених пунктах та містах області.

Використання значних обсягів водних ресурсів на виробничі потреби, забруднення поверхневих і підземних джерел промисловими, сільськогосподарськими, зворотними комунально-господарськими стічними водами й відходами виробництв завдають великої шкоди водним об'єктам, призводять до якісного виснаження водних джерел. Головними джерелами

забруднення водних об'єктів залишаються очисні споруди та каналізаційні мережі виробничих управлінь житлово-комунального господарства. Отже, одним із головних джерел забруднення атмосфери Івано-Франківського Передкарпаття є підприємства паливно-енергетичного комплексу і різні машинобудівельні підприємства.

Найбільшими техногенними забруднювачами навколишнього природного середовища на території Чернівецького Передкарпаття є підприємства житлово-комунального господарства та переробної промисловості, зокрема харчової. Основна причина – відсутність на ряді цих підприємств необхідних очисних споруд, незадовільний стан експлуатації наявних очисних споруд, їх перевантаження та повний вихід окремих з них з ладу. У зв'язку з відсутністю фінансування будівництво нових, реконструкція та розширення існуючих здійснюється повільно. Через неефективно працюючі очисні споруди в містах Сторожинець, Вижниця (Вижницько-Сторожинецького ПГР), смт.Глибока та м.Чернівці, стічні води попадають в транскордонні річки Прут, Черемош і Сірет [136, 163, 180].

Станом на 1 січня 2017 р. у спеціально відведених місцях чи об'єктах та на території підприємств області зосередилось 70,7 т шкідливих небезпечних відходів, з яких 22,3% (15,8 т) становили відходи I класу безпеки, 74,8%> (52,9 т) –II класу, 2,9% – (2 т) – III класу безпеки. Основна частина – накопичених відходів (74%о або 52,3 т) розміщена на підприємствах обласного центру.

На погіршення стану екологічної обстановки на досліджуваній території в значній мірі впливають зростання контрастності гідрометеорологічних умов. Сильні похолодання і значні снігопади та хуртовини в зимовий період, налипання мокрого снігу, ожеледь, дощові паводки на річках Прут, Черемош і Дністер у весняну і осінню пори року, лісові пожежі протягом літа породжують напружену ситуацію і негативні екологічні явища.

2.4. Обґрунтування комплексного природничо-суспільно-географічного районування території Українського Передкарпаття з метою аналізу використання земельного фонду

Для врахування територіальних особливостей та відмінностей природних та економічних умов України розробляють різного типу природничо-суспільно-географічні районування. Воно являє собою науково обґрунтовану систему поділу території, що враховує розподіл природних ресурсів, а також особливості їхнього як господарського використання, так і ландшафтного, екологічного, соціально-економічного та антропогенного навантаження. Районування – це своєрідна база територіального обліку природних умов і ресурсів, кількості, якісного стану й виробничої спроможності земель у системі таксономічних одиниць. Воно є природно-історичною основою для розміщення сільськогосподарського виробництва, оцінки земель, розробки схем використання земельних ресурсів, схем і проектів землеустрою, систем ведення сільського господарства й землеробства та ін.

Районування (зонування) земель здійснюється за наступними критеріями:

- природно-сільськогосподарське – ступінь тепло-та вологозабезпеченості території, гідротермічний коефіцієнт, сума активних температур вище +10С, склад і характеристика ґрунтів (питома вага 33 еродованих, гідроморфних, засолених, підтоплених ґрунтів тощо) та ступінь дренажності території;

- еколого-економічне – рівень перетворення природного середовища, його стійкість до антропогенного навантаження та ступінь ураженості території негативними геологічними процесами;

- протиерозійне – інтенсивність ерозійних процесів, їх причини, ступінь та динаміка еродованості ґрунтів, однотипність протиерозійних заходів;

- інші види – кількісний вміст токсичних забруднюючих речовин (пестициди, важкі метали, радіонукліди тощо), мікроелементів та ступінь придатності ґрунтів для вирощування сільськогосподарських культур [216].

Схеми (карти) природно-сільськогосподарського, еколого-економічного, протиерозійного та інших видів районування (зонування) земель розглядаються науково-технічними радами центральних органів виконавчої влади з питань

земельних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та аграрної політики і затверджуються спільно цими органами. Чинним законодавством передбачено, що природно-сільськогосподарське, еколого-економічне, протиерозійне та інші види районування (зонування) земель повинні здійснюватися поетапно протягом 2015-2020 років.

Здійснення природно-сільськогосподарського, еколого- економічного, протиерозійного та інших видів районування (зонування) земель затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 26 травня 2004 року № 681. Районування (зонування) земель здійснюється з урахуванням природних умов, агробіологічних особливостей сільськогосподарських культур, напрямів розвитку господарської діяльності та вимог екологічної безпеки шляхом обстеження стану земель і ґрунтів, збирання, аналізу, систематизації та узагальнення даних, що характеризують стан та особливості охорони і використання земель за окремими регіонами (зонами, провінціями, округами) або адміністративно-територіальними одиницями [220].

Окрім вищезазначених та затверджених чинним законодавством різних схем районування України, протягом всього періоду незалежності, багато вчених займалися розробкою нових схем районування її території на найвищому щаблі. На думку Ф. Заставного, метою цього було звільнення від нашарування старих ланок територіального управління, підвищення його ефективності, подолання труднощів при територіальному прогнозуванні та управлінні на регіональному та національному рівнях [225, 233]. Питання районування території України є досить актуальним сьогодні, так як окрім географів цими питаннями займалися економісти, політики, історики, етнографи та інші вчені, а саме: Ф.Д. Заставний, В. А. Поповкін, О.І. Шаблій, М. Д. Пістун, М.М. Паламарчук, С.І. Дорогунцов, А.М. Федорищева, А. Колодій, В. Нудельман, В. Тихонов.

У 1990 році О. М. Мариничем було розроблено наступну схему районування, що включала дев'ять районів: 1) Донбас (Луганська, Донецька); 2) Промислове Придніпров'я (Дніпропетровська, Запорізька); 3) Українські Карпати (Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька, гірська частина Львівської області); 4) Лівобережне

Придніпров'я (Полтавська, Сумська, Харківська); 5) Київське Придніпров'я (Житомирська, Київська, Черкаська, Чернігівська); 6) АР Крим; 7) Західне Полісся (Волинська, Рівненська, рівнинна частина Львівської області); 8) Поділля (Вінницька, Тернопільська, Хмельницька); 9) Причорномор'я (Кіровоградська, Миколаївська, Одеська, Херсонська) [115, 116, 233].

У 1993 році економіст В. А. Поповкін розробив і запропонував схему економічного районування України з виокремленням десяти районів: 1) Донбас; 2) Катеринославське Придніпров'я; 3) Слобідська Україна; 4) Київське Полісся; 5) Одесько-Таврійський (Північне Причорномор'я); 6) Українські; 7) Поділля; 8) Середнє Придніпров'я; 9) Волинське Полісся; 10) Крим [233].

Паралельно з Ф. Д. Заставним, у 1994 р. професор О.І. Шаблій розробляє наступну схему соціально-економічного районування України, де виділяє шість районів: 1) Центральний район; 2) Західний; 3) Північно-Східний; 4) Східний ; 5) Центрально-Східний; 6) Південний [233]. В основу його виділення покладено соціально-економічні ядра та відповідні «регіональні столиці». Окрім того, у кожному районі формується своя регіональна територіальна соціально-економічна система, що поєднує населення, природу, господарство, соціальну, економічну та екологічну сфери життєдіяльності регіону. Кожний регіон має свою спеціалізацію в загальнодержавному поділі праці та виступає інтегративною ланкою народногосподарського комплексу України з певними загальнодержавними функціями у сферах виробництва та послуг. Соціально-економічний район повинен мати принаймні потенційну можливість регіонального регулювання та координації соціально-демографічних, економічних, етносоціальних процесів, що відбуваються у його межах, управління господарським комплексом регіону. Автор на перспективу наголошує, що за умови зміцнення нашої унітарної держави, може ставитись питання щодо федеративного статусу районів.

Райони були виділені Пістуном М.Д. в результаті синтезу даних наукової та навчальної літератури з соціально-економічного районування. Такий поділ території на суспільно-географічні райони, автор вважає макрорегіоналізацією. А основу мезорайонування, на його думку, складають адміністративно-територіальні

одиниці – області та АР Крим, межі яких потребують певного уточнення. На рівні мікрорайонів М. Д. Пістун розглядає промислові, агропромислові, транспортні, рекреаційні вузли та райони [233]. Схема районування М.Д. Пістуна найбільшою мірою враховує соціально-економічні внутрішньорайонні зв'язки. Райони є порівняними за площею, виділені відповідно до принципів територіальної цілісності, історичності, перспективності та адміністративного устрою.

У 1995 р. В. Каспрук запропонував об'єднати області у вісім країв, а в 1996 році було розроблено декілька схем нового районування території України в таких варіантах: Гурєєвим В.М. (1996 р.) було запропоновано схему районування із виділенням восьми районів [233]. Головним недоліком даної схеми районування території України, є те, що Поліський район розірвано на дві частини Центральним районом, а це не є коректно, оскільки район має бути цілісним утворенням.

У 1996 році Дорогунцов С. І. та Федорищева А. М. розробили поділ України на дев'ять районів [90, 220]. В цьому ж році вченими Київського університету імені Тараса Шевченка – Масляком П. О. та Шищенко П. Г. також було запропоновано районування України у складі дев'яти соціально-економічних районів [233].

На основі дослідження природи, населення і господарства України вчені Національної академії наук України а саме, М. І. Долішній, М. М. Паламарчук, О. М. Паламарчук, зробили висновок, що оскільки на території України виділяють найбільші одиниці районування, то й назвати їх доцільніше не районами, а макрорайонами. Таких макрорайонів у нашій країні має бути шість: 1) Центральний (Вінницька, Житомирська, Київська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська та м. Київ); 2) Донецький (Східний) (Доненька і Луганська); 3) Західний (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька); 4) Придніпровський (Центрально-Східний) (Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська); 5) Причорноморський (Південний) (Миколаївська, Одеська, Херсонська, АР Крим там. Севастополь); 6) Харківський (Північно-Східний) (Полтавська, Сумська, Харківська) [233]. Розробляючи цю схему, автори намагалися під час визначення назв районів пов'язувати їх з характерними особливостями

географічного положення його території (Західний, Донецький, Придніпровський, Причорноморський); в інших випадках для чіткості уявлення про географічне положення макрорайону давати назву за найменуванням його центру (ядра) – найбільшого міста (наприклад Харків). На їх думку, районування – один з важливих наукових методів поєднання галузевого, міжгалузевого і регіонального управління. Оскільки однією з найважливіших основ даної мережі районів є економічне тяжіння територій до великих міських і промислових агломерацій, то таке районування сприятиме використанню виробничих, культурних, інтелектуальних потенціалів великих міст-центрів виділених районів і більш інтенсивному розвитку периферійних частин їх територій [18, 233].

У 90-ті роки ХХ-го століття були проведені розробки з економічного районування провідними вченими Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України. Здобутки цих досліджень у 1998 році були внесені в проект Закону України «Про Концепцію державної регіональної економічної політики». Вони включали поділ території України на вісім економічних районів: 1) Карпатський; 2) Подільський; 3) Поліський; 4) Східний; 5) Донецький; 6) Придніпровський ; 7) Центральний; 8) Південний.

На початку 1990-х років були спроби створення української держави на основі галичанської ідеології. У лютому 1991 року В'ячеслав Чорновіл став ініціатором створення Галицької автономії на спільній сесії Львівської, Тернопільської та Івано-Франківської обласних рад. Основною метою спільних дій галицьких областей було визначено створення власної державності на цій території України з інститутами ринкової економіки [233].

В 1998 році експерти Міжнародного інституту порівняльного аналізу запропонували виділення дев'яти регіонів на основі територіально-виробничих комплексів, а саме: 1) Київщина (в межах сучасної Київської та Чернігівської областей); 2) Волинь (Житомирська, Рівненська, Волинська області); 3) Слобожанщина (Полтавська, Сумська, Харківська); 4) Донеччина (Донецька, Луганська); 5) Запоріжжя (Дніпропетровська, Запорізька); 6) Таврія (Одеська, Миколаївська, Херсонська, Автономна Республіка Крим, хоча як варіант вони

пропонували виділити Крим як окремий суб'єкт); 7) Черкащина (Кіровоградська, Черкаська); 8) Поділля (Вінницька, Хмельницька та частково Тернопільська); 9) Карпати (Львівська, Івано-Франківська, Чернівецька, Закарпаття) [233].

В. А. Смолій та П. Я. Слободянюк виділили дев'ять адміністративних країв на основі економічних комплексів: 1) Карпатський; 2) Подільський; 3) Поліський; 4) Київський; 5) Придніпровський; 6) Причорноморський; 7) Донецький; та 8) Слобожанський край; 9) АР Крим [233]. На думку А. Колодій найоптимальніший поділ України це одинадцять-дванадцять регіонів, що можуть мати найбільш близькі усереднені показники, і здатні відображати особливості його складових. Автор проаналізувала етнічні, мовні, національні та політичні орієнтації населення України за результатами опитування 2000 р., з врахуванням історичного чинника формування регіонів (вплив політико-правової культури тих держав, до яких входили в різний час окремі частини України).

У 2001 році В. Нудельман запропонував створити десять нових адміністративно-територіальних утворень-країв. Його дослідження ґрунтувались на результатах досліджень інституту "Діпромiсто". Утворення-краї запропоновані автором: 1) Центральний (Київська, Житомирська, Черкаська, Чернігівська області); 2) Східний (Харківська, Полтавська, Сумська області); 3) Придніпровський (Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська області); 4) Донецький (Донецька і Луганська області); 5) Причорноморський (Одеська, Миколаївська, Херсонська області); 6) Західний (Львівська, Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Рівненська, Чернівецька області); 7) Подільський (Вінницька, Тернопільська, Хмельницька області); 8) Автономну Республіку Крим; міста державного значення Київ та Севастополь [230].

У 2002 р. Т. Ковальчук та С. Тулуб запропонували реструктурувати територію України на такі дев'ять країв: 1) Автономна Республіка Крим; 2) Карпатський край; 3) Поліський край; 4) Подільський край; 5) Київський край; 6) Слобожанський край; 7) Придніпровський край; 8) Причорноморський край; 9) Донецький край [230].

У 2010 році Інститутом регіональних досліджень НАН України було

розроблено нову модель районування економічного простору України. За словами авторів відповідно до векторів зовнішньоекономічних торговельних потоків може бути виділено чотири економічних райони, розвиток яких забезпечує вихід на зовнішні ринки: 1) Південний, 2) Західний, 3) Східний і 4) Центральний.

Найбільш радикальні варіанти, що періодично обговорюються – це поділ України на дві частини: 1) Східну з центром у Донбасі та 2) Західну з центром на Галичині, які мають свою специфічну ідентичність. До авторів, які поділяли Україну на дві частини – 1) Лівобережжя та 2) Правобережжя відносяться М.І. Білецький та А.К. Толпиго. Вони поділили Україну на географічні частини з послідувачим використанням політичного індикатора [233].

Ще одним з варіантів районування території України є створення ще більшої кількості областей шляхом розукрупнення деяких існуючих. Автори, які пропонують розукрупнити області, це – М. Горинь, М.С. Дністрянський, П. Масляк, певні ідеї з цього приводу мав Інститут трансформаційного суспільства [220, 233]. Так, на думку М.С. Дністрянського пропонується, додатково створити Уманську, Криворізьку, Маріупольську та Краматорську області, що на думку автора дозволить зменшити відстань для одержання послуг в адміністративному центрі для 5,5 млн. українських громадян.

Проблемою природно-сільськогосподарського районування дослідники природи займаються вже понад 100 років. Необхідність поділу території царської Росії на певні географічні регіони була зумовлена потребами економічного розвитку й адміністративного управління. Цьому сприяли зростаюча з часом вивченість природних умов, дедалі глибше пізнання відмінностей природи окремих частин такої великої території. Аналіз досліджень з цієї проблеми. У працях таких видатних учених, як В. В. Докучаєв, Г. І. Танфільєв, О. І. Воєйков, Б. Б. Полинов, Б. Л. Личков, Г. М. Висоцький, П. А. Тутковський та ін., показано значення природних факторів і ресурсів для сільського господарства. Вони обґрунтували географічний підхід до їх вивчення, обліку та використання.

Так, Мартин А. Г., Осипчук С. О., Чумаченко О. М. у 2015 р. публікують удосконалену схему природно-сільськогосподарського районування території

України. Згідно з розробленими критеріями уточнено і виокремлено п'ять природно-сільськогосподарських зон (Полісся, Лісостеп, Степ, Степова посушлива, Сухостепова) та дві гірські області (Карпатська гірська область, Кримська гірська область), 19 провінцій і 33 округи й дано їхню еколого-господарську характеристику.

Крім всіх вище зазначених районувань, має місце на існування і агроландшафтне районування, яке являє собою диференціацію природного середовища з метою виділення окремих його частин, що характеризуються однорідними природними умовами й ресурсами – кліматом, рельєфом, ґрунтово-рослинним покривом, первинними натуральними ландшафтами та їх екологічним станом, а також кількістю, структурою і якісними показниками земельних угідь у системі таксономічних одиниць. Основним завданням агроландшафтного районування є науково обґрунтований поділ території з прив'язаністю до її генезису та типу сучасного функціонування для створення ефективних агроландшафтних систем різного цільового призначення.

Принципи та методи класифікації антропогенно-трансформованих ландшафтів і агроландшафтів представлені у працях Д. Л. Арманда [20], З. В. Атаєва [221], В. І. Булатова [31], Г. І. Денисика [60, 61], В. С. Жекуліна [27], К.В.Зворикіна [107], М.К. Йогансена [27], А.Г. Ісаченка [97], В.П. Коржика [92], Л.І. Куракової [111], Ф.М. Мількова [221], О.М. Паламарчука [221], Hubert Gulinck [240], Perzanowski, K. та J. Szwagrzyk [238], J. I. Nassauer [236], W. D. Pearce, K. R. Turner [238], I. Solon [240], A. P. Vink [25]. Комплексна типологія агроландшафтних систем розроблена В. А. Ніколаєвим [230], Г. І. Швєбсом [230], П. Г. Шищенком [231], Л. К. Казаковим [221] та ін. Методика класифікації антропогенно-трансформованих ландшафтів окремих частин Передкарпаття запропонована у працях К. Й. Кілінської [96], Б. І. Пархуця [220], Я. П. Скрипника [185], П. О. Сухого [212, 213], П. І. Чернеги [227], Н. В. Белової [22], Дарчука К. В. [57, 58] та ін. Однак в умовах інтенсивного ведення сільського господарства, що призводить до негативних наслідків, виникла необхідність перегляду чинного і розробки нового еколого-господарського районування агроландшафтів.

Так, із останніх агроландшафтних районувань Передкарпаття Н. В. Белова виділяє 4 агроландшафтні області (Дністровсько-Стрийська орна осушена, Сівко-Луквинська лісо-лучна, Бистрицько-Прутська орна лучна та Сіретська лучно-лісова) та 12 агроландшафтних районів (Мостисько-Вишнянський орний, Болозівський орний осушений, Дрогобицький лісо-лучний, Стрийсько-Бережницький орний, Болехівський лісовий, Калуський лісо-лучний, Прилуквинський лісовий, Бистрицький орно-лучний, Припрутський лучний, Брусницько-Глинницький лучний, Дерелуйсько-Мольницький орний та Міжсіретський лісовий) [117].

Усі із досліджених типів районувань в тій чи іншій мірі відіграють важливу роль в географічних дослідженнях та управлінні господарською діяльністю, але не в повній мірі відображають сучасну територіальну диференціацію земельних ресурсів Українського Передкарпаття як просторового базису так і основного засобу виробництва враховуючи економічні та соціальні, а також організаційно-просторові аспекти. Хоча первинними територіальними об'єктами дослідження земельного фонду є переважно видозмінені антропогенні агроландшафти або категорії земель, але на практиці, управління земельними ресурсами здійснюють на різних ієрархічних рівнях адміністративно-територіальних одиниць (АТО) – областей, районів, міст, селищ та сіл, межі яких не збігаються з виділами природно-ландшафтних структур.

Проте, практично всім пропонованим нині схемам районувань притаманна деяка географічно-господарська (природнича або суспільно-географічна) або адміністративно-територіальна односторонність, тобто так чи інакше вони не враховують всі аспекти (фактори впливу, реалії структурно-функціональної організації, тощо) об'єктивно існуючого системно-структурованого інтегративного утворення, яким і є даний господарсько-ландшафтний регіон. Зауважимо, що свого часу Г.І. Швєбсом була запропонована концепція природно-господарських територіальних систем (ПГТС), але її реалізація на рівні здійснення об'єктивного за аналізом та актуального за часом районування ще знаходиться на стадії розробки. У всякому випадку, своє втілення цей підхід переважно знайшов на локально-регіональному рівні.

Зазначене спонукало в даному дослідженні першопочатково вирішити питання регіонального межування Українського Передкарпаття, з тим, щоби у подальшому здійснюваний економіко-географічний аналіз землекористування виконувався із врахуванням як природничої мережі виділів (ландшафтів) так і суспільно-географічних та геоекологічних моделей регіоналізації. Саме такий підхід, на нашу думку обумовив би і об'єктивність отриманих результатів, і забезпечив перспективність подальших наукових і прикладних вишукувань. Таким чином встановлення меж того чи іншого природно-географічного району (ПГР), пізнання його структурно-функціональних зовнішніх і внутрішніх взаємозв'язків забезпечило розробку оптимізаційних заходів щодо раціоналізації та екологізації як загалом природокористування, так і землекористування зокрема. На основі порівняльного аналізу різних існуючих на сьогодні схем природного, тектонічного, геологічного, геоморфологічного, фізико-географічного, ландшафтнього, рекреаційно-геоморфологічного, соціально-економічного, адміністративно-територіального та інших видів районування, даних сучасних наукових досліджень території Передкарпаття та доступних на сьогодні картографічних матеріалів, а також польових досліджень, які охопили практично усю обрану територію, нами була запропонована узагальнена схема районування Передкарпаття, яка враховує фізико-географічне районування за Й. Г. Гілецьким, О. М. Мариничем, Г. О. Пархоменко, О. М. Петренко та П. Г. Шищенком (2003) та суспільно-економічну регіоналізацію районування запроваджену О. І. Шаблієм, М.Д. Пістуном, Ф. Д. Заставним та В. А. Поповкіним, природно-сільськогосподарське (А.Г. Мартин, С.О. Осипчук, О.М.Чумаченко) [118. 119. 120].

Аналіз проведених районувань обраної території дозволив здійснити та обґрунтувати природно-господарське районування ТУП, яке ґрунтується на врахуванні схем фізико-географічного, екологічного, економічного, ландшафтнього та природно-сільськогосподарського районування, які приурочені до адміністративно-територіального устрою території. З метою об'єктивізації геопросторової диференціації обраного регіону дослідження й виділення багатокomпонентних складно-організованих геосистем та їх параметризації з

метою раціоналізації природокористування нами пропонується уточнена схеми природно-господарського районування (територіальної та комплексної регіоналізації). Саме в ньому диференціація території проводилась переважно на засадах комплексності і багатофакторності формування та використання сукупного ресурсного потенціалу.

Вихідною методологічною основою природно-господарського районування Українського Передкарпаття є визначення його об'єктивного характеру. При районуванні, ми виділяємо систему таксономічних одиниць – природно-господарський регіон (передгірська область), природно-господарська субобласть, природно-господарський район.

Вважаємо, що регіон – це велика за площею індивідуальна територіальна одиниця (природна, економічна, політична тощо (в нашому випадку природно-господарська)), дещо відмінна від існуючого політичного адміністративного поділу, яка відрізняється від інших територій за низкою ознак, володіє деякою цілісністю, взаємозв'язаністю складових її елементів. Тобто, природно-господарський регіон – географічна територія, яка уособлює в собі геоморфологічні, рельєфоутворюючі, природно-кліматичні, соціально-економічні та земельно-ресурсні функції і ознаки, що дозволяють виокремити з-поміж інших відмінних за цими ознаками територій (району, області, країни, групи країн). Кожному регіону відповідають зональний тип як геоморфологічних так і природно-кліматичних, природно-географічних, соціально-економічних та еколого-географічних чинників із певним типом господарської організації території, сільськогосподарським виробництвом, співвідношенням земельних і сільськогосподарських угідь.

Регіон поділяють на природно-господарські субобласті, які характеризуються природними, кліматичними, адміністративно-територіальними та господарськими особливостями, пов'язаними з його режимом у річному циклі. Субобласті розрізняють за основними геоморфологічними (рельєф території, склад ґрунтоутворювальних порід, особливості ґрунтового покриву), агрокліматичними (континентальність клімату, макро- та мікроклімат, тепло- та вологозабезпеченість,

вираження суховійних явищ, сільськогосподарська продуктивність), господарськими (розподіл земельного фонду, господарсько-економічна освоєність, характер ведення землекористування, співвідношення земельних угідь, розподіл сільськогосподарських угідь) та адміністративно-територіальними особливостями (поділ на області, райони, міські та сільські ради, утворення АТГ). Передгірська природно-господарська субобласть характеризується подібними типами висотної поясності та спільністю господарського та сільськогосподарського використання земель.

Природно-господарський район характеризується подібністю основних ґрунтово-кліматичних (генетичних властивостей ґрунтів, специфікою структури ґрунтового покриву, єдністю клімату), гідрологічних та геоморфологічних умов, певним співвідношенням категорій земель, які впливають на рівень використання земель, продуктивність ґрунтів, ведення господарської діяльності (управління, сільськогосподарське виробництво, організація території, розподіл земельного фонду). Його природні особливості визначають набір вирощуваних культур, регіональний режим агротехніки, специфіку господарської діяльності, а господарські – види меліорації, заходи щодо охорони земель, організацію території, характер розселення, розміщення підприємств, установ та обслуговуючих закладів, транспортні переміщення, соціально-економічну діяльність району.

За результатами досліджень нами, в межах досліджуваної території, було виділено: 1 природно-господарський регіон – Українське, в межах якого – 3 природно-господарські субобласті (Північно-Західна, Центральна та Південно-Східна) та 11 природно-господарських районів (рис. 2.4.1). Отримане природно-господарське районування ТУП є науковою основою для розробки різноманітних методів ведення господарства та землеустрою, економічно обґрунтованих пропозицій і напрямів його розвитку, а також управління як на місцевому та регіональному рівнях, так і на загальнодержавному.

У результаті дослідження ми отримали видозмінену схему природно-господарського районування території УП в розрізі низових одиниць адміністративно-територіального устрою, з виокремленням 11 природно-господарських районів, з-поміж яких: Мостисько-Яворівський, Добромільсько-Самбірський, Дрогобицько-

Меденицький, Стрийсько-Жидачівський, Долинсько-Калуський, Завійсько-Ямницький, Надвірнянсько-Печеніжиський, Обертинсько-Гвіздецький, Яблунівсько-Кутський, Вижницько-Сторожинецький та Вашківецько-Глибоцький.

Північно-Західну природно-господарську субобласть утворюють Мостисько-Яворівський, Добромильсько-Самбірський, Дрогобицько-Меденецький та Стрийсько-Жидачівський ПГР, яка територіально на півночі і півдні збігається із межами Львівської адміністративної області. Західна межа субобласті проходить по природним межах і відділяє передгірську частину Передкарпаття від гірської частини Карпат Верхнє-Синьове – Підбуж – Старий Самбір – Добромиль і розділяється на Добромильсько-Самбірський та Дрогобицько-Меденецький ПРГ. Північна частина межує із Польщею та ділиться на два ПГР – Добромильсько-Самбірський та Мостисько-Яворівський. Східний бік межує із рівнинною територією України та проходить по лінії Немирів – Великий Любінь – Новий Розділ – Журавно. Місто Миколаїв Львівської області частково лежить в межах передгірської та рівнинної території, тому врахувавши рівнинний характер поверхні більшої частини населеного пункту, нами було прийнято рішення не включати його в межу території Передкарпаття. Південна частина субобласті проходить по межі Стрийсько-Жидачівського ПГР та адміністративної межі між Львівською та Івано-Франківською областями.

Центральна субобласть заповідно до нашого районування охоплює 5 природно-господарських районів (Долинсько-Калуський, Завійсько-Ямницький, Надвірнянсько-Печеніжинський, Обертинсько-Гвіздецький та Яблунівсько-Кутський) та лежить між Північно-Західною та Південно-Східною природно-господарською субобластями Українського Передкарпаття.

Південно-Східна субобласть займає Прут-Сіретське межиріччя Чернівецької області. Східною межею є річка Прут, на півдні – державний кордон з Румунією, а на заході – орографічна межа між Передкарпаттям та гірською системою Буковинських Карпат. До складу субобласті входять два ПГР – Вижницько-Сторожинецький та Вашківецько-Глибоцький (рис. 2.4.1.).

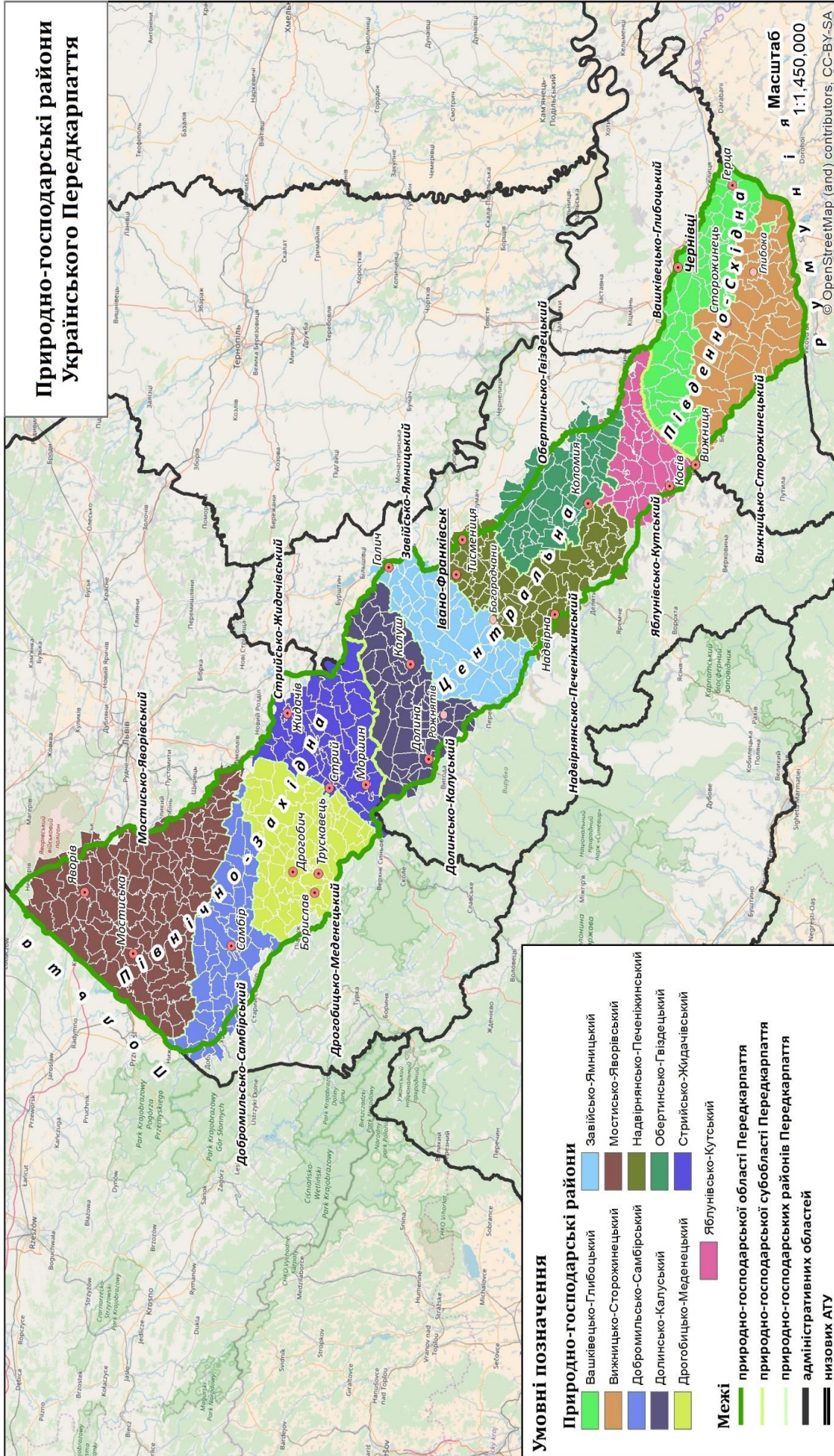

Рис. 2.4.1. Природно-господарські райони території Українського Передкарпаття

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Територія Українського Передкарпаття виділяється ландшафтним різноманіттям, своєрідністю природних умов та ресурсів, а також особливостями їх суспільно-господарського використання. Обумовлено це: бар'єрно-контактним розміщенням регіону в зоні інтегративної взаємодії гірських і рівнинних ландшафтів; приуроченням до зони давньої й тривалої за часом і інтенсивної за ступенем антропогенної трансформованості ландшафтів та їх переважаючим сільськогосподарським використанням. Саме зазначена просторово-географічна унікальність Українського Передкарпаття й притаманні регіону історико-культурні традиції природокористування ускладнюють його територіальну природно-господарську диференціацію, а від так і пізнання реальних структурно-функціональних особливостей і закономірностей організації регіонального землекористування.

Поверхня Передкарпаття – поєднання горбисто-пасмових височин на межиріччях (від 300 до 500 м заввишки), передгірних западин, улоговин і широких річкових долин правобережних приток Дністра та Прута. Територія Українського Передкарпаття охоплює частину Львівської (16,3 %), Івано-Франківської (36,4 %) та Чернівецької (16,9 %) адміністративних областей і разом займає площу 1424,2 тис. га. На формування території Українського Передкарпаття суттєвий вплив мають як природно-географічні (клімат, рельєф, ґрунти, флора) так і соціально-економічні (економіко-географічне положення досліджуваної території, чисельність, структура та зайнятість населення, рівень розвитку транспортної та соціальної інфраструктури, природно-господарський потенціал регіону) та природно-геологічні чинники (ступінь стійкості території до трансформації, рівень забруднення навколишнього середовища, техногенні та деградаційні процеси).

Для врахування територіальних особливостей та відмінностей природних і економічних умов окремих регіонів України розробляють різні види районувань, тобто обґрунтовану систему поділу території, що враховує розподіл природних ресурсів, а також особливості їхнього як господарського використання, так і ландшафтного, екологічного, соціально-економічного та антропогенного

навантаження. Існуючим схемам районувань притаманна деяка географічно-господарська (природнича або суспільно-географічна) або адміністративно-територіальна односторонність. Зазначене спонукало першопочатково вирішити питання регіонального межування Українського Передкарпаття, з тим, щоби у подальшому здійснюваний економіко-географічний аналіз землекористування виконувався із врахуванням як природничої мережі виділів (ландшафтів) так і суспільно-географічних та геоекологічних моделей регіоналізації.

За результатами досліджень нами було виділено: 1 природно-господарський регіон – Українське Передкарпаття, в межах якого виокремлені нижчі територіально-ієрархічні одиниці – 3 природно-господарські субобласті (Північно-Західна, Центральна та Південно-Східна) та 11 природно-господарських районів (Мостисько-Яворівський, Добромільсько-Самбірський, Дрогобицько-Меденицький, Стрийсько-Жидачівський, Долинсько-Калуський, Завійсько-Ямницький, Надвірнянсько-Печеніжиський, Обертинсько-Гвіздецький, Яблунівсько-Кутський, Вижницько-Сторожинецький та Вашківцево-Глибоцький). Природно-господарське районування ТУП може виступати науковою основою для розробки різноманітних методів ведення господарства та землеустрою, економічно обґрунтованих пропозицій і напрямів його розвитку, а також управління на місцевому, регіональному та загальнодержавному рівнях.

РОЗДІЛ 3. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ У ПЕРЕДКАРПАТТІ

3.1. Структурно-функціональний аналіз використання земель Українського Передкарпаття

Сучасна структура земельного фонду Українського Передкарпаття формувалася протягом тривалого періоду під впливом різноманітних чинників. Неоднорідність поверхні, сприятливі природно-кліматичні умови, давнє господарське освоєння досліджуваної території спричинили докорінне перетворення довкілля. Загальна площа земель у межах досліджуваної території становить 14262,4 тис. га, але їх розподіл за основними категоріями має суттєву територіальну диференціацію, на яку протягом тривалого періоду суттєвий вплив мала низка природно-географічних, а в новітній період соціально-економічних чинників.

З-поміж усіх категорій землекористувань переважають землі сільськогосподарського призначення, на які припадає 62 % від загалу (рис. 3.1.1, 3.1.2). В межах УП існують суттєві територіальні відміни у сільськогосподарській освоєності території. Вищими за пересічний показник освоєності притаманний територіям Добромильсько-Самбірського (75,8 %), Обертинсько-Гвіздецького (74,6 %) та Мостисько-Яворівського (71,8%) природно-господарським районам (табл. 3.1.1, додаток Г).

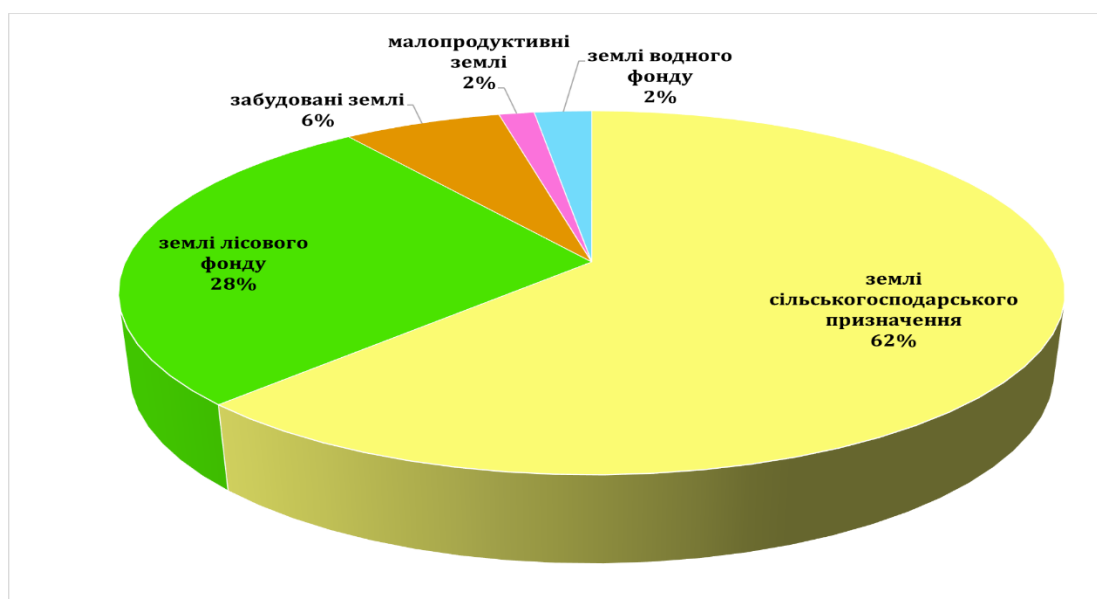

Рис. 3.1.1. Структура земельного фонду Українського Передкарпаття

Землі лісогосподарського призначення посідають друге місце в районі за площею відповідно після земель сільськогосподарського призначення. За даними Головних управлінь земельних ресурсів у Львівській, Івано-Франківській та Чернівецькій областях, площа лісів та інших лісовкритих площ становить 389,02 тис. га (27,3 %), з яких 360,23 тис. га вкрито лісовою рослинністю. Лісистість регіону є нижчою ніж у Карпатах та Поліссі і відповідає пересічнодержавному значенню.

Третіми за величиною частки зайнятих земель на території Передкарпаття займають землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення – 4,5 %. Значення частки зумовлено значною кількістю підкатегорій, які входять до цієї категорії, зокрема землі: промисловості, під відкритими розробками, кар'єрами та шахтами, землі, які використовуються для транспорту та зв'язку, технічної інфраструктури, відкриті заболочені землі, сухі відкриті землі з особливим рослинним покривом та відкриті землі без рослинного покриву.

Під забудовані землі станом на 01.01.2017 р. на території дослідження відведено 905,24 тис. га (3,9 % від загальної площі). Найвища частка забудованих земель у структурі земельного фонду Вашківецько-Глибоцького, Надвірнянсько-Печеніжинського та Яблунівсько-Кутського природно-господарських районів.

Землі водного фонду займають 2,3 % території УП, найбільша частка припадає на природні водотоки (47,8 %). Значно менші відсоткові значення мають антропогенні водотоки (22,2 %), ставки (22,0 %), водосховища (6,3 %) [8, 22, 196]. Частка озер, прибережних і замкнених водойм, лиманів становить лише (1,6 %).

Малопродуктивні землі та землі іншого функціонального призначення займають понад 2,1 % від усієї території Українського Передкарпаття. У структурі цих земель переважають *відкриті землі без рослинного покриву або із незначним рослинним покривом* – 84,6 % від усієї площі. Помітно менша частка відкритих заболочених земель – 15,3 %. Зовсім незначними є площі сухих відкритих земель, які входять до складу цієї категорії – 2,4 тис.га або 0,1 %.

Особливу групу категорій земель утворюють землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення. Специфіка

даної категорії полягає в тому, що кожна із них присутня в усіх вищезгаданих категоріях, де й ведеться їх облік у структурі. Частка цих земель на досліджуваній території становить лише 4,3 % від загальної площі.

Таблиця 3.1.1.

Розподіл земельного фонду території Українського Передкарпаття за цільовим використанням

№ п/п	Природно-господарські райони	Загальна площа земель, га	Частка категорій земель, %					З усіх земель
			сільськогосподарського призначення	лісового фонду	житлової та громадської забудови	Малопродуктивні або землі іншого призначення	водного фонду	
1	Вашківецько-Глибоцький	124305,2	61,4	26,4	6,7	1,9	1,9	4,7
2	Вижницько-Сторожинецький	142101,6	57,8	33,8	3,7	2,1	1,4	18,0
3	Добромільсько-Самбірський	108264,3	75,8	14,9	2,8	1,9	2,5	0,4
4	Долинсько-Калуський	111008,2	53,8	32,2	4,1	2,9	2,6	2,8
5	Дрогобицько-Меденецький	131300,3	56,2	32,1	3,7	3,2	2,4	2,3
6	Завійсько-Ямницький	112459,1	46,1	45,4	3,3	1,5	1,8	6,8
7	Мостисько-Яворівський	261482,9	71,8	18,5	2,5	1,8	2,6	0,5
8	Надвірнянсько-Печеніжинський	132972,5	53,7	33,0	6,0	2,3	2,2	2,0
9	Обертинсько-Гвіздецький	103886,0	74,6	15,4	4,7	1,0	2,2	0,1
10	Стрийсько-Жидачівський	128532,2	62,3	26,0	3,0	2,3	3,1	3,2
11	Яблунівсько-Кутський	69929,3	59,1	30,9	4,7	2,1	2,1	11,0
	Передкарпаття	1426241,7	62,0	27,3	3,9	2,1	2,3	4,3

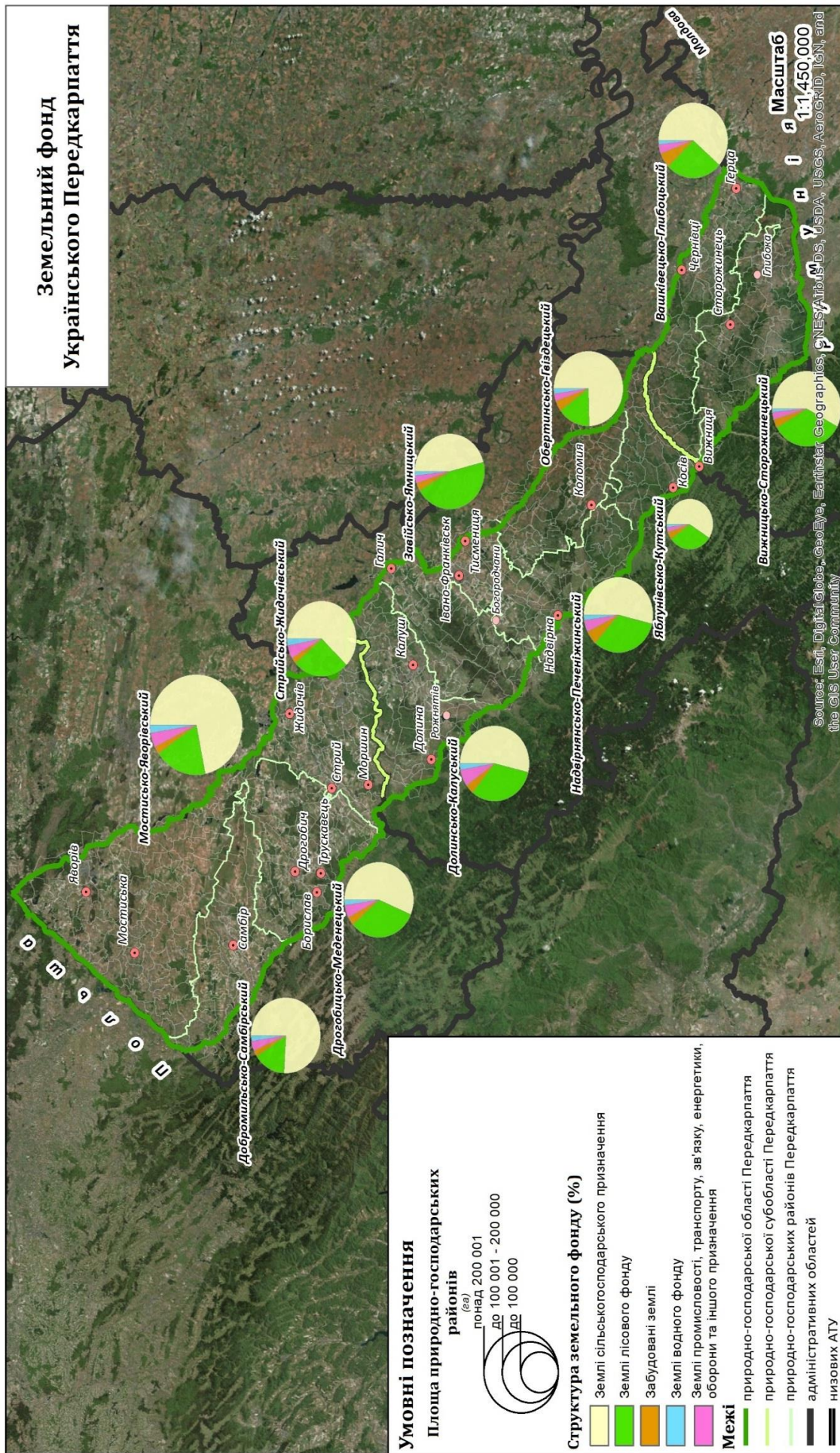

Рис. 3.1.2. Земельний фонд Українського Передкарпаття

3.2. Землі сільськогосподарського призначення

У структурі земельного фонду території Передкарпаття сільськогосподарські землі є найважливішими із усіх категорій (рис. 3.2.1). Досліджуваний регіон належить до давньоосвоєних, де основним заняттям місцевого населення було здійснення аграрної діяльності та залишається ведення лісового господарства. У сучасній структурі землекористування сільськогосподарське посідає одне із провідних місць. Із загальної площі Передкарпаття 1426241,7 га, на частку земель сільськогосподарського призначення припадає 62,0 % (таб. 3.2.1). При цьому спостерігаються значні територіальні відміни сільськогосподарської освоєності території природно-господарських районів.

Найбільшу господарську цінність з-поміж усіх видів угідь має рілля, частка якої у структурі земель сільськогосподарського призначення території Передкарпаття сягає 64,8 %. (рис. 3.2.2). Найвища частка орних земель у структурі сільськогосподарського землекористування у Обертинсько-Гвіздецькому, ґрунти якого є одними із найродючіших в Україні, Вижницько-Сторожинецькому та Завійсько-Ямницькому природно-господарських районах (70,9 %, 68% та 66,7%) відповідно, при мінімальному значенні показника у Яблунівсько-Кутському ППР (59,4 %). Для решти районів частка ріллі близька до пересічного показника по регіону.

Помітно нижчі значення показників розораності сільгоспугідь у Яблунівсько-Кутському (59,4 %), Дрогобицько-Меденецькому (61,1 %) та Стрийсько-Жидачівському (62,7 %) районах. Основний масив утворюють п'ять районів, на території яких показники розораності коливаються від 63,2 % до 65,1 %.

Зважаючи на будову рельєфу та підвищену кількість атмосферних опадів, особливо у теплу пору року в Передкарпатті майже третина сільгоспугідь припадає на природні пасовища та сіножаті. Друге місце у структурі земель сільськогосподарського призначення посідають пасовища, займаючи площу 167,2 тис. га (18,9 %) (табл. 3.2.1). Переважна більшість природних пасовищ розташована на схилових ділянках, заплавах річкових долин та неугіддях. Травостан перших відрізняється значним різноманіттям, має вищу кормову цінність порівняно із низинними пасовищами. Понад 1/5 цей вид угідь займає у Мостисько-Яворівському

та Долинсько-Калуському районах – 22,3 % і 20,7 %, а найменше у Яблунівсько-Кутському районі – 12,8 % відповідно. У решти районів значення показника коливається в межах від 15,9 до 18,8 %.

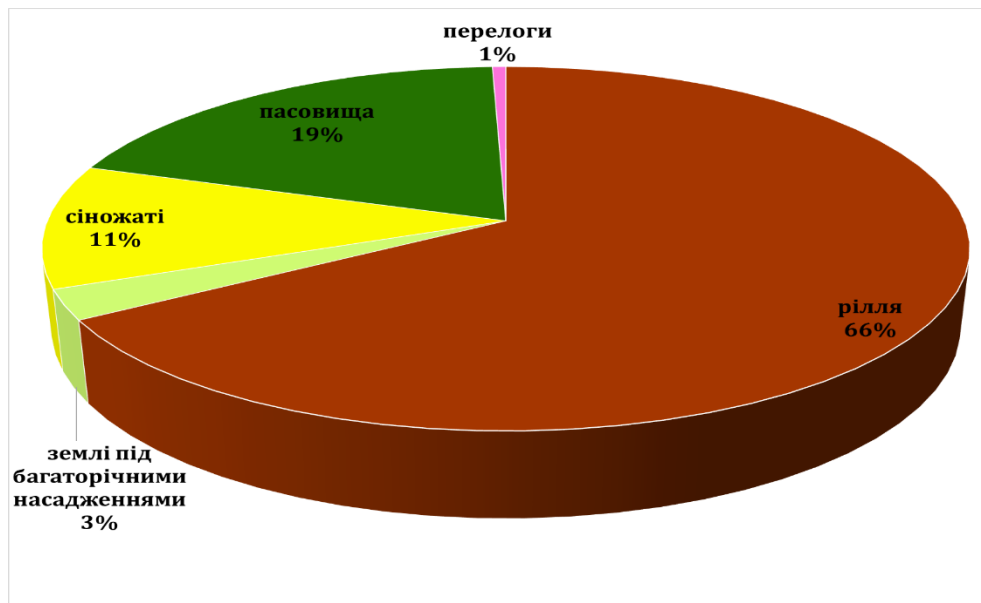

Рис 3.2.1 Структура використання земель сільськогосподарського призначення

Третім за величиною використання угідь є сіножаті, на частку яких припадає 10,7 % при значенні площі майже у 94,7 тис. га. Сіножаті у Передкарпатті переважно мають природне походження. Найбільші площі сіножатей у Мостисько-Яворівському районі, майже 18,5 тис. га. При цьому зауважимо, що значення частки цього виду угідь найбільшим є у Яблунівсько-Кутському (17,9 %), Дрогобицько-Меденецькому (15,1 %) та Стрийсько-Жидачівському (14,9 %) природно-географічних районах. У травостані сіножатей як і природних пасовищ найпоширенішими видами різнотрав'я є: костриця, біловус, щучник, арніка, конюшина, зозулець, тирлич та інші. На заплавних луках переважають конюшина, жовтець, щавель кінський, вівсяниця, мітлиця та різновиди осок [38]. Найменша їх частка у Обертинсько-Гвіздецькому районі, лише 5,5 %, що зумовлено значною розораністю його території завдяки наявності родючих ґрунтів.

Землі зайняті багаторічними насадженнями на території Передкарпаття

займають 2,7 % площею 23,2 тис. га, що є незначним по відношенню до трьох попередньо розглянутих видів угідь на частку яких припадає 95,5 % від загалу. Разом із орними землями вони мають найвищу грошову оцінку одиниці площі, важливе господарське та екологостабілізуюче значення і виступають складовою при визначенні значень коефіцієнта залучення земель до господарського обігу. З-поміж ПГР значення частки земель відведених під багаторічні насадження майже втричі вище у Яблунівсько-Кутському (7,6 %) та вдвічі у Вашківцево-Глибоцькому (5,1 %), де садівництво є одним із важливих джерел доходів місцевого населення, що розвивається історично, враховуючи специфіку місцевого мікроклімату та рельєфу. Це пояснюється тим, що садівництво і ягідництво є традиційною галуззю в господарствах населення, яка склалася історично. Найменші масиви багаторічних насаджень на території Стрийсько-Жидачівського (1115,6 га) та Завійсько-Ямницького (1129,3 га) ПГ районів.

На початковому етапі проведення земельної реформи в структурі сільськогосподарського землекористування значно зростає частка перелогових земель, але в процесі розпаювання сільгоспугідь колишніх КСП, організацією фермерських господарств і господарською діяльністю крупних агрохолдингів та агрофірм їх частка зменшилась до 0,5 % при загальній площі 4,6 тис. га. Найвні вони лише у Обертинсько-Гвіздецькому (1544,7 га), Долинсько-Калуському (1248,5 га), Завійсько-Ямницькому (1160,9 га), Надвірнянсько-Печеніжинському (591,5 га) та Яблунівсько-Кутському (108,7 га) ПГР. На інші не сільськогосподарські угіддя припадає 2,3 % досліджуваної категорії земель.

Відсоткове співвідношення окремих видів сільгоспугідь у загальній площі визначає їх структуру, при цьому 20111,5 га припадає на несільськогосподарські угіддя, які в основному призначені для розміщення об'єктів інфраструктури сільськогосподарського призначення. Їх частка становить 2,3 % (табл. 3.2.1).

Найнижчі значення показника сільськогосподарської освоєності притаманні для Завійсько-Ямницького природно-господарського району лише 45,8 %, а найвищі спостерігаються у Добромильсько-Самбірському (75,6 %) та Обертинсько-Гвіздецькому (74,6 %) районах. Загалом у семи із одинадцяти природних районів Передкарпаття значення показників сільськогосподарської

освоєності території нижче за пересічний (62,0 %) по регіону (табл. 3.2.2).

Найвища сільськогосподарська перетвореність території притаманна для Добромильсько-Самбірського (75,8 %), Обертинсько-Гвіздецького (74,6 %) та Мостисько-Яворівського (71,8 %) природно-господарських районів. Найменше значення частки цих земель у Завійсько-Ямницькому ПГР – 46,1 %, що зумовлено підвищеною лісистістю його території. Основна частина цих земель зайнята сільськогосподарськими угіддями: ріллею, сіножатями, пасовищами, багаторічними насадженнями тощо. Головною їх особливістю є те, що земля тут використовується як основний засіб виробництва продуктів харчування, кормів для тваринництва та сировини для промисловості.

Передкарпаття із-поміж інших регіонів України за показниками родючості ґрунтів посідає нижні щаблі рейтингової таблиці. Північно-східна та центральна частини області характеризуються дуже низькими показниками рівня природної родючості ґрунтів, які за бальною шкалою оцінюються від 15 до 20 балів. Дещо вища природна родючість ґрунтів спостерігається у Вижницько-Сторожинецькому природному районі, де цей показник варіює в межах від 20-30 балів і характеризується як низький. Для цієї території переважаючими ґрунтами є дерново-підзолисті оглеєні ґрунти та їх відміни. Вашківцецько-Глибоцький природний район має середній рівень природної родючості ґрунтів, який оцінюється у 30-40 балів. У ґрунтових відмінах тут появляються сірі опідзолені та темно сірі опідзолені і чорноземні типи ґрунтів, для яких характерний підвищений вміст гумусу, що сприяє їх інтенсивному використанню у сільськогосподарському виробництві.

Важливим показником при визначенні інтенсивності використання сільськогосподарських угідь є рівень їх залучення до активного сільськогосподарського обігу (АСГО), який визначається співвідношенням площ ріллі, сіножатей та земель під багаторічними насадженнями до загальної площі сільськогосподарських угідь. Пересічне значення показника АСГО для території Передкарпаття становить 0,78. У межах природних районів спостерігаються варіаційні відхилення відносно пересічного значення. Низький рівень залучення земель до АСГО притаманний для Долинсько-Калуського (0,75), Мостисько-

Яворівського (0,76) та Завійсько-Ямницького (0,77) природних районів. Середнє значення показника (0,78-0,80) у Вашківецько-Глибоцькому, Добромільсько-Самбірському, Дрогобицько-Меденецькому, Надвірнянсько-Печеніженському, Обертинсько-Гвіздецькому та Стрийсько-Жидачівському районах, які створюють основний масив. Високим рівнем залученням земель до АСГО характеризуються території Вишницько-Сторожинецького (0,81) та Добромільсько-Самбірського (0,80), а надмірним сільськогосподарськи угіддя Яблунівсько-Кутського – 0,85 районів.

Особливу важливу роль у формуванні сучасної структури земельного фонду території Українського Передкарпаття має функціонування агропромислового комплексу, діяльність якого суттєво впливає на структуру земель сільськогосподарського призначення, зокрема сільськогосподарських угідь із огляду на те, що досліджувана територія як передгірська є досить вразливою для розвитку ерозійних процесів і явищ, особливо через надмірне антропогенне навантаження на них та нераціональну структуру сільгоспугідь. Досліджено, що землі аграрного сектора за своїм функціональним використанням дещо відрізняються від аналогічних на сусідніх ділянках прикордоння із Україною. Територія Українського Передкарпаття на північному заході межує із Польщею, а саме Любачівським, Пшемисьльським та Ярославськими повітами, а на південному сході із Румунією, відповідно із Ботошанським та Сучавським жудецями. У структурі сільськогосподарських угідь найбільшу частку займає рілля (табл. 3.2.3.). Водночас на сіножаті, пасовища та багаторічні насадження в загальній структурі сільгоспугідь припадає різне значення частки в порівнянні із сусідніми країнами.

Інтенсивне використання земельних ресурсів в аграрній сфері із врахуванням низки соціально-економічних чинників та агрокліматичних умов території зумовило виділення виробничо-територіальних типів господарств в усіх категоріях виробників. Переважаючим напрямком спеціалізації сільського господарства досліджуваної території є виробничий тип молочно-м'ясного скотарства, домінуючий в усіх природно-господарських районах. Виробничий тип доповнюється декількома виробничими підтипами, основу яких складають картоплярство, кормовиробництво переважно на природних сіножатях з розвитком птахівництва та свинарства.

**Порівняльна таблиця структури сільськогосподарського
землекористування адміністративно-територіальних утворень Українсько-
Польсько-Румунського прикордоння в межах Передкарпаття**

(%, %)

Назва АТУ Показники	Аграрна освоєність території	Структура використання сільгоспугідь			
		рілля	пасовища	сіножаті (луки)	землі під багаторічними насадженнями
Україна					
Мостиський район	74,0	73,5	17,3	7,3	2,0
Яворівський район	44,3	53,9	35,2	8,8	2,1
Польща					
Любачівський повіт	47,1	63,6	15,9	19,1	1,4
Пшемисльський повіт	52,4	75,1	16,4	6,4	2,1
Ярославський повіт	68,4	74,5	12,3	11,6	1,6
Румунія					
Ботошанський жудець	78,8	76,1	19,1	3,7	1,1
Сучавський жудець	40,9	50,1	28,2	22,1	1,8

Складено автором за даними [237, 239]

Лише на крайньому півдні Чернівецької області виокремлюють виробничий тип молочного скотарства, птахівництва, картоплярства, зернового господарства та кормовиробництва. Згідно із агровиробничим районуванням, територія Передкарпаття відноситься до Карпатсько-Передкарпатського району молочно-м'ясного скотарства, картоплярства, зернового господарства, кормовиробництва, птахівництва і свинарства із вирощуванням плодово-овочевих культур. Із-поміж агровиробничих районів України він вирізняється низькою ефективністю виробництва продукції рослинництва, лише 470 гривень у розрахунку на 1 мешканця, або ж від 176,7 грн./га до 280,2 тис. грн. на 100 га сільгоспугідь, що у 1,5 рази менше за пересічний показник по Західному регіону України [202, 203].

Таблиця 3.2.1.

Структура земель сільськогосподарського призначення території Українського Передкарпаття

Природно-господарські райони	Землі сільськогосподарського призначення		у тому числі інших										Коефіцієнт залучення земель до активного господарського обігу		
	Загальна площа земель, га	% до загальної	рілля		перелоги		землі під багаторічними насадженнями		сіножаті		пасовища			інші не сільськогосподарські угіддя	
			га	%	га	%	га	%	га	%	га	%		га	%
Вашківцько-Глибоцький	124305,2	61,4	49619,1	65,1	0	0	3908,1	5,1	6946,7	9,1	14335,5	18,8	1466,6	1,9	0,79
Вижницько-Сторожинецький	142101,6	57,8	55884,1	68,0	0,0	0,0	2006,2	2,4	7842,7	9,5	14954,5	18,2	1512,2	1,8	0,81
Добромільсько-Самбірський	108264,3	75,8	51813,0	63,2	0,0	0,0	1358,7	1,7	11837,6	14,4	15329,6	18,7	1684,1	2,1	0,80
Долинсько-Калузький	111008,2	53,8	38763,1	64,9	1248,5	2,1	1418,3	2,4	4550,5	7,6	12333,4	20,6	1413,5	2,4	0,75
Дрогобицько-Меденицький	131300,3	56,2	45123,1	61,1	0,0	0,0	2054,0	2,8	11121,5	15,1	13749,1	18,6	1808,6	2,4	0,79
Завійсько-Ямницький	112459,1	46,1	34610,4	66,7	1160,9	2,2	1129,3	2,2	4297,1	8,3	9257,1	17,8	1430,4	2,8	0,77
Мостисько-Яворівський	261482,9	71,8	120294,2	64,1	0,0	0,0	3169,1	1,7	18504,1	9,9	41904,5	22,3	3929,7	2,1	0,76
Надвірнянсько-Печеніжинський	132972,5	53,7	47250,7	66,2	591,5	0,8	2776,1	3,9	6052,2	8,5	12774,9	17,9	1901,3	2,7	0,78
Обертинсько-Гвіздецький	103886,0	74,6	54966,5	70,9	1544,7	2,0	2100,9	2,7	4257,1	5,5	12323,3	15,9	2330,1	3,0	0,79
Стрийсько-Жидачівський	128532,2	62,3	50154,6	62,7	0,0	0,0	1115,6	1,4	11934,9	14,9	15013,2	18,8	1812,5	2,3	0,79
Яблунівсько-Кутський	69929,3	41295,2	24542,3	59,4	108,7	0,3	3123,2	7,6	7396,2	17,9	5302,4	12,8	822,5	2,0	0,85
ПЕРЕДКАРПАТТЯ	1426241,7	883964,2	573021,1	64,8	4654,3	0,5	24159,4	2,7	94740,6	10,7	167277,5	18,9	20111,5	2,3	0,78

Розраховано автором за даними [197, 198, 199].

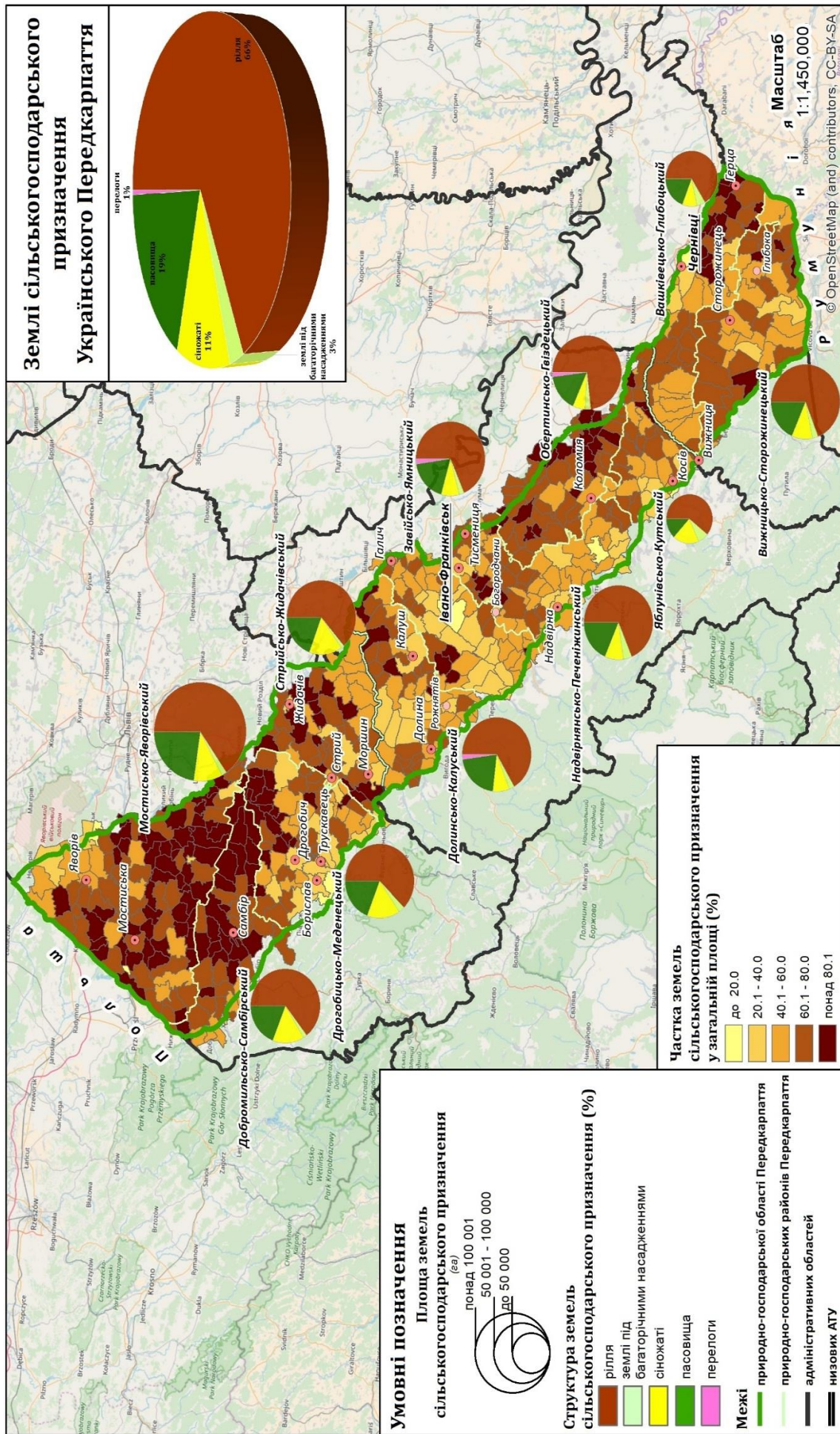

Рис. 3.2.2. Землі сільськогосподарського призначення Українського Передкарпаття

Таблиця 3.2.2.

Сільськогосподарська освоєність території та землезабезпеченість населення природно-господарських районів Українського Передкарпаття

Природно-господарські райони	Загальна площа земель, га	Площа сільськогосподарських земель, га	Сільськогосподарська освоєність території (%)	Площа ріллі, га	Розораність території (%)	Розораність сільгоспугідь (%)	Землезабезпеченість (га)	
							сільгоспугіддями	ріллею
Вашківецько-Глибоцький	124305,2	76275,9	61,4	49619,1	39,9	65,1	0,2	0,2
Вишницько-Сторожинецький	142101,6	82199,7	57,8	55884,1	39,3	68,0	0,4	0,6
Добромільсько-Самбірський	108264,3	82023,0	75,8	51813,0	47,9	63,2	1,0	1,5
Долинсько-Калузький	111008,2	59727,3	53,8	38763,1	34,9	64,9	0,2	0,3
Дрогобицько-Меденецький	131300,3	73856,3	56,2	45123,1	34,4	61,1	0,2	0,3
Завійсько-Ямницький	112459,1	51885,2	46,1	34610,4	30,8	66,7	0,4	0,5
Мостисько-Яворівський	261482,9	187801,7	71,8	120294,2	46,0	64,1	0,7	1,1
Надвірнянсько-Печеніжинський	132972,5	71346,8	53,7	47250,7	35,5	66,2	0,1	0,2
Обертинсько-Гвіздецький	103886,0	77522,5	74,6	54966,5	52,9	70,9	0,4	0,6
Стрийсько-Жидачівський	128532,2	80030,7	62,3	50154,6	39,0	62,7	0,6	0,9

3.3. Землі лісогосподарського призначення

Землі лісового фонду займаючи 27,3 % від усієї площі посідають друге місце за значенням частки у структурі земельного фонду Передкарпаття. З точки погляду законодавства, земля виступає у двох аспектах: у першому – як природний базис; у другому – як джерело родючості лісової рослинності. Для земельного кадастру цільове використання земель вкритих лісовою рослинністю має важливе значення так як при обліку цієї категорії земель виокремлюються ділянки вкриті лісовою рослинністю, чагарниками, не вкриті лісовою рослинністю та інші лісові площі, а також масиви під I і II групами лісів та за їх основною функцією використання.

В останні десятиліття на території УП відбуваються неконтрольовані, здебільшого фіктивно санкціоновані рубки лісового фонду. Під виглядом не сортової (дрова) деревини відбувається переміщення лісу кругляку через державний кордон на лісопереробні підприємства розташовані у прикордонних районах Румунії та Словаччини. У передгірській частині нині залишились лише окремі ділянки із високоякісним деревостаном із перестиглими та «стиглими» породами. Таким чином, значення лісів другої групи, які поряд із промислово-експлуатаційним значенням мають важливу екологічну функцію, постійно знижується. Незважаючи на те, що за даними лісівничо-таксаційного кадастру, площі земель вкритих лісовою рослинністю з початку XXI століття на територію УП не зменшились, якість та продуктивність лісорослинних ресурсів помітно знизилась.

За розрахунками вчених Львівського національного аграрного університету (А. Я. Сохнич, М. Г. Ступень, 2005) значення коефіцієнта, який враховує відповідність фактичної лісистості території до оптимальної на досліджуваній території пересічно становить 1,2. Найвище значення коефіцієнта невідповідності буде характерне для територій низових АТУ, що знаходяться в східній частині Передкарпаття, тобто на межі Передкарпатської височинної області та Прут-Дністерської височини і Розтоко-Опільської горбогірної області Зони широколистяних лісів Західноукраїнського краю. Дослідження науковців НУ «Львівська політехніка» (Р.М. Панас, М. С. Маланчук, 2014) також свідчать про нераціональне співвідношення між фактичною та оптимальною лісистістю на

території Івано-Франківської, Львівської та Чернівецької областей (- 16,3 %, - 7,4 % та - 10,9 % відповідно) (рис. 3.3.2).

В межах виокремлених природно-господарських районів спостерігається значна територіальна диференціація значень показників лісовкритих площ від 15 % у центральній частині до 46 % на північному заході. Найзалісненішими є території Завійсько-Ямницького (45,4 %), Вижицько-Сторожинецького (33,8 %) та Надвірнянсько-Печеніжинського (33,0 %) природних районів. Пересічні або ж близькі до них значення частки земель лісового фонду у Вашківсько-Глибоцькому (26,4 %), Яблунівсько-Кутському (30,9 %), Дрогобицько-Меденецькому (32,1 %) та Долинсько-Калуському (32,2 %) районах. При цьому, найменша залісненість у Добромільсько-Самбірському (14,9 %) та Обертинсько-Гвіздецькому (15,4 %) районах [206].

Рис. 3.3.1. Структура земель лісового фонду

У структурі земель лісового фонду, що обліковуються, переважають площі вкриті лісовою рослинністю – 93,5 % від усієї площі цих земель, 6,5 % – займають чагарники (рис. 3.3.1). Із усіх лісових земель найбільшу площу займають землі вкриті лісовою рослинністю, як деревною так і чагарниковою (85 %), на частку позахисних лісосмуг та інших захисних насаджень припадає – 4,4 %. До непокритих лісовою рослинністю ділянок належать лісові ділянки, зайняті незімкнутими лісовими культурами, лісовими розсадниками і плантаціями (1,8 %), а також лісовими дорогами

та просіками, протипожежними розривами, меліоративними каналами і дренажними системами (2,4 %).

Домінуючими на досліджуваній території є ліси другої групи, які мають експлуатаційне та екологічне значення (51,6 %). На ліси першої групи, які виконують переважно водоохоронні, захисні, оздоровчі та рекреаційні функції припадає 36,1 %. Найвища частка лісів другої групи у Мостисько-Яворівському, Дрогобицько-Меденецькому та Надвірнянсько-Печеніжинському природно - господарських районах, а першої – у Завійсько-Ямницькому, Долинсько-Калуському та Мостисько-Яворівському районах.

Видовий склад лісового фонду досліджуваної території представлений широколистяними, мішаними та хвойними лісами. У Передкарпатті основними лісотвірними породами в широколистяних лісах є дуб звичайний, бук лісовий і граб. У мішаних лісах ростуть сосна звичайна, дуб, рідше бук. Лісостан хвойних лісів формують: на рівнині – сосна, у передгір'ї – ялина (смерека) та ялиця. Якщо ж розглядати ліси за соціально-економічним та екологічним поділом та залежно від основних виконуваних ними функцій, то найбільшу частину земель займають експлуатаційні (для виробництва деревини) ліси – 48,6 %. На ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного та захисного призначення припадає – 21,4 % (табл. 3.3.1). Незначні площі займають ліси рекреаційно-оздоровчого призначення – 3,4 %, що стримує розвиток рекреаційної та туристичної діяльності у Передкарпатті.

Отже, із проведених досліджень структури земельного фонду земель лісового призначення, можна зробити висновок, що тривала господарська освоєність та нерациональне використання природних лісових ресурсів призводять до скорочення площ земель та зменшення продуктивності деревостанів. Відновлення лісів, підвищення їх продуктивності та скорочення площ некритих лісом має стати першочерговим завданням сучасного ведення лісового кадастру.

Таблиця 3.3.1.

Структура земель лісгосподарського призначення території Українського Передкарпаття

Природно-господарські райони	Загальна площа земель	Ліси та інші лісовкриті площі													
		всього	у тому числі						чагарники		з усіх лісів та інших лісовкритих площ				
			лісові землі						інші лісові землі	I група	II група	з основною визначеною функцією використання			
			всього	вкриті лісовою (деревною та чагарниковою) рослинністю всього	у тому числі	інших захисних лісових насаджень	не вкритих лісовою рослинністю	інші лісові землі				для виробництва деревини	для захисної, природоохоронної та біологічної мети	для відпочинку	
Вашківсько-Глибочський	124305,2	32758,2	31465,0	30549,0	0,0	336,7	356,9	559,1	1293,2	13802,4	17861,3	20411,6	4939,2	2842,5	
Вишнівсько-Сторожинецький	126474,5	48027,8	44704,0	43142,6	0,0	160,6	1025,3	2082,1	1777,9	14857,1	31096,9	35984,8	6523,4	525,8	
Добромисьсько-Самбірський	107944,9	16107,2	14220,0	13570,5	6,8	278,2	514,8	134,7	1887,2	6959,0	8323,0	12550,9	1972,0	856,5	
Долинсько-Калузький	125301,6	35797,4	32633,8	30605,9	0,0	2839,4	589,6	1438,3	3163,6	18071,6	10133,1	15000,2	729,2	2167,8	
Дрогобицько-Меденецький	134831,3	42172,5	39778,1	36181,7	7,4	423,7	2817,7	778,7	2394,4	15549,0	26606,8	18218,6	16665,3	2429,6	
Завійсько-Ямницький	112113,0	51057,3	47722,7	45616,2	2,2	8561,4	340,7	1765,7	3334,6	23503,4	16299,8	16511,4	7135,5	385,7	
Мостисько-Яворівський	261482,9	48256,1	46664,5	45216,6	0,0	914,8	610,3	837,6	1591,6	16749,9	30297,7	24409,6	21504,0	58,7	
Надвірнянсько-Печеніжинський	120247,2	43860,3	40003,5	38170,5	4,0	2911,5	814,8	1018,2	3856,8	12390,3	26283,2	26140,2	7835,6	1744,2	
Обертинсько-Гвіздецький	103886,0	15971,8	14757,4	14064,0	0,0	283,0	209,2	484,2	1214,3	4101,8	9911,7	9910,7	2315,6	1434,6	
Стрийсько-Жидачівський	98541,2	33399,0	29270,8	28091,6	0,0	268,0	140,1	1039,1	4128,2	9410,1	20602,2	10405,6	13674,7	0,0	
Яблунівсько-Кутський	67714,7	21621,8	19006,3	18845,1	0,0	30,3	87,7	73,5	2615,5	1822,8	1023,0	1108,0	1013,2	573,7	
Передкарпаття	1382842,5	389029,4	360226,2	344053,7	20,4	17007,5	7507,1	10211,3	27257,3	137217,3	198438,7	190651,6	84307,5	13019,1	
<i>відсотки до загальної площі</i>		27,6	93,5	89,3	0,0	4,4	1,8	2,4	6,5	36,1	51,6	48,6	21,4	3,4	

Розраховано автором за даними [197, 198, 199]

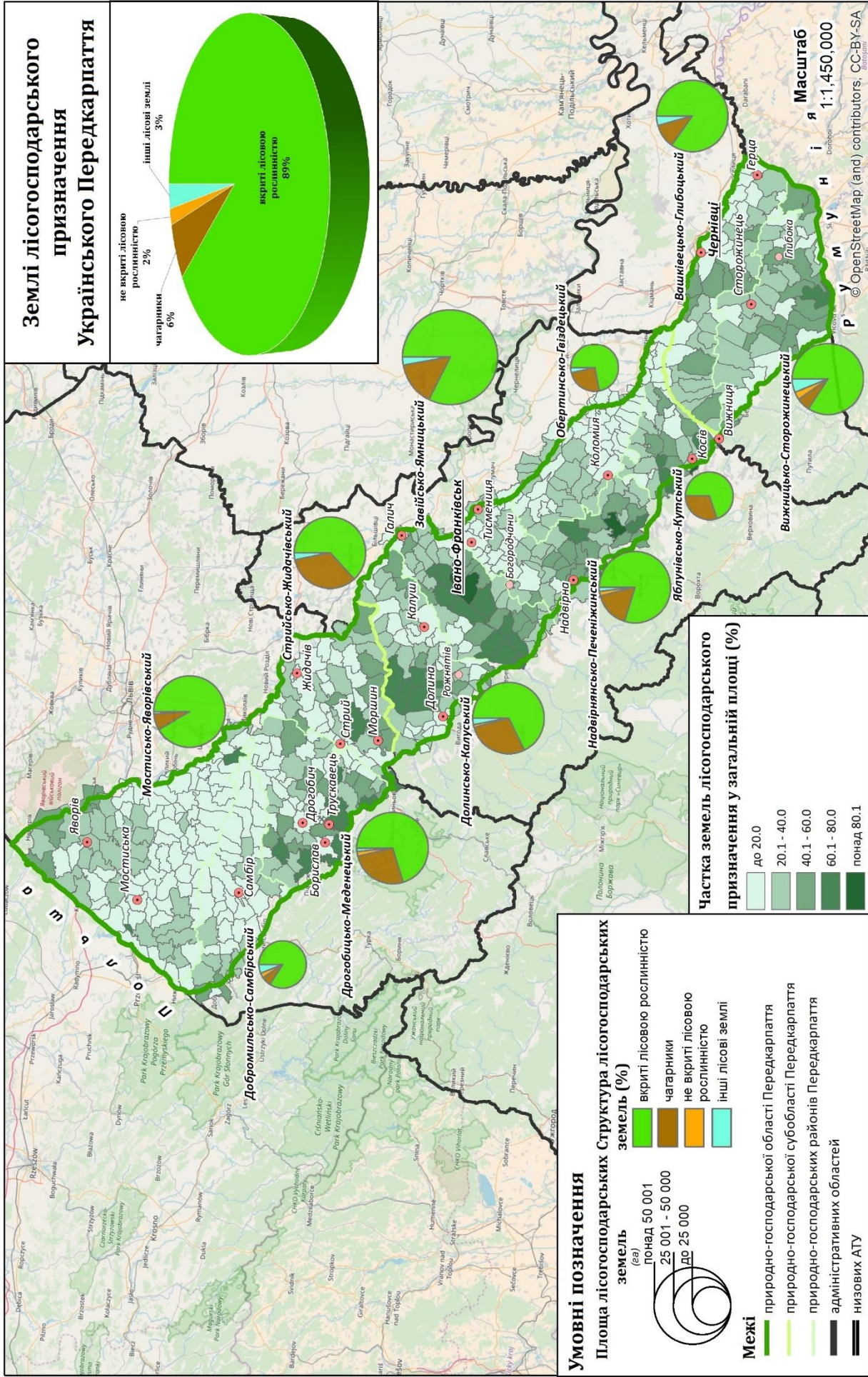

Рис. 3.3.2. Землі лісгосподарського призначення Українського Передкарпаття

3.4. Землі житлової та громадської забудови

Землі житлової та громадської забудови – самостійна категорія земель серед усього земельного фонду України. Вона з'явилася замість земель населених пунктів. Забудовані землі знаходяться переважно на територіях населених пунктів, а також промисловості, транспорту та інших, займаючи більші або менші площі в усіх без винятку категоріях земель. Отже, землі житлової та громадської забудови – це та просторова частина навколишнього середовища, яка зазнала найбільшого впливу або безпосереднього втручання з боку людини, але їх розташування не обмежується місцями її проживання, охоплюючи усі географічні зони і найвіддаленіші регіони з будь-якими природними умовами. Утворення цієї групи земель неминуче пов'язується з певною руйнацією природного середовища, а сам факт її існування має безліч прикладів поглиблення цього процесу.

Ця категорія земель включає в себе 10 підвидів згідно форми 6-зем: під житловою забудовою одно- та двоповерховою; під житловою забудовою з трьома і більше поверхами; землі промисловості; землі під відкритими розробками, кар'єрами, шахтами та відповідними спорудами; землі комерційного та іншого використання; землі громадського призначення; землі змішаного використання; забудовані землі, які використовуються для транспорту та зв'язку; забудовані землі, які використовуються для технічної інфраструктури; забудовані землі, які використовуються для відпочинку та інші відкриті землі. Для кращого графічного представлення та більш повного аналізу даної категорії земель нами було об'єднано 10 підвидів земель в 5 підкатегорій забудованих земель, а саме землі під [204]:

- *житловою забудовою*, яка включає в себе одно- та двоповерхову забудову а також забудову з трьома і більше поверхами;
- *громадською забудовою*, до якої входять землі громадського, комерційного та іншого використання разом із землями, які використовуються для відпочинку та інші відкриті землі;
- *промисловими об'єктами*, яку утворили землі промисловості та землі під відкритими розробками, кар'єрами, шахтами та відповідними спорудами;

- *технічною інфраструктурою*, утворена забудованими землями, які використовуються для транспорту, зв'язку та технічної інфраструктури;
- *іншого використання*, до якої ввійшли землі змішаного використання.

Рис. 3.4.1 Структура забудованих земель Українського Передкарпаття

За часткою розподілу землі житлової та громадської забудови Українського Передкарпаття займають 6,3 % від усієї площі досліджуваної території і становлять 90240,8 га (рис. 3.4.1). Ці землі утворюють земельні ділянки у межах населених пунктів, які використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування. Найбільші площі цих земель розташовані в межах Центрального Передкарпаття – 38632,39 га, які становлять 42,8 %. Відповідно середнє значення площ притаманне Північно-Східному Передкарпаттю – 34132,68 га (37,82 %) та найменше їх у Південно-Східному Передкарпатті (17475,72 га та 19,37 % відповідно) (рис.3.4.3).

Найбільше забудованих земель на території Надвірнянсько-Печеніжинського (8,77 %), Вашківцево-Глибоцького (8,50 %) та Долинсько-Калуського (8,37) районів, що зумовлено характером поселенської мережі сформованої історично з наявністю дисперсних форм сільського розселення населення (малі села, хутори, присілки) та значною концентрацією поселень прирічкового та долинного типу. Найменш забудовані території Вижницько-Сторожинецький (4,86 %), Добромильсько-Самбірський (5,01 %) та Завійсько-Ямницького (5,10 %) ПГР, де концентрація

населення дещо нижча, а площа районів одна із найбільших (табл. 3.4.1).

Основою забудованих земель є населений пункт. Він виник на певному етапі розвитку суспільства. Серед характерних рис, притаманних йому, слід відзначити перш за все наявність певної території, яку займає цей елемент системи розселення. Обов'язковою ознакою населеного пункту є також постійний характер його використання як місця життєдіяльності людей. Кожний населений пункт як складова системи розселення займає відповідну земельну територію, характеризується своїм географічним місцем розташування, налічує певну кількість населення, що постійно проживає в ньому, підлягає державному обліку і реєстрації. Всі населені пункти виконують у системах розселення різні за своїм характером функції. Усі населені пункти, будучи базою зосередження основної маси капітальних вкладень, виконують важливу роль як форма організації суспільного виробництва, розселення людей і забезпечення життєдіяльності населення. Територія конкретного населеного пункту як окремого адміністративно-територіального утворення складається з певних різних за призначенням земельних ділянок. Одні з них слугують місцем проживання людей, інші – місцем здійснення їх виробничої та іншої діяльності.

Розподіл кожної із цих категорій неодноманітний, перше місце посідають землі зайняті під громадською забудовою у структурі забудованих земель займають 37,73 % від усього досліджуваного регіону. Найвищими показниками характеризуються землі Піденно-Східного Передкарпаття, а саме Вижницько-Сторожинецький (50,81 %) та Вашківецько-Глибоцький ПГР (46,09 %), а також Завійсько-Ямницький ПГР Центрального Передкарпаття – 45,68 %, хоча територіально ці природно-господарські райони не є найбільшими. Найнижчим показником виокремлюється Стрийсько-Жидачівський ПГР (26,63 %).

Землі житлової забудови, частка яких становить 23,22 % від усієї площі забудованих земель, займають друге місце. Такі високі показники забудованості території варто відмітити в Яблунівсько-Кутському, Вашківецько-Глибоцькому та Завійсько-Ямницькому ПГР, частка яких перевищує 30 %, в той час як у Стрийсько-Жидачівському, Добромільсько-Самбірському, Мостисько-Яворівському та

Долинсько-Калуському ПГР цей показник менше 20%. Такі високі показники забудованих земель обумовлені високою густотою населення та концентрацією адміністративно-територіальних утворень міського типу.

Третьою компонентною складовою земель житлової та громадської забудови є землі під технічною інфраструктурою, які становлять всього 20 %. Розподіл даної підкатегорії земель по всім природно-господарським регіонам варіаціоє в межах 13-27 %%. Найбільші площі зайняті у Мостисько-Яворівському ПГР (3027,6 га) та Надвірнянсько-Печеніжинському ПГР (2208,9 га), в той час як частка цих земель найвища у Стрийсько-Жидачівському (26,51 %), Добромильсько-Самбірському (25,8 %) та Завійсько-Ямницькому ПГР (24,1 %). Найменші за площею ці землі у Завійсько-Ямницькому ПГР (1384,4 га), Вижницько-Сторожинецькому (1375,4 га) та Яблунівсько-Куському (554,6 га) ПГР.

Забудовані землі, які використовуються під промисловими об'єктами займають аж 17,97 % території. В основному ці землі в строкатих пропорціях представлені в кожному природно-географічному районі та характеризуються показниками від 4,87 % до 34,51 %. Лідерами із показниками 34,51%, 30,17 % та 28,52 % є Долинсько-Калуський, Мостисько-Яворівський та Стрийсько-Жидачівський ПГР відповідно. Аутсайдерами є Вашківцево-Глибоцький ПГР (7,4 %), Яблунівсько-Кутський (5,4 %) та Вижницько-Сторожинецький ПГР – 4,87 %. Найбільша площа цих земель у Долинсько-Калуському ПГР (3430,92 га), а менша майже в 15 разів площа спостерігається у Яблунівсько-Кутському ПГР (218,9 га).

Таблиця 3.4.1

Структура забудованих земель на території Українського Передкарпаття

Природно-господарські райони	Забудовані землі		З них під						іншими забудованими землями			
			житловою забудовою		технічною інфраструктурою		промисловими об'єктами					
	за	%	за	%	за	%	за	%	за	%		
Долинсько-Калузький	10115,30	8,37	3512,69	34,73	1353,20	13,38	1699,45	16,80	3490,92	34,51	59,04	0,58
Дрогобицько-Меденецький	7971,55	5,94	2989,93	37,51	1533,65	19,24	1711,78	21,47	1363,12	17,10	373,07	4,68
Мостисько-Яворівський	13743,53	5,26	4494,87	32,71	1973,76	14,36	3027,63	22,03	4146,98	30,17	100,30	0,73
Стрийсько-Жидачівський	6988,73	6,03	1860,97	26,63	1228,63	17,58	1852,76	26,51	1993,12	28,52	53,24	0,76
Північно-Західна субобласть	34132,68	37,82	11530,90	33,78	5593,41	16,39	7993,16	23,42	8467,83	24,81	547,38	1,60
Добромильсько-Самбірський	5428,87	5,01	2185,13	40,25	857,36	15,79	1400,99	25,81	964,62	17,77	20,78	0,38
Завійсько-Ямницький	5740,95	5,10	1873,36	32,63	1764,68	30,74	1384,41	24,11	680,72	11,86	37,78	0,66
Надвірнянсько-Печеніжинський	11662,12	8,77	4248,53	36,43	3635,24	31,17	2208,90	18,94	1425,13	12,22	144,31	1,24
Обертинсько-Гвіздецький	7040,19	6,78	2636,42	37,45	2102,94	29,87	1384,73	19,67	812,35	11,54	103,76	1,47
Яблунівсько-Кутський	4073,84	5,83	1861,00	45,68	1434,17	35,20	554,58	13,61	218,90	5,37	5,19	0,13
Центральна субобласть	38632,39	42,81	14132,00	36,58	10290,23	26,64	7232,07	18,72	6628,02	17,16	350,08	0,91
Вашківсько-Глибочийський	10570,35	8,50	4872,36	46,09	3420,01	32,35	1492,16	14,12	780,77	7,39	5,05	0,05
Вижицько-Сторожинецький	6905,37	4,86	3508,76	50,81	1647,96	23,86	1375,37	19,92	336,39	4,87	36,88	0,53
Південно-Східна субобласть	17475,72	19,37	8381,12	47,96	5067,98	29,00	2867,54	16,41	1117,16	6,39	41,93	0,24
Передкарпаття	90240,79	6,33	34044,02	37,73	20951,61	23,22	18092,76	20,05	16213,01	17,97	939,39	1,04

Розраховано автором за даними [197, 198, 199].

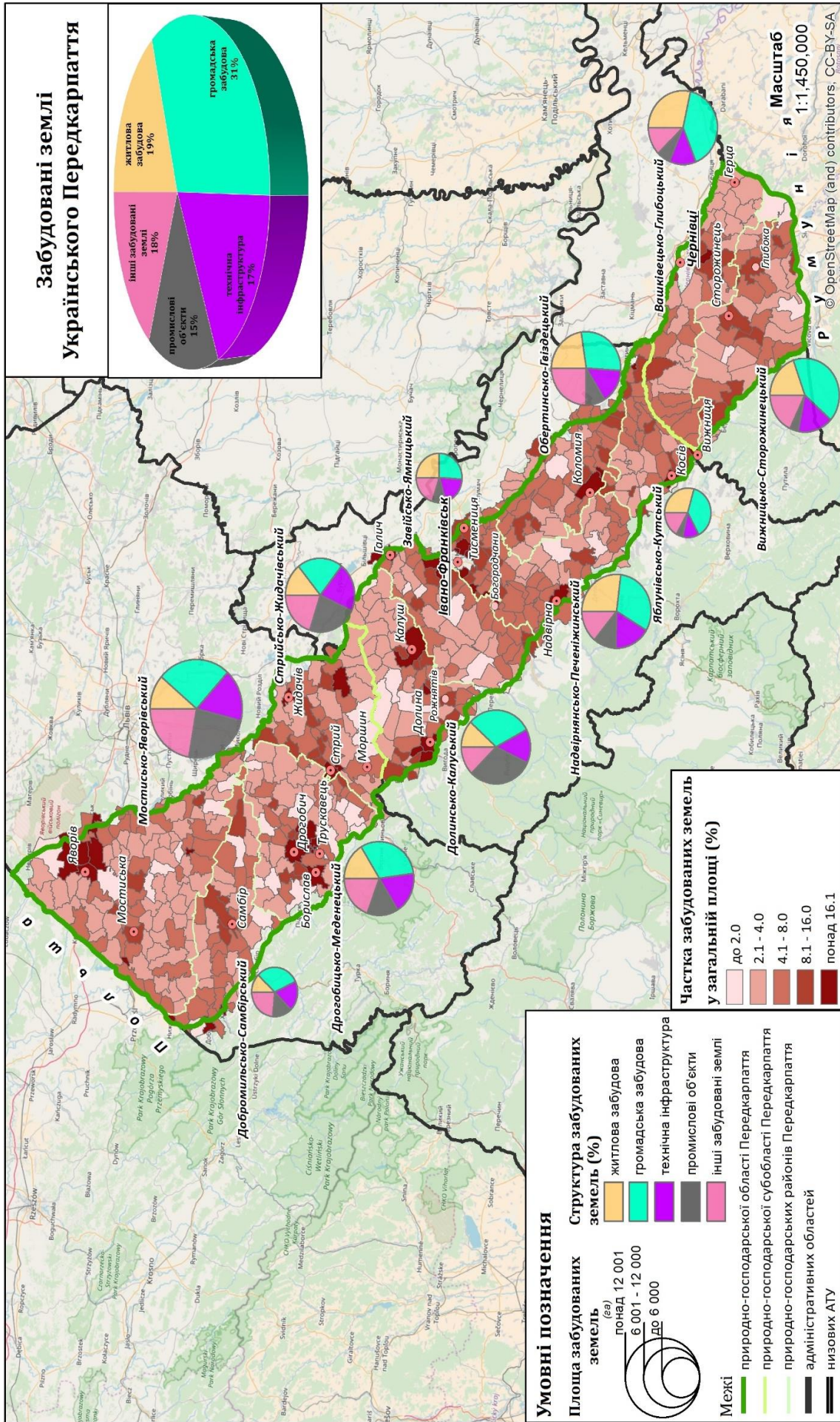

Рис. 3.4.3. Забудовані землі Українського Передкарпаття

Інші забудовані землі розташовані на площі 939,4 га та займають лише 1,04 % від усіх забудованих земель. Найбільша частка цієї забудови наявна у Дрогобицько-Меденецькому ППР – 4,68 %, а також у Обертинсько-Гвіздецькому (1,47 %) та Надвірнянсько-Печеніжинському ППР – 1,24 %. Найменша частка цієї забудови у Вашківцецько-Глибоцькому ППР – 0,05 %.

3.5. Землі водного фонду

Землі водного фонду є самостійною одиницею у складі земель України. До їх складу належать землі, зайняті: а) морями, річками, озерами, водосховищами, іншими водними об'єктами, болотами, а також островами; б) прибережними захисними смугами вздовж морів, річок та навколо водойм; в) гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами та каналами, а також землі, виділені під смуги відведення для них; г) береговими смугами водних шляхів [8, 205]. На території Українського Передкарпаття частка цих земель складає лише 2,3 % від усієї досліджуваної території, хоча рельєф території розчленований досить густою річковою мережею (рис. 3.5.1). Одним із найбільш забезпечених водами земель є територія Стрийсько-Жидачівського (3,1 %), Мостисько-Яворівського та Долинсько-Калуського (2,6 %) районів, здебільшого завдяки протіканню р. Дністер та Бистриці Солотвинської. Найменш воднозабезпеченим є Вижницько-Сторожинецький район – 1,4 %, що зумовлено негустою річковою мережею малих гірських річок (рис. 3.5.2).

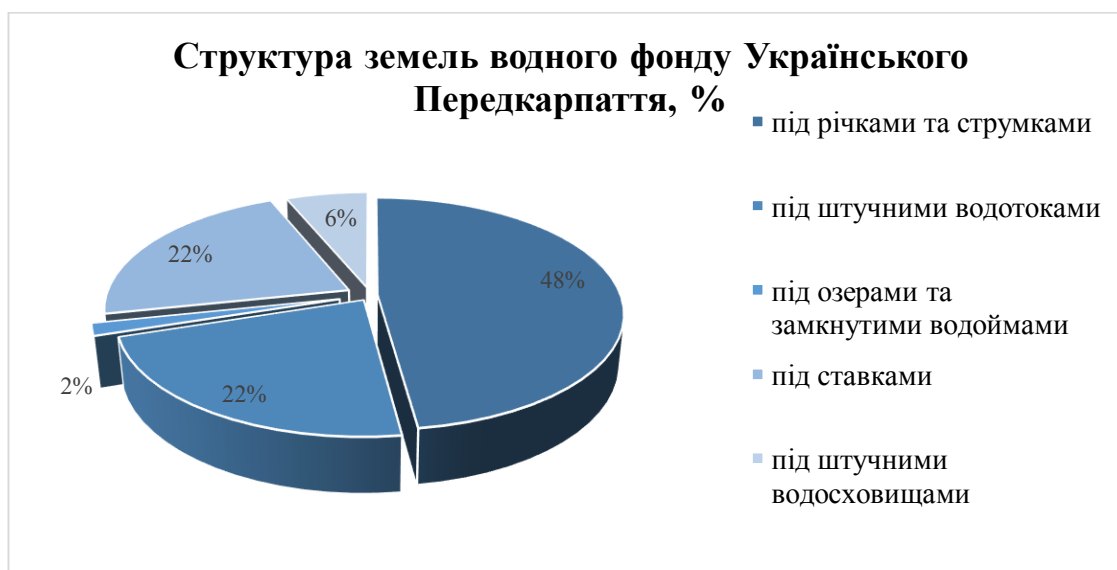

Рис. 3.5.1. Структура земель водного фонду

Головною частиною цих земель є землі покриті водою. Фактично всі водні об'єкти займають земельні ділянки, на яких вони знаходяться. Виняток становлять лише підземні води і джерела, тому що вони розміщені в надрах землі. До водопокритих земель відносять лише земельні ділянки, які покриті водою тривалу частину року. Дослідження гідрографічних об'єктів на території Українського Передкарпаття передбачає їх поділ на природні та антропогенні, 71,4 % та 28,5 % відповідно. Землі, вкриті водою нетривалий час, не належать до водопокритих земель. Не належать до цих земель і земельні ділянки, на яких розташовані антропогенні плавальні басейни, системи комунальних і промислових водопроводів, водосховищами тощо. Станом на 1.01.2017 року виокремлюють такі підкатегорії земель, що належать до водного фонду, як ділянки зайняті:

річками та струмками: найвищі показники частки цієї підкатегорії водного фонду в Завійсько-Ямницькому (84,1 %) та Яблунівсько-Кутському (76,3 %) ПГР, що зумовлено наявністю на їх території густої річкової мережі. Найнижчі показники цих природних об'єктів на досліджуваній території у Мостисько-Яворівському ПГР (19,9 %). Частка цих земель у загальній площі земель водного фонду території Передкарпаття становить 47,8 % (табл. 3.5.1). До цих земель можна віднести землі вкриті р. Дністер, Прут, Черемош, Рибниця, Бистриця, Стривігор, Сірет і багатьма іншими та меншими за показниками водозбору;

озерами, прибережними замкнутими водоймами та лиманами: під цими землями знаходиться всього 1,6 % від усієї території Українського Передкарпаття. Найбільші площі вищезгаданої підкатегорії знаходяться у Стрийсько-Жидачівському та Дрогобицько-Меденецькому ПГР (5,9 % та 2,2 % відповідно), а найменший цей показник у Яблунівсько-Кутському та Вижницько-Сторожинецькому районах (0,1 % та 0,2 %);

частка площі зайнятої ставків як цієї підкатегорії становить аж 22 % земель усього водного фонду. Найбільші площі ставків у Мостисько-Яворівському ПГР – 2379,7 га, Дрогобицько-Меденецькому – 996,6 га та Стрийсько-Жидачівському ПГР – 827,6 га. Найменшими землями під цими об'єктами є у Завійсько-Ямницькому ПГР, лише 55,6 га або 2,7 % від усієї площі;

каналами та іншими гідропорудами: 22,2 % у структурі всіх земель водного фонду, що пов'язано із наявністю значної кількості населених пунктів міського типу та наявністю широкого спектру підприємств різного напрямку. Лідер – Обертинсько-Гвіздецький ПГР (29,2 %), аутсайдер – Завійсько-Ямницький ПГР (11,9 %). Цей підтип земель присутній в кожному природно-географічному районі приблизно в одному частковому діапазоні;

водосховищами (антропогенно створені водні об'єкти): звичайно, не в кожному ПГР досліджуваної території є ця підкатегорія земель. Зокрема вони наявні в Мостисько-Яворівському ПГР (17,6 %), Дрогобицько-Меденецькому (9 %), Долинсько-Калуському (7,9 %), Стрийсько-Жидачівському (4 %) та Надвірнянсько-Печеніжинському (1,3 %) ПГР. В решти, нами виділених природно-господарських районах, ці землі відсутні.

Кожна із цього виду земель також включає в себе землі зайняті прибережними захисними смугами уздовж річок і навколо водойм; береговими смугами водних шляхів; виділені під смуги відведення для гідротехнічних та інших водогосподарських споруд і каналів. Вони призначені для охорони водних об'єктів від забруднення, засмічення, виснаження та здійснення певної господарської діяльності, пов'язаної з використанням водних об'єктів.

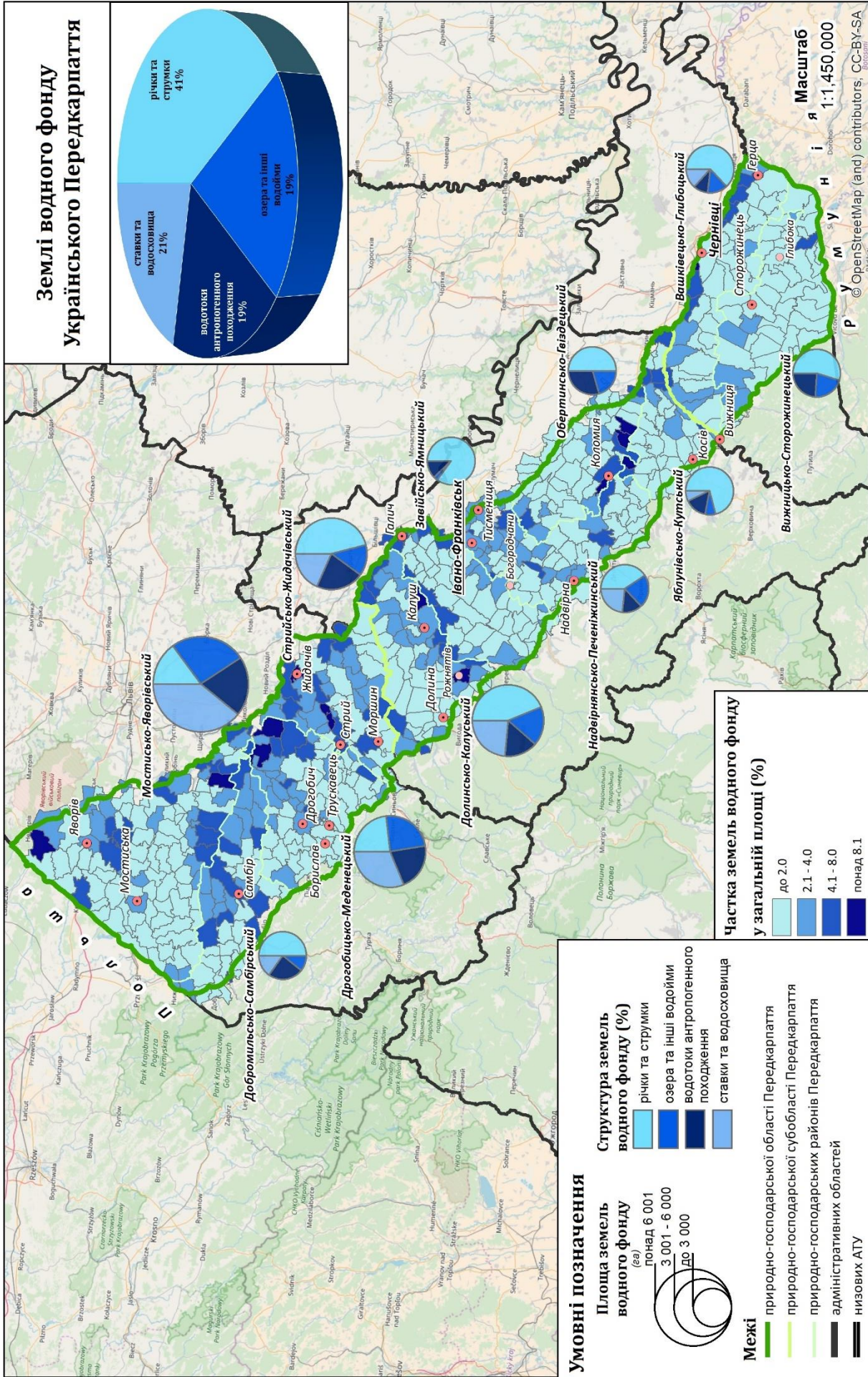

Рис. 3.5.2. Землі водного фонду Українського Передкарпаття

Таблиця 3.5.1.

Структура земель водного фонду території Передкарпаття

Природно-господарські райони	Внутрішні води												Загальна площа	
	природними водотоками		водотоками антропогенно походження		озерами, прибережними замкнутими водоймами, лиманами		ставками		водосховищами		га	% до усієї земель		
	га	%	га	%	га	%	га	%	га	%				
Вашківецько-Глибочський	1696,8	73,0	263,7	11,3	2,6	0,1	361,7	15,6	0,0	0,0	2324,8	1,9		
Вижницько-Сторожинецький	1116,8	54,8	485,7	23,8	3,5	0,2	431,3	21,2	0,0	0,0	2037,3	1,4		
Добромильсько-Самбірський	1492,5	55,9	710,9	26,6	16,9	0,6	316,6	11,9	132,1	4,9	2669,0	2,5		
Долинсько-Калузький	1623,8	56,7	546,0	19,1	63,8	2,2	404,8	14,1	226,0	7,9	2864,3	2,6		
Дрогобицько-Меденецький	933,3	29,8	878,7	28,0	45,8	1,5	996,6	31,8	280,6	9,0	3135,0	2,4		
Завійсько-Ямницький	1741,2	84,1	247,0	11,9	27,1	1,3	55,6	2,7	0,0	0,0	2070,9	1,8		
Мостисько-Яворівський	1370,1	19,9	1852,6	27,0	57,5	0,8	2379,7	34,6	1210,3	17,6	6870,2	2,6		
Надвірнянсько-Печеніжинський	1524,0	52,1	495,6	16,9	40,6	1,4	825,8	28,2	39,2	1,3	2925,2	2,2		
Обертинсько-Гвіздецький	1134,9	49,3	670,9	29,2	32,1	1,4	462,8	20,1	0,0	0,0	2300,8	2,2		
Стрийсько-Жидачівський	1869,6	47,0	858,5	21,6	236,7	5,9	827,6	20,8	160,7	4,0	3980,9	3,1		
Яблунівсько-Кутський	1102,3	76,3	230,6	16,0	1,4	0,1	110,3	7,6	0,3	0,0	1444,9	2,1		
Передкарпаття	15605,4	47,8	7240,2	22,2	527,9	1,6	7172,8	22,0	2049,2	6,3	32623,2	2,3		

Розраховано автором за даними [197, 198, 199].

3.6. Малопродуктивні землі

Поняття «малопродуктивні землі» означає порушення цільового призначення угідь на невизначений термін пов'язане із впливом антропогенних або ж природних чинників. Категорію малопродуктивних земель або земель іншого функціонального призначення утворюють такі підкатегорії (за автором): відкриті заболочені, сухі відкриті та відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом. Об'єднання цих земель в одну категорію зумовлено, насамперед, характером їх господарського використання у переважній більшості вони є деградованими. В нашому розумінні, деградація земель – природне або антропогенне спрощення ландшафту, погіршення стану, складу, корисних властивостей і функцій земель, що і обумовило їх об'єднання.

Загалом малопродуктивні землі та землі іншого функціонального призначення займають понад 2,1 % від усієї території Українського Передкарпаття. У структурі цих земель переважають *відкриті землі без рослинного покриву або із незначним рослинним покривом* – 84,6 % від усієї площі (рис. 3.6.1). Найбільше цих земель на території Північно-Західного Передкарпаття (табл. 3.6.1) – 2,2 % від усієї площі досліджуваного регіону, на другому місці із незначним розривом – 2,0 % Центральне Передкарпаття, на третьому – Південно-Східне, майже 2 % відповідно. Найвища частка цих земель спостерігається у Дрогобицько-Меденецькому (3,2 %), Долинсько-Калуському (2,9 %) та Надвірнянсько-Печеніжинському (2,4 %) природно-господарських районах. Найменше значення частки притаманне Добромильсько-Самбірському (1,9 %), Завійсько-Ямницькому (1,5 %) та Обертинсько-Гвіздецькому (1,0 %) районам, що зумовлено в більшій мірі переважанням в цих районах земель сільськогосподарського використання (рис. 3.6.2).

Відкриті землі без рослинного покриву на території Передкарпаття займають площу 20960, 05 га (84,6 % від усієї площі малопродуктивних земель) та представлені кам'янистими місцями, пісками, ярами. Найбільші площі цих земель розташовані в межах Яблунівсько-Кутського (99 %), Вижицько-Сторожинецького (96,6 %) та Надвірнянсько-Печеніжинського (96,0 %) ПГР. Дещо нижчі частки цих підкатегорій земель у Добромильсько-Самбірському (84,2 %), Мостисько-

Яворівському (72,6 %) та Долинсько-Калуському (67,1 %) ПГР (табл. 3.6.1).

Рис. 3.6.1. Структура малопродуктивних земель

Відкриті заболочені землі на території Українського Передкарпаття займають площу 3793,53 га (15,31 % від усієї площі цих земель) і в основному представлені низинними болотами. Рейтинговий ряд часток заболочених земель території Українського Передкарпаття представлений у такому порядку: Північно-Західне – 17,0 %, Центральне – 13,2 % та Північно-Східне – 4,4 %. Лідерами за площами цих земель є Долинсько-Калуський (32,9 %), Мостисько-Яворівський (27,4 %) та Добромільсько-Самбірський (15,8 %) ПГР. Найменше їх у Вижницько-Сторожинецькому (3,4 %), Завійсько-Ямницькому (2,9 %) та Яблунівсько-Кутському (1,0 %) ПГР (рис. 3.6.2).

Сухі відкриті землі з особливим рослинним покривом займають лише 23,83 га (0,1 % від загальної площі малопродуктивних земель) і характерні тільки для Центрального Передкарпаття. Наявні вони лише на території Завійсько-Ямницького (20,8 га або 1,2 %), Надвірнянсько-Печеніжинського (3,0 га або 0,1 %) та Долинсько-Калуського (лише 0,03 га) ПГР. На території інших дев'яти природно-господарських районів вище згадана підкатегорія земель відсутня. Концентрація найбільших часток малопродуктивних земель тяжіє до великих міст та районних центрів, найбільше їх на території Центрального Передкарпаття. На порядок менше цих земель на території Пн-Зх Передкарпаття. Загалом, частка малопродуктивних земель має тенденцію до зменшення, що є позитивним показником стабілізації екологічного середовища на території УП.

Таблиця 3.6.1

Структура малопродуктивних земель на території Українського Передкарпаття

Природно-господарські райони	Загальна площа		з них						Малопродуктивні або землі іншого призначення	
	відкриті заболочені землі		сухі відкриті		відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом		га		%	
	га	%	га	%	га	%	га	%	га	%
Добромильсько-Самбірський	108264,30	15,77	321,20	0,00	1715,03	84,23	2036,23	1,88		
Дрогобицько-Меденецький	134171,40	8,11	349,94	0,00	3962,49	91,89	4312,43	3,21		
Мостисько-Яворівський	261482,92	27,38	1317,16	0,00	3494,21	72,62	4811,38	1,84		
Стрийсько-Жидачівський	115846,10	13,65	367,27	0,00	2323,85	86,35	2691,12	2,32		
Північно-Західна субобласть	619764,72	17,01	2355,58	0,00	11495,59	82,99	13851,16	2,23		
Долинсько-Калуський	120823,20	32,94	1152,61	0,00	2346,35	67,06	3498,98	2,90		
Завійсько-Ямницький	112459,07	2,95	50,33	1,22	1633,63	95,83	1704,76	1,52		
Надвірнянсько-Печеніжинський	132972,48	3,89	123,64	0,09	3051,46	96,02	3178,10	2,39		
Обертинсько-Гвіздецький	103886,00	9,17	96,35	0,00	954,40	90,83	1050,74	1,01		
Яблунівсько-Кутський	69929,34	1,01	15,02	0,00	1478,64	98,99	1493,67	2,14		
Центральна субобласть	540070,09	13,16	1437,95	0,22	9464,47	86,62	10926,24	2,02		
Вашківсько-Глибочийський	124305,20	5,59	132,81	0,00	2243,12	94,41	2375,93	1,91		
Вижницько-Сторожинецький	142101,65	3,37	98,86	0,00	2832,62	96,63	2931,48	2,06		
Південно-Східна субобласть	266406,85	4,36	231,66	0,00	5075,74	95,64	5307,41	1,99		
Передкарпаття	1426241,66	15,31	3793,53	0,10	20960,05	84,59	24777,41	2,14		

Розраховано автором за даними [197, 198, 199]

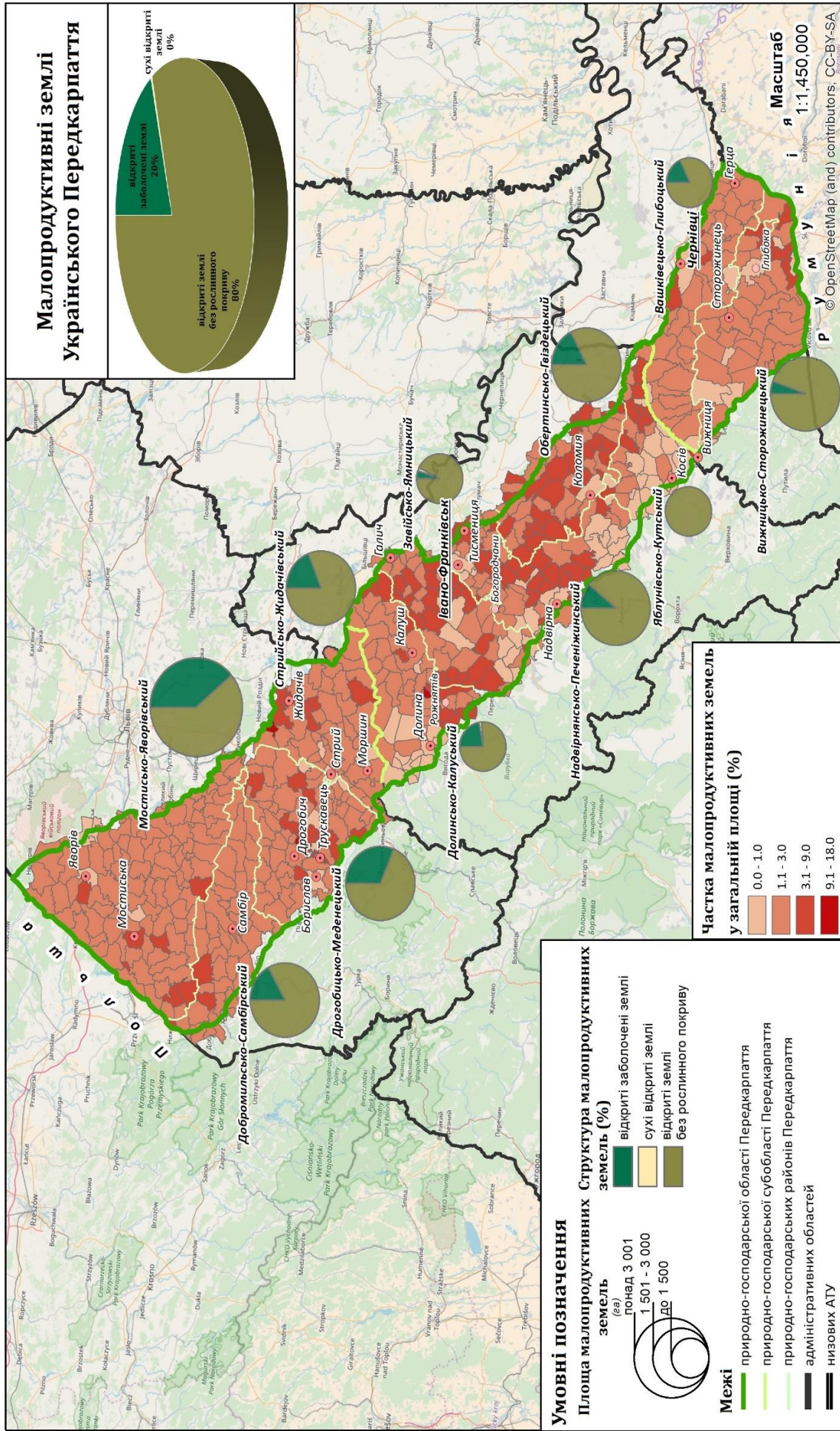

Рис. 3.6.2. Малопродуктивні землі Українського Передкарпаття

3.7. Землі особливого призначення

До земель особливого призначення при дослідженні структури земельного фонду Українського Передкарпаття нами було віднесено землі наступних категорій:

- рекреаційного призначення;
- оздоровчого призначення;
- історико-культурного призначення;
- природо-заповідного та іншого природоохоронного призначення.

Об'єднання цих категорій земель обумовлено особливими умовами їх використання, тобто кожна із яких несе в собі захисну, природоохоронну і оздоровчу функцію та призначена для духовного, морального, культурного та естетичного задоволення людських потреб. Другою ознакою групування є їх облік, тобто кожна із цих категорій може входити до складу вище розглянутих п'яти категорій. Загалом землі особливого призначення займають понад 4,2 % від усієї території Українського Передкарпаття (рис. 3.7.1).

Рис. 3.7.1. Структура земель особливого призначення

Найвища їх частка спостерігається у Вижницько-Сторожинецькому (18,04 %), Яблунівсько-Кутському (11,03 %) та Завійсько-Ямницькому (6,79 %)

природно-господарських районах, найменше їх у структурі Обертинсько-Гвіздецького – 0,10 %, Добромильсько-Самбірського – 0,41 % та Мостисько-Яворівського – 0,45 % від загальної площі районів, що зумовлено значною розораністю та залученням до інтенсивного господарського обігу територій цих природно-господарських районів.

Землі природно-охоронного призначення – це ділянки суші і водного простору з природними комплексами та об'єктами, що мають особливу природоохоронну, екологічну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність, яким відповідно до закону надано статус територій та об'єктів природно-заповідного фонду [84]. Вони займають найбільшу площу від усіх земель особливого призначення – 60361,26 га або 4,23 % (табл. 3.7.1, рис. 3.7.2). Розподіл їх за значеннями найвищих часток співпадає із диференціацією земель особливого призначення, у Вижницько-Сторожинецькому (17,93 %), Яблунівсько-Кутському (10,98 %) та Завійсько-Ямницькому (6,74 %) ПГР. Найнижчі значення часток характерні для Обертинсько-Гвіздецького ПГР, Добромильсько-Самбірського та Мостисько-Яворівського ПГР (0,10 %, 0,41 % 0,40 % відповідно).

Землі рекреаційного призначення, які призначені для короткочасного відпочинку, визначаються на землях населених пунктів, приміських, міських лісів, населених зон, лісопарків, ботанічних, дендрологічних, зоологічних садів, національних природних парків, які є легкодоступними для населення, а також містять соціально-культурні, туристичні, лікувально-оздоровчі та інші заклади та об'єкти рекреаційного призначення становлять всього 0,05 % від усіх земель (табл. 3.7.1, рис. 3.7.3). Найбільші площі цієї категорії у Дрогобицько-Меденецькому (279,55 га), Вашківцецько-Глибоцькому (140,98 га) та Вижницько-Сторожинецькому (108,15 га) ПГР. Найменше цих земель у Долинсько-Калуському та Обертинсько-Гвіздецькому районах – 2,25 га та 3,42 га відповідно, а на території Добромильсько-Самбірського ПГР ця категорія земель взагалі не обліковуються.

Землі оздоровчого призначення, що мають природні лікувальні властивості та використовуються для профілактики захворювань і лікування людей становлять лише 0,02 % від усіх земель особливого призначення (табл. 3.7.1).

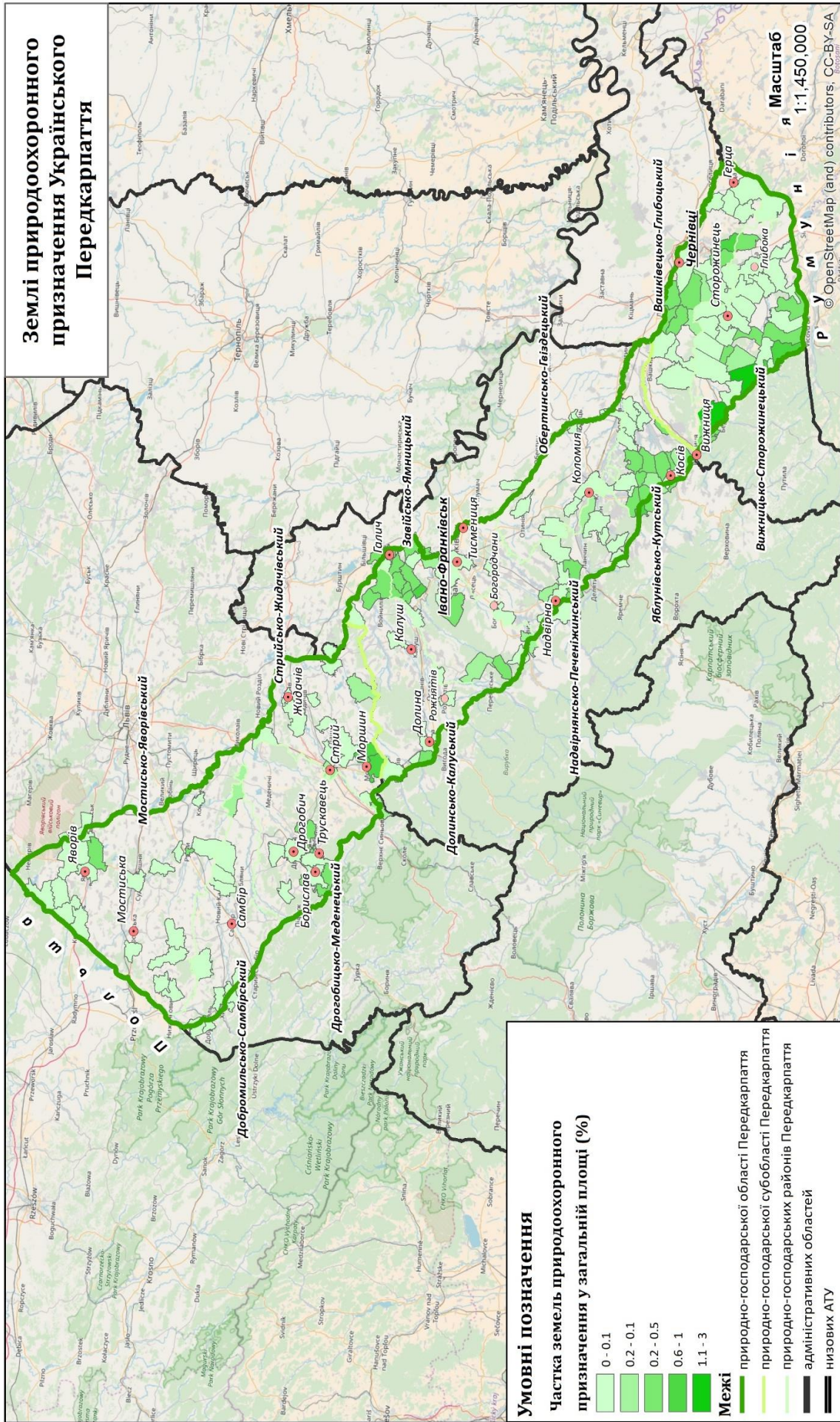

Рис. 3.7.2. Землі природоохоронного призначення Українського Передкарпаття

Така низька частка земель обумовлена їх специфікою, зазвичай на цих землях розміщені лише заклади оздоровчого характеру, а самі земельні ділянки слугують просторовим базисом розміщення, їх лікувальні і оздоровчі властивості незначні. Лідерами за зайнятими площами є Мостисько-Яворівський – 89, 43 га, Стрийсько-Жидачівський – 55,91 га та Вижницько-Сторожинецький – 25,56 га ПГР (рис. 3.7.4). Найменші площі земель оздоровчого призначення у Добромильсько-Самбірському – 1,62 га та Обертинсько-Гвіздецькому – 0,54 га ПГР.

Ще одна категорія земель, землі історико-культурного призначення, яка в більшості слугує базисом розташування історико-культурних заповідників, музеї-заповідників, меморіальних парків, меморіальних цивільних та військових кладовищ, могил, історичних або меморіальних садиб, будинків, споруд і пам'ятних місць, пов'язаних з історичними подіями або городища, кургани, давні поховання, пам'ятні скульптури та мегаліти, наскельні зображення, поля давніх битв, залишки фортець, військових таборів, поселень і стоянок, ділянок історичного культурного шару укріплень, виробництв, каналів, шляхів, архітектурні ансамблі і комплекси, історичні центри, квартали, площі, залишки стародавнього планування і забудови міст та інших населених пунктів, споруди цивільної, промислової, військової, культурної архітектури, народного зодчества, садово-паркові комплекси [82]. Фонова забудова становить всього 0,01 % або 170,42 га від усіх земель досліджуваної території (табл. 3.7.1). Площі цієї категорії дуже мізерні, що у відсотковому співвідношенні в більшості природно-господарських районів не обліковуються. Загалом найбільше їх у Вашківцецько-Глибоцькому (48,21 га), Дрогобицько-Меденецькому (39,14 га) та Завійсько-Ямницькому (37,14 га) ПГР. Найменші площі цих земель спостерігаються у Яблунівсько-Кутському, Добромильсько-Самбірському та Надвірнянсько-Печеніжинському ПГР (2,02 га, 1,70 га та 1,15 га відповідно) (рис. 3.7.5).

Не дивлячись на те, що частка категорії земель особливого призначення незначна, але разом із землями лісового та водного фонду вони відіграють головну роль у стабілізації екологічної ситуації як власне самого Українського Передкарпаття, так і Карпатського економічного району загалом.

Таблиця 3.7.1

Частка земель особливого призначення на території Українського Передкарпаття

Природно-господарські райони	Загальна площа земель, га	Площа особливих земель, га	Частка особливих земель, %	З них призначення											
				природо-охоронного		оздоровчого		рекреаційного		історико-культурного					
				га	%	га	%	га	%	га	%				
Вашківсько-Глибочський	124305,20	5877,11	4,73	5679,34	4,57	8,58	0,15	140,98	2,40	48,21	0,82				
Вижицько-Сторожинецький	142101,65	25629,15	18,04	25483,40	17,93	25,56	0,10	108,15	0,42	12,03	0,05				
Добромилсько-Самбірський	108264,30	442,17	0,41	438,85	0,41	1,62	0,37	0,00	0,00	1,70	0,38				
Долинсько-Калузький	120823,20	3191,59	2,64	3167,60	2,62	3,50	0,11	2,25	0,07	18,24	0,57				
Дрогобицько-Меденецький	134171,40	3010,99	2,24	2651,77	1,98	40,53	1,35	279,55	9,28	39,14	1,30				
Завійсько-Ямницький	112459,07	7640,78	6,79	7579,82	6,74	4,87	0,06	18,95	0,25	37,14	0,49				
Мостисько-Яворівський	261482,92	1183,71	0,45	1050,83	0,40	89,43	7,55	41,15	3,48	2,30	0,19				
Надвірнянсько-Печеніжинський	132972,48	2638,57	1,98	2609,45	1,96	16,15	0,61	11,81	0,45	1,15	0,04				
Обертинсько-Гвіздецький	103886,00	108,53	0,10	99,44	0,10	0,54	0,50	3,42	3,15	5,13	4,73				
Стрийсько-Жидачівський	115846,10	4043,47	3,49	3920,88	3,38	55,91	1,38	63,32	1,57	3,36	0,08				
Яблунівсько-Кутський	69929,34	7714,78	11,03	7679,88	10,98	9,80	0,13	23,08	0,30	2,02	0,03				
Передкарпаття	1426241,66	61480,84	4,31	60361,26	98,18	256,50	0,42	692,66	1,13	170,42	0,28				

Розраховано автором за даними [197, 198, 199].

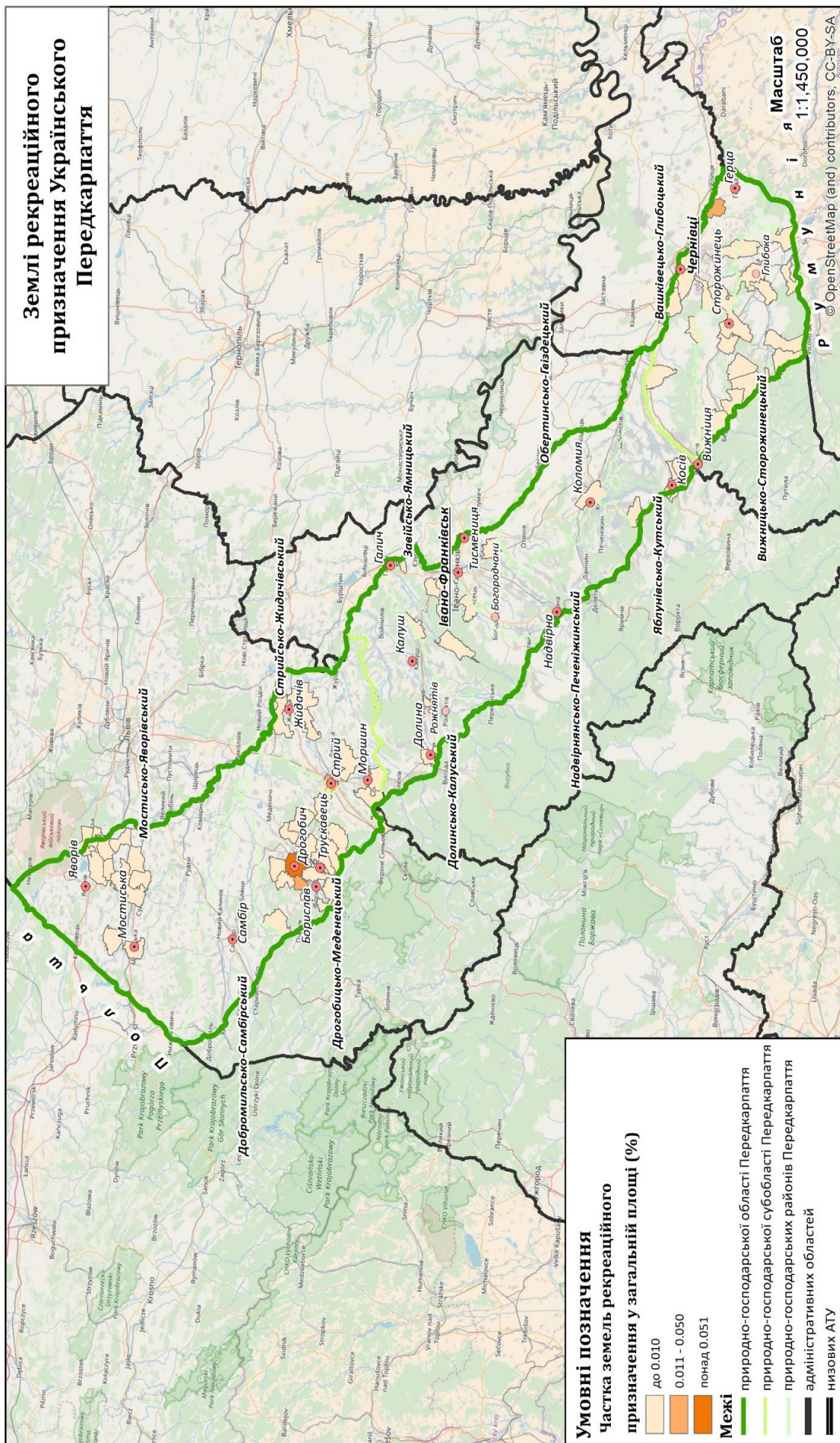

Рис. 3.7.3. Землі рекреаційного призначення Українського Передкарпаття

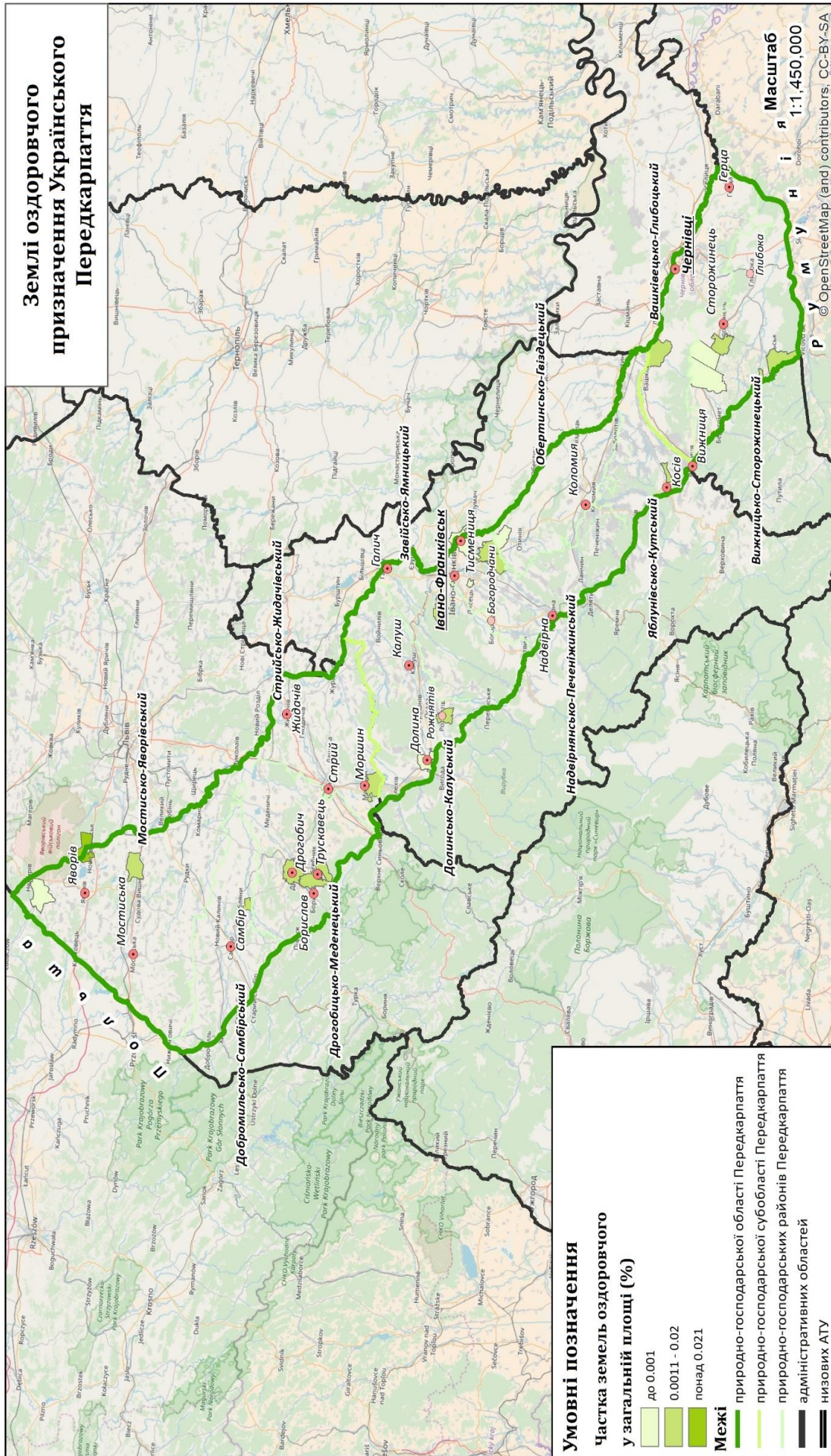

Рис. 3.7.4. Землі оздоровчого призначення Українського Передкарпаття

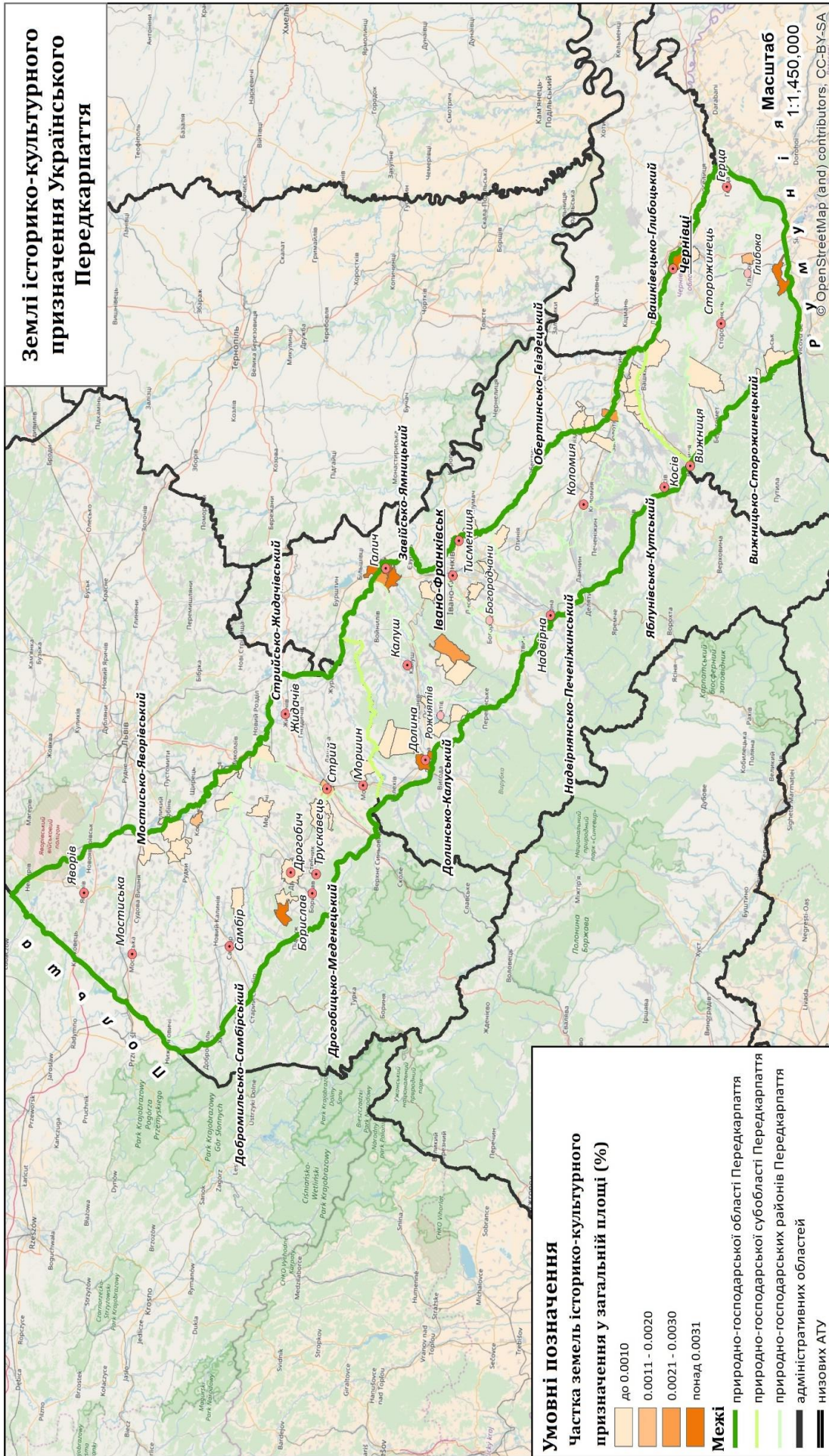

Рис. 3.7.5. Землі історико-культурного призначення Українського Передкарпаття

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

У сучасній структурі земельного фонду території Українського Передкарпаття, на яку протягом тривалого історичного періоду суттєвий вплив мала низка природно-географічних та соціально-економічних чинників, переважають землі сільськогосподарського та лісогосподарського призначення. Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення разом із забудованими землями також мають вагомий вплив на рівень господарської освоєності регіону дослідження, величину антропогенного навантаження та екологічну стійкість ландшафтних комплексів.

Основною категорією земель в сучасній структурі землекористування є землі сільськогосподарського призначення, частка яких складає 62 %. Із-поміж усіх видів угідь найбільшу господарську цінність має рілля, яка займає площу 573,0 тис.га, а загальна розораність території Українського Передкарпаття становить 66,2 %. Значно менші площі в структурі сучасного сільськогосподарського землекористування займають природні пасовища (167,3 тис.га), сіножаті (94,7 тис.га) та землі зайняті під багаторічними насадженнями (241,6 тис.га). Досліджувана територія характеризується досить високим рівнем аграрної освоєності. При цьому із-поміж інших регіонів України, за показниками родючості ґрунтів, ТУП займає нижні рядки рейтингової таблиці, наслідком чого є нижча за пересічні по державі показники продуктивності (урожайності) основних землеробських культур. Відсоткове співвідношення окремих видів сільгоспугідь у загальній площі визначає їх структуру. Несільськогосподарські угіддя, на частку яких припадає 2,3 %, призначені для розміщення сільськогосподарської інфраструктури.

Зважаючи на орографічні особливості території УП та характер кліматотвірних чинників у структурі земельного фонду другими та не менш важливими є землі лісового фонду, які виконують важливу екологостабілізуючу функцію, а лісова рослинність є основою розвитку лісопромислового та рекреаційного комплексів. Загальна площа лісовкритих площ нині становить 308,2 тис.га або ж 26,6 % до загальної площі земельного фонду.

Третє місце за значенням частки у структурі земельного фонду Українського Передкарпаття становлять землі зайняті об'єктами промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. Наявність цієї категорії земель зумовлена функціонуванням на їх території підприємств харчової, гірничо-хімічної, машинобудівної та лісопереробної галузей промисловості. Ці землі поділяються на ряд видів земель залежно від мети їх надання. Використання цих земель здійснюється для задоволення великої кількості різноманітних цілей. Однак, це не є перешкодою для об'єднання згаданих земель в об'єднану особливу категорію. Усі види цих земель використовуються для спеціальних цілей несільськогосподарського характеру. Загальна площа їх становить 64,4 тис.га (4,5 %).

Землі житлової та громадської забудови знаходяться переважно на територіях населених пунктів, займають площу 90,2 тис.га. Ця категорія земель як і зазначена вище, неминуче пов'язується з певною руйнацією природного середовища (ландшафтів), а сам факт її динамічного розвитку має безліч прикладів поглиблення цього процесу та збільшення антропогенного впливу на земельний фонд.

До категорії земель водного фонду на досліджуваній території віднесено ділянки зайняті річками, озерами, водосховищами, ставками, іншими водними об'єктами, болотами, а також островами; прибережними захисними смугами вздовж річок та навколо водойм; гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами та каналами, а також землі, виділені під смуги відведення для них; береговими смугами водних шляхів. В Українському Передкарпатті частка цих земель складає лише 2,5% від усієї досліджуваної території, хоча територія розчленована досить густою річковою мережею.

Категорію малопродуктивних земель утворюють відкриті заболочені, сухі відкриті та відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом. Об'єднання цих земель в одну категорію зумовлено, насамперед, характером їх господарського використання, а саме ці землі зазвичай є деградованими та підлягають консервації на невизначений термін і потребують особливої уваги та захисту від антропогенного впливу.

Сучасний інтенсивний розвиток і функціонування рекреаційного комплексу, який у подальшому може трансформуватися у спеціальну пов'язану із використанням земель особливого призначення до яких віднесено землі рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного, природо-заповідного та іншого природоохоронного призначення. Об'єднання цих категорій земель обумовлено особливими умовами їх використання, тобто кожна із яких несе в собі захисну, природоохоронну і оздоровчу функцію та призначена для духовного, морального, культурного та естетичного задоволення людських потреб. Другою ознакою групування є їх облік, тобто кожна із цих категорій може входити до складу вище розглянутих п'яти категорій.

РОЗДІЛ 4. ЕКОДІАГНОСТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕДКАРПАТТЯ

4.1. Економіко-географічна діагностика функціонального використання земель

Економіко-географічна діагностика (ЕГД або екодіагностика) земельних ресурсів – це визначення степені придатності природно-ландшафтних умов території для проживання людей і ведення будь-якого виду господарської діяльності. Вона включає в себе:

- встановлення природно-ландшафтної диференціації;
- діагностику ресурсів та їх окремих компонентів;
- визначення антропогенного впливу на ландшафт;
- оцінку стійкості ландшафтних комплексів протистояти антропогенному навантаженню;
- виявлення екологічних ситуацій і оцінка їх стабільності;
- розробку рекомендацій із покращення екологічної ситуації території.

Проведення ЕГД означає аналіз якості земельних ресурсів та їх змін під впливом антропогенних факторів. Зміни земельних ресурсів в результаті антропогенного впливу, які призвели до порушення структури і функцій земель і мають негативні соціальні, економічні та інші наслідки, створюють екологічні проблеми. Тому для їх визначення проводиться екодіагностика земельних ресурсів – оцінка всіх чинників впливу на земельні ресурси пов'язаних із антропогенними, екологічними та економічними показниками.

Давня, почасти не раціональна господарська діяльність людини, пов'язана із використанням земельного фонду території Українського Передкарпаття, спричиняє погіршення екологічних умов та якості його компонентів, призвела до зменшення потенціалу кількісної та умовної вартості природних ресурсів, а також до зниження продуктивності виробництва. Через вище зазначене, відбувається масштабний (мається на увазі, багатофакторний або інтегральний) екодеструктивний вплив на територію дослідження. За інтенсивністю антропогенного впливу більшість земельних угідь досліджуваної території

належать до дуже змінених (порушених) земель. Причому зміни характерні як для всіх компонентів ландшафтів (рослинність, ґрунти, води), так і для всіх категорій земельних ресурсів та призводять до істотного порушення їх структури.

Під інтегральним екодеструктивним впливом ми розуміємо результати негативних впливів людини (процесів виробництва, споживання товарів і послуг) на природні системи. Процеси екодеструкції земельних ресурсів можна згрупувати в такі п'ять напрямків: забруднення; порушення ландшафтів (деградація); пряма дія на організм людини; дія на особистісні характеристики людини; пряма дія на тварин і рослини. Слід зазначити, що з приведених п'яти видів впливу, не всі піддаються на сьогодні економіко-географічній діагностиці. Лише стосовно перших двох можна говорити про наявність науково-методичної та інформаційної бази дослідження, і то не в повній мірі. Зокрема дуже мало (на рівні якісних оцінок) досліджені наслідки електромагнітного, акустичного, біологічного, польового та інших видів забруднення. Крім окремих публікацій, відсутні дослідження з комплексної оцінки антропогенної дії на ландшафти. Що стосується трьох решти видів екодеструкції, їх взагалі не прийнято зв'язувати з факторами, які впливають на структуру чи розподіл земельних ресурсів або ландшафтів. Однак при оцінці екологічної дії (впливу) процесів виробництва (земельні ресурси виступають як засіб виробництва) і споживання продукції потрібно відображати всі види екодеструктивного впливу. Екологізація земельних ресурсів здійснюється через систему організаційних мір, інноваційних процесів, реструктуризацію сфери виробництва і споживчого попиту, технологічну конверсію, раціоналізацію природокористування, трансформацію природоохоронної діяльності, що реалізуються як на макро-, так і на мікроекономічних рівнях (Л. Я. Мельник, 2002) [24].

Одним із основних чинників зниження продуктивності земельних ресурсів є деградація земель внаслідок тривалого застосування не ефективних систем землеробства, порушення оптимальної структурно-функціональної організації території та збалансованості основних стабілізуючих компонентів, що призводить до зниження протиерозійної стійкості угідь та ландшафтів, погіршення їхнього екологічного стану.

Видовий склад сучасної структури землекористування визначає їхню стабільність чи нестабільність. Інтенсивний антропогенний вплив на земельні ресурси досліджуваної території зумовив порушення екологічної стабільності основних видів угідь, насамперед сільсько- та лісгосподарських. Однією з основних причин дестабілізації екологічної ситуації є господарська діяльність з якою пов'язана значна частка розораності земель, що негативно позначається на зниженні стійкості агроєкосистем, яка призводить до екологічного дисбалансу співвідношень площ ріллі, луків, лісів, водойм та збіднення біологічної різноманітності. Наслідком цих процесів є помітне зниження продуктивності аграрних ландшафтів. Дослідження низки факторів та чинників впливу на земельні ресурси дозволяє виокремити низку показників за допомогою яких можна здійснити екодіагностику досліджуваної території, а за показниками їх значень охарактеризувати сучасний екологічний стан земельних ресурсів.

Виходячи із попередніх наукових напрацювань [26, 28, 29, 33, 34, 40, 43, 46, 49, 50, 53, 56, 59, 60, 61, 64, 66, 72, 73, 74, 78, 96, 97, 109, 110, 118, 122, 127, 134, 138, 146, 147, 151, 152, 160] та власних досліджень, нами виокремлено низку важливих складових, які дозволять нам здійснити екодіагностику (визначення рівня господарського впливу) території Українського Передкарпаття з-поміж яких:

- характер та щільність населення,
- сільськогосподарська освоєність території,
- розораність території та сільськогосподарських угідь,
- ступінь забудованості,
- рівень транспортної освоєності,
- лісистість території,
- частка земель особливого призначення,
- частка екологостабілізуючих угідь,
- екологічна стійкість угідь,
- екологічна стабільність території,
- антропогенне навантаження,
- антропогенна перетвореність.

Територія Українського Передкарпаття – один із найбільш давньо-господарсько освоєних регіонів України, що є наслідком високої щільності населення, інтенсивного розвитку сільського господарства, промисловості та інфраструктури. У сучасній структурі землекористування, сільськогосподарське, посідає одне із провідних місць. Строкатість у розподілі значень часток земельного фонду Українського Передкарпаття, описана у розділі 3, робить досліджувану територію вразливою до антропогенного впливу та негативно впливає на її екологічну стійкість та стабільність.

Виходячи із того, що основними видами землекористування на території УП є сільсько- та лісгосподарське, а також наявність в окремих природно-господарських районах значних часток антропогенно трансформованих (забудованих) земель, впливає необхідність проаналізувати сучасний стан залучення земель до активного господарсько-економічного розвитку. Інтенсивність використання земель найкраще характеризують показники сільськогосподарської освоєності та розораності території, сільськогосподарських угідь та лісистості. Показник сільськогосподарської освоєності території характеризує її залучення до сільськогосподарського виробництва. *Сільськогосподарська освоєність* території визначається як співвідношення площі сільськогосподарських земель до загальної площі суші, без урахування площ під водою та болотами (площа внутрішніх вод) (табл. 4.1.1). Важливим показником при визначенні інтенсивності використання сільськогосподарських угідь є рівень їх залучення до *активного сільськогосподарського обігу (АСГО)*, який визначається співвідношенням площ ріллі, сіножатей та земель під багаторічними насадженнями до загальної площі сільськогосподарських угідь. Найвище значення показника притаманне для Вашківецько-Глибоцького (0,63) та Обертинсько-Гвіздецького (0,55), а найнижче для Завійсько-Ямницького – 0,31, Долинсько-Калуського та Дрогобицько-Меденецького – 0,36 ПГР. У першому випадку високі значення показників пояснюються наявністю на виокремлених територіях більш родючих відмін ґрунтів та спокійним характером рельєфу і низькою часткою земель зайнятих лісовою рослинністю.

Сільськогосподарська освоєність земель території Українського Передкарпаття

Природно-господарські райони	Загальна площа земель, га	Площа сільгосп земель, га	Сільсько-господарська освоєність, %	Площа ріллі, га	Розораність території, %	Розораність сільгоспугідь, %	Землебезпеченість населення, га/особу ріллею	
							сільгоспугіддями	ріллею
Добромильсько-Самбірський	108264,3	82023,0	75,8	51813,0	47,9	63,2	1,51	0,95
Дрогобицько-Меденський	134171,4	73813,1	56,2	46432,7	34,6	61,1	0,34	0,21
Мостисько-Яворівський	261482,9	187801,7	71,8	120294,2	46,0	64,1	1,12	0,72
Стрийсько-Жидачівський	115846,1	72729,2	62,3	46180,7	39,0	62,7	0,86	0,57
Північно-Західний субобласть	619764,7	418366,9	67,5	264720,6	42,7	63,3	0,80	0,50
Долинсько-Калуський	120823,2	65072,0	53,8	41427,5	34,3	64,9	0,34	0,22
Завійсько-Ямницький	112459,1	51885,2	46,1	34610,4	30,8	66,7	0,54	0,36
Надвірнянсько-Печеніжинський	132972,5	71346,8	53,7	47250,7	35,5	66,2	0,17	0,11
Обертинсько-Гвіздецький	103886,0	77522,5	74,6	54966,5	52,9	70,9	0,55	0,40
Яблунівсько-Кутський	69929,3	41295,2	59,0	24542,3	35,1	59,4	0,49	0,29
Центральний субобласть	540070,1	307121,7	56,9	202797,4	37,6	66,0	0,33	0,22
Вашківецько-Глибоцький	124305,2	76275,9	61,4	49619,1	39,9	65,1	0,23	0,15
Вижницько-Сторожинський	142101,6	82199,7	57,8	55884,1	39,3	68,0	0,63	0,43
Південно-Східний субобласть	266406,8	158475,6	59,5	105503,2	39,6	66,6	0,34	0,23
Українське Передкарпаття	1426241,7	883964,2	62,0	573021,1	40,2	64,8	0,46	0,30

Складено автором за даними [196, 197, 198, 199].

Важливим показником, що впливає на екологічну стійкість земельних ресурсів є *ступінь розораності земель*. Сучасне використання земельних ресурсів Українського Передкарпаття не відповідає вимогам раціонального природокористування, порушувалось екологічно допустиме співвідношення між площами ріллі, природних кормових угідь, лісових насаджень для передгірських територій, що негативно впливає не лише на стійкість агроландшафтів, але й на усю досліджувану територію. *Розораність* ТУП нині становить 64,8 % території, що є неприйнятливим для досліджуваного регіону при майже 62 % орних земель у складі сільськогосподарських угідь. Структуру використання сільськогосподарських угідь та відомості про сільгоспосвоєність і розораність досліджуваного регіону та окремих країн приведено в таблиці 4.1.2. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель зумовлює зменшення родючості ґрунтів у зв'язку з їх переушільненням, втратою грудкувато-зернистої структури, водопроникністю та аераційною здатністю з усіма екологічними наслідками. Найбільш нестійкими в екологічному відношенні є ті райони, в яких розорані землі значно переважають над умовно стабільними угіддями, до яких відносяться сіножаті, пасовища, землі вкриті лісом і чагарниками та болота.

Однією із основних екологічно-економічних проблем дотичних до земельних ресурсів є розбалансований склад земельних угідь. Частка сільськогосподарських земель у структурі всіх земельних ресурсів досліджуваної території становить 62,0 %, в той час як для інших високорозвинених країн, зокрема таких як США, Франція, Німеччина, вона значно нижча (табл. 4.1.2). Частка ріллі в свою чергу теж перевищує показники Європейських країн, і є однією із найвищих – 64,8 %. Крім того, надмірне розширення площі ріллі на схилових землях (передгірська територія) призвело до порушення екологічно збалансованого співвідношення між екологостабілізуючими видами угідь, лісів та водойм, а це в свою чергу негативно позначається на стійкості агроландшафтів і зумовлює значне техногенне навантаження на екосферу. Лісовкриті землі займають 26,6 % території, що очевидно недостатньо. Більшість вчених рекомендують як оптимальну 32-35 % лісистості для стабілізації екологічної рівноваги.

Показник розораності території є важливим при визначенні екологічної стабільності. Зауважимо, що раціональним, для передгірних територій, вважають значення коефіцієнта в межах від 0,25-0,30. У нашому випадку пересічне значення показника для території Передкарпаття становить 0,4. При цьому лише у Мостисько-Яворівському ПГР коефіцієнт розораності відповідає науково обґрунтованим нормам 0,30, тоді як у Стрийсько-Жидачівському він становить – 0,53, у Добромільсько-Самбірському – 0,48, а Надвірнянсько-Печеніжинському ПГР – 0,46 (рис. 4.1.1).

Таблиця 4.1.2

Структура використання сільськогосподарських угідь в окремих країнах та регіонах світу

Країни	Сільськогосподарські угіддя млн.га	Сільгосп. освоєність території %	Розораність території %	У тому числі			
				рілля		кормові угіддя	
				площа, млн.га	% у складі сільгоспугідь	площа, млн.га	% у складі сільгоспугідь
Білорусь	11,4	54,9	30,0	6,2	54,4	5,0	43,9
Велика Британія	17,7	73,3	26,9	6,5	36,7	11,1	62,7
Італія	16,8	57,1	30,6	9,0	53,6	4,9	29,2
Молдова	2,7	81,0	65,9	2,2	81,5	0,3	11,1
Німеччина	17,2	49,2	32,9	11,5	66,9	5,2	30,2
Польща	16,7	54,8	47,0	14,3	76,5	4,0	21,4
Румунія	14,8	64,2	40,8	9,4	63,5	4,8	32,4
Словаччина	2,8	57,4	34,8	1,7	58,6	1,0	35,7
США	426,9	46,6	20,3	185,7	43,5	239,2	56,0
Франція	30,4	55,7	33,2	18,1	59,5	11,1	36,5
Україна	41,6	68,9	53,9	32,5	78,2	7,9	13,1
в т.ч. Українське Передкарпаття	7,8	62,0	32,9	5,7	65,9	2,2	30,7

Розраховано автором за даними [25, 76, 193].

Розораність безпосередньо сільськогосподарських угідь є ще вищою і на території окремих адміністративно-територіальних виділів та цілих ПГР – вона сягає критичних значень. При нормі розораності – 0,4-0,45, у Вижницько-Сторожинецькому районі вона складає 0,72, а у Стрийсько-Жидачівському – 0,71. Саме надмірна розораність с/г угідь є тим дестабілізуючим чинником, що призводить до розвитку екзогенних форм рельєфу насамперед ярів та балок,

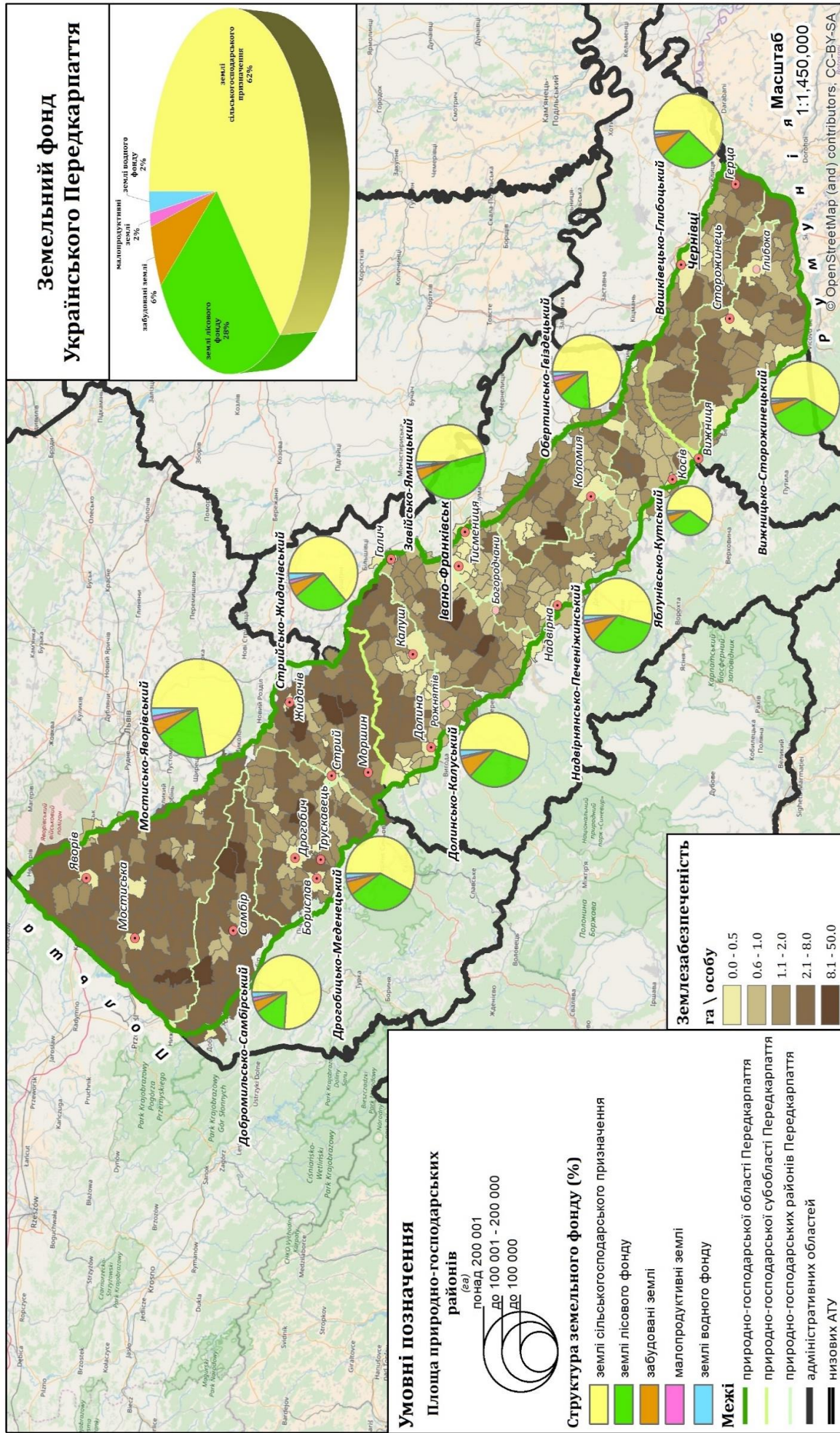

Рис. 4.1.1. Земельний фонд Українського Передкарпаття

площинного змиву ґрунтового покриву і як наслідок зменшення кількості вмісту гумусу у верхньому шарі ґрунту.

Одним із основних критеріїв ЕГД сільськогосподарських угідь є рівень родючості ґрунтів, як основа функціонування цієї категорії земель. Сукупність природних факторів (поверхня області, природна рослинність в минулому, клімат, антропогенний вплив) сприяли утворенню різних за властивостями і родючістю ґрунтів. Використання ґрунтів протягом тривалого часу під сільськогосподарськими культурами при незбалансованому внесенні добрив призводить до гострої нестачі тієї чи іншої поживної речовини, тобто зниження родючості. Важливим показником рівня родючості ґрунтів є вміст гумусу.

Сучасний рівень розораності території УП порушує екологічну рівновагу і не відповідає вимогам раціонального та екологічно виваженого використання земель у сільському господарстві. На такій значній території за нинішнього екстенсивного та надмірного аграрного виробництва практично неможливо забезпечити його стабільний, конкурентоспроможний та екологічно безпечний розвиток.

Одним із важливих етапів дослідження природокористування в досліджуваному регіоні є визначення показника антропогенного навантаження, який характеризує вплив діяльності людини на земельні ресурси й оцінюється за різними видами природокористування. П. Г. Шищенком (1988) [231] була запропонована методика, згідно з якою ступінь антропогенного впливу оцінюється в балах залежно від типу природокористування: природоохоронні території - 1; ліси - 2; болота та заболочені землі - 3; луки (сіножаті й пасовища) - 4; сади та виноградники - 5; рілля - 6; сільська забудова - 7; міська забудова - 8; водосховища, канали - 9; землі промислового використання - 10.

На сьогодні існують різні підходи до критеріїв та методів оцінки антропогенного навантаження і трансформації природних територіальних комплексів. Для розрахунку коефіцієнта антропогенної перетвореності нами було використано інтегральний показник – регіональний індекс антропогенної перетвореності (трансформації) природних систем К.Г. Гофмана, уточнений в працях П.Г. Шищенка [231]:

$$K_{an} = \frac{\sum_{i=1}^n (r_i \times p_i \times a_i)}{100},$$

де K_{an} – коефіцієнт антропогенної трансформації; r – ранг антропогенної перетвореності території певним видом природокористування; p – площа рангу (у %); a – індекс глибини перетвореності агроландшафтів; n – кількість видів в межах контуру регіону. Кожному із видів землекористування присвоюється ранг антропогенної перетвореності та індекс глибини перетвореності (табл.4.1.3). При розрахунках індексу глибини перетвореності ландшафтів експертним шляхом визначається "вага" кожного із видів природокористування в сумарній їх перетвореності. Для визначення площ рангів природокористування використовуються показники структури земельного фонду конкретної території, структури землекористування [209]. Розрахований коефіцієнт антропогенної перетвореності змінюється в межах від 0 до 10 і характеризує закономірності: чим більша площа виду землекористування та вищий індекс глибини перетвореності ландшафту, тим вищий ступінь змін господарською діяльністю ландшафтного регіону. Враховуючи діапазон коливань, нами була використана п'яти-ступенева шкала інтерпретації [214] (табл. 4.1.3).

Таблиця 4.1.3

Класифікація видів природокористування за рівнями антропогенної перетвореності, екологічної стабільності та антропогенного навантаження

Вид господарського природокористування		Рівень антропогенної перетвореності		Бал антропогенного навантаження	Коефіцієнт екологічної стабільності
		ранг	індекс		
Природоохоронні території та природні водні об'єкти		1	1,00	2	0,79
Ліси та інші лісо вкриті площі		2	1,05	1	1,00
Відкриті землі без рослинного покриву		3	1,10	1	0,38
Сіножаті		4	1,15	3	0,68
Пасовища		5	1,18	3	0,62
Землі під багаторічними насадженнями / перелоги		6	1,20	4/2	0,43
Орні землі		7	1,25	4	0,14
Землі житлово-громадської забудови, у тому числі	сільська місцевість	8	1,30	5	0,00
	міська місцевість	9	1,35	5	0,00
Землі зайняті водними об'єктами антропогенного походження		10	1,40	2	0,05
Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики та інші		11	1,50	5	0,00

Складено за даними [56, 59, 231].

Оцінка *антропогенної перетвореності* природних систем території є однією з найважливіших складових під час розробки заходів із системного екологічного, землевпорядного управління регіоном, екологічної політики й оптимізації землекористування. Аналіз регіональних закономірностей антропогенної перетвореності територій в межах ТУП дозволяє оцінити ступінь напруженості екологічної ситуації (згодом це дасть можливість розробити відповідні заходи щодо її покращення).

Найвища антропогенна перетвореність спостерігається в межах території Обертинсько-Гвіздецького природно-господарського району в Центральній частині Передкарпаття при значенні коефіцієнта 7,35. Надмірна перетвореність земельного фонду району зумовлена, насамперед, високим рівнем залучення земель до сільськогосподарського обігу та значною часткою ріллі у структурі сільськогосподарських угідь (70,1 %) (рис. 4.1.2.). Пересічне значення коефіцієнта антропогенної перетвореності характеризується показником 6,7, що описує ландшафтно-територіальні видозміни як сильно перетворені.

Значення коефіцієнта, що перевищує вищезазначений діапазон коливань $K_{ап}$ ($0 < K_{ап} < 12$) пов'язані з переважанням видів тих природокористувань, які характеризуються високим значенням індексу глибини перетвореності ландшафтів та незначною площею і може варіювати в межах від 0 до 11,6. До таких адмінутворень належать території Хутір-Будилівської (10,5) Яблунівсько-Кутського, Молодятинської (10,8) та Сопівської (11,2) сільських рад Надвірнянсько-Печеніжинського та Першотравневий район м. Чернівці (11,5) Вашківецько-Глибоцького природно-господарських районів. Території решти 591 адмінутворень, що формують територіально Українське Передкарпаття, входять до діапазону коливань значень коефіцієнта антропогенної перетвореності від 0 до 10. Найвищим ступенем перетвореності характеризуються території в межах долин найбільших річок – Дністра, Бистриці-Тисменецької, Стрия, Бистриці-Солотвинської, Бистриці, Лімниці, Прута та Сірету.

До сильно перетворених ПГР відносяться три райони Північно-Західного Передкарпаття, а саме Мостисько-Яворівський, Добромильсько-Самбірський та Стрийсько-Жидачівський із коефіцієнтами антропогенної перетвореності від 6,65 до 7,0. Наближеним до пересічно-регіонального значення показника, що

характеризуються сильною перетвореністю є території Долинсько-Калуського (6,5), Надвірнянсько-Печеніжинського (6,6), Вашківцецько-Глибоцького (6,8), Стрийсько-Жидачівського (6,9), Добромільсько-Самбірського (7,2) та Мостисько-Яворівського (7,3) ПГР із відносно пропорційним співвідношенням часток орних земель та лісових та лісовкритих площ (рис. 4.1.2). Найвищі значення $K_{ан}$ притаманні м. Борислав (7,33) Дрогобицько-Меденецького, Хряцьківській сільській раді (7,34) Вашківцецько-Глибоцького, Бережницькій (7,36) Стрийсько-Жидачівського, Підлузькій (7,38) сільським радам та території м. Тисмениця (7,38) Надвірнянсько-Печеніжинського ПГР (табл. 4.1.4).

Таблиця 4.1.4.

Групування природньо-господарських районів Українського Передкарпаття за рівнем антропогенної перетвореності території

Природно-господарські райони	Значення показника антропогенної перетвореності	Рівень антропогенної перетвореності	Рейтингове місце
Лідери			
Обертинсько-Гвіздецький	7,49	Надмірно перетворені	1
Переслідувачі			
Мостисько-Яворівський	7,09	Сильно перетворені	2
Добромільсько-Самбірський	7,01		3
Стрийсько-Жидачівський	6,57		4
Основний масив			
Вашківцецько-Глибоцький	6,55	Середньо перетворені	5
Долинсько-Калуський	6,34		6
Надвірнянсько-Печеніжинський	6,30		7
Дрогобицько-Меденецький	6,14		8
Вижницько-Сторожинецький	6,05		9
Яблунівсько-Кутський	6,01		10
Аутсайтери			
Завійсько-Ямницький	5,35	Перетворені	11

Основний масив, що характеризується рівнем антропогенної перетвореності від 6,0 до 6,55 нами віднесено до середньо перетворених, територіально його формують 5 ПГР, з яких Дрогобицько-Меденецький ПГР (6,01) Пн-Зх Передкарпаття, Долинсько-Калуський (6,18), Надвірнянсько-Печеніжинський (5,95) та Яблунівсько-Кутський (5,61) ПГР Центрального Передкарпаття та Вашківцецько-Глибоцький (6,32) та Вижницько-Сторожинецький (5,87) ПГР Пд-Сх Передкарпаття, які зазнали найменших змін під

впливом господарського природокористування.

Завійсько-Ямницький ПГР характеризується як перетворений із значенням коефіцієнта антропогенної перетвореності – 5,31, його територія характеризується як така, що зазнала найменшого впливу господарської діяльності людини. Існуючий стан пояснюється наявністю у складі АТУ, що формують його територію значних масивів лісових насаджень, земель природно-заповідного та рекреаційно-оздоровчого призначення, екологістабілізуючих угідь у складі сільськогосподарського землекористування. Розрахункове пересічне значення коефіцієнта антропогенної перетвореності для території Українського Передкарпаття становить 6,7, що свідчить про сильну та надмірну перетвореність. Лише у чотирьох природно-господарських районах рівень перетвореності є середнім, але близьким до сильного.

Одним із важливих показників, при визначенні рівня господарського впливу на територію та вид природокористування є *коефіцієнт антропогенного навантаження* ($K_{ан}$), значення якого характеризує вплив діяльності людини на стан природних систем. Його визначають за формулою:

$$K_{ан} = \frac{\sum P_i B_i}{\sum P_i}; \quad (1.2)$$

де P_i – площа земель із відповідним антропогенним навантаженням, B_i – бал, що відповідає землям із певним антропогенним навантаженням [3]. Якщо значення $K_{ан}$ менше 3,0, це відповідає відносно низькому антропогенному навантаженню на територію, 3,1-3,5 – помірному, понад 3,5 – високому навантаженню.

Значення коефіцієнта антропогенного навантаження в цілому по території дослідження визначено на рівні 2,94, що свідчить про відносно низьке, близьке до помірного антропогенне навантаження порівняно із іншими регіонами України (рис. 4.1.3). Найнижче значення $K_{ан}$ притаманне для територій Завійсько-Ямницького (2,48), Дрогобицько-Меденецького (2,78) та Вижницько-Сторожинецького (2,79) природно-господарських районів. Вищим, за пересічні показники, антропогенне навантаження на територію спостерігається у Вашківецько-Глибоцькому (3,04), Мостисько-Яворівському (3,17), Добромільсько-Самбірському (3,26) ПГР. При цьому, найвище

значення $K_{ан}$ 3,36 характерне для Обертинсько-Гвіздецького району (табл. 4.1.5).

Таблиця 4.1.5

Групування природньо-господарських районів Українського Передкарпаття за рівнем антропогенного навантаження території

Природно-господарські райони	Значення показника антропогенного навантаження	Рівень антропогенного навантаження	Рейтингове місце
Лідери			
Обертинсько-Гвіздецький	3,36	Помірний	1
Переслідувачі			
Добромільсько-Самбірський	3,26	Помірний	2
Мостисько-Яворівський	3,17		3
Основний масив			
Вашківцево-Глибоцький	3,04	Низький	4
Стрийсько-Жидачівський	2,94		5
Надвірнянсько-Печеніжинський	2,86		6
Яблунівсько-Кутський	2,85		7
Долинсько-Калуський	2,82		8
Вижницько-Сторожинецький	2,79		9
Дрогобицько-Меденецький	2,77		10
Аутсайтери			
Завійсько-Ямницький	2,48	Низький	11

Оцінка впливу видів природокористування на *екологічну стабільність* території, стійкість якого залежить від їх розподілу, сільськогосподарської освоєності земель, розораності й інтенсивності використання земель, проведення меліоративних і культуротехнічних робіт, забудови території, характеризується коефіцієнтом екологічної стабільності (табл. 4.1.6). При різному складі земельних угідь коефіцієнт екологічної стабільності території землекористування ($K_{ек}$) розраховується за формулою [11]:

$$K_{ек.ст.} = \frac{\sum K_i \times P_i}{\sum P_i} \times K_p, \quad (1.3)$$

де P_i – площа угіддя і-го виду; K_i – коефіцієнт екологічної стабільності угіддя і-го виду; K_p – коефіцієнт морфологічної стабільності рельєфу (1,0 – для стабільних територій і 0,7 – нестабільних). Якщо отримані значення $K_{ек}$ менше 0,33, то землекористування є екологічно нестабільним, якщо змінюється від 0,34 до 0,50, то належить до стабільно нестійкого, в межах від 0,51 до 0,66 – середньо стабільне, понад 0,67, то землекористування території є екологічно стабільним.

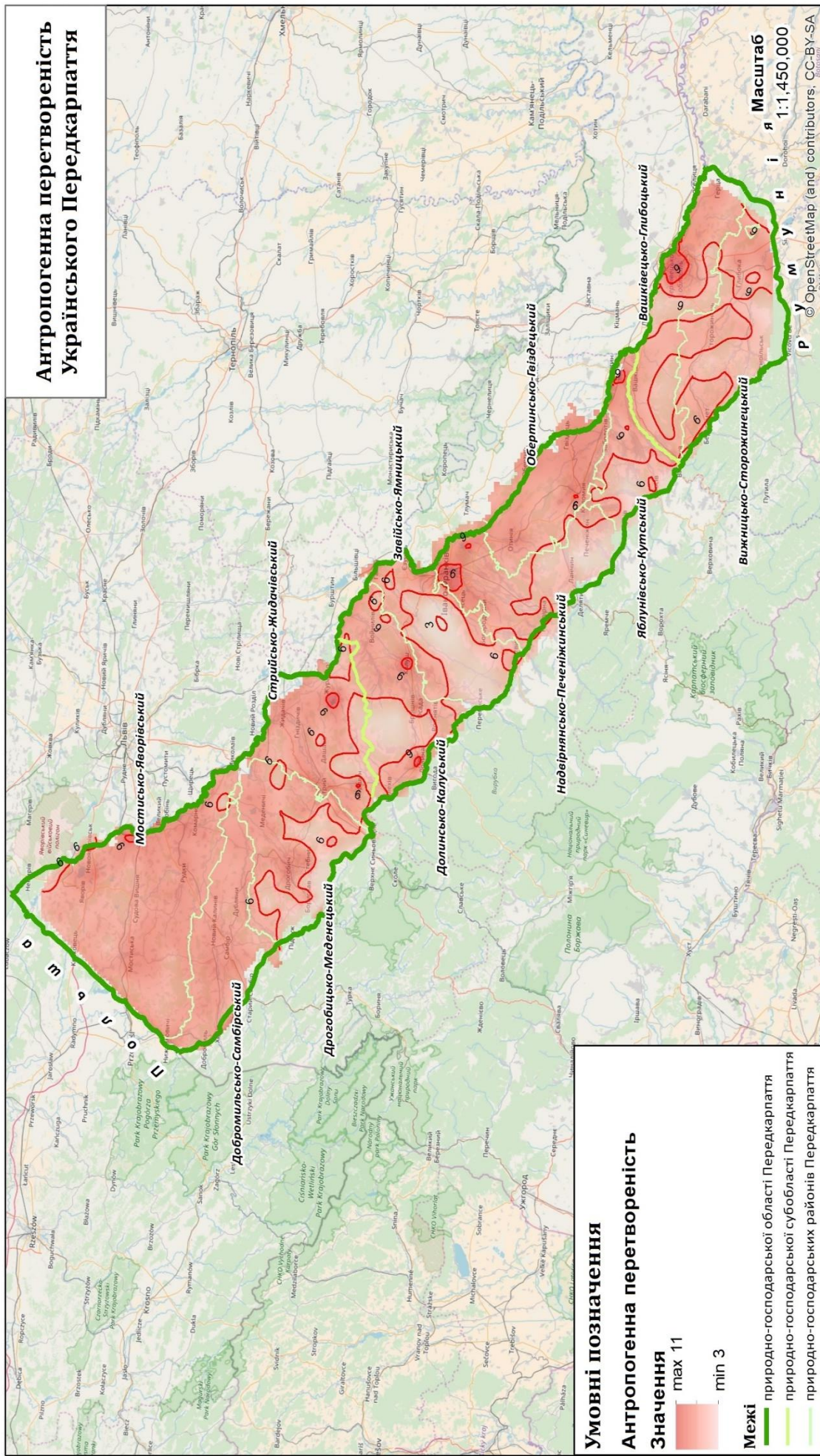

Рис. 4.1.2. Антропогенна перетвореність Українського Передкарпаття

Відповідно до проведених розрахунків, території Обертинсько-Гвіздецького та Мостисько-Яворівського ПГР віднесено до екологічно нестабільних при існуючому стані землекористування та частці окремих його видів у загальній площі. Порівняно низька екологічна стійкість зумовлена сприятливим з точки зору агрономії, фізико-хімічним станом ґрунтового покриву, інтенсивним антропогенним навантаженням та високою розораністю території. До найбільш екологічно нестабільних належать території Сопівської (0,05) та Слобідської (0,11) сільських рад Надвірнянсько-Печеніжинського, Багринівської (0,13) Вижницько-Сторожинецького, міських Стебниківської (0,12) та Дрогобицької (0,18) Дрогобицько-Меденецького та Підгайчиківська сільради (0,14) Мостисько-Яворівського природно-господарських районів.

Таблиця 4.1.6.

Антропогенні перетвореність, навантаження та екологічна стабільність території природно-господарських районів Українського Передкарпаття

№ п/п	Природно-господарські райони	K_{an}	K_{an}	K_{ec}	Рівень антропогенної перетвореності	Рівень антропогенного навантаження	Екологічний стан
1	Вашківцево-Глибоцький	6,55	3,04	1,22	сильно перетворені	низький	стабільно нестійкий
2	Вижницько-Сторожинецький	6,05	2,79	1,34	середньо перетворені	низький	стабільно нестійкий
3	Добромільсько-Самбірський	7,01	3,26	0,92	сильно перетворені	помірний	стабільно нестійкий
4	Долинсько-Калуський	6,34	2,82	1,55	сильно перетворені	низький	стабільно нестійкий
5	Дрогобицько-Меденецький	6,14	2,77	1,59	середньо перетворені	низький	стабільно нестійкий
6	Завійсько-Ямницький	5,35	2,48	1,96	перетворені	низький	стабільно нестійкий
7	Мостисько-Яворівський	7,09	3,18	1,00	сильно перетворені	помірний	екологічно нестабільний
8	Надвірнянсько-Печеніжинський	6,30	2,85	1,45	сильно перетворені	низький	стабільно нестійкий
9	Обертинсько-Гвіздецький	7,49	3,36	0,67	надмірно перетворені	помірний	екологічно нестабільний
10	Стрийсько-Жидачівський	6,57	2,94	1,26	сильно перетворені	низький	стабільно нестійкий
11	Яблунівсько-Кутський	6,01	2,85	1,59	середньо перетворені	низький	стабільно нестійкий
	Українське Передкарпаття	6,50	2,96	1,24	сильно перетворені	низький	стабільно нестійкий

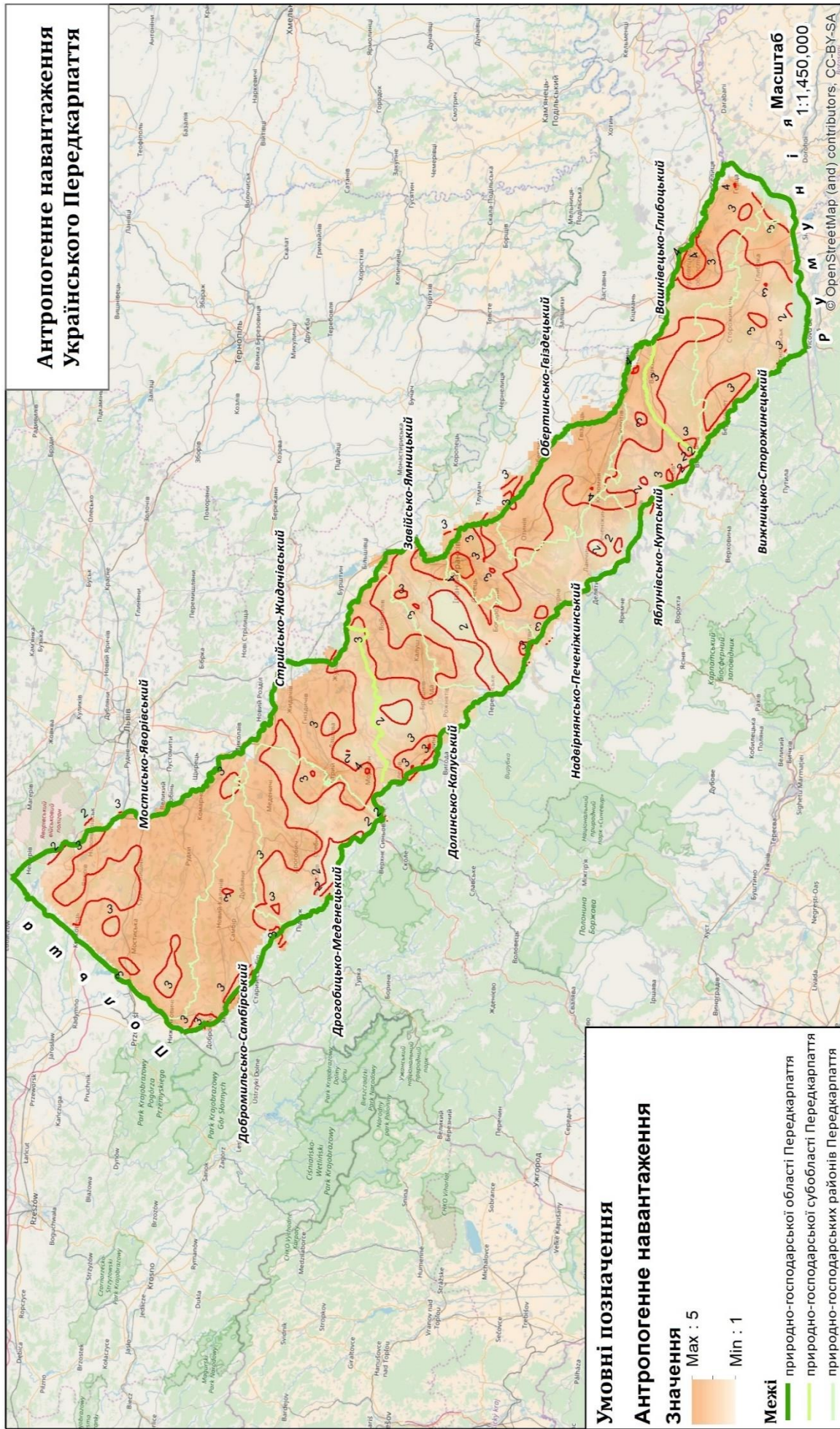

Рис. 4.1.3. Антропогенне навантаження Українського Передкарпаття

До найбільш екологічно стабільних відносяться території на низовому рівні Посіченської (0,95) та Рибненської (0,90) сільських рад Завійсько-Ямницького, Корчовецької (0,79) та Купської (0,67) Вижницько-Сторожинецького, Белеївської (0,72) та Великотур'янської (0,77) Долинсько-Калуського, Станільської (0,76), Верхньогаївської і Модричівської (0,72) та Доброгостівської (0,77) Дрогобицько-Меденецького ППР.

Оцінка стану земельних ресурсів шляхом розрахунку значень коефіцієнта екологічної стабільності землекористування свідчить, що ситуацію в галузі землекористування на території Північно-Західного Передкарпаття можна охарактеризувати як середньо-стабільну, що зумовлено достатньо високим ступенем антропогенного навантаження на земельні ресурси проте меншого, ніж в середньому по Україні (індекс розораності сільгоспугідь цієї території становить 0,481 при 0,810 по Україні). Разом з тим, в регіоні продовжуються процеси зменшення вмісту гумусу в ґрунтах, розширення площ кислих (їх частка сягає 24%) та еродованих ґрунтів (41,4% сільгоспугідь). Загалом, незважаючи на відносно стабільну, у порівнянні з іншими субобластями Передкарпаття, ситуацію стану довкілля, на досліджуваній території потребують вирішення такі екологічні проблеми, як забруднення атмосферного повітря та водних ресурсів, неналежне поводження та накопичення побутових і промислових відходів, порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму річок, підтоплення територій. Існує потреба у стабілізації та відновленні екологічної рівноваги в зонах впливу діяльності гірничих підприємств, які спричинили, зокрема, деградацію та порушення земель, активізацію карстопровальних і зсувних процесів.

У 9 інших природно-господарських районах екологічний стан території оцінено як стабільно-нестійкий. При цьому зауважимо, що без розробки ефективних заходів із оптимізації існуючої структури землекористування, в напрямку зниження площ екодеструктивних видів природокористування навантаження на довкілля лише зростатиме, а частка антропогенних та антропогенно-натуральних ландшафтів збільшуватиметься через посилення техногенного впливу на довкілля. Коефіцієнт екологічної стабільності для ТУП становить 0,39, що дає підстави стверджувати про її екологічну вразливість. При цьому зауважимо, що числове значення коефіцієнта ближче до параметрів екологічно нестабільних територій ніж до середньо стабільних.

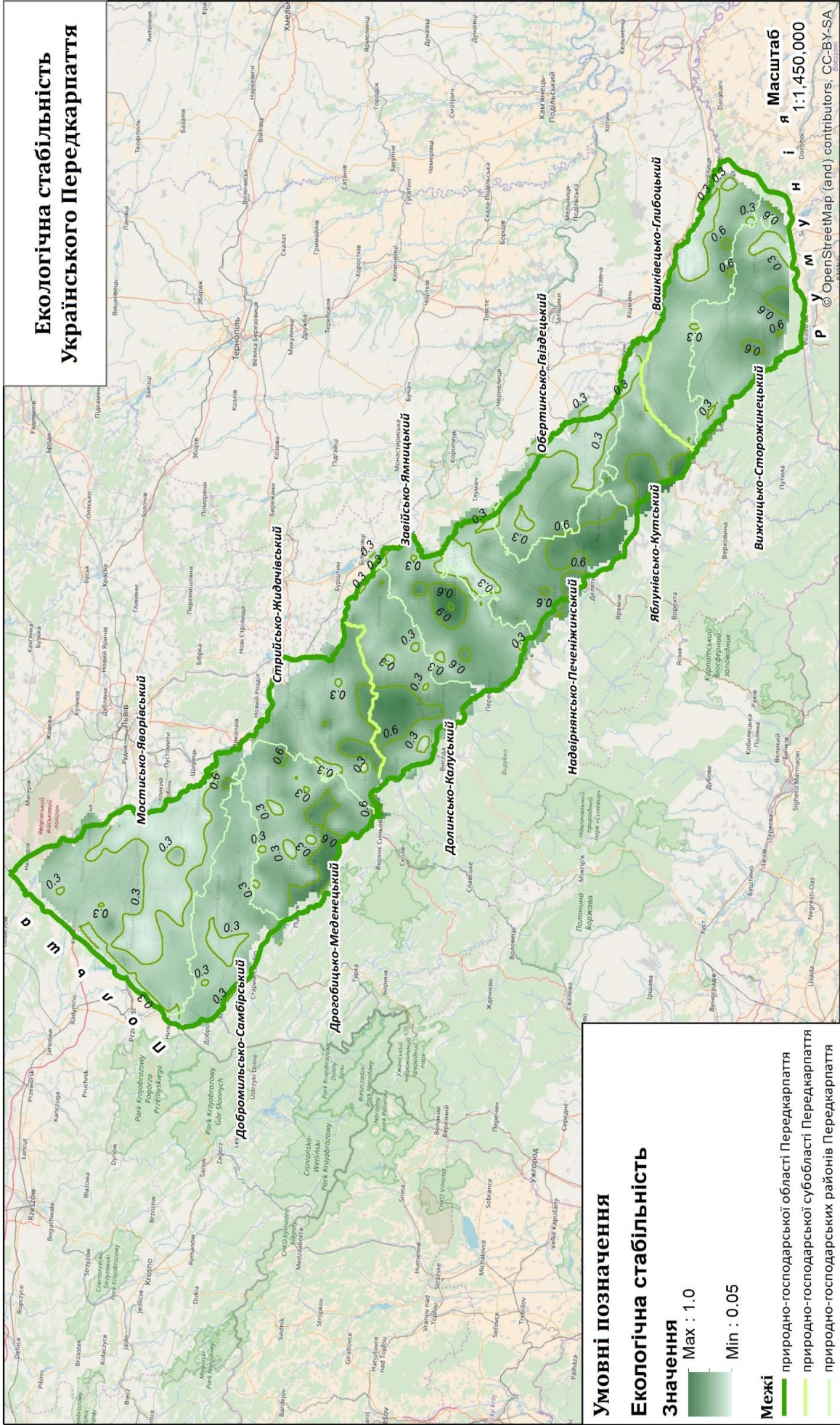

Рис. 4.1.4. Екологічна стабільність Українського Передкарпаття

Концепція узгодженого розгляду проблем стану природного середовища та соціально-економічного розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.) передбачає встановлення динамічної рівноваги між антропогенним навантаженням на природне середовище та його здатністю до самовідновлення шляхом визначення порогових значень потенціалу стійкості, що і стало ключовим в нашому питанні вибору складових для проведення екодіагностики. Важливим методом і способом наукового дослідження цієї проблеми є картографування названого потенціалу стійкості земельних ресурсів, що є важливою складовою самої екодіагностики. Як предмет еколого-географічного картографування він має певні особливості. Насамперед, стійкість – це фундаментальна властивість ландшафту, що виступає в діалектичній єдності з його мінливістю. При цьому стійкість відносна, а мінливість – абсолютна. Всякий природний ресурс еволюціонує, змінюючи себе, і, очевидно, у нього повинна бути природна інерційність, що визначає стійкість (або опір) по відношенню до внутрішніх та зовнішніх забруднюючих сил. Оскільки існують різні ландшафтні комплекси, то вони мають неоднаковий характер цієї стійкості стосовно зовнішнього техногенного впливу. Екологічна стійкість земельних ресурсів (ландшафтів) – здатність зберігати під дією зовнішніх чинників набуту ними структуру і характер функціонування, тобто це їх властивість виконувати під дією зовнішнього впливу соціально-економічні функції ресурсо- і середовище відтворення.

Екологічна стійкість земельних ресурсів [за Козьмуком] – відношення рівня розораності земель до умовно стабільних угідь. До останніх в свою чергу відносять території під багаторічними насадженнями, сіножатями, пасовищами, болотами та чагарниками. Найбільш екологічно стійкими є Завійсько-Ямницький, Долинсько-Калуський та Вижницько-Сторожинецький ПГР, а найменш є Добромильсько-Самбірський, Мостисько-Яворівський та Обертинсько-Гвіздецький ПГР, де найвищий показник розораності, що і дестабілізує стійкість цих природно-господарських районів.

Економічний розвиток будь-якої території включає стратегії та програми, здійснення яких дозволяє природно-господарському регіону пристосуватися до економічних змін шляхом поліпшення свого конкурентного положення з огляду на

вирішальні фактори виробництва: людські ресурси, інформацію та технології, капітал та інфраструктуру. Стратегічне планування – системний шлях до управління змінами й досягнення консенсусу на досліджуваній території, а також створення спільного бачення майбутнього розвитку, творчий процес визначення проблем та погодження реалістичних цілей, завдань і стратегій, здійснення яких вирішить ці проблеми. Стратегія розвитку території Українського Передкарпаття з економічної сторони має мати позитивний вплив на місцевий діловий клімат та конкурентне становище громади, а також на вирішення інших питань, пов'язаних з раціональним використанням та охороною земельних ресурсів.

При економіко-географічній діагностиці території природно-господарська диференціація розглядається як просторова реальність, наділена конкретними особливостями, які проявляються в географічних та екологічних властивостях окремих територій, тобто тих, які можуть сприяти чи не сприяти виявленню екологічних проблем розвитку і розміщення як продуктивних сил так і виробничої спеціалізації, а також тих, які представляють особливу цінність, втрата яких призведе до погіршення родючості, зниження врожайності, економічній дестабілізації. Відбір цих критеріїв являється основним у проведенні екодіагностики, оскільки необхідно визначити своєрідну точку відліку при встановленні ступеня змін особливостей використання земельних ресурсів. Виникає необхідність введення нового поняття, такого як екодеструктивність – зміна екологічно важливих компонентів земельних ресурсів під впливом зовнішніх факторів та людської діяльності. Для виявлення диференціації доцільно побудувати таблицю-матрицю, в якій кожному із розрахункових показників, які мають прямий чи опосередкований вплив на екологічну стійкість середовища досліджуваного регіону, присвоюється відповідний ранг (рейтингове місце) (табл. 4.1.7.). Відповідно до числових значень коефіцієнтів та показників кожному із *дванадцяти* розрахованих *параметрів екодеструктивності* присвоюється ранг (від 1 до 11), тобто чим вища обчислена величина тим більший його вплив на земельні ресурси, тим нижче рангове місце. За сумою значень рангів було визначено рейтингове місце кожного із ПГР досліджуваної території. За

отриманими результатами було виокремлено *п'ять діапазонів рейтингових місць*, кожному з яких відповідає рівень екодеструктивності території. Якщо сума рангів є *нижчою за 25 одиниць*, то екодеструктивність території ПГР є *низькою* і він знаходився в кінці рейтингової таблиці; *від 26 до 50 – нище середньої*; *від 51 до 75 – середня екодеструктивність* ПГР; *від 76 до 100 – висока*; і *понад 101 – надмірна екодеструктивність* регіону, що свідчить про критичні зміни в розподілі земельних ресурсів, порушенні їх властивостей та погіршенні якості самих ґрунтів. Аналіз отриманих даних таблиці свідчить, що до групи з низькими показниками екодеструктивності відноситься Завійсько-Ямницький ПГР, що найбільше обумовлено саме низькою щільністю населення, невисокою розораністю території та сільськогосподарською освоєністю, найвищою часткою екологостабілізуючих угідь, високою лісистістю території регіону та високою екологічною стійкістю і стабільністю, а також низьким рівнем антропогенн. Вижницько-Сторожинецький ПГР, згідно наших обчислень набрав 36 рангів, що вказує на приналежність його до нище середньої екодеструктивності. Для Яблунівсько-Кутьського, Дрогобицько-Меденецького та Долинсько-Калуського ПГР притаманні середні показники екодеструктивності, тобто їх територія є вразливою, але порушення, які на ній відбуваються, можна привести до оптимальних значень чи співвідношень. Стрийсько-Жидачівському, Надвірнянсько-Печеніжинському, Вашківцецько-Глибоцькому, Мостисько-Яворівському та Добромільсько-Самбірському ПГР притаманні високі значення показників екодеструктивності земельних ресурсів, що свідчить про серйозні зміни в розподілі земельних категорій та порушення співвідношення часток екологостабілізуючих угідь, зниженні екологічної стійкості території, високій розораності сільськогосподарських угідь, помірному антропогенному навантаженню та сильній антропогенній перетвореності території цих районів. Лідером рейтингу з надмірною екодеструктивністю території за нашими підрахунками є Обертинсько-Гвіздецький ПГР із показником в 123 ранги, що суттєво відрізняється від ПГР із високою екодеструктивністю (табл. 4.1.7, додаток Д).

Таблиця 4.1.7

Рейтингові показники екодіагностики території Українського Передкарпаття

Природно-господарські райони	Щільність населення		Сільськогосподарська освіченість		Розарніть території		Забудованість території		Транспортна освіченість		Лісистість території		Землі особливого призначення		Частка екологічно-зручних угідь		Екологічна стійкість		Екологічна стабільність		Антропоземне навантаження		Антропоземна перетвореність		Сума rangs		Рейтингове місце
	осіб/км ²	rang	%	rang	%	rang	%	rang	%	rang	%	rang	%	га	rang	%	rang	К _{еколог}	rang	К _{еколог}	rang	К _{антропозем}	rang	К _{антропозем}	rang	К _{антропозем}	
Північно-Західна субобласть																											
Добромилівсько-Самбірський	50,19	1	75,76	11	47,86	10	5,01	2	2,58	3	14,9	10	0,4	9	0,44	10	0,92	9	0,41	9	3,26	10	7,01	9	93	10	
Дрогобицько-Меденівський	159,53	9	56,40	5	34,44	2	5,91	6	2,70	5	32,1	5	2,2	7	0,55	3	1,59	4	0,37	10	2,77	2	6,14	4	62	4-5	
Мостисько-Яворівський	63,90	2	71,82	9	46,00	9	5,26	4	2,49	2	18,5	9	0,5	10	0,46	9	1,00	10	0,42	8	3,17	9	7,09	10	91	9	
Стрийсько-Жидичівський	110,27	5	62,30	8	38,89	6	6,00	7	2,71	6	26,0	8	3,5	5	0,516	6	1,26	5	0,48	6	2,94	7	6,57	8	77	6	
Північно-Західна субобласть	90,87	I	67,50	III	42,71	III	5,51	I	2,61	I	22,1	III	6,6	III	0,48	I	1,13	II	0,32	III	3,06	III	6,77	III	271		
Центральна субобласть																											
Долинсько-Калузький	143,77	8	53,80	3	34,92	3	8,46	9	3,10	8	32,2	4	2,6	6	0,523	5	1,55	2	0,52	4	2,82	4	6,34	6	62	4-5	
Завойсько-Ягницький	85,58	3	46,14	1	30,78	1	5,10	3	2,66	4	45,4	1	6,8	3	0,60	1	1,96	1	0,61	1	2,48	1	5,35	1	21	1	
Надвірнянсько-Печеніжинський	322,37	11	53,66	2	35,53	5	8,77	11	3,77	9	33,0	3	2,2	8	0,515	7	1,45	6	0,51	5	2,85	6	6,30	5	78	7	
Обертинсько-Гвіздецький	135,55	7	74,62	10	52,91	11	6,78	8	3,83	10	15,4	11	0,1	11	0,36	11	0,67	11	0,36	11	3,36	11	7,49	11	123	11	
Яблунівсько-Кульський	119,92	6	59,05	6	35,10	4	5,83	10	3,02	7	30,9	6	11,0	2	0,56	2	1,59	7	0,53	2	2,85	5	6,01	2	59	3	
Центральна субобласть	170,96	II	56,87	I	37,55	I	7,15	III	3,28	III	31,7	I	22,6	II	0,51	II	1,36	I	0,51	I	2,86	II	6,30	II	21		
Південно-Східна субобласть																											
Вашківсько-Глибочийський	266,10	10	61,36	7	39,92	8	8,50	5	3,86	11	26,4	7	4,7	4	0,49	8	1,22	8	0,47	7	3,04	8	6,55	7	90	8	
Вижницько-Сторожинецький	91,24	4	57,85	4	39,33	7	4,86	1	2,47	1	33,8	2	18,0	1	0,53	4	1,34	3	0,52	3	2,79	3	6,05	3	36	2	
Південно-Східна субобласть	172,83	III	59,49	II	39,60	II	6,56	II	3,12	II	30,3	II	22,8	I	0,51	III	1,28	III	0,50	II	2,91	I	6,28	I	24		
УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕДКАРПАТТЯ																											
Українське Передкарпаття	136,51		61,98		40,18		6,33		2,96		27,3		51,9		0,50		1,24		0,34		2,96		6,50				

Розраховано автором за даними [197, 198, 199].

У результаті інтенсивно-споживчого способу землекористування погіршуються екологічні умови й якість його компонентів, зменшується продуктивність природних ресурсів, як наслідок, кількість і якість продукції. За інтенсивністю антропогенного впливу більшість земельних угідь досліджуваної території належать до дуже змінених (порушених) земель. Причому зміни торкаються практично усіх компонентів (рослинність, ґрунти, води) та призводять до істотного порушення структури та якості земельних ресурсів.

4.2. Основні рекомендаційні напрямки ефективного територіально-функціонального використання земельного фонду

В умовах сьогодення, особливо коли відбувається зменшення площ, придатних для вирощування сільськогосподарської продукції та погіршення стану екології, вкрай важливо максимально ефективно використовувати потенціал землі, як однієї із конкурентних переваг сучасного агропромислового сектору. Комплексний та системний підхід до оцінки стану земельних ресурсів, дав можливість не тільки дослідити сучасний стан та простежити характер змін, але й знайти найбільш адекватні засоби реагування на динаміку змін, розробити дійсно природоохоронну стратегію раціонального використання земель. Так як, раціональним вважають економічно доцільне і екологічно безпечне використання земель [30, 33, 52], основними вимогами до такого землекористування вбачаємо:

- впровадження оптимального співвідношення земельних угідь;
- максимальне врахування потреб у земельних ресурсах всіх галузей національного господарства;
- підтримка заходів, спрямованих на збереження самовідновлювальних та екологоутворюючих функцій всіх елементів екосистем;
- регулювання антропогенного навантаження на земельні ресурси та недопущення їх екодеструктивності;
- перехід від антропоцентричної політики природокористування до екоцентричної.

Проведення економіко-географічної діагностики використання земельного

фонду території Українського Передкарпаття, дало нам змогу розробити систему рекомендаційних заходів для досліджуваного регіону, які сприятимуть покращенню компонентно-функціональної структури земельних ресурсів досліджуваної території. Виявлення ряду спільних та конкретних проблемних моментів у використанні земельних ресурсів кожного із природно-господарського району, спонукало нас розробити систему рекомендаційних заходів поліпшення їх використання як для всієї території Українського Передкарпаття так і для окремих ПГР.

З огляду на вищезазначене, вважаємо за необхідне для спільних проблемних аспектів, усі рекомендації щодо покращення, згрупувати за окремими блоками, основними з яких є: моніторинг земель та структура ведення ДЗК; удосконалення земельних відносин у сільськогосподарському виробництві; реформування земельних відносин на поселенських територіях; підвищення ефективності управління земельними ресурсами та удосконалення нормативно-правової бази розвитку земельних відносин ресурсів.

Для проведення *моніторингу земель та вдосконалення порядку ведення ДЗК* рекомендуємо:

- здійснювати контроль за використанням та охороною земель, розробити механізми моніторингу земель та землекористувань з метою своєчасного виявлення та оцінки змін стану земель;
- поновити роботи щодо картографування земельних угідь, ґрунтових і геоботанічних обстежень, а також розпочати комплексне обстеження техногенно забруднених земель;
- забезпечити виконання землевпорядних робіт, необхідних для проведення розмежування земель державної і комунальної власності;

Для *удосконалення земельних відносин у сільськогосподарському виробництві*, як основної платформи агробізнесу всієї держави, вбачаємо:

- ефективне управління землекористуванням у населених пунктах та поза їх межами;
- складання планів земель кожного новоствореного сільськогосподарського підприємства (фермерського господарства) з метою забезпечення умов для

оперативного і перспективного планування сільськогосподарського виробництва, здійснення капіталовкладень у землю, уточнення економічної бази справляння плати за землю;

- проведення консервації малопродуктивних та техногенно забруднених сільськогосподарських угідь;

- виявлення земель сільськогосподарського призначення, які не використовуються власниками та землекористувачами, і відповідно до законодавства вжити заходів щодо їх перерозподілу;

Що стосується *реформування земельних відносин на поселенських територіях* у рамках реалізації основних напрямів, невід'ємним має стати:

- встановлення на місцевості меж адміністративно-територіальних утворень (сіл, селищ, АТГ, міст), територій з особливим природоохоронним, рекреаційним і заповідним режимами (забезпечить точний облік земель, виявить всі наявні поліпшення, обмеження, обтяження для нормативно-грошової та експертної оцінок);

- оптимізація процедури встановлення меж земельних ділянок, які належать громадянам і юридичним особам (це дозволить моніторити та уточнювати облік категорій земель, а також уточнить нарахування податку на землю);

- планування територіального розвитку населених пунктів в умовах різноманіття форм власності на землю;

- забезпечити землевпорядне обґрунтування заходів щодо збереження і поліпшення природних ландшафтів, відновлення і підвищення родючості ґрунтів, рекультивації порушених земель і землювання малопродуктивних угідь, захисту земель від ерозії, зсувів, заболочення, забруднення промисловими відходами і хімічними речовинами та інших видів деградації, консервації деградованих і малопродуктивних земель;

- розробити плани земельно-господарського устрою територій населених пунктів;

- оптимізувати організацію використання земель у межах адміністративно-територіальних одиниць;

- виконати роботи щодо встановлення та закріплення меж прибудинкових територій.

Для вдосконалення державного регулювання земельних відносин і *підвищення ефективності управління земельними ресурсами* вбачаємо:

- забезпечити ефективне управління земельними ресурсами, раціональне використання і охорону земель та розмежування земель державної та комунальної власності;

- запровадити економічне стимулювання охорони земель, спрямоване на підвищення зацікавленості власників землі і землекористувачів у захисті земель від негативних наслідків господарської діяльності;

- розвивати ринок земель сільськогосподарського призначення як необхідний засіб раціоналізації використання земель та запровадити систему економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель;

- регулювати питання реалізації громадянами, юридичними особами, територіальними громадами сіл, селищ і міст права власності на землю, створення правових засад регулювання ринку земель, вирішення питань, пов'язаних із здійсненням права власності на земельну частку (пай);

- зміцнити матеріально-технічну базу державних органів земельних ресурсів;

- завершити перерозподіл земель запасу і резервного фонду, повністю забезпечивши потреби громадян, у тому числі працівників соціальної сфери села, учасників АТО, в земельних ділянках для ведення особистого підсобного господарства, селянського (фермерського) господарства, садівництва і городництва, сінокосіння та випасання худоби;

- забезпечення розмежування повноважень органів державної влади і органів місцевого самоврядування щодо управління земельними ресурсами.

Поліпшення організації контролю за використанням та охороною земель означає забезпечення додержання органами державної влади, місцевого самоврядування, організаціями та іншими користувачами, як фізичними так і юридичними, вимог земельного законодавства. Тому першочерговим для них має стати:

- опрацювання питання створення координаційних органів щодо здійснення на міжвідомчій основі контролю за використанням земель;

- створення програми поліпшення якості та охорони земель за рахунок коштів, які надходять від земельного податку при активному розвитку технологій і методів здійснення моніторингу земель, ведення державного земельного кадастру, оцінку земель, охорони земель, удосконалення системи платежів за землю;

- екологічне стимулювання раціонального землекористування;

- введення закономірностей розвитку земельних відносин, визначення принципів і методів регулювання плати за землю;

- управляти земельними ресурсами за допомогою економічних методів.

При дотриманні хоча б частини запропонованих рекомендаційних заходів не тільки територією Українського Передкарпаття, але й країною в цілому, об'єктивним стає створення механізмів економічного стимулювання і ефективного використання земель у сільськогосподарському виробництві, що забезпечить розвиток ринку земель сільськогосподарського призначення, як необхідний засіб раціоналізації використання земель та запровадити систему економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель; завершення передачі у власність громадянам і юридичним особам земельних ділянок з резервного фонду та із земель запасу; відновлення проведення необхідного обсягу робіт щодо ґрунтових обстежень сільськогосподарських угідь з метою виявлення їх забруднення шкідливими речовинами; збільшення частки екологостабілізуючих угідь у структурі сільськогосподарського землекористування за рахунок орних земель у власників із переведенням їх в інші види угідь.

Заходи, які спрямовані на раціоналізацію використання земель з метою виробництва сільськогосподарської продукції, повинні здійснюватися разом із виконанням заходів щодо охорони земель. В подальшому, для реформування земельних відносин у містах та інших населених пунктах, головними завданнями має стати створення умов для рівноправної участі територіальних громад сіл, селищ та міст на ринку земель і забезпечення захисту інтересів територіальних громад населених пунктів, щодо соціального, економічного та територіального

розвитку населених пунктів, збереження їх ландшафтних та історико-архітектурних особливостей. Для досягнення цієї мети необхідне формування резервних територій для розвитку населених пунктів відповідно до перспективних схем Генерального планування територій та створення сприятливих умов для залучення вітчизняних та іноземних інвесторів у сферу торговельного, готельного, транспортного та іншого капітального будівництва, зовнішнього облаштування територій, у рекреаційну діяльність, реконструкцію неефективних виробництв шляхом надання земельних ділянок із земель державної та комунальної власності у довгострокову оренду з правом продовження термінів користування земельною ділянкою або з правом її викупу, що дозволить максимально підвищити цінність земельних ділянок та створить належні умови для інвестування капітального будівництва, розвитку інженерної інфраструктури населених пунктів, упорядкування їх територій

Розвиток ринку земель на засадах поєднання суспільних та приватних інтересів, законності та прозорості проведення земельної реформи на сучасному етапі вимагає:

- стимулювання приватизації земельних ділянок несільськогосподарського призначення, насамперед у населених пунктах;
- відведення в натурі земельних ділянок усім бажаним власникам земельних часток (паїв) та видачі їм державних актів на право приватної власності на землю;
- активізації діяльності щодо проведення грошової оцінки земельних ділянок, а також необхідних кадастрових зйомок та вишукувань з метою визначення та встановлення на місцевості меж земельних ділянок.

Також важливим економічним аспектом у системі всіх цих раціональних заходів є удосконалення системи оцінки земель, яке передбачатиме:

- завершення створення нормативно-правової бази оцінки земель та землеоціночної діяльності;
- завершення грошової оцінки земель населених пунктів та земель несільськогосподарського призначення за їх межами;

- поліпшення державного регулювання діяльності юридичних осіб, які виконують роботи з експертної грошової оцінки земельних ділянок, установлення відповідальності за достовірність результатів оцінки;

- уточнення грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення.

Що стосується, раціонального або збалансованого сільськогосподарського землекористування, то воно неможливе без поліпшення якості ґрунтів (формування агроземів), яке передбачає збагачення органічною речовиною, інтенсифікацію гумусоутворення, збільшення потужності гумусованих горизонтів. Зараз, в умовах обвального зменшення виробництва органічних і вкрай низького застосування мінеральних добрив, важливим є просте відтворення родючості ґрунту. У процесі ґрунтового обстеження доцільно також на всіх землях сільськогосподарського призначення виділяти екологічно однорідні земельні ділянки і давати рекомендації щодо умов і режиму використання ділянок, підданих ерозії, деградації, забрудненню та іншим несприятливим факторам. Аналогічна ситуація з геоботанічними обстеженнями, матеріали яких є основою якісної характеристики природних кормових угідь.

Для підвищення ефективності землекористування необхідно вирішити питання з оптимізацією термінів оренди землі та розмірів реальної орендної плати, яка повинна змінюватись відносно соціально-економічного становища в державі, оскільки визначальним критерієм земельної власності є не сама наявність земельної ділянки, а дохід, який можна з неї отримати. Безпосередньо в аграрному виробництві нині пересічна вартість оренди 1 га сільгоспугідь становить 1500 – 2000 грн/рік, що в десятки разів є нищим за показники в сусідніх державах. Пропонується розмір орендної плати за землю, у зв'язку із підвищенням ефективності аграрного виробництва та зростанням економічного становища фермерів та власників КСП, встановити пересічно 15-20 від вартості врожаю або 2-2,5 % вартості землі.

Враховуючи високу частку (64,8 %) орних земель у структурі агроландшафтів необхідно здійснити ряд організаційно-фінансових заходів, щодо приведення структури сільськогосподарського землекористування до

нормативного (оптимального) співвідношення основних видів угідь, а саме зменшити частку ріллі на 8 %, при одночасному збільшенні часток екологостабілізуючих угідь – під багаторічними насадженнями на 1,5 %, сіножатями – 2,2 %, пасовищами на 1 %, при збільшенні лісистості території на перспективу на 3,5-4 %, що дасть змогу екологічно оптимізувати структуру земельних угідь, призведе до збільшення стійкості агроecosystem і сприятиме формуванню стабільних та збалансованих агроландшафтів території (табл. 4.2.1). Важливою складовою оптимізації структури земельних угідь вважаємо консервацію деградованих і малопродуктивних ґрунтів схилорних земель та трансформацію низькопродуктивних лукопасовищних угідь на засадах екологічно-доцільного використання.

Вище перераховані рекомендаційні заходи розроблені для покращення використання земельних ресурсів Українського Передкарпаття, можуть використовуватись і в інших регіонах, де є схожі проблемні моменти. Для цього необхідно врахувати рельєф регіону та провести економіко-географічну оцінку території.

Оцінка сучасного стану використання основних сільськогосподарських угідь відповідно до оптимального співвідношення*

Природно-господарські райони	Рілля		Багаторічні насадження			Сіножаті			Пасовища			
	факт	оптим	відхилення	факт	оптим	відхилення	факт	оптим	відхилення	факт	оптим	відхилення
Північно-Західна субобласть												
Добромилсько-Самбірський	63,2	56,77	+6,43	1,7	3,63	-1,93	14,4	11,94	+2,46	18,7	16,61	+2,09
Дрогобицько-Меленіцький	61,1	56,77	+4,33	2,8	3,63	-0,83	15,1	11,94	+3,16	18,6	16,61	+1,99
Мостисько-Яворівський	64,1	62,75	+1,35	1,7	3,63	-1,93	9,9	13,19	-3,29	22,3	18,36	+3,94
Стрийсько-Ждачівський	62,7	56,77	+5,93	1,4	3,63	-2,23	14,9	11,94	+2,96	18,8	16,61	+2,19
Північно-Західна субобласть	63,1	56,77	+6,33	1,8	3,63	-1,83	12,6	11,94	+0,66	20,3	16,61	+3,69
Центральна субобласть												
Долинсько-Калуський	64,9	56,77	+8,13	2,4	3,63	-1,23	7,6	11,94	-4,34	20,6	16,61	+3,99
Завійсько-Ямницький	66,7	56,77	+9,93	2,2	3,63	-1,43	8,3	11,94	-3,63	17,8	16,61	+1,19
Надвірнянсько-Печеніжинський	66,2	56,77	+9,43	3,9	3,63	+0,27	8,5	11,94	-3,44	17,9	16,61	+1,29
Обертинсько-Гвіздецький	70,9	62,75	+8,15	2,7	3,63	-0,93	5,5	13,19	-8,4	15,9	18,36	-2,46
Яблунівсько-Кутський	59,4	56,77	+2,63	7,6	3,63	+3,97	17,9	11,94	+5,6	12,8	16,61	-3,81
Центральна субобласть	66,3	56,77	+9,53	3,5	3,63	-0,13	8,8	11,94	-3,14	17,2	16,61	+0,59
Південно-Східна субобласть												
Вашківсько-Глибочийський	65,1	62,75	+2,35	5,1	3,63	+1,4	9,1	13,19	-4,8	18,8	18,36	+0,44
Вижицько-Сторожинський	68,0	56,77	+11,23	2,4	3,63	-1,23	9,5	11,94	-2,44	18,2	16,61	+1,59
Південно-Східна субобласть	66,6	56,77	+9,83	3,7	3,63	+0,07	9,3	11,94	-2,64	18,5	16,61	+1,89
УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕДКАРПАТТЯ												
Українське Передкарпаття	64,8	56,77	+8,03	2,7	3,63	-0,93	10,7	11,94	-1,24	18,9	16,61	+2,29

*оптимальне співвідношення угідь розраховано відповідно до [192]

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 4

Економіко-географічна оцінка земельних ресурсів включає в себе: встановлення природно-ландшафтної диференціації; оцінку ландшафтів та їх окремих компонентів; визначення антропогенного впливу на ландшафт; оцінку стійкості ландшафтів протистояти антропогенному навантаженню; виявлення екологічних ситуацій і оцінка їх стабільності; розробку рекомендацій із покращення екологічної ситуації території.

Нераціональна господарська діяльність людини пов'язана із використанням земельного фонду території Українського Передкарпаття призвела до зменшення кількості природних ресурсів та зниження продуктивності виробництва, тобто відбувається екодеструктивний вплив на територію дослідження. При цьому для визначення екологічних проблем у сфері землеустрою проводиться екодіагностика земельних ресурсів. Земельні угіддя за інтенсивністю антропогенного впливу належать до дуже змінених (порушених) земель.

Інтегральний екодеструктивний вплив – результати негативних впливів на людину і природні системи, процесів виробництва, споживання товарів і послуг. Процеси екодеструкції групують в п'ять напрямків: забруднення; порушення ландшафтів (деградація); пряма дія на організм людини; дія на особистісні характеристики людини; пряма дія на тварин і рослини.

Для проведення належної екодіагностики території Українського Передкарпаття основними компонентами є антропогенна перетвореність, антропогенне навантаження, частка екологостабілізуючих угідь, екологічна стабільність та екологічна стійкість угідь, розораності території та сільськогосподарських угідь, сільськогосподарська освоєність території, ступінь порушення екологічного рівня, ступінь забудованості, рівень транспортної освоєності, характер та щільність населення.

Економіко-географічна діагностика території – просторова реальність, наділена конкретними особливостями, які проявляються в екологічних властивостях ландшафтів, тобто тих, які можуть сприяти чи не сприяти виявленню екологічних проблем, а також тих, які представляють особливу цінність. Відбір

критеріїв, які б охарактеризували екологічну стійкість території, знайшов відображення в таблиці-матриці, де всім розрахованим показникам екологічної стійкості досліджуваного регіону виділялось рейтингове місце. Відповідно до значення коефіцієнта кожного із дванадцяти розрахованих параметрів економіко-географічної діагностики присвоювався ранг, тобто чим більш екологічно вразливий коефіцієнт тим вище рангове значення. Сума значень рангів і визначала рейтингове місце кожного ПГР досліджуваної території. За отриманими результатами було виокремлено чотири діапазони рейтингових місць.

З огляду на вищезазначене, було розроблено систему рекомендаційних заходів для досліджуваного регіону, які сприятимуть покращенню компонентно-функціональної структури землекористування, які згруповані їх за окремими блоками: підвищення ефективності управління земельними ресурсами та удосконалення нормативно-правової бази розвитку земельних відносин; удосконалення земельних відносин у сільськогосподарському виробництві; реформування земельних відносин на поселенських територіях; розвиток ринку земель; удосконалення кредитування та справляння плати за землю, моніторинг земель та порядок ведення ДЗК.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети у дисертаційній роботі проведено структурно-функціональний аналіз і здійснено економіко-географічну діагностику земельного фонду території Українського Передкарпаття. У результаті виконаних досліджень ми прийшли до таких висновків:

1. Методологія дослідження структури та функцій землекористування охоплює визначення об'єкту дослідження, предмета, завдань, сукупності засобів дослідження, формує уяву щодо послідовності дій у процесі виконання поставлених завдань і охоплює взаємодію наукових підходів, принципів, територіальних (просторових) і змістово-компонентних рівнів як картографування, так і аналізу та всього процесу дослідження. Основними підходами є: географічний, екологічний та інформаційний. При цих підходах особливої уваги заслуговують геосистемний, регіоналізацій, структурно-функціональний та організаційно-просторовий принципи.

2. Земельні ресурси, як утворення, що зазнали впливу природно-географічних, соціально-економічних, соціально-історичних та еколого-географічних чинників безумовно потребують використання в їх дослідженні специфічних методів, таких як історико-археологічний, історико-генетичних рядів, порівняльний натуральних аналогів, аналіз кінцевих результатів. Суспільно-географічний аналіз формування сучасної структури земельного фонду території дослідження дає змогу виокремити вплив низки основних і другорядних чинників. Основні з них природно-географічні та соціально економічні, другорядні – еколого-географічні та історичні.

3. Проведене природно-господарське районування території Українського Передкарпаття дало змогу не лише уточнити межі та визначити площу досліджуваної території (14262,4 тис.га), але й виокремити низку таксономічних одиниць природно-господарського районування, з-поміж яких: природно-господарська область (Українське Передкарпаття), 3 природно-господарські субобласті (Північно-Західна, Центральна та Південно-Східна) та 11 природно-господарських районів (Мостисько-Яворівський, Добромільсько-Самбірський, Дрогобицько-Меденицький, Стрийсько-Жидачівський, Долинсько-Калуський, Завійсько-Ямницький, Надвірнянсько-

Печеніжиський, Обертинсько-Гвіздецький, Яблунівсько-Кутський, Вижницько-Сторожинецький та Вашківцецько-Глибоцький).

4. Сучасна структура земельного фонду Українського Передкарпаття досить неоднорідна. Загальну площу земель у межах досліджуваної території визначено в кількості 14262,4 тис. га, але їх розподіл за основними категоріями має суттєву територіальну диференціацію. З-поміж усіх категорій землекористувань переважають землі сільськогосподарського призначення, на які припадає 62 % від загалу. Другими йдуть землі лісгосподарського призначення. Лісистість досліджуваного регіону становить 23,7 % (389,02 тис. га). Третю сходинку займають забудовані землі площею 905,24 тис. га (3,9 %). Частка земель водного фонду складає лише 2,3 %. Відкриті заболочені землі, сухі відкриті землі з особливим рослинним покривом і відкриті землі без рослинного покриву нами об'єднано в одну категорію під назвою «малопродуктивні землі», займають понад 2,1 % від усієї території Українського Передкарпаття.

5. Визначення якісних змін у структурі земельних ресурсів на території Українського Передкарпаття в результаті антропогенного впливу, який призвів до порушення структури, функцій земель і негативних природно-соціальних, економічних та інших наслідків, проведено екодіагностику території за 12-ма показниками. По кожній складовій проведені відповідні розрахунки, присвоєне рейтингове місце, розроблено шкалу критеріїв за якими усі ПГР Українського Передкарпаття за рейтингами екодеструктивності розподілено на 5 категорій з: низькою до 25 одиниць (Завійсько-Ямницький ПГР); нижче середньої – 26-50 (Вижницько-Сторожинецький ПГР); середньою – 51-75 (Дрогобицько-Меденецький, Долинсько-Калуський, Яблунівсько-Калуський ПГР); високою – 76-100 (Добромільсько-Самбірський, Мостисько-Яворівський, Стрийсько-Жидачівський, Надвірнянсько-Печеніжинський, Вашківцецько-Глибоцький ПГР) та надмірною 101 і більше одиниць (Обертинсько-Гвіздецький ПГР).

6. Враховуючи високу частку (64,8 %) орних земель у структурі агроландшафтів, необхідно здійснити низку організаційно-фінансових заходів, із приведення структури сільськогосподарського землекористування до

нормативного (оптимального) співвідношення основних видів угідь, а саме: зменшити частку ріллі на 8 %, при одночасному збільшенні часток екологостабілізуючих угідь – під багаторічними насадженнями на 1,5 %, сіножатями – 2,2 %, пасовищами на 1 %, при збільшенні лісистості території на перспективу на 3,5-4 %, що дасть змогу екологічно оптимізувати структуру земельних угідь, призведе до збільшення стійкості агроєкосистем, сприятиме формуванню стабільних і збалансованих агроландшафтів території. За отриманими результатами розроблено низку рекомендаційних заходів, які сприятимуть покращенню компонентно-функціональної структури землекористування. Усі рекомендації згруповано за окремими блоками, основними з яких є: підвищення ефективності управління земельними ресурсами та удосконалення нормативно-правової бази розвитку земельних відносин; удосконалення земельних відносин у сільськогосподарському виробництві; реформування земельних відносин на поселенських територіях; розвиток ринку земель; удосконалення кредитування та справляння плати за землю; моніторинг земель та порядок ведення ДЗК.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агроклиматический атлас Украинской ССР / под ред. С.А.Сапожниковой, Київ, Урожай, 1964. 37 с.
2. Акимов В.Я., Вакулин А.А., Духнов В.К. Борьба с эрозией почв. Москва: Агропромиздат, 1988. 48 с.
3. Альбоций Ю. М., Осипчук С. О. Концептуальні підходи до сталого розвитку землекористування України. *Землевпорядний вісник*. Київ. 2002. №4. С. 16-22.
4. Андрущенко Г.О. Грунти Західних областей УРСР: курс лекцій з ґрунтознавства для студентів факультету підвищення кваліфікації інституту. Львівський сільськогосподарський інститут. Львів: 1970. 116 с.
5. Аніщенко В. О., Боровий В.О. Моніторинг і охорона земель: навч. посіб. для студ. спец. "Землевпорядкування і кадастр" вищих навч. закл., Чернігів: Чернігівські обереги, 2006. 208 с.
6. Анохин С.А. Административно-правовой механизм в сфере использования и охраны земель. Административное и муниципальное право. Москва, 2009. №5. С. 86-92.
7. Антипов А.В., Носов С.И. Организация и оценка эффективности землепользования и землевладения. Москва: РЭА, 2000. С.175
8. Атаманюк М.-Т. М. Забудовані території в структурі землекористувань (на прикладі Тернопільської області). *Еволюція та антропогенізація ландшафтів передгірських та гірських територій* : матеріали міжнар. наук. конф. м. Чернівці (31 трав. – 2 черв. 2012 р.). Чернівці: Букрек, 2012. 136 с.
9. Атаманюк М.-Т. М. Проблемні аспекти автоматизації землевпорядних робіт: матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету, м. Чернівці, 10-11 травня 2007 р. Чернівці, 2007. С.231-232.
10. Атаманюк М.-Т. М. Управління земельними ресурсами: структура; функції, проблемні аспекти: матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету, присвяченої 600-річчю м. Чернівці. Чернівці, 13-14 травня 2008 р. Чернівці, 2007. С. 261-262.
11. Атаманюк М.-Т. М., Дарчук К.В. Особливості рівня екологічної стійкості території Буковинського Передкарпаття. *Екологія, неоекологія, охорона*

навколишнього середовища та збалансоване природокористування: матеріали II міжнар. наук. конфер. студентів, магістрантів, аспірантів та молодих вчених. м.Харків, 5-6 грудня 2013 р. Харків, 2013. С. 55-56.

12. Атаманюк М-Т. М. Особливості використання земельного фонду Буковинського Передкарпаття. *Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць*, Чернівці: 2013. Вип. 672-673: Географія. С. 71-77.

13. Атаманюк М-Т. М. Особливості землекористування території населених пунктів Тернопільського Придністер'я. Збірник наукових праць Всеукраїнської конференції з міжнародною участю «Молоді науковці – географічній науці». Київ: КНУ, 2012. Вип. VIII. С. 97-98.

14. Атлас природных условий и ресурсов Украинской ССР. Москва: ГУГК, 1978. 183 с.

15. Атлас сільського господарства Української РСР. Київ: Вид-во Київського державного ун-ту, 1950. 52 с.

16. Бабміндра Д. І. Агроекологічна оптимізація структури земельних угідь. *Землеустрій і кадастр*. Київ: 2004. № 3-4. С. 27-29.

17. Бабміндра Д., Слінчук В. Трансформація існуючих і формування нових землекористувань на екологічних засадах. *Землевпорядний вісник*. Київ: 2006. №1. С. 46-48.

18. Барановський М. О. Особливості демографічного розвитку сільських територій України в контексті визначення їх депресивності. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Геологія. Географія*. 2009. Т. 17, вип.11. С. 69-76.

19. Барановський М.О. Регіональні аспекти бідності населення України. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі України. Географічні науки*. 2012. № 9. С.70-76.

20. Барладін О. В., Миколенко Л.І. Створення електронних картографічних творів. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва*. Київ: 2011. №2 С. 155-160.

21. Берданова О., Вакуленко В. Стратегічне планування місцевого розвитку: практич. посіб. Київ: ТОВ «Софія-А», 2015. 88 с.

22. Березка І. С. Морфометричний аналіз басейну річки Сірет та оцінка антропогенного навантаження з метою прогнозування несприятливих процесів:

дисер. канд. геогр. наук: 11.00.11. Чернівці: 2011. 195 с.

23. Беспалько Р. І., Хрищук С.Ю. Проблемні питання оптимізації використання землекористувань. *Геодезія, картографія і аерофотознімання*. Київ: 2013. Вип. 78. С. 226-229.

24. Белова Н.В. Агрolandшафти Передкарпаття, їх геоecологічна оцінка та шляхи оптимізації: дисерт. канд. геогр. наук: 11.00.11. Івано-Франківськ: 2015. 250 с.

25. Бистряков К. І., Клиновий Д.В. Системне визначення економічної оцінки природного багатства України. *Вісник НАН України*. Київ: 2015. №8. С. 49-57.

26. Богіра М. С. Землекористування в ринкових умовах: еколого-економічний аспект: монографія. Львів: Львів. нац. агр. ун-т., 2008. 225 с.

27. Боклаг В. А. Зарубіжний досвід у сфері державного управління земельними ресурсами. Актуальні проблеми державного управління. Електронний ресурс
Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2011-2/doc/6/02.pdf>.

28. Бредіхін О.О. Еколого-економічні механізми охорони та відтворення сільськогосподарських земель: автореф. дис. на здобуття канд. екон. наук: 08.00.06. Київ: 2013. 20 с.

29. Будзьяк В.М. Соціально-економічні заходи сталого несільськогосподарського землекористування. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Київ: 2014. №2. С.41-47.

30. Булигін С. Ю. Формування екологічно сталих агрolandшафтів : підруч. для підготовки спеціалістів в аграр. вищ. навч. закладах III-IV рівнів акредитації. Київ: Урожай, 2005. 300 с.

31. Булигін С. Ю., Калюга С.В. Кількісна оцінка ерозійної небезпеки сільськогосподарських угідь. *Науковий вісник Національного аграрного університету*. Київ: 2006. Вип. 104. С. 168-176.

32. Бучинський О. І., Волеваха М.М., Коржов В.О. Клімат Українських Карпат. Київ: Видавництво «Наукова думка», 1971. 172 с.

33. В'юн В. Г. Рациональне природокористування в сільському господарстві: еколого-економічна альтернатива. Київ: Ліра, 1992. 98 с.

34. В'юн В. Г., Семикін О.М. Закономірності та наукові принципи розвитку

- раціонального землекористування. *Землевпорядний вісник*. Київ: 2003. №4. С. 4-9.
35. Вилучення з інтенсивного обробітку малопродуктивних земель та їх раціональне використання: метод. рек. / за ред. В.Ф. Сайко. Київ: Аграрна наука, 2000. 38 с.
36. Відтворення родючості ґрунтів у ґрунтозахисному землеробстві. Київ: Оранта, 1998. 680 с.
37. Відтворення та ефективне використання ресурсного потенціалу АПК (теоретичні і практичні аспекти) / відповід. ред. акад. УААН В. М. Трегобчук. Київ: ІЕ НАН України, 2003. 259 с.
38. Волков С. Н. Землеустройство: в 3-х т. Т. 2 : Землеустроительное проектирование. Внутрихозяйственное землеустройство. Москва: Колос, 2001. 648с.
39. Волков С.Н., Хлыстун В.Н., Улюкаев В.Х. Основы землевладения и землепользования. Москва: Колос, 1992. 179 с.
40. Воропай Л. І., Куниця М.О. Українські Карпати. Фізико-географічний нарис. Київ : Видавництво «Радянська школа», 1966. 168 с.
41. Временная методика определения экономической эффективности проектов внутрихозяйственного землеустройства: ОТ-04-81. Киев: Укрземпроект, 1981. 58 с.
42. Временные указания по определению площадей непригодных для сельского хозяйства земель и сельскохозяйственных угодий худшего качества в Украинской ССР. Киев: Госагропром УССР, Укрземпроект. 1987. 46 с
43. Высокоэффективное и рациональное использование земель Полесья. Киев: Наукова думка. 1989. 147 с.
44. Географические аспекты рационального природопользования: материалы науч. конф. Отв. ред. В. И. Галицкий. Киев: Наук. думка, 1978. 128 с.
45. Географія Чернівецької області / за ред. проф. Я.І. Жупанського. Чернівці: 1993.
46. Геренчук К. І., Койнов П.М., Цись П.М. Природно-географічний поділ Львівського та Подільського економічних районів. Видавництво Львівського університету. Львів, 1964. 222 с.
47. Гнаткович Д.І., Гнаткович О.Д. Відновлення екологічного стану земель шляхом їх консервації. *Современные проблемы охраны земель*: Тр. Межгос. науч. конф. Киев: СОПС Украины НАН Украины, 1977. С. 38-40.

48. Горбатюк В. М. Про планування коридорів екологічної мережі на регіональному рівні управління земельними ресурсами. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. Рівне: 2009. Вип. 3 (47). Ч. 2. С. 442-447.
49. Горлачук В. В. Розвиток землекористування в Україні. Київ: Довіра, 1999. 254 с.
50. Гофман К.Г. Экономическая оценка природных ресурсов. Москва: Экономика, 1980. 234 с.
51. Гродзинський М. Д. Стійкість геосистем до антропогенних навантажень. Київ: Лікей, 1995. 233 с.
52. Громова Н. М., Громова Н. И. Основы экономического прогнозирования: учеб. пособие. Москва: Академия Естествознания, 2007. 112 с.
53. Гуцуляк Г.Д. Прогнозування організації сталого розвитку землекористування на сільських територіях. Чернівці: Прут, 2012. 182 с.
54. Гуцуляк Г.Д., Гуцуляк Ю.Г. Методологічні та медичні засади оптимізації природокористування і землекористування. *Збалансоване природокористування*. Київ: 2016. №2. С.82-87.
55. Данилишин Б. М. Земельні відносини в контексті просторового розвитку. *Земельні відносини і просторовий розвиток в Україні: матеріали міжнар. наук. конф. ч. 1*. Київ: РВПС України НАН України, 2006. С. 3-11.
56. Данилишин Б. М., Хвесик М.А., Голян В.А. Економіка природокористування: підручник. Київ: Кондор, 2009. 465 с.
57. Дарчук К. В. Атаманюк М.-Т. М. Регіональні особливості антропогенної перетвореності території Івано-Франківської області. *Наук. вісник Чернівецького національного університету*. Вип. 553-554: Географія. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2011. С. 16-20.
58. Дарчук К.В. Роль природно-географічних чинників у формуванні сучасної структури земельного фонду Івано-Франківської області. *Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць*. Чернівці: ЧНУ, 2011. Вип.587-588: Географія. С.159-168.
59. Дарчук К.В. Сучасний стан використання забудованих земель Івано-

Франківської області. *Науковий вісник Чернівецького університету*: збірник наукових праць. Чернівці: ЧНУ, 2014. Вип.696: Географія. С.86-91.

60. Денисик Г.І. Антропогенне ландшафтознавство: навч. посібник. Частина 1. Загальне антропогенне ландшафтознавство. Вінниця: Вінницька обл. друкарня, 2014. 334 с.

61. Денисик Г.І., Задорожня Г.М. Похідні процеси та явища в ландшафтних зонах техногенезу. Вінниця: Вінницька обл. друкарня, 2013. 220 с.

62. Державна програма захисту земель України від водної та вітрової ерозії, інших видів деградації земель на 1996-2010 р.р. Київ: Держкомзем України, 1996. 81 с.

63. Дехтяренко Ю., Драпіковський О., Іванова І. Основні напрями та проблеми реформування земельних відносин у містах України. *Управління сучасним містом*. Київ: 2001. № 4-6 (2) С. 94-114.

64. Добряк Д. О., Канаш О.П., Розумний І.А. Класифікація та екологічне використання сільськогосподарських земель. Київ: 2001. 309 с.

65. Добряк Д. С., Будзяк В.М., Бузяк О.С. Ефективність екологобезпечного землекористування в Україні в ринкових умовах. *Економіка України*. Київ: 2013. Вип. 7. С. 6-20.

66. Добряк Д. С., Мартин А.Г. Землеустрій – наукова основа раціонального використання та охорони земельних ресурсів. *Землеустрій і кадастр*. Київ, 2006. Вип. 1. С. 10-16.

67. Добряк Д.С., Третяк А.М., Юрченко А.Д. Економічне стимулювання суб'єктів сільськогосподарського землекористування за діяльність, пов'язану з охороною земель. *Землевпорядний вісник*. Київ: 1997. № 1. С. 38 – 40.

68. Довідник із землеустрою / за ред. Л.Я. Новаковського. 4-те вид., перероб. і доп. Київ : Аграрна наука, 2015. 492 с.

69. Долженчук В. І., Лико С.М., Крупко Г.Д. Оцінка екологічної стабільності території та рівня антропогенного навантаження на земельні ресурси. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. Серія «Сільськогосподарські науки». Рівне, 2010. Випуск 4 (52). С. 13-20.

70. Дорош Й.М., Дорош О.С. Еколого-економічні імперативи реформування земельних відносин в умовах ринку. *Землевпорядний вісник*. Київ: 2012. №3. С.30-34.

71. Дорош О. С. Управління земельними ресурсами на регіональному рівні. Київ, 2004. 142 с.
72. Дорош О. С., Добряк О.С. Теоретико-методологічні засади територіального планування землекористування: монографія. Херсон: Грінь Д. С., 2012. 434 с.
73. Досвід складання карти регіональної географо-екологічної ситуації. Еколого-географічні та географо-краєзнавчі дослідження території Карпато-Подільського регіону (навч. метод. посібник з наукових досліджень для студентів географічних спеціальностей) / за ред. проф. Я.І. Жупанського, доц. К.Й. Кілінської, доц. В.Г. Явкіна. Чернівці: Рута, 1998. С.129-130.
74. Екологічні проблеми землеробства. Примак І.Д., Манько Ю.П. та ін.; за ред. І. Д. Примака. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 456 с.
75. Економіка природокористування і охорони довкілля: зб. наук. праць / за ред. Данилишина Б.М. Київ: РВПС України, НАН України. 2003. 17 с.
76. Економіка природокористування та управління природоохоронною діяльністю: монографія / за наук. ред. д-ра економ. наук С. В. Князя. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014 р. 372 с.
77. Євсюков Т. О., Ковальчук І. П. Дослідження сучасного стану сільських територій. Земельна спілка України. Режим доступу до статті: http://www.zsu.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1_607:2011_04-07-13-57-41&catid=75:2011-03-16-12-34-53&Itemid=112.
78. Заячук М. Д. Геопросторова організація фермерського укладу України: монографія. Чернівці: Букрек, 2015. 520 с.
79. Заячук М. Д. Екологічні особливості сільськогосподарського використання земельних ресурсів Чернівецької області. Екологія і раціональне природокористування: *Наукові записки Сумського державного педагогічного університету ім. А.С.Макаренка*. Суми: 2005. С. 45-51.
80. Заячук М. Д., Дарчук К. В. Структура земельного фонду та землезабезпеченість мешканців Східної Галичини наприкінці XIX початку XXI століть. *Історія української географії*. Всеукраїнський науково-теоретичний часопис. Тернопіль: 2012. Випуск 25. С. 61-69.

81. Заячук М., Заячук О., Заблотовська Н. Економіко-математичне моделювання оптимального землекористування у фермерському укладі України. *Економічна та соціальна географія*. Я. Б. Олійник (відн. ред) та ін. Київ: 2017. Вип. 77. С. 19-25.
82. Земельне право України: підручник М. В. Шульга та ін.; Київ: Юрінком Інтер, 2004. 368 с.
83. Земельний кадастр: проблеми реформування та автоматизації / Л. Я. Новаковський та ін. Київ: Урожай, 2008. 183 с.
84. Земельний кодекс України: від 25 жовтня 2001 р. №2768-III. Відом. Верх. Ради України. Київ: 2002. №3-4. ст. 27 із змін.
85. Земельний кодекс України: наук.-практ. коментар. Андрейцев В.І. та ін. / заг. ред. Семчик В.І. Київ: Ін-Юре, 2003. 676 с.
86. Інструкція про порядок ведення державного лісового кадастру і первинного обліку лісів. Наказ Мінлісгоспу України від 15.11.1995 р., №134.
87. Казаченко Д. А., Рохманов М.Я., Казаченко Л.М. Питання застосування ГІС обмеження у використанні земель різного цільового призначення. *Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. В. Каразіна*. 2009. №11(1). С. 56-60.
88. Канааш О. П. Консервація деградованих і малопродуктивних земель як один з основних заходів щодо оптимізації землекористування. Збірник наукових праць міжнародної конференції "Генеза, географія та екологія ґрунтів". Львів: 1999. С. 38-42.
89. Канааш О. П. Природно-сільськогосподарське районування України: виокремлення природно-сільськогосподарських округів. *Землеустрій і кадастр*. Київ: 2006. №4. С. 5-31.
90. Канааш О. П., Мартин А.Г. Принципові аспекти визначення оптимальних співвідношень земельних угідь. *Землеустрій і кадастр*. Київ: 2009. №1. С. 18-25.
91. Канааш О. Схема-карта природно-сільськогосподарського районування України – презентована! Деталізують її землевпорядники низових структур. *Землевпорядний вісник*. Київ: 2007. №1. С. 30-31.
92. Канааш О.П., Кривов В.М., Осипчук С.О. Схема ерозійного районування сільськогосподарських земель України. *Землевпорядкування*. Київ: 2003. № 1. С. 47-53.
93. Карпінський Ю. О., Лященко А.А., Рунець Р.В. Еталонна модель бази

- топографічних даних. *Вісник геодезії та картографії*. Київ: 2010. №2. С. 28-36.
94. Киналь О.В. Клімат східної частини Прут-Дністровського межиріччя (у межах Чернівецької області). *Науковий вісник Чернівецького університету*. Серія: Географія. Чернівці, Рута. Вип. 305. С. 197-206.
95. Киналь О.В. Клімат. Ландшафти міста Чернівці: монографія / за ред. В.М. Гуцуляка, Чернівці, Рута, 2006. С. 20-30.
96. Кілінська К. Й. Еколого-прогнозна оцінка природно-господарської різноманітності Карпато-Подільського регіону України. Чернівці: Рута, 2007. 492 с.
97. Кіпчач Ф. Стан використання та охорона земель сільськогосподарського використання у регіонах України. *Вісник Львівського університету*. Серія географічна. 2009. Вип. 37. С. 92-100.
98. Класифікатор інформації, яка відображається на топографічних картах масштабів 1:10000, 1:25000, 1:50000, 1:100000, 1:200000, 1:500000, 1:1000000: нормативно-правовий акт в сфері геодезії та картографії. Головне управління геодезії, картографії та кадастру при КМУ від 1998 р. Доступ до ресурсу: <http://www.geoguide.com.ua/basisdoc/basisdoc.php>
99. Класифікація сільськогосподарських земель як наукова передумова їх еколого безпечного використання / Добряк Д.С. та ін. Київ: Урожай, 2007. 464 с.
100. Климатология / Дроздов О.А., Васильев В.А., Кобышева Н.В. и др. Ленинград: Гидрометеиздат, 1989. 568 с.
101. Клімат України / за ред. В.М.Ліпінського. Київ: Видавництво Раєвського, 2003. 343 с.
102. Ковальчук І. П., Копайгора Б.М. Актуальні питання дослідження екологічних ризиків землекористування. *Землеустрій і кадастр: науково-виробничий журнал*. Київ, 2012. №3. С. 36-41.
103. Кочуров Б. И. Геоэкология: экодиагностика и эколого-хозяйственный баланс территории. Москва: Институт географии РАН, 1999. 86 с.
104. Кравчук Я. С. Геоморфология Передкарпаття. Львів: Меркатор, 1999. 188 с.
105. Кривов В. М. Науково-методичне обґрунтування екологічно безпечних землекористувань: автореф. дис. докт. сільськогосп. наук: 03.00.16. Київ: 2008. 40 с.

106. Кривов В. М., Євсюков Т.О. Охорона та використання земель: методичний посібник. Київ: Урожай, 2012. 294 с.
107. Куйбіда В. С., Білоконь Ю.М. Територіальне планування в Україні: Європейські засади та національний досвід. Київ: Логос, 2009. 108 с.
108. Кустовська О. В. Особливості формування екосередовищно стійких агроландшафтів. *Землеустрій та кадастр*. Київ, 2009. №1. С. 52-58.
109. Леонець В. О. Екологічні наслідки сучасної деградації природних і антропогенних ландшафтів та основні напрями з охорони земель. *Землевпорядний вісник*. Київ, 1998. № 3. С. 26-30.
110. Леонець В. О. Стратегія напрямів з охорони земель. *Землевпорядний вісник*. Київ, 1997. № 1. С. 53-54.
111. Лихогруд М. Г. Класифікація земель в автоматизованій системі державного земельного кадастру. *Землевпорядний вісник*. Київ, 2002. №1. С. 16-22.
112. Лісовий кодекс України: від 21 січня 1994 р. №3852-ХІІ. Відом. Верх. Ради України. 1994. №17. с. 99 із змін.
113. Лудчак О. Теоретичні засади моделювання процесів використання земельних ресурсів. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва*. Львів, 2010. Вип. II (20). С. 191-193.
114. Мамонова В. В. Концептуальні засади створення нової національної системи планування розвитку регіонів. *Управління сучасним містом*. Київ: 2002. №1-3 (5). С. 43-49.
115. Маринич А. М., Пащенко В. М., Щербань М. І., Шищенко П. Г. Природа Украинской ССР: ландшафты и физико-географическое районирование. Киев: Наук. думка, 1985. 224 с.
116. Маринич О. М., Ланько А. І., Щербань М. І., Шищенко П. Г. Фізична географія Української РСР. К.: Вища шк., 1982. 208 с.
117. Маринич О.М., Пархоменко Г.О., Петренко О.М., Шищенко П.Г. Удосконалена схема фізико-географічного районування України. *Український географічний журнал*. 2003. №1. С.16-20.
118. Мартин А. Г. Деякі підходи до еколого-економічного удосконалення структури земельних угідь. *Науковий вісник Національного аграрного*

- університету*. Київ, 2003. Вип. 68. С. 230-233.
119. Мартин А. Г., Канащ О.П. Наукові передумови визначення оптимального співвідношення категорій земель за основним цільовим призначенням. *Землеустрій і кадастр*. Київ, 2010. №4. С. 27-39.
120. Мартин А.Г. Проблеми державного земельного кадастру в Україні. Земельна спілка України. Режим доступу до статті: http://zsu.org.ua/index.php?option=com_content&view=category&id=62&Itemid=87
121. Медведєв В.В., Булигін С.Ю., Трускавецький Р.С. Сучасний стан земель України і заходи для його поліпшення. *Вісник аграрної науки*. Київ:1996. № 12. С. 14.
122. Мельник А.В. Українські Карпати: еколого-ландшафтознавче дослідження. Львів, 1999. 286 с.
123. Мельничук О. Ю. Оцінювання території при здійсненні землеустрою. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва*. Львів, 2010. Вип. I (19). С. 306-311.
124. Мельничук О. Ю., Волошин В.У. Моделювання ефективного використання території для землеустрою. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва*. Львів, 2009. Вип. I (17). С. 289-295.
125. Мельничук О. Ю., Корнілов В.Л. Ландшафтна організація території за межами населених пунктів при землеустрої. *Містобудування та територіальне планування*. Київ: 2010. Вип. 36. С. 262-271.
126. Методика ерозійного районування України. Київ: Інститут землеустрою УААН, 1990. 48 с.
127. Методика розробки регіональних Програм захисту земель від водної та вітрової ерозій, інших видів деградації земель. Київ: Держкомзем України, 1994. 48 с.
128. Методические указания по ландшафтным исследованиям для сельскохозяйственных целей / под ред. Г. И. Швевса, П. Г. Шищенко. Москва: 1990. 60с.
129. Методичні рекомендації щодо здійснення природно-сільськогосподарського районування (зонування) земель України / Д. С. Добряк та ін. *Землевпорядний вісник*. Київ: 2004. №4. С. 53-56.
130. Моніторинг земельних відносин в Україні 2014-2015: статистичний щорічник. / Д. Нізалов та інші. Київ: 2016 (б, в). 96 с.

131. Моргоч О.В. Особливості місцевих кліматів Українських Карпат. *Przemiany krajobrazu kulturowego Karpat: wybrane aspekty*. [Transformation of the cultural landscape of the Carpathians: selected aspects]. *Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego PTG*. Sosnowiec, 2004. Nr. 3. S. 131-143.
132. Муха Б. Ландшафтна карта Львівської області масштабу 1:200 000. *Вісник Львівського ун-ту*. Сер. Геогр., Львів, 2003. Вип. 29. С. 58–65.
133. Мухина Л. И. Принципы и методы технологической оценки природных комплексов. Москва: Издательство «Наука», 1973 г. 95 с.
134. Національна програма охорони земель до 2010 року. Київ: Держкомзем України, 1998. 126 с.
135. Національний атлас України. Київ: Державне науково-виробниче підприємство «Картографія», 2007. С. 165-175.
136. Німкович Р., Черняга П. Системне моделювання просторових елементів при організації території землекористувань. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва*. Львів: 2011. Вип. I (21). С. 224-228.
137. Новаковська І.О. Моніторинг сільськогосподарського землекористування: монографія. Київ: 2016. №4. С.63-69.
138. Новаковська І. О. Основи економіки землекористування: монографія. Київ: Просвіта, 2013. 224 с.
139. Новаковська І. О. Трансформація сільськогосподарського землекористування: монографія. Чернівці: Прут, 2010. 208 с.
140. Новаковська І. О. управління міським землекористуванням: монографія. Київ: Аграрна Наука, 2016. 304 с.
141. Новаковський Л., Будзилович І. Уроки земельного реформування. Київ: Урожай, 2002. 128 с.
142. Новаковський Л.Я., Олещенко М.А Соціально-економічні проблеми сучасного землекористування 2-ге вид. Київ: Урожай, 2009. 276 с.
143. Оникиенко В. В., Осейко Т.П. Климатический очерк Карпатских областей УССР. Украинское географическое общество. Академия наук УССР., 1958 г. 61 с.
144. Основні положення створення та оновлення топографічних карт масштабів

1:10000, 1:25000, 1:50000, 1:100000, 1:200000, 1:500000, 1:1000000: нормативно-правовий акт в сфері геодезії та картографії. Головне управління геодезії, картографії та кадастру України від 31.12.99 р. № 156. [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://www.geoguide.com.ua/basisdoc/basisdoc.php>

145. Оцінка і прогноз якості земель: навч. Посібник / за ред. Булигіна С.Ю. та ін. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В.Докучаєва. Харків, 2008. 237 с.

146. Павліха Н.В. Оптимізація використання та охорона природних ресурсів. Одеса: 2002. 132 с.

147. Палеха Ю. М. Суспільно-географічні закономірності зонування території населених пунктів України для грошової оцінки їх земель. *Український географічний журнал*. Київ, 2002. №3. С. 45-49.

148. Палеха Ю. М. Теорія і практика визначення вартості територій і оцінки земель населених пунктів України (економіко-географічне дослідження): автореф. дис. докт. геогр. наук: спец. 11.00.02, Київ, 2009. 39 с.

149. Палеха Ю., Олещенко А. Генеральна схема планування території України і структурні зміни у використанні земель (за даними щорічного моніторингу Генеральної схеми). *Землеустрій та кадастр*. Київ: 2014. №1. С. 20-25.

150. Панас Р. Бонітування ґрунтів як важлива складова державного земельного кадастру. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва*. Львів: 2011. Вип. I (21). С. 199-203.

151. Панас Р. Деградація ґрунтів: причини виникнення, екологічні проблеми та можливості їх усунення. *Землевпорядний вісник*. Київ: 2009. №7. С. 24-28.

152. Паньків З.П. Земельні ресурси: навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. 272 с.

153. Перович І. Адміністрування земельних ресурсів в умовах невизначеності. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва*. Львів: 2013. Вип. I (25). С. 150-151.

154. Перович І. Визначення пріоритетів соціальної ефективності використання земельних ресурсів: мат. конф. *Геоінформаційний моніторинг навколишнього середовища : GNSS і GIS-технології*. Алушта, 10-15 вересня 2013 р.). Львів, 2013. С. 50-53.

155. Перович І. Кадастр як основа адміністрування земельних ресурсів. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва*. Львів: 2013. Вип. 2 (26). С. 110-112.
156. Перович І. Кадастрове зонування земель. *Геодезія, картографія і аерофотознімання*. Львів: 2015. №81. С. 121-128.
157. Перович І. Л., Сай В.М. Кадастр територій : навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. 264 с.
158. Перович Л. М., Сай В.М., Маланчук М.С. Теоретичні засади землеустрою: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 236 с.
159. Пилипенко І. О., Мальчикова Д.С. Методи та методики суспільно-географічних досліджень: навч. посібник. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2009. 156 с.
160. Попова О. Л. Екодіагностика природо-господарської організації території України: агроландшафтний аспект. *Економіка і прогнозування*. №3., 2012. С. 92-101.
161. *Праці експедиції по комплексному вивченню Карпат і Прикарпаття*: за ред. К. М. Леутського. Серія геолого-гографічна. Том III. Видавництво Львівського державного університету. Львів: 1956. 134 с.
162. Природа Украинской ССР. Почвы / за ред. Н.Б. Вернардер, И.Н. Гоголев, Д.И. Ковалишин и др. Киев: Наук. думка, 1986. 216 с.
163. Природа Чернівецької області / за ред. К. І. Геренчука. Львів: Видавниче об'єднання "Вища школа", 1978. 160 с.
164. Про генеральну схему планування території України: закон України від 7 лютого 2002 р. №3059-III / Відом. Верх. Ради України. 2002. №30. ст. 204 із змін.
165. Про державний земельний кадастр: закон України від 7 липня 2011 р. №3613-VI. Відом. Верх. Ради України. 2012. №8. ст. 61 із змін.
166. Про державний контроль за використанням та охороною земель: закон України від 19 червня 2003 р. №963-IV. Відом. Верх. Ради України. 2003. №39. ст. 350 із змін.
167. Про затвердження Концепції збалансованого розвитку агроєкосистем України на період до 2025 року: наказ Міністерства аграрної політики України №280 від 20.08.2003. Електронний ресурс. Режим доступу: zakon.nau.ua/doc/?uid=1021.624.0.
168. Про затвердження форм державної статистичної звітності з земельних

ресурсів та Інструкції з заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель (форми NN 6-зем, 6а-зем, 6б-зем, 2-зем.): наказ державного комітету статистики України №788/3228 від 05.11.1998.

169. Про землеустрій: закон України від 22 травня 2003 р. №858 – IV. Відом. Верх. Ради України. 2003. №36. ст. 282 із змін.

170. Про місцеве самоврядування України: закон України від 21 травня 1997 р. №280/97 ВР / Відом. Верх. Ради України. 1997. №24. ст. 170 із змін.

171. Про оренду землі: закон України від 6 жовтня 1998 р. №161 – XIV. Відом. Верх. Ради України. 1998. №46-47. ст. 280 із змін.

172. Про охорону земель: закон України: від 19 червня 2003 р. №962 – IV. Відом. Верх. Ради України. 2003. №39. ст. 349 із змін.

173. Проблеми приватизації та охорони земель в Карпатському регіоні України в умовах здійснення земельної реформи матеріали регіональної наук., виробн. Конференції / за ред. Третяк А. М. Чернівці, 1996. 97 с.

174. Разов В. П. Картографические исследования земельных ресурсов. Институт геофизики им. С. И. Субботина. Отделение географии. Киев: Наукова думка, 1989. 180 с.

175. Региональный географический прогноз – управлению природопользованием / отв.ред. д.геогр.наук В.С. Преображенский. Москва: Наука, 1989. 80 с.

176. Рельєф України. Навчальний посібник / за заг. редакцією В. В. Стецюка. Б. О. Вахрушев та ін.: Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 688 с.

177. Рибін М. М. Фізико-географічна характеристика Прут-Дністровського межиріччя Чернівецької області. *Праці експедиції ЧДУ*. Т. 2. Львів: 1960. С. 5-42.

178. Рибін М. М. Фізико-географічні регіони Карпат: навчальний посібник. Чернівці: Обласна друкарня управління у справах видавництва, поліграфії та книжкової торгівлі Чернівецького облвиконкому, 1973. 56 с.

179. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України: у 3-х част., підручник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 552 с.

180. Рудько Г. І. Стратегічна екологічна оцінка та прогноз стану довкілля Західного регіону України: у 2 т. / за ред. Г. І. Рудька, О. М. Адаменка. Київ-Чернівці: Букрек, 2017. Т.1. 472 с.

181. Рудько Г. І., Кравчук Я.С. Інженерно-геоморфологічний аналіз Карпатського регіону України. Львів, 2002. 172 с.
182. Рыбин Н. Н. Почвы Карпат: учебное пособие. Черновцы: Черновицкий госуниверситет, 1985. 86 с.
183. Сацький Д.В. Основні засади планування землекористування населених пунктів. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2013. № 1-2. С. 147-150.
184. Сільськогосподарське землекористування (економіко-екологічні та управлінські аспекти) / за наук. ред. Дорогунцова С.І. Київ: Оріана, 2006. 488 с.
185. Скрипник Я. П. Агроландшафтні системи Чернівецької області, проблеми використання і оптимізації: дисерт. канд. геогр. наук: 11.00.01, Чернівці: 2002, 223 с.
186. Скрипник Я.П., Атаманюк М.-Т. М., Гуцул Т.В. Аспекти розробки використання ГІСППР у землеустрої територіальної Нижньостановецької сільської ради. *Науковий вісник Чернівецького університету*: збірник наукових праць. Чернівці: ЧНУ, 2014. Вип. 696: Географія. С. 61-69.
187. Смірнов Я. В. Сучасний стан і перспективні напрями картографування земельних ресурсів на основі даних дистанційного зондування Землі. *Науковий вісник Волинського університету ім. Л. Українки*: Географічні науки. Луцьк: 2012. №9. С. 52-57.
188. Смірнов Я.В. Аналітичний огляд європейських систем кваліфікації земельних ресурсів. *Географія та туризм*: науковий збірник. Київ: 2012. Вип. 22. С. 290-299.
189. Смірнов Я.В. Особливості забезпеченості території Чернівецької області даними дистанційного зондування Землі в контексті картографування земельних ресурсів. *Вісник Львівського національного університету імені І. Франка*. Серія географічна. Львів:2013. Вип.46. С. 331-338.
190. Смірнов Я.В. Особливості обробки супутникових знімків Landsat з метою їх використання у картографуванні земельних ресурсів Чернівецької області. *Науковий вісник Чернівецького університету*: збірник наукових праць. Чернівці: ЧНУ, 2014. Вип.696: Географія. С. 127-129.
191. Смолінська С. Д., Гнаткович О.Д. Проблеми раціонального використання сільськогосподарських земель у Львівській області О. Д. Гнаткович. *Вісник*

Львівського університету. Серія географічна. 2009. Вип. 37. С. 106-111.

192. Смолярчук М. В. Оптимізація використання та охорони земельних ресурсів: авториф. дис. канд. економ. наук: 08.00.06 Львів, 2012. 20 с.

193. Совершенствование почвозащитного земледелия на Буковине. тезисы докладов научно-практической конференции по вопросам почвозащитной системы земледелия с контурно-мелиоративной организацией территории в условиях Черновицкой области (г. Заставна, 26 августа 1989 г) Черновцы: 1989. 50 с.

194. Статистичний щорічник Івано-Франківської області за 2005 рік / за ред. Л.О.Рижкової. Головне управління статистики у Івано-Франківській області. Івано-Франківськ: 2006. 421 с.

195. Статистичний щорічник Івано-Франківської області за 2009 рік / за ред. Л.О.Рижкової. Головне управління статистики у Івано-Франківській області. Івано-Франківськ: 2010. 450 с.

196. Структура, динаміка та розподіл земельного фонду Івано-Франківської, Львівської та Чернівецької областей (станом на 1.01.2015 р.): форма б-зем. Державної звітності. Головне управління земельних ресурсів у Івано-Франківській, Львівській та Чернівецькій областях. 2015. 90 с.

197. Структура, динаміка та розподіл земельного фонду Івано-Франківської області (станом на 1.01.2016 р.): форма б-зем державної звітності. Головне управління земельних ресурсів у Івано-Франківській області. Івано-Франківськ: 2013. 90 с.

198. Структура, динаміка та розподіл земельного фонду Львівської області (станом на 1.01.2016 р.): форма б-зем. державної звітності. Головне управління земельних ресурсів у Львівській області. Львів: 2013. 90 с.

199. Структура, динаміка та розподіл земельного фонду Чернівецької області (станом на 1.01.2016 р.): форма б-зем. державної звітності. Головне управління земельних ресурсів у Чернівецькій області. Чернівці: 2013. 56 с.

200. Сухий П. О, Атаманюк М.-Т. М. Особливості передавання окремих об'єктів водного фонду в оренду. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва: збірник наукових праць Західного геодезичного товариства УТГК. Вип.12. Львів, 2012. С. 79-83.*

201. Сухий П. О., Атаманюк М.-Т. М. Структура та експертна грошова оцінка земель водного фонду. *Науковий вісник Чернівецького національного університету*: збірник наукових праць. Вип. 587-588: Географія. Чернівці, 2011. С. 155-163.
202. Сухий П. О., Дарчук К.П. Сучасний стан використання земель сільськогосподарського призначення Івано-Франківської області. *Науковий вісник Волинського нац. ун-ту ім. Л. Українки*: географічні науки. №9. Луцьк, 2011. С. 70-77.
203. Сухий П.О., Березка І.С., Атаманюк М.-Т. М. Вплив господарської діяльності на екологічний стан території Українського Передкарпаття. *Географія, екологія, туризм: теорія, методологія, практика*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. м.Тернопіль, 21-23 трав. 2015р. Тернопіль, 2015. С. 127-129.
204. Сухий П.О., Атаманюк М.-Т. М. Особливості землекористування територій населених пунктів Тернопільського Придністер'я. *Науковий вісник Чернівецького університету*: збірник наукових праць. Чернівці, 2012. Вип. 633-634: Географія. С. 92-96.
205. Сухий П.О., Атаманюк М.-Т. М. Структура та експертна оцінка земель водного фонду м. Чернівці. *Науковий вісник Чернівецького університету*: збірник наукових праць. Чернівці, 2011. Вип. 587-588: Географія. С. 159-168.
206. Сухий П.О., Атаманюк М.-Т. М. Сучасний стан земель лісового призначення території Передкарпаття. *Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. м.Чернівці, 9-11 жовт. 2014р. Чернівці, 2014. С.191-193.
207. Сухий П.О., Атаманюк М.-Т. М. Територіальна диференціація сільськогосподарського землекористування природних районів Передкарпаття. *Наукові записки Тернопільського університету імені В. Гнатюка*. Серія: географія. Тернопіль, 2014. №1 (випуск 36). С. 210-216.
208. Сухий П.О., Атаманюк М.-Т. М., Білокриницький С.М. Територіальне проектування та районне планування: навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013. 340 с.

209. Сухий П.О., Атаманюк М.-Т. М., Дарчук К.В. Екодіагностика земельного фонду території фізико-географічних районів Українського Передкарпаття. *Від географії до географічного українознавства: еволюція освітньо-наукових ідей та пошуків (до 140-річчя започаткування географії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича)*: матеріали міжнародної наукової конференції м. Чернівці, 11-13 жовтня 2016р. Чернівці, 2016. С. 200-202.
210. Сухий П.О., Березка І.С. Ретроспективні особливості формування сучасної структури земельного фонду Басейну річки Сірет. *Наукові Записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка*. Серія: Географія. Тернопіль, 2012. №1 (випуск 31). С. 226-232.
211. Сухий П.О., Березка І.С., Лупол М.М. Сучасна структура використання земельного фонду долини річки Прут в межах адміністративних районів Чернівецької області. *Науковий вісник Чернівецького університету*: збірник наукових праць. Чернівці, 2015. Вип.744-745: Географія. С. 177-182.
212. Сухий П.О., Дарчук К.В. Історія розвитку земельних відносин у Західній Україні. *Історія української географії. Всеукраїнський наук.-теорет. Часопис*. Тернопіль: 2011. Вип.23. с. 77-81.
213. Сухий П.О., Дарчук К.В. Структура, розподіл і використання земельного фонду Івано-Франківської області. *Міжрегіональний збірник наукових праць «Часопис соціально-економічної географії» Харківського нац. ун-ту*: збірник наукових праць. Харків, 2011. Вип. 11(2). С.99-107.
214. Сухой П.А., Атаманюк М.-Т. Н., Скрипник Я.П. Структурно-функціональний аналіз сучасного землепользования Украинского Прикарпатия. *Науковий часопис. Магілёўскі Мерыдыян*. Том 18. Вып. 3-4 (39-40), Республика Беларусь. Могилев: 2017. С. 60-67.
215. Сухой П.А., Морозов А.В. Экологическая напряженность и агроиспользование ландшафтных систем Прут-Днестровского междуречья Черновицкой области. *Научный журнал: Экологический мониторинг и биоразнообразие*. Ишим, 2015. С. 150-156.
216. Теоретичні засади зонування земель в Україні: монографія / О.С. Дорош, та ін.

Київ: МВЦ «Медінформ», 2011. 183 с.

217. Топчиев А.Г. Пространственная организация географических комплексов и систем. Киев-Одесса: Выща шк. Головное изд-во, 1988. 187 с.

218. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії: підручник для студ. геогр. спеціальностей вищих навч. закладів Одеса: Астропринт, 2009. 544 с.

219. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навчальний посібник Одеса: Астропринт, 2005. 632 с.

220. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навчально-методичний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 372 с.

221. Третяк А. М. Земельно-кадастрове районування території на ландшафтній основі. Чернівці, 1993. 79 с.

222. Третяк А. М. Наукові основи економіки землекористування та землевпорядкування. Київ: ЦЗРУ, 2003. 337 с.

223. Третяк А. М., Бабміндра Д.І. Земельні ресурси України та їх використання. Київ: ТОВ «ЦЗРУ», 2003 р. 143 с.

224. Третяк А.М. Екологія землекористування: теоретико-методологічні основи формування та адміністрування: монографія. Херсон, 2012. 440 с.

225. Третяк А.М., Третяк Р.А., Шквир М.І. Методичні рекомендації оцінки екологічної стабільності агроландшафтів та сільськогосподарського землекористування. Київ: Інститут землеустрою УААН, 2001. 15 с.

226. Третяк А.М., Хапіцька З.С. Оптимізація землекористування в умовах реформування земельних відносин на регіональному рівні (на прикладі Карпатського регіону України). Чернівці, 1996. 104 с.

227. Управління розвитком регіону: навчальний посібник / під ред. Т.Л. Миронової, О.П.Добровольської, А.Ф. Процай та ін. Київ: ЦНЛ, 2006. 328 с.

228. Федяй Н.О. Правове поле стратегічного управління регіональним розвитком в Україні. *Економіка і прогнозування*. Київ, 2012. №4. С. 54-62.

229. Чернега П. І. Структура передгірських ландшафтів Буковинського Передкарпаття, проблеми їх оптимізації: дис. канд. геогр. наук: 11.00.01, Чернівці,

1995. 156 с.

230. Чернега П. І., Тимуляк Л. М. Регіональні особливості структури ландшафтів Прикарпаття в межах Івано-Франківської області. *Фізична географія та геоморфологія*. Київ: 2005. Вип. 48. С. 146-150.

231. Чернявський О. А., Сівак В.К. Конструювання протиерозійних агроландшафтів: монографія. Чернівці: Рута, 2005. 296 с.

232. Черняга П., Мельничук О., Р.Німкович. Землеустрій як засіб збалансованого розвитку територій. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва*. Львів, 2007. Вип. I (13). С. 244-247.

233. Чмирьова Л. Ю., Федяй Н. О. Районування території України як один з факторів просторового соціально-економічного розвитку регіонів. *Ефективна економіка*, №3, 2013.

234. Шищенко П. Г. Принципы и методы ландшафтного анализа в региональном проектировании. Київ: Фитоцентр, 1999. 284 с.

235. Яворська В.В. Історико-географічний (генетичний) підхід в соціально-географічних дослідженнях. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: географія*. 2011. Том 24 (63), №2, частина 1. С. 316-320.

236. Andras O. Needs for new services in land administration international trends. *Proceedings 3rd Cadastral Congress, November 23-25, 2011. Warsaw, 2011. P.113-117.*

237. Perzanowski, K., and R. Gula. Initiation of the transboundary network for monitoring the population status of ungulates along the Polish-Slovak-Ukrainian Carpathians. *Carpathian Wildlife Research Station, Museum and Institute of Zoology, Polish Academy of Sciences, Ustrzyki Dolne, Poland, 2002.*

238. Perzanowski, K., and J. Szwagrzyk. 2001. Carpathian montane conifer forest : http://www.worldwildlife.org/wildworld/profiles/terrestrial/pa/pa0504_full.html

239. Turnock, D. Ecoregion-based conservation in the Carpathians and the land-use implications. *Land Use Policy*, 2002. P. 47-63.

240. Williamson, Enemark, Wallace and Rajabifard. *Land administration for sustainable development*. ESRI Press Academic, 2010. 487 p.

Додатки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

58002, м. Чернівці, вул. М. Коцюбинського, 2, тел. (0372) 584810, 584811, факс (0372) 552914, e-mail: rector@chnu.edu.ua

21.06.2018 № 11/14-1665

На № _____

Голові спеціалізованої вченої ради К.76.051.04. по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук у Чернівецькому національному університеті імені Ю. Федьковича проф. Руденку В. П.

Навчальний відділ Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича повідомляє Вас, що матеріали дисертаційного дослідження М.-Т.М. Атаманюк «Економіко-географічна діагностика використання земельних ресурсів Українського Передкарпаття» використовуються в навчальному процесі географічного факультету при читанні курсів: «Земельні ресурси та розвиток АПК», «Територіальне проектування та районне планування», «Географічні аспекти управління регіональним розвитком», «Загальні закономірності розвитку геосистем та геодинамічні процеси», «Загальне землезнавство з основами геоєкології», «Основи землеустрою та організації території», «Основи землевпорядкування та кадастру», «Державний земельний кадастр», «Кадастр населених пунктів».

Перший проректор

Начальник навчального відділу

Р.І. Петришин

Я. Д. Гарабазів

ДЕРЖГЕОКАДАСТР

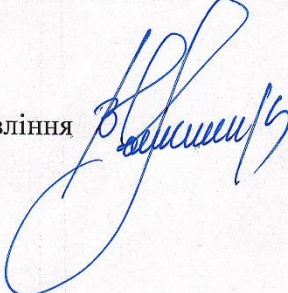
Головне управління Держгеокадастру в Івано-Франківській області
 вул. Сахарова, 34, м. Івано-Франківськ, 76014 тел.(факс), (0342)78-93-90
 E-mail: ivano-frankivsk_gu@land.gov.ua Код ЄДРПОУ 39767437

22.10.2018 128/0-517/6-18 На № _____ від _____

Голові спеціалізованої вченої ради
 К.76.051.04. по захисту дисертацій
 на здобуття наукового ступеня
 кандидата наук у Чернівецькому
 національному університеті імені
 Ю. Федьковича
 проф. В.РУДЕНКУ

Про дисертацію М.-Т. М. Атаманюк

Ознайомившись із дисертацією на здобуття наукового ступеня кандидата наук «Економіко-географічна діагностика використання земельних ресурсів Українського Передкарпаття», виконаної М.-Т. М. Атаманюк, вважаємо що матеріали та висновки, які містяться у роботі, мають як теоретичну цінність, так і практичне значення. Основні положення та розрахунки з дисертаційної роботи використовуються у виробничій діяльності Головного управління Держгеокадастру в Івано-Франківській області.

В.о. начальника Головного управління В.СЕМЕНЮК

Тетяна Шпак 52-22-39

0.331

16:52:55

ГУ Держгеокадастру в Івано-Франківській області
 128/0-517/6-18 від 22.10.2018

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Дарчук К. В., Атаманюк М.-Т. М. Регіональні особливості антропогенної перетвореності території Івано-Франківської області. *Науковий вісник Чернівецького національного університету : збірник наукових праць. Географія*. Чернівці, 2011. Вип. 553-554. С. 16-20. (Особистий внесок автора: розраховано показники екологічної стабільності окремих районів Івано-Франківської області).

2. Сухий П. О., Атаманюк М.-Т. М. Структура та експертна грошова оцінка земель водного фонду. *Науковий вісник Чернівецького національного університету : збірник наукових праць. Географія*. Чернівці, 2011. Вип. 587-588. С. 155-163. (Особистий внесок автора: розроблено алгоритм проведення оцінки земель водного фонду, експертну грошову оцінку окремої земельної ділянки водного фонду).

3. Сухий П.О., Атаманюк М.-Т. М. Особливості землекористування територій населених пунктів Тернопільського Придністер'я. *Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць. Географія*. Чернівці, 2012. Вип. 633-634. С. 92-96. (Особистий внесок автора: охарактеризовано структуру землекористування Тернопільського Придністер'я по кожній із категорій земель, обчислено показники антропогенного перетворення території дослідження).

4. Атаманюк М.-Т. М. Особливості використання земельного фонду Буковинського Передкарпаття. *Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. Географія*. Чернівці, 2013. Вип. 672-673. С. 71-77.

5. Скрипник Я. П., Атаманюк М.-Т. М., Гуцул Т.В. Аспекти розробки та використання ГІСППР в землеустрої території Нижньостанівецької сільської ради. *Науковий вісник Чернівецького університету. Географія*. Чернівці, 2014. Вип. 696. С. 61-70. (Особистий внесок автора: досліджено структурно-функціональні особливості муніципальних ГІС у землеустрої).

6. Сухий П. О., Атаманюк М.-Т. М. Територіальна диференціація сільськогосподарського землекористування природних районів Передкарпаття. *Наукові записки Тернопільського національного університету імені В.Гнатюка. Серія : географія*. Тернопіль, 2014. № 1 (випуск 36). С. 210-216. (Особистий внесок автора: досліджено структуру земельних ресурсів природних районів у межах Українського Передкарпаття, обчислено площі земель відповідно до їх розподілу на категорії).

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав

7. Атаманюк М.-Т.Н., Сухой П.А., Скрипник Я.П. Структурно-функціональний аналіз сучасного землепользования Украинского Прикарпатья. *Навуковы часопіс : Магілёўскі Мерыдыян*. Могилев, 2017. Том 18, Выпуск 3-4 (39-40). С.60-67. (Особистий внесок автора: розраховано частки кожної з категорій земель у межах природно-

господарських районів Українського Передкарпаття, проведено аналіз кожної з категорій земельних ресурсів досліджуваного регіону).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації
Матеріали та тези наукових доповідей

1. Атаманюк М.-Т. М. Проблемні питання методики землеоцінювання в Україні. *Українська історична географія та історія географії в Україні* : матеріали міжнародної наукової конференції, м. Чернівці, 7-10 жовтня 2009 р. Чернівці, 2009. С. 156.

2. Атаманюк М.-Т. М. Особливості землекористування території населених пунктів Тернопільського Придністер'я. «Молоді науковці – географічній науці» : збірник наукових праць Всеукраїнської конференції з міжнародною участю. Київ, 2012. Вип. VIII. С. 97-98.

3. Атаманюк М.-Т. М. Забудовані території в структурі землекористувань (на прикладі Тернопільської області). *Еволюція та антропогенізація ландшафтів передгірських та гірських територій*: матеріали міжнар. наук. конф., м. Чернівці, 31 трав. – 2 черв. 2012 р. Чернівці, 2012. С. 50.

4. Атаманюк М.-Т. М. Дарчук К. В. Особливості рівня екологічної стійкості території Буковинського Передкарпаття. *Екологія, неоекологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування* : матеріали II міжнар. наук. конфер. студентів, магістрантів, аспірантів та молодих вчених, м. Харків, 5-6 грудня 2013 р. Харків, 2013. С. 55-56. (Особистий внесок автора: розраховано рівень екологічної стійкості території Буковинського Передкарпаття в розрізі сільських рад).

5. Сухий П. О., Атаманюк М.-Т. М. Сучасний стан земель лісового призначення території Передкарпаття. *Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці, 9 - 11 жовт. 2014 р. Чернівці, 2014. С. 191-193. (Особистий внесок автора: розраховано частку земель лісового фонду в межах природно-господарських районів Українського Передкарпаття).

6. Сухий П. О., Березка І. С., Атаманюк М.-Т. М. Вплив господарської діяльності на екологічний стан території Українського Передкарпаття. *Географія, екологія, туризм : теорія, методологія, практика*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 21-23 трав. 2015. Тернопіль, 2015. С. 127-129. (Особистий внесок автора: здійснено аналіз впливу антропогенних навантажень та перетвореності на земельні ресурси Українського Передкарпаття).

7. Сухий П.О., Атаманюк М.-Т.М., Скрипник Я.П. Окремі аспекти структурно-функціонального аналізу сучасного землекористування Українського Передкарпаття. *Українська географія : сучасні виклики*: зб. праць у 3-х т. Київ, 2016. Т. III. С. 149-151. (Особистий внесок автора: обчислено частки кожної із категорій земель Українського Передкарпаття, здійснено аналіз сучасного стану

землекористування регіону).

8. Сухий П.О., Атаманюк М.-Т. М., Дарчук К.В. Екодіагностика земельного фонду території фізико-географічних районів Українського Передкарпаття. *Від географії до географічного українознавства : еволюція освітньо-наукових ідей та пошуків (до 140-річчя започаткування географії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича) : матеріали міжнародної наукової конференції, м. Чернівці, 11-13 жовтня 2016р. Чернівці, 2016. С. 200-202. (Особистий внесок автора: розраховано окремі показники екологічної стійкості території дослідження).*

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати

1. Сухий П. О., Атаманюк М.-Т. М. Особливості передавання окремих об'єктів водного фонду в оренду. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва: збірник наукових праць Західного геодезичного товариства УТГК. Львів, 2012. Вип.12. С. 79-83. (Особистий внесок автора: створено алгоритм етапів передавання окремих земельних ділянок об'єктів водного фонду (ставків) в оренду на конкурентних засадах, розраховано нормативно-грошову та експертну оцінки конкретної земельної ділянки водного фонду).*

Основні елементи територіальної організації господарства Українського Передкарпаття

№ п/п	Назви природно-господарських районів	Первинний сектор економіки	Вторинний сектор економіки
1	2	3	4
Північно-Західний природно-господарський субрегіон			
1.	Добромисько-Самбірський	<p><i>Сільське господарство</i> представлено молочно-м'ясним скотарством, зерновим господарством, картоплярством, буряківництвом, птахівництвом і свинарством з виробництвом кормів, вирощуванням плодово-овочевих та технічних (ріпак, соя) культур. Сільськогосподарська освоєність території становить – 75,8%, при значенні коефіцієнта залучення земель до активного господарського обігу – 0,80.</p> <p><i>Лісове господарство</i>: лісистість території – 14,9%, потенціал лісових ресурсів низький – 7% від сумарного ПРП. Територіальна продуктивність лісових ресурсів 187 балів. Основні лісові породи: ялина, ялиця, сосна, граб, дуб, бук, явір, береза, ясен, модрина, вільха. Переважають широколистяні та мішані ліси.</p> <p><i>Запаси корисних копалин</i>: нафта, природний газ (Рудківське газове родовище), торф, сіль, глина, пісок, гравій.</p>	<p>Нині в районі розвинені машинобудування, металообробка, деревообробка та харчова галузі промисловості. До 50-х років ХХ століття промислове виробництво було представлено невеликими лісопереробними підприємствами, виробництвом продукції харчової (цукровий завод, харчосмакова фабрика, підприємства м'ясопереробної, хлібопекарської, молочної промисловості) та швейної галузі. Сучасну спеціалізацію вторинного сектору формують машинобудування та металообробка. Набули розвитку виробництво будівельних матеріалів та приватні лісопиліни. У територіальній структурі сформувались і функціонують Самбірський промисловий вузол та три промислові центри, два з яких (Добромиський та Старосамбірський) поза межами вузла.</p>
2.	Дрогобицько-Меденецький	<p><i>Сільське господарство</i> спеціалізується на молочно-м'ясному скотарстві, кормовиробництві, переважно на природних сіножатях, картоплярстві та птахівництві з виробництвом свинини, плодів, овочів і продукції вівчарства. Сільськогосподарська освоєність території становить – 56,5%, при значенні коефіцієнта залучення земель до АГО – 0,79.</p> <p><i>Лісове господарство</i>: лісистість території – 32,0%. Частка лісових ресурсів у компонентній структурі ПРП району становить 25,8%, територіальна продуктивність лісових ресурсів 501 бал. У лісостані переважають бук, граб, ялина, дуб, вільха, липа, береза, які сформували високопродуктивні</p>	<p>На території ППР сформувалася Дрогобицько-Бориславський промисловий вузол, в якому розвинені нафтопереробна, хімічна, гірничо-хімічна, машинобудівна, будівельних матеріалів (заводи залізобетонних виробів і конструкторів, асфальтобетонний, цегельний), деревообробна (меблева фабрика), харчова (плодоконсервний, молочний, солеварний, м'ясний і хлібний заводи) та легка (швейне об'єднання) галузі промисловості. Сформований в середині ХХ ст. Стебницький промисловий центр спеціалізувався на випуску калійних добрив, видобутку калійних солей. У центрі</p>

1	2	3	4
		<p>масиви широколистяних, хвойних та мішаних лісів. <i>Корисні копалини</i> представлені сировиною для виробництва будівельних матеріалів (галькою, пісковиками, вапняками та цементною сировиною), горючими сланцями; поклади паливно-енергетичної сировини формують – природний газ та нафта, а з гірничо-хімічної сировини розвідані запаси сірки та калійної солі (Стебницьке родовище калійних солей).</p>	<p>розвинені харчова промисловість, є невеликі виробництва залізобетонних виробів та будівельних матеріалів. Спеціалізацію Трускавецького промислового центру формують підприємства харчової промисловості (завод мінеральних вод, хлібопродуктів та м'ясо-ковбасних виробів). Трускавець один із найбільших бальнеологічних курортів України, який функціонує з початку XIX століття.</p>
3.	Мостисько-Яворівський	<p><i>Сільське господарство</i> основної частини ППР спеціалізується на молочно-м'ясному скотарстві, зерновому господарстві, картоплярстві, буряківництві, птахівництві і свинарстві з виробництвом кормів, вирощуванням плодово-овочевих та технічних (ріпак, соя) культур, у північній частині ВТГ формує молочне скотарство, картоплярство, кормовиробництво та птахівництво. Сільськогосподарська освіненість території становить – 71,8 %, при значенні коефіцієнта залучення земель до АГО – 0,76.</p> <p><i>Лісове господарство</i>: На частку потенціалу лісових ресурсів в компонентній структурі ППР припадає 8,2%. Територіальна продуктивність досить низька – 95 балів, лісистість району – 18,5 %. Основні породи лісостану: дуб, бук, сосна, ялина, ялиця, вільха, граб, ясен, липа, осика, в'яз, береза. Переважаюча функція лісів – санітарно-захисна та природно-заповідна.</p> <p><i>Запаси корисних копалин</i> формують природний газ, нафта, торф, самородна сірка, каолінові, бентонітові, глауконітові й вогнетривкі глини, мінеральні води, лікувальні грязі, вапняки, піски, кам'яна сіль, гравійно-пісчані суміші.</p>	<p>У територіальній організації промисловості району виокремлюють три промислові центри: Мостиська, Яворів та Комарно. Домінуючими галузями промисловості є хімічна, лісопереробна (лісопилінні та меблеві виробництва) та харчова (молочна, хлібопекарська, м'ясо-ковбасних виробів) галузі. Розвивається виробництво будівельних матеріалів (цегельний, металопластмасовий, керамзитовий заводи). Мостиська та Яворів важливі залізничні станції.</p>

1	2	3	4
4.	Стрийсько-Жидачівський	<p>У сільському господарстві сформувався один виробничий тип – молочно-м'ясного скотарства, з двома підтипами: перший – зернового господарства, картоплярства, буряківництва, птахівництва і свинарства з виробництвом кормів, вирощуванням плодово-овочевих та технічних (ріпак, соя) культур; другий – кормовиробництва переважно на природних сіножатях, картоплярства та птахівництва з виробництвом свинини, плодів, овочів і продукції вівчарства, зернових, плодово-ягідних і овочевих культур.</p> <p>Сільськогосподарська освоєність території становить – 62,8 %, при значенні коефіцієнта залучення земель до АГО – 0,79. Лісове господарство. В інтегральному ПРП району потенціал лісових ресурсів – 11,3%, при значенні показника територіальної продуктивності – 398 балів, лісистості території – 25,5%. Основні породи: бук, граб, ялина, дуб, липа, береза; переважають широколистяні та мішані ліси.</p> <p>Запаси корисних копалин: природний газ (Дашавське газове родовище), горючі сланці, сірка (Передкарпатський сірконосний басейн), гіпси, мергелі, глини, вапняки, галечники, пісковики.</p>	<p>На території ППР сформувався багатогалузевий Стрийський промисловий вузол із центром у м. Стрий. Населення майже 100 тис. осіб. Основу вузла формують Стрийський та промислові центри, промислові пункти Слобідка, Яблунівка, Нежухів, Стинків та інші. Найбільшими підприємствами машинобудування є об'єднання з випуску ковальсько-пресового устаткування, вагоноремонтний та металообробний заводи. Розвинуті деревообробна (меблева, лісопильна, лісозаготівельна галузі), будівельних матеріалів та харчова (макаронна, хлібопекарська та хлібопродуктів, молочних та м'ясо-ковбасних виробів) промисловість.</p>
Центральний природно-господарський субрегіон			
5.	Долинсько-Калуський	<p>Сільське господарство спеціалізується переважно на молочно-м'ясному скотарстві, кормовиробництві, переважно на природних сіножатях, картоплярстві та птахівництві з виробництвом свинини, зернових, плодово-ягідних і овочевих культур. Сільськогосподарська освоєність території становить – 53,9 %, при значенні коефіцієнта залучення земель до АГО – 0,75.</p> <p>Лісове господарство. Лісистість району – 32,2 %, частка потенціалу лісових ресурсів у компонентній структурі ПРП – 12,2%, територіальна продуктивність лісових ресурсів 421 бал.</p>	<p>Промисловість району сформувалась в основному на власній мінеральній сировині. Калусько-Долинський промисловий вузол є основою територіальної організації промисловості району. Розвинута гірничо-хімічна (ВО «Оріана», газопереробний, солеварний заводи) галузь. Машинобудування представлене виробництвом обладнання для нафтової та будівельної промисловості. Функціонують підприємства з випуску будівельних конструкцій та матеріалів, розвинуті легка та харчова галузі промисловості.</p>

1	2	3	4
		<p>Основні лісотвірні породи: дуб, бук, ялина, ялиця, сосна, вільха, граб. Ліси мають промислове значення та виконують важливу природно-охоронну функцію.</p> <p><i>Запаси та видобуток корисних копалин:</i> природний газ, нафта (Долинське нафтове родовище), торф, менлігтові сланці, кам'яна та калійна солі (Калусько-Голинське родовище), сірка, будівельні матеріали.</p>	
6.	Завійсько-Ямницький	<p>У <i>сільському господарстві</i> району сформувався один виробничо-територіальний тип молочно-м'ясного скотарства, з двома підтипами. Перший, на сході: зернового господарства, картоплярства, буряківництва, птахівництва і свинарства з виробництвом кормів, вирощуванням плодово-овочевих та технічних культур; другий, на заході: кормовиробництва, переважно на природних сіножатях, картоплярства та птахівництва з виробництвом свинини, зернових, плодово-ягідних і овочевих культур. Сільськогосподарська освоєність території становить – 46,1%, при значенні коефіцієнта залучення земель до АГО – 0,77.</p> <p><i>Лісове господарство:</i> Частка лісових ресурсів у структурі інтегрального ПРП – 17,2%, територіальна продуктивність лісових ресурсів – 531 бал, лісистість території – 45,4 %.</p> <p>Основні лісотвірні породи: ялина, дуб, бук, граб, ялиця, сосна, вільха. Ліси мають промислове значення, виконують санітарно-захисну та природоохоронну функції.</p> <p><i>Мінеральні ресурси:</i> нафта, природний газ, торф, менлігтові сланці, озокерит, калійна та кам'яна сіль, гіпс, мергелі, гравій, глини, суглинки, пісковики, вапняки, гіпсоангідрит.</p>	<p>У промисловому виробництві району домінує промисловість будівельних матеріалів (Ямницький цементно-шиферний комбінат). Промисловий центр Ямниця входить до складу Івано-Франківського промислового вузла. Спеціалізацію доповнюють підприємства деревообробної, харчової (хлібобулочний, овочесушильний, сиробобний, заводи), а також легкої галузей промисловості.</p>
7.	Надвірнянсько-Печеніжинський	<p><i>Сільське господарство</i> спеціалізується на молочно-м'ясному скотарстві, картоплярстві, зерновому господарстві, птахівництві і свинарстві з вирощуванням кормових культур, плодів та овочів. На півночі домінує молочно-м'ясне скотарство, кормовиробництво, переважно</p>	<p>На території ППР розташовані два промислові вузли: Івано-Франківський та Надвірнянсько-Делятинський. В Івано-Франківському багатогалузевому промисловому вузлі розвинуті машинобудування і металообробка (ВО «Геофізприлад», «Карпатпресмаш», заводи арматурний,</p>

Продовження додатку В

1	2	3	4
		<p>на природних сіножатях, картоплярство та птахівництво з виробництвом свинини, плодів, овочів і продукції вівчарства. Сільськогосподарська освоєність території становить – 53,7 %, при значенні коефіцієнта залучення земель до АГО – 0,78. Частка <i>лісових ресурсів</i> у компонентній структурі ПРП – 24,1%, лісистість території – 33,0 %. Територіальна продуктивність лісових ресурсів висока – 539 балів. У деревостані лісів переважають дуб, бук, граб, сосна, ялина, ялиця, береза, вільха. За період тривалої експлуатації лісовий покрив значно знищений, що нині призводить до розвитку ерозійних процесів на гірських схилах та формування катастрофічних повеней.</p> <p>З <i>корисних копалин</i> розвідані та використовуються: нафта, природний газ, буре вугілля, менілітові сланці, озокерит, калійна та кам'яна сіль, мінеральні води, гіпс, мергелі, гравій, глини, сульфінки, пісковики, вапняки.</p>	<p>локомотиворемонтний та ремонтно-механічний), легка (шкіряне, швейне об'єднання, швейно-галантерейна, трикогажна і художніх виробів фабрика, хутрове ВО «Гисмениця»), харчова (м'ясний, хлібний, птахокомбінати, молочний, маслосироробний, продовольчих товарів та інші підприємства), меблева і деревообробна, хімічна (завод тонкого органічного синтезу), будівельних матеріалів галузі промисловості. Ядро промислового вузла місто Івано-Франківськ разом з промисловими центрами Ямниця, Тисмениця, Лисець формує його територію. Залізничний вузол м. Надвірна разом із промисловим центром Десятин, промисловими пунктами Битків, Ланчин, Лосєва та Гвіздець утворюють промисловий вузол, який заходиться у стадії формування. Промислове виробництво спеціалізується на нафтохімічний, лісовий та деревообробній, харчовій та промисловості будматеріалів. Перспективними для території вузла та району віділому є розвиток туризму і рекреації.</p>
8.	Обертинський Гвіздецький	<p>На більшій частині району <i>сільське господарство</i> представлене молочно-м'ясним скотарством, зерновим господарством, картоплярством, буряківництвом, птахівництвом і свинарством, з виробництвом кормів, вирощуванням плодово-овочевих та технічних культур. На сході району виробничий тип формує зернове господарство, молочно-м'ясне скотарство, буряківництво, картоплярство та птахівництво з виробництвом свинини, вирощуванням кормових, овочевих та плодово-ягідних і технічних культур. Сільськогосподарська освоєність території становить – 74,6%, при значенні коефіцієнта залучення земель до АГО – 0,79.</p> <p><i>Лісове господарство.</i> Лісистість території – 15,4 %, частка лісових ресурсів у сумарному ПРП – 11,6%. Територіальна продуктивність лісових ресурсів одна з найвищих у</p>	<p>В межах району сформувався і функціонує Коломийський промисловий вузол. Основні галузі промисловості лісопереробна, хімічна, металообробна, легка (гардинна, швейна фабрики) та харчова (м'ясний, хлібний, консервний заводи). Промисловими центрами є м. Коломия, де розвинені металообробка, легкова та харчова промисловості та с.м.т. Снятин, де розвивається деревообробна (меблева фабрика) та харчова (птахофабрика та хлібокомбінат) галузі та виробництво будівельних матеріалів (цегельний завод та завод залізобетонних виробів та конструкцій). У сільських поселеннях на території району налагоджено виробництво ковбасних та хлібобулочних виробів, функціонують невеликі лісопиліні.</p>

1	2	3	4
	<p>Передкарпатті – 650 балів. Основу лісового господарства становлять: букові, дубові, дубово-грабові угрупування, рідше сосняки та ялинички.</p> <p><i>Запаси мінеральних ресурсів</i> формують сірка, графіт, гравій, пісок, глини, суглинки, вапняки, гіпс, мергелі, гіпсоангідрит.</p>		
9.	<p>Яблунівсько-Кутський</p> <p><i>Сільське господарство</i> на території цього району має виробничий напрям молочно-м'ясного скотарства, зернового господарства, картоплярства, птахівництва і свинарства з виробництвом кормів, вирощуванням плодово-овочевих культур. Сільськогосподарська освоєність території становить – 59,1 %, при значенні коефіцієнта залучення земель до АГО – 0,85.</p> <p><i>Лісове господарство.</i> Частка лісових ресурсів у сумарному ПРП – 19,9%, при територіальній продуктивності – 505 балів, лісистість району – 30,9 %. У породному складі лісів переважають букові, дубово-грабові, дубово-букові та мішані лісостани.</p> <p><i>Запаси мінеральних ресурсів</i> представлені природним газом, бурим вугіллям, сіркою, кам'яною сіллю, гончарними глинами, гравієм, пісковиками, суглинками, вапняками та гіпсовою сировиною.</p>		<p>В межах району розміщений промисловий центр м. Косів, виробничий профіль якого формують лісова, деревообробна та харчова галузі промисловості. Місто є центром народних художніх промислів, виробництво яких посідає помітне місце у культурній спадщині України на базі якого сформувався Косівський вузол народних художніх промислів у галузевій структурі якого переважають виробли із дерева, різьба по дереву та обробка металу, писанкарство, художня кераміка та виготовлення одягу і взуття. У промислових центрах Кути та Яблунів розвиваються виробництва пов'язані із деревообробкою, функціонують підприємства харчової та промисловості будівельних матеріалів.</p>
10	<p>Вашківсько-Глибочський</p> <p><i>Сільське господарство</i> більшої частини ПРП спеціалізується на молочно-м'ясному скотарстві, картоплярстві, зерновому господарстві, птахівництві і свинарстві з вирощуванням кормових культур, плодів та овочів. І лише в південно-східній частині, виробничий тип формують зернове господарство, молочно-м'ясне скотарство, садівництво, картоплярство та птахівництво. Сільськогосподарська освоєність території становить – 61,4 %, при значенні коефіцієнта залучення земель до АГО – 0,79.</p> <p><i>Лісове господарство.</i> Лісистість території – 26,4 %, частка лісових ресурсів у структурі ПРП – 20,8%. Територіальна</p>	<p>Південно-Східний природно-господарський субрегіон</p>	<p>В межах району розташований крупний Чернівецький промисловий вузол, провідними галузями спеціалізації якого є машинобудування, легка та харчова галузі промисловості. Промисловими центром, де зосереджена переважна більшість підприємств машинобудівної галузі є м. Чернівці. Крім того, тут функціонують підприємства хімічної, будівельних матеріалів, легкої, харчової, консервної та інших галузей. Провідну роль відіграє Чернівецький машинобудівний завод, який спеціалізується на випуску обладнання для нафтовидобувної та</p>

1	2	3	4
		<p>продуктивність ресурсів досить висока і становить – 486 балів. Основні лісотвірні породи граб, дуб, сосна, бук ялиця, ялина. За цільовим призначенням переважна більшість лісів належать до І групи, і лише $\frac{1}{4}$ належить до ІІ групи – експлуатаційні ліси.</p> <p><i>Запаси корисних копалин:</i> буре вугілля, нафта, природний газ, кам'яна сіль, вапняки, гравій, будівельні піски, глини, мінеральні води.</p>	<p>нафтопереробної промисловості, продукція якого котується на світових ринках. До складу вузла входять промислові центри Вашківці, Сторожинець, Глибока.</p>
11.	Вижницько-Сторожинецький	<p><i>Сільськогосподарське виробництво</i> у західній частині представлене молочно-м'ясним скотарством, картоплярством, зерновим господарством, птахівництвом і свинарством з вирощуванням кормових культур, плодів та овочів. У східній частині району сформувався виробничо-територіальний тип: молочного скотарства, зернового господарства, картоплярства, птахівництва та свинарства з виробництвом кормів та яловичини, вирощуванням плодів, овочів, технічних культур. Сільськогосподарська освоєність території становить – 57,9%, при значенні коефіцієнта залучення земель до АГО – 0,81.</p> <p><i>Лісове господарство.</i> Лісистість території – 33,8 %, територіальна продуктивність лісових ресурсів оцінюється у 440 балів, а їх частка у структурі ПРП – 23,9%. Переважають ліси ІІ групи. Основні породи ялиця, ялина, граб, дуб, бук.</p> <p><i>Запаси корисних копалин</i> представлені бурим вугіллям, нафтою, природним газом, кам'яною сілью, пісчано-гравійними сумішами, вапняками, глинами, мармуром. Розвідані значні запаси мінеральних вод.</p>	<p>У територіальній організації промисловості виділяються промислові центри Вижниця, Сторожинець та Берегомет. Основними галузями спеціалізації яких є лісова, деревообробна та харчова (хлібопекарська, м'ясо-молочна, харчосмакова, плодо-овочекоксервна) галузі промисловості. Район є досить перспективним для розвитку туризму та рекреації, розвитку бальнеологічних курортів.</p>

* Складено автором за матеріалами [176, 182, 183, 184, 188, 194, 195, 212].

Розподіл земельного фонду природно-господарських районів Українського Передкарпаття в розрізі низових адміністративно-територіальних утворень за цільовим використанням

Номер п/п	Адміністративні утворення	Загальна площа земель, га	з них землі															у тому числі														
			сілськогосподарського призначення			лісового фонду			забудовані			малопродуктивні			водного фонду			особливого призначення														
			га	%	5	га	%	6	га	%	7	га	%	8	га	%	9	га	%	10	га	%	11	га	%	12	га	%	13	га	%	14
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15																			
1	Болозівська	2486,0	1601,0	64,4	674,1	27,1	164,8	6,6	2,4	0,1	43,7	1,8	0,0	0,0																		
2	Конівська	1448,1	1281,6	88,5	123,0	8,5	35,5	2,5	0,0	0,0	8,0	0,6	0,0	0,0																		
3	Лютувиська	4664,5	3199,4	68,6	1096,9	23,5	102,1	2,2	59,4	1,3	206,7	4,4	0,1	0,0																		
4	Мурованська	2264,1	1290,0	57,0	830,0	36,7	70,5	3,1	39,0	1,7	34,7	1,5	0,5	0,0																		
5	Новоміська	3984,6	2499,5	62,7	1043,2	26,2	181,3	4,5	209,3	5,3	51,4	1,3	0,0	0,0																		
6	Скелівська	2167,0	1670,9	77,1	335,9	15,5	120,1	5,5	11,0	0,5	29,0	1,3	0,0	0,0																		
7	Слохинівська	2680,8	1758,0	65,6	746,5	27,8	107,4	4,0	41,9	1,6	27,1	1,0	3,4	0,1																		
8	смт Нижанковичі	439,0	285,0	64,9	8,5	1,9	118,5	27,0	18,0	4,1	9,0	2,1	0,0	0,0																		
9	смт Стара Сіль	3166,4	1762,6	55,7	1210,4	38,2	63,4	2,0	104,5	3,3	25,5	0,8	0,0	0,0																		
10	Солянуватська	2486,2	1051,0	42,3	1345,0	54,1	46,2	1,9	26,8	1,1	17,2	0,7	0,6	0,0																		
11	Сусідовицька	2754,1	2078,3	75,5	534,4	19,4	115,5	4,2	6,0	0,2	19,9	0,7	0,0	0,0																		
12	Тернавська	2336,3	1122,5	48,0	1031,6	44,2	117,8	5,0	33,0	1,4	31,4	1,3	0,0	0,0																		
13	Торчиновицька	2427,0	1699,0	70,0	352,7	14,5	116,3	4,8	132,0	5,4	127,0	5,2	0,0	0,0																		
14	Трушевицька	2141,1	1833,2	85,6	89,6	4,2	90,3	4,2	73,0	3,4	55,0	2,6	0,0	0,0																		
15	Чаплівська	2464,0	1985,6	80,6	316,4	12,8	93,7	3,8	35,0	1,4	33,3	1,4	0,0	0,0																		
16	м Добромилів	1182,2	692,9	58,6	142,0	12,0	247,4	20,9	77,0	6,5	23,0	1,9	0,0	0,0																		
17	м Хирів	343,0	83,0	24,2	7,0	2,0	193,0	56,3	35,0	10,2	25,0	7,3	0,0	0,0																		
18	Бабинська	3928,7	3224,3	82,1	113,6	2,9	359,4	9,1	45,6	1,2	185,8	4,7	0,0	0,0																		
19	Бісковицька	1838,4	1565,6	85,2	28,7	1,6	194,4	10,6	2,3	0,1	47,2	2,6	0,0	0,0																		
20	Великоблдинська	4537,0	3908,7	86,2	194,4	4,3	233,2	5,1	95,0	2,1	105,7	2,3	1,2	0,0																		
21	Великозимінська	850,0	781,0	91,9	5,0	0,6	45,7	5,4	8,9	1,1	9,4	1,1	0,2	0,0																		
22	Викогівська	1179,0	1044,0	88,6	23,0	2,0	75,0	6,4	5,0	0,4	32,0	2,7	0,0	0,0																		

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
23	Вільшаницька	3248,0	2056,1	63,3	1050,0	32,3	63,9	2,0	60,1	1,8	18,0	0,6	0,0	0,0
24	Воле-Бранецька	3459,0	2798,9	80,9	439,4	12,7	129,5	3,7	4,5	0,1	86,7	2,5	0,0	0,0
25	Воютицька	1682,0	1460,4	86,8	19,3	1,1	131,0	7,8	0,0	0,0	71,3	4,2	0,0	0,0
26	Гордінянська	2602,0	2384,8	91,7	25,7	1,0	68,6	2,6	16,3	0,6	106,6	4,1	2,5	0,1
27	Городищенська	1964,0	1377,6	70,1	473,2	24,1	64,2	3,3	25,0	1,3	23,9	1,2	0,0	0,0
28	Калінівська	1265,0	1124,7	88,9	1,0	0,1	122,0	9,6	0,0	0,0	17,3	1,4	0,0	0,0
29	Корналовицька	2424,0	1540,9	63,6	473,9	19,6	65,3	2,7	297,2	12,3	46,7	1,9	3,7	0,2
30	Кульчицька	2540,0	1826,7	71,9	596,9	23,5	66,0	2,6	2,0	0,1	48,4	1,9	0,0	0,0
31	Містковицька	2625,0	2089,5	79,6	343,0	13,1	110,0	4,2	0,0	0,0	82,5	3,1	0,0	0,0
32	Лукавська	3197,0	2722,1	85,1	146,0	4,6	52,7	1,6	205,4	6,4	70,8	2,2	0,0	0,0
33	П'яновицька	2485,0	2269,2	91,3	92,0	3,7	63,1	2,5	8,7	0,4	52,0	2,1	0,0	0,0
34	Ралівська	3003,0	2098,0	69,9	512,0	17,0	179,7	6,0	96,3	3,2	117,0	3,9	0,0	0,0
35	сmt Дубляни	2588,0	1763,7	68,1	669,4	25,9	107,3	4,1	31,3	1,2	16,4	0,6	0,1	0,0
36	Стрільковицька	2665,0	2420,1	90,8	71,5	2,7	154,6	5,8	0,0	0,0	18,8	0,7	0,0	0,0
37	Чуквянська	3401,0	2846,6	83,7	234,4	6,9	97,0	2,9	0,0	0,0	223,0	6,6	0,0	0,0
38	Монастирецька	3058,8	2314,6	75,7	314,9	10,3	195,9	6,4	172,4	5,6	61,0	2,0	0,0	0,0
39	Бистрицька	2405,8	2079,4	86,4	119,7	5,0	105,9	4,4	0,2	0,0	100,6	4,2	0,0	0,0
40	Верхньодорожівська	2801,8	2563,2	91,5	66,4	2,4	82,4	2,9	5,0	0,2	84,9	3,0	0,0	0,0
41	Волочанська	3923,5	3207,9	81,8	90,2	2,3	507,4	12,9	4,7	0,1	113,3	2,9	0,0	0,0
42	Грушівська	3417,2	3240,1	94,8	11,2	0,3	74,3	2,2	2,3	0,1	89,3	2,6	0,0	0,0
43	Колодрубівська	1741,8	1421,7	81,6	105,3	6,0	96,5	5,5	44,8	2,6	73,5	4,2	6,3	0,4
	Добромилська-Самбірський	108264,3	82023,0	75,8	16107,2	14,9	5428,9	5,0	2036,2	1,9	2669,0	2,5	0,4	0,0
44	Болехівська	3199,0	2089,4	65,3	430,0	13,4	585,3	18,3	61,0	1,9	33,3	1,0	13,9	0,4
45	Броницька	2666,1	1435,0	53,8	1134,2	42,5	63,8	2,4	7,9	0,3	25,2	0,9	0,0	0,0
46	Верхньогайвська	2346,7	878,0	37,4	1359,7	57,9	73,0	3,1	27,6	1,2	8,4	0,4	0,0	0,0
47	Волянська	1371,3	1189,9	86,8	96,6	7,0	38,5	2,8	11,0	0,8	35,3	2,6	0,0	0,0
48	Вороблевицька	2074,2	1840,6	88,7	52,4	2,5	112,2	5,4	12,3	0,6	56,7	2,7	0,0	0,0
49	Гайвська	3964,9	1785,8	45,0	2011,8	50,7	60,8	1,5	92,9	2,3	13,7	0,3	0,0	0,0

Продовження додатку Г

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
50	Дережицька	1351,1	746,1	55,2	482,1	35,7	108,1	8,0	7,3	0,5	7,5	0,6	1,1	0,1
51	Добрівлянська	1427,1	1005,6	70,5	293,1	20,5	99,1	6,9	1,1	0,1	28,2	2,0	0,0	0,0
52	Доброгостівська	5153,4	1444,2	28,0	3524,5	68,4	78,4	1,5	29,4	0,6	76,8	1,5	0,1	0,0
53	Довжанська	838,7	723,3	86,2	38,4	4,6	31,2	3,7	5,5	0,7	40,3	4,8	0,0	0,0
54	Долішньолужецька	1108,3	993,0	89,6	66,1	6,0	20,8	1,9	9,7	0,9	18,7	1,7	0,0	0,0
55	Летнянська	5829,5	3337,0	57,2	2093,3	35,9	164,8	2,8	190,8	3,3	43,5	0,7	0,0	0,0
56	Літвинська	2230,4	2075,5	93,1	7,1	0,3	59,2	2,7	0,8	0,0	87,8	3,9	0,0	0,0
57	Лішнянська	2072,2	1272,4	61,4	707,5	34,1	70,7	3,4	8,6	0,4	12,9	0,6	0,0	0,0
58	Медвежанська	2513,9	881,7	35,1	1574,5	62,6	34,2	1,4	15,0	0,6	8,5	0,3	0,0	0,0
59	Михайлівчівська	875,1	704,8	80,5	85,7	9,8	62,5	7,1	0,0	0,0	22,1	2,5	0,0	0,0
60	Модричівська	2605,1	807,6	31,0	1481,8	56,9	195,9	7,5	82,9	3,2	37,0	1,4	1,7	0,1
61	Опорівська	565,8	493,0	87,1	1,9	0,3	49,8	8,8	5,5	1,0	15,6	2,8	0,0	0,0
62	Попелівська	4890,6	939,3	19,2	3824,3	78,2	98,1	2,0	6,5	0,1	22,4	0,5	42,0	0,9
63	Почаєвчівська	580,8	468,4	80,7	10,7	1,8	81,4	14,0	4,7	0,8	15,6	2,7	0,0	0,0
64	Раневська	912,2	565,9	62,0	190,5	20,9	97,6	10,7	17,4	1,9	40,8	4,5	0,0	0,0
65	Рихтицька	1849,4	1498,9	81,0	202,2	10,9	119,6	6,5	0,8	0,0	27,9	1,5	0,0	0,0
66	Ріпчівська	1036,0	970,1	93,6	4,5	0,4	28,2	2,7	5,7	0,6	27,5	2,7	0,0	0,0
67	Ролівська	1602,2	1204,4	75,2	332,4	20,7	27,3	1,7	4,9	0,3	33,3	2,1	0,0	0,0
68	сmt Меденичі	2256,0	2037,7	90,3	5,9	0,3	153,8	6,8	0,1	0,0	58,5	2,6	0,0	0,0
69	Снятинська	2590,6	1312,5	50,7	1178,9	45,5	59,7	2,3	8,9	0,3	30,7	1,2	0,1	0,0
70	Солонська	2032,1	1091,4	53,7	800,7	39,4	93,9	4,6	3,1	0,2	43,1	2,1	0,1	0,0
71	Станільська	1607,1	379,9	23,6	1100,0	68,4	97,7	6,1	21,2	1,3	8,3	0,5	2,0	0,1
72	Ступницька	2718,1	1989,9	73,2	601,1	22,1	63,0	2,3	24,8	0,9	39,3	1,4	0,0	0,0
73	Уличненська	3690,8	2551,9	69,1	918,4	24,9	103,9	2,8	60,8	1,6	55,8	1,5	0,1	0,0
74	Унятичівська	1729,8	830,1	48,0	724,6	41,9	146,0	8,4	12,3	0,7	16,8	1,0	0,0	0,0
75	Уривська	3735,8	2620,1	70,1	863,8	23,1	118,0	3,2	57,3	1,5	76,6	2,1	0,1	0,0
76	Ясенице-Сільнянська	4229,9	1446,9	34,2	2609,1	61,7	67,7	1,6	44,6	1,1	61,6	1,5	0,0	0,0
77	м Борислав	3070,0	665,3	21,7	361,7	11,8	1074,9	35,0	939,2	30,6	28,9	0,9	0,1	0,0
78	м Дрогобич	3550,0	1154,9	32,5	577,0	16,3	1709,9	48,2	19,2	0,5	89,0	2,5	9,9	0,3

Продовження додатку Г

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
79	м Стебник	896,0	586,0	65,4	17,0	1,9	267,0	29,8	0,0	0,0	26,0	2,9	0,6	0,1
80	Більченська	5954,4	2351,1	39,5	2673,3	44,9	232,1	3,9	402,4	6,8	295,6	5,0	0,0	0,0
81	Гірська	3435,9	2929,6	85,3	5,7	0,2	98,7	2,9	84,9	2,5	317,0	9,2	0,0	0,0
82	Криницька	1854,0	1611,5	86,9	103,6	5,6	43,3	2,3	3,6	0,2	92,0	5,0	0,0	0,0
83	Раделицька	1595,7	1508,3	94,5	1,3	0,1	20,5	1,3	3,9	0,2	61,7	3,9	0,0	0,0
84	Рудниківська	3653,1	2228,6	61,0	801,4	21,9	85,8	2,3	41,8	1,1	495,5	13,6	0,0	0,0
85	Вівнянська	1262,0	901,5	71,4	188,1	14,9	73,5	5,8	49,5	3,9	49,4	3,9	0,0	0,0
86	Гірненська	1670,0	1172,7	70,2	164,0	9,8	110,8	6,6	137,9	8,3	84,6	5,1	0,0	0,0
87	Голобутівська	2261,0	776,7	34,4	1377,0	60,9	34,6	1,5	39,7	1,8	33,1	1,5	0,0	0,0
88	Грабовецька	1146,0	396,0	34,6	19,2	1,7	50,7	4,4	680,1	59,3	0,0	0,0	0,0	0,0
89	Добрівлянська	1437,0	981,4	68,3	396,5	27,6	34,1	2,4	11,9	0,8	13,1	0,9	0,0	0,0
90	Довголуцька	3114,0	1726,7	55,4	1258,9	40,4	58,3	1,9	43,1	1,4	27,0	0,9	0,0	0,0
91	Дулбівська	916,0	397,5	43,4	4,2	0,5	115,6	12,6	374,5	40,9	24,1	2,6	0,0	0,0
92	Завадівська	1704,0	785,8	46,1	558,9	32,8	55,7	3,3	302,8	17,8	0,8	0,0	0,0	0,0
93	Заплатинська	1722,0	1250,5	72,6	372,9	21,7	66,6	3,9	0,0	0,0	32,0	1,9	0,0	0,0
94	Кавська	2597,0	2048,6	78,9	380,2	14,6	56,4	2,2	0,2	0,0	111,6	4,3	0,0	0,0
95	Конюхівська	1058,0	892,2	84,3	49,0	4,6	64,5	6,1	36,8	3,5	15,5	1,5	0,0	0,0
96	Ланівська	1436,0	1274,6	88,8	104,0	7,2	32,4	2,3	0,6	0,0	24,4	1,7	0,0	0,0
97	Любинцівська	1536,0	916,9	59,7	485,7	31,6	67,0	4,4	35,8	2,3	30,6	2,0	0,0	0,0
98	Монастирська	1271,0	661,8	52,1	585,0	46,0	12,1	1,0	0,0	0,0	12,1	1,0	0,0	0,0
99	Нежухівська	1891,0	1435,7	75,9	243,9	12,9	113,0	6,0	36,2	1,9	62,2	3,3	0,1	0,0
100	Нижньостинавська	1998,0	764,9	38,3	1008,7	50,5	61,8	3,1	97,4	4,9	65,2	3,3	0,0	0,0
101	Стинавська	2618,0	827,3	31,6	1627,7	62,2	22,1	0,8	126,8	4,8	14,2	0,5	0,0	0,0
102	Нагувицька	2871,1	1956,8	68,2	788,6	27,5	145,9	5,1	1,6	0,1	23,0	0,8	1,7	0,1
	Дрогобицько-Меденецький	13471,4	75813,1	56,5	42961,1	32,0	7971,6	5,9	4312,4	3,2	3158,0	2,4	2,2	0,002
103	Бердихівська	2892,8	1965,1	67,9	621,0	21,5	210,9	7,3	21,3	0,7	74,5	2,6	0,0	0,0
104	Бунівська	2049,1	1820,7	88,9	158,0	7,7	44,4	2,2	5,0	0,2	21,0	1,0	0,0	0,0
105	Верблянська	7411,0	1748,8	23,6	3699,8	49,9	142,3	1,9	1607,5	21,7	212,6	2,9	0,0	0,0

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
106	Віжмлянська	3702,9	2469,4	66,7	904,7	24,4	113,2	3,1	28,6	0,8	187,0	5,1	0,2	0,0
107	Дрогомишльська	4695,5	2577,7	54,9	1883,3	40,1	174,3	3,7	27,2	0,6	33,0	0,7	0,0	0,0
108	Завадівська	4222,5	2165,8	51,3	1480,6	35,1	119,1	2,8	64,4	1,5	392,6	9,3	0,0	0,0
109	Залузька	8076,3	3676,3	45,5	1640,6	20,3	1778,7	22,0	849,6	10,5	131,2	1,6	0,0	0,0
110	Калинівська	2809,7	1799,7	64,1	794,9	28,3	153,2	5,5	14,6	0,5	47,3	1,7	0,0	0,0
111	Кам'янобрідська	815,7	687,5	84,3	14,9	1,8	59,8	7,3	30,0	3,7	23,5	2,9	0,0	0,0
112	Мужилівичівська	1310,2	1134,0	86,6	116,0	8,9	34,5	2,6	1,5	0,1	24,2	1,8	0,0	0,0
113	Нагачівська	3794,9	3311,9	87,3	336,1	8,9	93,0	2,4	11,9	0,3	42,0	1,1	0,1	0,0
114	Наконеянська	2177,1	1592,0	73,1	459,2	21,1	87,0	4,0	3,9	0,2	35,0	1,6	0,0	0,0
115	Прилбичівська	1605,4	1047,4	65,2	403,1	25,1	63,5	4,0	5,7	0,4	85,7	5,3	0,2	0,0
116	Рогізненська	5724,2	3681,7	64,3	1654,4	28,9	100,0	1,7	49,3	0,9	238,9	4,2	0,0	0,0
117	Любінська	4026,6	3346,1	83,1	506,0	12,6	84,3	2,1	34,8	0,9	55,4	1,4	0,0	0,0
118	Свидницька	3900,4	2460,4	63,1	1218,3	31,2	149,3	3,8	25,3	0,6	47,1	1,2	0,1	0,0
119	смт Краковець	4127,6	2643,9	64,1	835,2	20,2	321,7	7,8	58,6	1,4	268,1	6,5	0,0	0,0
120	смт Шкло	2939,1	999,9	34,0	1607,6	54,7	222,0	7,6	47,1	1,6	62,5	2,1	5,3	0,2
121	Терновська	4054,7	1670,8	41,2	896,2	22,1	1310,3	32,3	26,3	0,6	151,1	3,7	20,2	0,5
122	Чернілявська	2622,2	2042,3	77,9	489,8	18,7	57,5	2,2	2,6	0,1	30,1	1,1	0,0	0,0
123	м Новояворівськ	1707,0	333,3	19,5	990,8	58,0	365,4	21,4	12,7	0,7	4,7	0,3	0,5	0,0
124	м Яворів	2427,7	1014,7	41,8	741,2	30,5	535,5	22,1	52,5	2,2	83,8	3,5	0,0	0,0
125	Арламівськоволянська	2203,5	1339,9	60,8	610,2	27,7	203,6	9,2	20,4	0,9	29,4	1,3	0,0	0,0
126	Балицька	3726,0	2488,8	66,8	1102,1	29,6	90,4	2,4	4,3	0,1	40,4	1,1	0,0	0,0
127	Берегівська	2795,2	1677,3	60,0	975,6	34,9	117,5	4,2	5,0	0,2	19,8	0,7	0,0	0,0
128	Годинівська	1113,9	979,4	87,9	66,0	5,9	53,4	4,8	2,0	0,2	13,1	1,2	0,0	0,0
129	Гостинцівська	1949,5	1760,7	90,3	68,9	3,5	80,3	4,1	5,1	0,3	34,5	1,8	0,0	0,0
130	Гусаківська	4760,8	2824,9	59,3	1639,3	34,4	258,6	5,4	6,2	0,1	31,9	0,7	0,0	0,0
131	Дидятицька	2915,1	2206,8	75,7	562,4	19,3	105,5	3,6	3,4	0,1	37,0	1,3	0,0	0,0
132	Дмитровицька	2281,9	1909,6	83,7	305,4	13,4	45,2	2,0	2,7	0,1	19,0	0,8	0,0	0,0
133	Довгомостиська	2914,4	2070,8	71,1	610,8	21,0	181,9	6,2	3,6	0,1	47,3	1,6	0,2	0,0
134	Зав'язанцівська	2496,7	2237,3	89,6	153,1	6,1	73,6	2,9	4,0	0,2	28,7	1,1	0,0	0,0

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
135	Золотковицька	4265,9	2648,6	62,1	1411,9	33,1	107,5	2,5	50,8	1,2	47,1	1,1	0,0	0,0
136	Кривовицька	1959,5	1810,2	92,4	54,4	2,8	65,8	3,4	0,0	0,0	29,1	1,5	0,0	0,0
137	Крукеницька	3692,5	2028,6	54,9	1449,9	39,3	154,5	4,2	33,3	0,9	26,1	0,7	0,3	0,0
138	Липниківська	1890,5	1670,3	88,4	140,0	7,4	53,7	2,8	2,9	0,2	23,6	1,2	0,0	0,0
139	Малнівська	2279,1	1866,6	81,9	244,6	10,7	115,0	5,0	7,7	0,3	45,2	2,0	0,0	0,0
140	Малнівськоволянська	1432,7	1181,5	82,5	200,7	14,0	38,8	2,7	2,4	0,2	9,3	0,6	0,0	0,0
141	Маломокрянська	3255,0	2574,6	79,1	504,4	15,5	99,3	3,1	33,9	1,0	42,8	1,3	0,0	0,0
142	Мишлягицька	2413,3	2189,2	90,7	143,7	6,0	64,3	2,7	1,5	0,1	14,6	0,6	0,0	0,0
143	Мостиська Друга	671,9	81,5	12,1	441,8	65,8	146,6	21,8	1,0	0,1	1,0	0,1	0,0	0,0
144	Пнікутська	2178,7	1933,1	88,7	140,4	6,4	76,6	3,5	1,4	0,1	27,2	1,2	0,0	0,0
145	Поповицька	2642,5	2070,7	78,4	420,2	15,9	110,6	4,2	14,7	0,6	26,3	1,0	0,0	0,0
146	Раденська	3444,0	2744,7	79,7	556,0	16,1	92,9	2,7	11,9	0,3	38,5	1,1	0,0	0,0
147	Соколянська	3024,9	1695,0	56,0	1185,3	39,2	73,1	2,4	35,0	1,2	36,5	1,2	0,3	0,0
148	Стоянівська	2228,3	2063,2	92,6	63,0	2,8	66,7	3,0	0,9	0,0	34,6	1,6	0,0	0,0
149	Твіржанська	2682,8	2022,0	75,4	443,0	16,5	108,7	4,1	51,9	1,9	57,3	2,1	0,0	0,0
150	Тценецька	2333,9	2013,8	86,3	123,0	5,3	167,5	7,2	5,5	0,2	24,0	1,0	0,5	0,0
151	Хідновицька	2241,8	1303,4	58,1	841,4	37,5	63,8	2,8	9,7	0,4	23,5	1,0	1,0	0,0
152	Хлиплівська	1864,0	1733,9	93,0	53,0	2,8	57,1	3,1	5,0	0,3	15,0	0,8	0,0	0,0
153	Чернівська	3717,6	2916,5	78,4	593,0	16,0	122,1	3,3	12,7	0,3	73,3	2,0	0,0	0,0
154	Шегинівська	3597,0	2993,2	83,2	357,7	9,9	195,1	5,4	6,2	0,2	44,8	1,2	0,0	0,0
155	м Мостиська	2748,3	2161,6	78,7	216,7	7,9	297,3	10,8	2,3	0,1	70,4	2,6	0,0	0,0
156	м Судова Вишня	2812,8	1364,3	48,5	1119,9	39,8	301,3	10,7	1,5	0,1	25,9	0,9	0,2	0,0
157	Боршівська	1419,0	1222,6	86,2	59,0	4,2	29,4	2,1	71,0	5,0	37,0	2,6	0,0	0,0
158	Грушатицька	3385,4	2553,5	75,4	551,7	16,3	102,9	3,0	115,1	3,4	62,2	1,8	0,0	0,0
159	Дроздовицька	1885,4	1327,4	70,4	271,9	14,4	79,1	4,2	158,0	8,4	49,0	2,6	0,0	0,0
160	Міженецька	2663,0	1816,2	68,2	722,6	27,1	67,6	2,5	18,0	0,7	38,6	1,5	0,4	0,0
161	Верховецька	1883,0	1789,9	95,1	6,8	0,4	55,0	2,9	3,9	0,2	27,4	1,5	0,0	0,0
162	Вошанцівська	928,0	859,8	92,7	2,4	0,3	55,4	6,0	0,0	0,0	10,4	1,1	0,0	0,0
163	Корницька	1240,0	1087,5	87,7	0,0	0,0	35,2	2,8	88,9	7,2	28,4	2,3	0,0	0,0

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
164	Купновицька	2157,0	2019,2	93,6	9,0	0,4	72,0	3,3	0,6	0,0	56,3	2,6	0,0	0,0
165	Луківська	3311,0	2758,2	83,3	250,5	7,6	122,6	3,7	1,8	0,1	177,9	5,4	0,0	0,0
166	Михайлевицька	2126,4	1978,9	93,1	17,1	0,8	78,4	3,7	7,2	0,3	44,8	2,1	0,0	0,0
167	Никловицька	2296,0	2173,2	94,7	40,0	1,7	45,6	2,0	0,0	0,0	37,2	1,6	0,1	0,0
168	Новосілко-Гостиннівська	3629,0	2810,0	77,4	420,2	11,6	195,9	5,4	11,7	0,3	191,2	5,3	0,0	0,0
169	Підгайчиківська	1187,6	1053,9	88,7	24,0	2,0	74,9	6,3	6,9	0,6	27,9	2,4	0,0	0,0
170	Погріцівська	4433,0	3738,1	84,3	288,2	6,5	220,0	5,0	113,2	2,6	73,5	1,7	0,0	0,0
171	Роздільненська	594,0	566,9	95,4	0,0	0,0	23,3	3,9	0,0	0,0	3,8	0,6	0,0	0,0
172	Садковицька	1601,0	1521,5	95,0	4,6	0,3	49,0	3,1	12,1	0,8	13,8	0,9	0,0	0,0
173	Сусолівська	2840,0	2302,4	81,1	337,7	11,9	95,9	3,4	5,0	0,2	99,0	3,5	0,0	0,0
174	Чайковицька	4326,0	3671,6	84,9	159,1	3,7	186,9	4,3	99,5	2,3	208,9	4,8	0,0	0,0
175	м Рудки	401,0	139,0	34,7	80,0	20,0	154,5	38,5	19,0	4,7	8,4	2,1	15,0	3,7
176	Братковицька	1164,0	1051,1	90,3	34,9	3,0	60,6	5,2	8,2	0,7	9,3	0,8	0,0	0,0
177	Бучалівська	1651,0	1231,2	74,6	9,0	0,5	70,4	4,3	6,8	0,4	333,6	20,2	0,0	0,0
178	Вишнянська	1947,0	1272,4	65,4	589,7	30,3	35,5	1,8	21,6	1,1	27,8	1,4	0,6	0,0
179	Галичанівська	2044,4	1359,0	66,5	35,7	1,7	91,5	4,5	12,6	0,6	545,6	26,7	0,0	0,0
180	Градівська	1359,3	1115,6	82,1	194,6	14,3	36,1	2,7	5,0	0,4	8,0	0,6	0,0	0,0
181	Грімненська	1857,3	1735,2	93,4	1,6	0,1	74,2	4,0	1,0	0,1	45,3	2,4	0,0	0,0
182	Добрянська	2676,6	2343,4	87,5	179,8	6,7	62,7	2,3	11,3	0,4	79,4	3,0	0,0	0,0
183	Долинянська	2490,2	2368,5	95,1	12,2	0,5	74,5	3,0	4,3	0,2	30,7	1,2	0,0	0,0
184	Дубаневицька	1160,6	1003,7	86,5	119,0	10,3	28,5	2,5	3,6	0,3	5,8	0,5	0,0	0,0
185	Завидовицька	4246,0	3900,3	91,9	10,0	0,2	145,7	3,4	85,0	2,0	105,0	2,5	0,0	0,0
186	Кліцьківська	1517,8	1286,0	84,7	102,0	6,7	33,9	2,2	26,7	1,8	69,2	4,6	0,0	0,0
187	Коропузька	2878,4	2731,6	94,9	26,0	0,9	93,8	3,3	0,0	0,0	27,0	0,9	0,0	0,0
188	Мильчицька	2493,5	2007,4	80,5	364,0	14,6	78,1	3,1	19,1	0,8	24,9	1,0	0,0	0,0
189	Новосільська	2498,7	1732,3	69,3	407,1	16,3	41,1	1,6	4,9	0,2	313,2	12,5	0,0	0,0
190	Пережненська	1807,6	1710,2	94,6	7,0	0,4	55,4	3,1	6,0	0,3	29,0	1,6	0,0	0,0
191	Підзвіриницька	1679,3	1219,4	72,6	323,0	19,2	47,9	2,9	16,0	1,0	73,0	4,3	0,0	0,0
192	Реччанська	2511,8	2216,9	88,3	154,0	6,1	106,4	4,2	3,0	0,1	31,5	1,3	0,1	0,0

Продовження додатку Г

<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>
193	Родагицька	3222,2	1832,8	56,9	1180,4	36,6	88,8	2,8	75,5	2,3	44,7	1,4	0,4	0,0
194	Татаринівська	2688,6	947,3	35,2	1653,1	61,5	28,9	1,1	18,0	0,7	41,3	1,5	0,0	0,0
195	Тулиголівська	871,6	827,9	95,0	3,0	0,3	22,7	2,6	1,0	0,1	17,0	2,0	0,0	0,0
196	Тучапська	1592,8	1510,4	94,8	29,6	1,9	32,3	2,0	5,4	0,3	15,1	0,9	0,0	0,0
197	Угрівська	3698,8	2707,4	73,2	194,2	5,3	273,2	7,4	317,2	8,6	206,7	5,6	0,0	0,0
198	Шоломиничівська	968,7	921,6	95,1	3,0	0,3	26,3	2,7	2,1	0,2	15,7	1,6	0,0	0,0
199	м Комарно	1069,0	920,2	86,1	14,3	1,3	102,4	9,6	1,9	0,2	30,2	2,8	1,1	0,1
200	Великогорожанська	2023,5	1872,2	92,5	59,0	2,9	58,3	2,9	5,0	0,2	29,0	1,4	0,0	0,0
201	Гонятинівська	3066,7	2075,7	67,7	628,5	20,5	134,3	4,4	75,2	2,5	153,0	5,0	0,0	0,0
202	Новосілко-Опарська	2365,0	1761,2	74,5	426,9	18,1	88,2	3,7	13,7	0,6	75,0	3,2	0,0	0,0
	Мостисько-Яворівський	261482,9	187801,7	71,8	48256,1	18,5	13743,5	5,3	4811,4	1,8	6870,2	2,6	0,5	0,0
203	Братківська	1000,0	834,3	83,4	24,8	2,5	37,2	3,7	100,6	10,1	3,0	0,3	0,0	0,0
204	Воля-Задеревацька	2941,0	1296,1	44,1	1555,1	52,9	30,9	1,1	7,7	0,3	51,3	1,7	52,3	1,8
205	Дідушицька	4099,0	2649,1	64,6	939,8	22,9	78,2	1,9	252,9	6,2	179,0	4,4	0,0	0,0
206	Добрянська	921,0	745,9	81,0	5,0	0,5	116,1	12,6	52,1	5,7	2,0	0,2	0,0	0,0
207	Долішненська	3352,0	2715,7	81,0	443,6	13,2	95,4	2,8	46,8	1,4	50,5	1,5	0,2	0,0
208	Жулинська	1342,0	1152,5	85,9	60,0	4,5	59,6	4,4	40,9	3,0	29,0	2,2	0,0	0,0
209	Загріненська	421,0	258,4	61,4	88,0	20,9	63,1	15,0	0,9	0,2	10,6	2,5	0,0	0,0
210	Йосиповицька	1761,0	679,9	38,6	986,2	56,0	77,6	4,4	1,3	0,1	16,1	0,9	2,3	0,1
211	Лисовицька	3024,0	1205,4	39,9	1633,2	54,0	145,8	4,8	6,1	0,2	33,4	1,1	51,9	1,7
212	Лисятицька	3782,0	2930,8	77,5	195,8	5,2	180,9	4,8	372,5	9,9	102,0	2,7	0,0	0,0
213	м Моршин	222,0	40,1	18,0	0,0	0,0	161,9	72,9	0,0	0,0	20,1	9,0	25,4	11,5
214	Миртюківська	413,0	322,9	78,2	5,4	1,3	77,1	18,7	2,4	0,6	5,2	1,3	0,0	0,0
215	Пятничанська	1762,0	786,9	44,7	733,8	41,6	192,0	10,9	5,8	0,3	43,5	2,5	0,0	0,0
216	Підгірцівська	2762,0	1768,1	64,0	564,2	20,4	136,8	5,0	120,0	4,3	172,9	6,3	0,3	0,0
217	Подороженська	4902,0	2364,1	48,2	2150,1	43,9	63,9	1,3	163,9	3,3	160,0	3,3	0,0	0,0
218	Розгірченська	2193,0	566,9	25,9	1470,9	67,1	45,3	2,1	87,8	4,0	22,0	1,0	9,5	0,4
219	Семигинівська	1624,0	1041,2	64,1	491,8	30,3	32,9	2,0	45,0	2,8	13,0	0,8	0,8	0,0

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
220	Сихівська	1747,0	1303,6	74,6	309,0	17,7	38,1	2,2	34,8	2,0	61,5	3,5	0,0	0,0
221	смт Дашава	2606,0	2002,9	76,9	459,2	17,6	105,3	4,0	8,8	0,3	29,8	1,1	0,0	0,0
222	Станківська	2591,0	1668,2	64,4	595,8	23,0	120,8	4,7	43,6	1,7	162,5	6,3	0,0	0,0
223	Стриганцівська	887,0	718,8	81,0	5,1	0,6	47,9	5,4	21,7	2,4	93,4	10,5	0,0	0,0
224	Стрільківська	4968,0	1432,5	28,8	3229,7	65,0	129,2	2,6	113,5	2,3	63,2	1,3	1,0	0,0
225	Угерська	1132,0	902,7	79,7	5,2	0,5	173,6	15,3	9,5	0,8	41,0	3,6	0,0	0,0
226	Ходовицька	904,0	596,7	66,0	40,2	4,4	98,9	10,9	86,4	9,6	81,8	9,0	0,0	0,0
227	Пісочненська	2857,0	2399,2	84,0	101,6	3,6	273,9	9,6	1,8	0,1	80,4	2,8	0,2	0,0
228	Держівська	2587,5	1573,1	60,8	723,0	27,9	105,9	4,1	52,2	2,0	133,4	5,2	0,0	0,0
229	Київська	1181,0	853,0	72,2	226,0	19,1	42,8	3,6	17,5	1,5	41,8	3,5	0,0	0,0
230	Бережницька	4646,5	3911,9	84,2	441,3	9,5	190,9	4,1	15,3	0,3	87,1	1,9	0,0	0,0
231	Вільховецька	4764,9	4101,3	86,1	278,2	5,8	127,2	2,7	103,0	2,2	155,1	3,3	0,1	0,0
232	Володимирівська	3010,0	1493,2	49,6	118,0	3,9	1175,7	39,1	127,4	4,2	95,7	3,2	0,0	0,0
233	Зарічанська	4318,7	2883,2	66,8	997,6	23,1	167,4	3,9	66,7	1,5	203,8	4,7	0,1	0,0
234	Лівчицька	1163,4	1084,1	93,2	12,6	1,1	37,4	3,2	2,7	0,2	26,6	2,3	0,4	0,0
235	Любшанська	2251,7	1815,6	80,6	47,1	2,1	283,4	12,6	50,7	2,3	54,9	2,4	0,0	0,0
236	Млинська	2847,9	2264,2	79,5	331,5	11,6	94,5	3,3	18,2	0,6	139,5	4,9	0,0	0,0
237	Облазницька	4836,7	3524,8	72,9	1112,8	23,0	104,9	2,2	32,4	0,7	61,9	1,3	0,0	0,0
238	Рудянська	1470,9	1309,0	89,0	57,1	3,9	61,1	4,2	0,2	0,0	43,5	3,0	0,0	0,0
239	Сидорівська	2868,4	2319,3	80,9	150,2	5,2	204,1	7,1	95,3	3,3	99,5	3,5	0,0	0,0
240	смт Гніздиців	3123,0	1725,3	55,2	785,0	25,1	336,3	10,8	101,8	3,3	174,6	5,6	0,2	0,0
241	смт Журавне	3913,6	2271,9	58,1	1108,9	28,3	257,6	6,6	15,9	0,4	259,3	6,6	0,1	0,0
242	м Жидачів	1344,0	523,9	39,0	91,0	6,8	476,5	35,5	107,1	8,0	145,5	10,8	0,0	0,0
243	Заріченська	4571,3	1891,8	41,4	2412,4	52,8	145,2	3,2	65,0	1,4	56,9	1,2	8,9	0,2
244	Мельницька	2783,0	1611,6	57,9	1017,8	36,6	68,3	2,5	32,4	1,2	53,0	1,9	0,0	0,0
245	Монастирська	4957,6	2434,1	49,1	2325,1	46,9	147,5	3,0	34,9	0,7	16,0	0,3	0,0	0,0
246	Чертізька	3298,0	1913,7	58,0	1212,8	36,8	108,4	3,3	33,8	1,0	29,3	0,9	0,0	0,0
247	м. Стрий	1695,0	841,3	49,6	18,8	1,1	271,6	16,0	91,6	5,4	127,8	7,5	6,9	0,4

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Стрийсько-Жидичівський	115846,1	72729,2	62,8	29560,6	25,5	6988,7	6,0	2691,1	2,3	3532,5	3,0	3,5	0,003
I	Північно-Західна субобласть	619764,7	418366,9	67,5	136885,1	22,1	34132,7	5,5	13851,2	2,2	16229,7	2,6	6,6	0,001
248	Белевська	2740,4	964,7	35,2	1655,6	60,4	66,4	2,4	40,4	1,5	13,3	0,5	0,0	0,0
249	Великотур'янська	6551,3	2148,5	32,8	4164,6	63,6	121,7	1,9	77,6	1,2	39,0	0,6	0,0	0,0
250	Геринська	564,5	376,1	66,6	140,8	24,9	19,9	3,5	23,8	4,2	3,9	0,7	0,0	0,0
251	Гошівська	694,6	513,3	73,9	85,5	12,3	59,8	8,6	0,0	0,0	36,0	5,2	0,0	0,0
252	Княжолуцька	1804,4	860,0	47,7	255,7	14,2	335,9	18,6	309,9	17,2	42,9	2,4	18,2	1,0
253	Надівська	2304,3	1090,4	47,3	1110,4	48,2	61,1	2,7	24,3	1,1	18,2	0,8	0,0	0,0
254	Оболонська	2144,4	1299,2	60,6	683,4	31,9	123,9	5,8	28,0	1,3	9,8	0,5	0,0	0,0
255	Раківська	4131,7	1049,1	25,4	2981,1	72,2	40,5	1,0	12,9	0,3	48,1	1,2	0,0	0,0
256	Рахнянська	1438,9	696,4	48,4	665,5	46,2	52,4	3,6	13,8	1,0	10,8	0,8	3,9	0,3
257	Солуківська	2118,2	1343,2	63,4	589,1	27,8	122,6	5,8	47,3	2,2	16,0	0,8	0,0	0,0
258	Тростянецька	4010,5	1405,2	35,0	2413,7	60,2	124,9	3,1	56,0	1,4	10,7	0,3	0,0	0,0
259	Тячельська	743,9	538,3	72,4	40,5	5,4	64,0	8,6	96,4	13,0	4,8	0,6	1,5	0,2
260	Яворівська	851,5	526,1	61,8	117,3	13,8	141,6	16,6	52,3	6,1	14,2	1,7	0,0	0,0
261	м Долина	2700,0	1089,4	40,3	79,0	2,9	1440,7	53,4	42,6	1,6	48,5	1,8	1,1	0,0
262	Верхнянська	1993,1	1641,3	82,3	201,5	10,1	78,6	3,9	12,0	0,6	59,7	3,0	0,0	0,0
263	Голинська	1860,7	1098,8	59,1	558,6	30,0	144,5	7,8	20,3	1,1	38,5	2,1	0,0	0,0
264	Довговойнилівська	2034,9	1378,7	67,8	585,6	28,8	51,3	2,5	4,3	0,2	15,0	0,7	0,0	0,0
265	Завадківська	3767,6	2224,4	59,0	1369,1	36,3	66,3	1,8	55,5	1,5	52,3	1,4	0,0	0,0
266	Зборянська	1786,6	1246,6	69,8	442,1	24,7	54,3	3,0	30,0	1,7	13,6	0,8	0,0	0,0
267	Кадобнянська	1552,7	775,6	50,0	686,6	44,2	57,4	3,7	1,9	0,1	31,2	2,0	0,0	0,0
268	Копанківська	2524,0	1456,5	57,7	956,6	37,9	56,0	2,2	1,1	0,0	53,9	2,1	1,5	0,1
269	Кропивницька	1833,5	1194,0	65,1	469,0	25,6	141,8	7,7	9,3	0,5	19,4	1,1	0,0	0,0
270	Луківська	2908,8	1725,4	59,3	938,0	32,2	64,9	2,2	14,9	0,5	165,6	5,7	0,7	0,0
271	Мостищенська	957,2	695,1	72,6	165,9	17,3	78,8	8,2	8,0	0,8	9,4	1,0	0,0	0,0
272	Негівська	2540,1	2016,0	79,4	402,0	15,8	59,8	2,4	10,8	0,4	51,5	2,0	0,0	0,0
273	Перевозецька	2740,7	1400,5	51,1	1104,7	40,3	77,5	2,8	53,6	2,0	104,3	3,8	0,0	0,0

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
274	Пійлівська	1636,3	1058,3	64,7	221,3	13,5	155,3	9,5	72,0	4,4	129,4	7,9	0,0	0,0
275	Сівко-Войнилівська	1958,8	1684,2	86,0	82,0	4,2	66,9	3,4	5,2	0,3	120,5	6,2	0,0	0,0
276	Сівко-Калузька	729,3	504,5	69,2	114,9	15,8	65,7	9,0	21,8	3,0	22,4	3,1	0,0	0,0
277	смт Войнилів	4966,7	3303,5	66,5	1351,1	27,2	189,8	3,8	41,4	0,8	80,8	1,6	0,0	0,0
278	Станківська	1939,3	1436,4	74,1	441,3	22,8	50,8	2,6	0,0	0,0	10,8	0,6	0,0	0,0
279	Студіньська	2288,9	998,1	43,6	783,3	34,2	156,0	6,8	44,0	1,9	307,5	13,4	0,0	0,0
280	Томашівська	3850,2	3280,0	85,2	373,2	9,7	110,6	2,9	3,0	0,1	83,4	2,2	0,0	0,0
281	Тужилівська	986,8	673,7	68,3	103,4	10,5	55,7	5,6	106,3	10,8	47,7	4,8	0,0	0,0
282	Калузька міська рада	6453,5	2198,6	34,1	820,0	12,7	3177,8	49,2	49,6	0,8	207,5	3,2	0,0	0,0
283	Брошнівська	543,9	437,9	80,5	32,7	6,0	44,7	8,2	11,8	2,2	16,8	3,1	0,0	0,0
284	Верхньостругинська	2066,4	942,6	45,6	757,1	36,6	304,3	14,7	29,9	1,4	32,6	1,6	0,0	0,0
285	Вільхівська	888,1	400,4	45,1	427,7	48,2	45,1	5,1	6,5	0,7	8,4	0,9	0,0	0,0
286	Князівська	1316,5	571,8	43,4	650,9	49,4	51,1	3,9	32,1	2,4	10,6	0,8	0,0	0,0
287	Креховицька	2117,4	1074,5	50,7	891,1	42,1	126,0	5,9	3,3	0,2	22,5	1,1	0,0	0,0
288	Нижньостругинська	2117,3	1070,6	50,6	901,5	42,6	74,3	3,5	23,8	1,1	47,2	2,2	0,0	0,0
289	Рівнянська	1788,4	752,1	42,1	305,3	17,1	71,2	4,0	577,6	32,3	82,3	4,6	0,0	0,0
290	Сварчівська	2884,9	1346,6	46,7	798,2	27,7	121,9	4,2	519,0	18,0	99,1	3,4	0,0	0,0
291	смт Брошнів-Осада	507,6	173,1	34,1	25,5	5,0	234,1	46,1	73,1	14,4	1,8	0,4	0,2	0,0
292	смт Рожнятів	1856,8	687,9	37,0	397,6	21,4	215,0	11,6	302,1	16,3	254,3	13,7	3,6	0,2
293	Ціневська	1821,0	1252,3	68,8	360,2	19,8	81,8	4,5	76,9	4,2	49,8	2,7	0,0	0,0
294	Ясеновецька	1224,6	671,1	54,8	457,2	37,3	87,1	7,1	3,3	0,3	5,9	0,5	0,0	0,0
295	Блюдниківська	4159,0	1870,2	45,0	1958,5	47,1	108,9	2,6	87,0	2,1	134,5	3,2	46,5	1,1
296	Дорогівська	2165,9	1353,9	62,5	675,0	31,2	66,2	3,1	8,0	0,4	62,8	2,9	30,9	1,4
297	Перлівецька	1442,1	1231,9	85,4	6,9	0,5	27,3	1,9	80,7	5,6	95,3	6,6	0,0	0,0
298	Гузівська	910,0	722,8	79,4	84,2	9,3	38,4	4,2	37,6	4,1	27,0	3,0	0,0	0,0
299	Міжрічанська	3973,0	1979,9	49,8	1552,0	39,1	117,6	3,0	30,4	0,8	293,1	7,4	0,0	0,0
300	Підберезька	1274,0	904,3	71,0	56,7	4,5	193,9	15,2	98,9	7,8	20,1	1,6	0,0	0,0
301	м Болахів	3658,0	1737,8	47,5	1356,9	37,1	371,4	10,2	106,7	2,9	85,2	2,3	1,0	0,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Долинсько-Калузький	120823,2	65072,0	53,9	38847,2	32,2	10115,3	8,4	3499,0	2,9	3289,7	2,7	2,6	0,002
302	Бондарівська	1390,8	863,9	62,1	345,6	24,8	152,8	11,0	10,2	0,7	18,3	1,3	0,0	0,0
303	Вітківська	2009,9	684,3	34,0	925,8	46,1	148,6	7,4	113,0	5,6	138,3	6,9	1,6	0,1
304	Завійська	4523,3	1337,5	29,6	2967,1	65,6	126,9	2,8	41,9	0,9	49,9	1,1	0,3	0,0
305	Новицька	2732,0	2298,4	84,1	277,0	10,1	92,8	3,4	29,8	1,1	34,0	1,2	0,0	0,0
306	Підмихайляньська	3632,9	2224,9	61,2	896,5	24,7	261,4	7,2	86,1	2,4	164,0	4,5	0,0	0,0
307	Ріп'янська	3678,7	1295,7	35,2	2245,0	61,0	75,7	2,1	26,8	0,7	35,5	1,0	0,0	0,0
308	Середньоугринівська	1878,0	1504,2	80,1	296,4	15,8	48,5	2,6	14,7	0,8	14,2	0,8	0,0	0,0
309	Берлогівська	1334,7	768,1	57,5	328,6	24,6	46,8	3,5	135,2	10,1	56,0	4,2	0,0	0,0
310	Вербівська	1717,6	1001,3	58,3	532,5	31,0	62,2	3,6	66,9	3,9	54,7	3,2	0,0	0,0
311	Камінська	1455,7	1210,0	83,1	179,0	12,3	59,7	4,1	0,6	0,0	6,4	0,4	0,0	0,0
312	Красенська	4066,1	1192,0	29,3	2675,7	65,8	61,5	1,5	89,3	2,2	47,6	1,2	6,3	0,2
313	Небилівська	6078,5	1551,9	25,5	4043,4	66,5	197,7	3,3	79,2	1,3	206,3	3,4	0,0	0,0
314	Петранківська	4099,4	1877,7	45,8	2079,5	50,7	89,9	2,2	28,4	0,7	23,9	0,6	0,0	0,0
315	Сливіківська	2105,6	535,0	25,4	1444,6	68,6	34,1	1,6	33,8	1,6	58,1	2,8	0,0	0,0
316	Бриньська	987,1	594,6	60,2	318,7	32,3	53,2	5,4	4,8	0,5	15,8	1,6	16,3	1,7
317	Височанківська	1047,6	328,5	31,4	689,0	65,8	20,8	2,0	3,6	0,3	5,7	0,5	64,9	6,2
318	Вікторівська	2546,6	1496,2	58,8	906,4	35,6	79,6	3,1	22,0	0,9	42,4	1,7	34,0	1,3
319	Залуквянська	1515,6	1197,0	79,0	69,8	4,6	102,4	6,8	68,0	4,5	78,4	5,2	3,6	0,2
320	Комарівська	1802,3	1047,9	58,1	647,4	35,9	69,2	3,8	12,5	0,7	25,3	1,4	33,2	1,8
321	Крилосівська	1800,3	826,2	45,9	877,3	48,7	66,4	3,7	9,7	0,5	20,7	1,1	48,8	2,7
322	Мединська	1036,3	692,4	66,8	184,1	17,8	69,2	6,7	30,6	3,0	59,9	5,8	14,6	1,4
323	Сапогівська	706,5	470,9	66,7	208,4	29,5	13,2	1,9	6,0	0,8	8,0	1,1	27,4	3,9
324	м.Галич	2481,1	1461,8	58,9	369,6	14,9	478,3	19,3	25,8	1,0	145,5	5,9	14,6	0,6
325	Глибівська	1381,0	799,1	57,9	483,7	35,0	67,0	4,9	19,4	1,4	11,8	0,9	0,0	0,0
326	Глибоковська	2560,2	969,0	37,8	1486,7	58,1	99,0	3,9	0,0	0,0	5,5	0,2	0,0	0,0
327	Дзвиняцька	1254,5	591,7	47,2	528,3	42,1	84,6	6,7	37,2	3,0	12,7	1,0	0,0	0,0
328	Космацька	1600,0	758,0	47,4	691,5	43,2	120,5	7,5	22,5	1,4	7,5	0,5	0,0	0,0

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
329	Кривецька	1488,4	785,5	52,8	584,5	39,3	71,7	4,8	28,9	1,9	17,8	1,2	0,1	0,0
330	Луквицька	925,2	535,0	57,8	343,6	37,1	31,7	3,4	11,9	1,3	3,0	0,3	0,0	0,0
331	Міжгірська	878,8	295,0	33,6	534,2	60,8	42,6	4,8	1,0	0,1	6,0	0,7	23,6	2,7
332	Монастирчанська	1185,7	583,7	49,2	365,9	30,9	79,8	6,7	117,0	9,9	39,3	3,3	0,0	0,0
333	Нивочинська	5206,7	1630,0	31,3	3417,2	65,6	105,4	2,0	39,6	0,8	14,5	0,3	0,0	0,0
334	Раковецька	810,0	650,4	80,3	35,8	4,4	77,0	9,5	19,9	2,5	26,8	3,3	0,0	0,0
335	Росльнянська	3384,5	1358,8	40,1	1832,6	54,1	154,2	4,6	27,2	0,8	11,8	0,3	0,0	0,0
336	Саджавська	1774,3	1143,2	64,4	494,4	27,9	103,6	5,8	20,9	1,2	12,2	0,7	0,0	0,0
337	сmt Солотвин	1895,0	996,3	52,6	720,6	38,0	153,0	8,1	15,0	0,8	10,2	0,5	6,0	0,3
338	Старобородчанська	3226,3	2047,7	63,5	745,6	23,1	235,7	7,3	103,8	3,2	93,5	2,9	0,0	0,0
339	Хмельівська	1604,8	532,1	33,2	1015,6	63,3	46,5	2,9	0,0	0,0	10,6	0,7	0,0	0,0
340	Загвіздяньська	1759,2	813,8	46,3	711,1	40,4	207,3	11,8	3,1	0,2	23,9	1,4	0,8	0,0
341	Клузівська	458,7	310,8	67,7	87,9	19,2	42,6	9,3	0,4	0,1	17,0	3,7	0,0	0,0
342	Козинська	874,4	531,0	60,7	264,3	30,2	27,2	3,1	18,8	2,2	33,2	3,8	0,3	0,0
343	Майданська	3032,1	709,0	23,4	2116,5	69,8	175,7	5,8	20,8	0,7	10,0	0,3	0,0	0,0
344	Павлівська	2104,2	1156,3	55,0	730,7	34,7	175,0	8,3	25,8	1,2	16,4	0,8	0,1	0,0
345	Підліська	1370,9	528,4	38,5	747,2	54,5	66,5	4,9	0,6	0,0	28,1	2,1	0,0	0,0
346	Посічська	4619,3	283,2	6,1	4274,8	92,5	59,9	1,3	0,0	0,0	1,4	0,0	46,2	1,0
347	Рибненська	2166,6	223,1	10,3	1881,4	86,8	48,8	2,3	3,2	0,1	10,0	0,5	2,9	0,1
348	сmt Сзупіль	2887,3	1645,0	57,0	860,7	29,8	155,4	5,4	90,0	3,1	136,3	4,7	21,8	0,8
349	Старолисецька	2578,0	1213,0	47,1	1125,2	43,6	105,4	4,1	76,0	2,9	58,4	2,3	0,1	0,0
350	Сілецька	1662,6	1146,1	68,9	417,8	25,1	73,7	4,4	11,5	0,7	13,4	0,8	0,6	0,0
351	Тязівська	1761,6	1024,7	58,2	633,5	36,0	95,1	5,4	0,0	0,0	8,3	0,5	0,0	0,0
352	Угринівська	1301,2	922,5	70,9	139,4	10,7	234,2	18,0	0,7	0,1	4,4	0,3	0,5	0,0
353	Ямницька	2081,0	1242,4	59,7	279,4	13,4	390,5	18,8	50,8	2,4	117,9	5,7	9,9	0,5
	Завісько-Ямницький	112459,1	51885,2	46,1	51057,3	45,4	5741,0	5,1	1704,8	1,5	2070,9	1,8	6,8	0,006
354	Березівська	1122,0	619,2	55,2	192,4	17,2	77,2	6,9	194,5	17,3	38,7	3,4	1,8	0,2
355	Братковецька	1662,2	1230,1	74,0	237,2	14,3	140,2	8,4	7,0	0,4	47,6	2,9	0,0	0,0

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
356	Драгомирчанська	851,7	582,5	68,4	133,2	15,6	102,1	12,0	15,1	1,8	18,8	2,2	0,0	0,0
357	Липівська	2496,2	1862,5	74,6	414,6	16,6	105,2	4,2	62,4	2,5	51,5	2,1	0,1	0,0
358	Марковецька	2639,8	1333,4	50,5	918,1	34,8	167,0	6,3	50,5	1,9	170,9	6,5	0,9	0,0
359	Підлузька	1330,2	979,5	73,6	195,2	14,7	82,7	6,2	45,3	3,4	27,5	2,1	0,0	0,0
360	Підпечерівська	1824,1	1335,5	73,2	286,3	15,7	158,3	8,7	2,3	0,1	41,7	2,3	0,0	0,0
361	Пшеничківська	1733,9	1002,3	57,8	658,4	38,0	43,9	2,5	1,1	0,1	28,1	1,6	0,0	0,0
362	Радчанська	1649,4	1468,6	89,0	23,3	1,4	129,1	7,8	0,0	0,0	28,5	1,7	0,0	0,0
363	Слобідська	655,2	599,9	91,6	0,0	0,0	40,9	6,2	1,3	0,2	13,1	2,0	0,0	0,0
364	сmt Лисець	502,8	323,1	64,3	57,1	11,4	107,1	21,3	0,0	0,0	15,5	3,1	0,0	0,0
365	Стебниківська	356,6	235,8	66,1	53,5	15,0	36,7	10,3	8,5	2,4	22,1	6,2	0,0	0,0
366	Хом'яківська	1252,0	682,7	54,5	74,7	6,0	75,4	6,0	11,9	1,0	407,3	32,5	0,0	0,0
367	Чернівська	2334,2	1242,7	53,2	659,5	28,3	232,1	9,9	127,2	5,4	72,7	3,1	0,0	0,0
368	Чорнолізька	2172,7	1618,3	74,5	392,5	18,1	105,4	4,8	0,9	0,0	55,7	2,6	0,0	0,0
369	Чукалівська	403,3	327,4	81,2	3,1	0,8	63,4	15,7	0,0	0,0	9,4	2,3	0,1	0,0
370	м Тисмениця	3818,0	2308,4	60,5	889,9	23,3	450,7	11,8	56,9	1,5	112,1	2,9	0,0	0,0
371	Бабченська	1742,9	946,0	54,3	631,0	36,2	121,7	7,0	26,6	1,5	17,6	1,0	0,0	0,0
372	Горохолінська	3602,2	2711,6	75,3	679,8	18,9	159,7	4,4	21,0	0,6	30,1	0,8	0,0	0,0
373	Грабовецька	2219,3	1245,2	56,1	627,5	28,3	98,8	4,5	144,2	6,5	103,7	4,7	0,0	0,0
374	Жураківська	1803,8	750,7	41,6	769,4	42,7	93,6	5,2	158,5	8,8	31,6	1,8	0,0	0,0
375	Заберезька	866,0	677,1	78,2	113,9	13,2	49,4	5,7	11,8	1,4	13,7	1,6	0,0	0,0
376	Іванківська	1871,0	1680,9	89,8	0,0	0,0	142,6	7,6	22,1	1,2	25,3	1,4	0,0	0,0
377	Марковська	1410,0	659,7	46,8	481,0	34,1	94,1	6,7	150,0	10,6	25,2	1,8	0,0	0,0
378	Підгірська	3263,2	1710,3	52,4	1284,8	39,4	167,0	5,1	53,4	1,6	47,7	1,5	0,2	0,0
379	Похівська	995,0	825,3	82,9	48,4	4,9	106,0	10,7	3,6	0,4	11,6	1,2	0,0	0,0
380	Раковецька	810,0	650,4	80,3	35,8	4,4	77,0	9,5	19,9	2,5	26,8	3,3	0,0	0,0
381	сmt Богородчани	1224,2	325,7	26,6	555,4	45,4	331,6	27,1	4,1	0,3	7,4	0,6	0,0	0,0
382	Старунська	2561,0	1735,8	67,8	668,0	26,1	123,5	4,8	15,5	0,6	18,2	0,7	0,0	0,0
383	Верхньомайданська	1769,6	872,2	49,3	811,7	45,9	64,9	3,7	11,6	0,7	9,2	0,5	3,0	0,2
384	Волохівська	2008,6	1313,7	65,4	556,6	27,7	48,8	2,4	43,6	2,2	45,8	2,3	0,0	0,0

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
385	Гаврилівська	3160,1	1885,0	59,6	1109,8	35,1	67,1	2,1	47,8	1,5	50,5	1,6	0,0	0,0
386	Гвіздська	1542,2	1187,0	77,0	244,5	15,9	79,9	5,2	21,3	1,4	9,6	0,6	0,0	0,0
387	Доброгівська	1118,1	643,6	57,6	344,7	30,8	66,2	5,9	32,3	2,9	31,3	2,8	0,0	0,0
388	Камінська	1589,8	1115,7	70,2	380,4	23,9	56,3	3,5	12,4	0,8	25,0	1,6	0,0	0,0
389	Краснянська	2817,9	1354,7	48,1	1224,4	43,5	140,2	5,0	88,3	3,1	10,3	0,4	18,1	0,6
390	Лісногарновицька	1330,8	635,1	47,7	552,0	41,5	92,3	6,9	31,0	2,3	20,3	1,5	0,0	0,0
391	Лойська	1771,7	483,3	27,3	1136,4	64,1	95,3	5,4	52,0	2,9	4,7	0,3	47,4	2,7
392	Молодівська	1424,1	842,1	59,1	447,2	31,4	86,4	6,1	41,4	2,9	7,1	0,5	0,0	0,0
393	Назавівська	1719,1	679,9	39,6	752,3	43,8	84,6	4,9	167,1	9,7	35,2	2,0	8,9	0,5
394	Парищенська	2784,0	1473,1	52,9	1204,1	43,3	62,0	2,2	10,6	0,4	34,2	1,2	0,0	0,0
395	Перерілянська	1781,0	922,8	51,8	718,9	40,4	99,1	5,6	25,2	1,4	15,0	0,8	0,0	0,0
396	Пнівська	4352,3	2067,7	47,5	1668,1	38,3	279,5	6,4	266,8	6,1	70,2	1,6	0,6	0,0
397	Саджавська	3802,7	1542,2	40,6	1977,6	52,0	117,7	3,1	81,6	2,1	83,6	2,2	0,0	0,0
398	Середньомайданська	4574,5	1625,2	35,5	2768,4	60,5	81,0	1,8	77,3	1,7	22,6	0,5	0,6	0,0
399	сmt Ланчин	2789,4	1512,2	54,2	818,8	29,4	241,9	8,7	75,7	2,7	140,9	5,1	0,0	0,0
400	Стримбівська	1270,6	558,9	44,0	613,6	48,3	75,5	5,9	17,3	1,4	5,3	0,4	45,0	3,5
401	Тисменичанська	2691,6	1694,8	63,0	629,6	23,4	114,5	4,3	169,1	6,3	83,5	3,1	0,0	0,0
402	Фітківська	1411,7	642,7	45,5	395,8	28,0	78,8	5,6	260,0	18,4	34,5	2,4	0,0	0,0
403	Цуцилівська	1269,5	803,3	63,3	391,6	30,8	40,3	3,2	23,7	1,9	10,6	0,8	0,0	0,0
404	Чорнославська	1969,1	779,1	39,6	1132,0	57,5	40,5	2,1	10,2	0,5	7,3	0,4	1,7	0,1
405	Чорнопогоківська	1781,2	841,8	47,3	888,2	49,9	36,6	2,1	11,4	0,6	3,2	0,2	0,0	0,0
406	м Надвірна	2561,0	580,4	22,7	1108,5	43,3	744,5	29,1	70,8	2,8	56,8	2,2	1,3	0,0
407	Великоклочівська	2905,6	1831,2	63,0	882,7	30,4	171,9	5,9	0,1	0,0	19,6	0,7	0,0	0,0
408	Верхньовербівська	785,5	584,6	74,4	138,5	17,6	27,5	3,5	10,6	1,3	24,3	3,1	0,0	0,0
409	Княздвірська	2583,5	1214,5	47,0	996,4	38,6	100,9	3,9	108,9	4,2	162,8	6,3	8,1	0,3
410	Малоклочівська	1242,7	754,4	60,7	419,9	33,8	51,3	4,1	2,4	0,2	14,7	1,2	0,0	0,0
411	Марківська	1136,4	635,1	55,9	450,6	39,7	44,9	3,9	0,5	0,0	5,3	0,5	1,1	0,1
412	Молодятинська	3050,6	522,7	17,1	2473,2	81,1	38,2	1,3	5,4	0,2	11,1	0,4	0,0	0,0
413	Рунгуриська	2465,1	830,5	33,7	1456,2	59,1	137,2	5,6	29,4	1,2	11,8	0,5	0,0	0,0

Продовження додатку Г

<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>
414	Слобідська	2226,5	495,9	22,3	1568,6	70,5	146,4	6,6	0,7	0,0	14,9	0,7	0,1	0,0
415	смт Печеніжин	4024,6	2201,3	54,7	1624,7	40,4	125,0	3,1	19,2	0,5	54,4	1,4	1,0	0,0
416	Сопівська	1715,5	1103,1	64,3	423,0	24,7	102,2	6,0	55,8	3,3	31,4	1,8	0,0	0,0
417	Вовчинецька	973,0	672,2	69,1	49,9	5,1	217,0	22,3	0,0	0,0	34,0	3,5	3,1	0,3
418	Крихівецька	830,0	339,1	40,9	0,0	0,0	445,6	53,7	17,9	2,2	27,3	3,3	0,0	0,0
419	Микитинецька	1228,8	674,6	54,9	231,0	18,8	298,2	24,3	10,0	0,8	15,0	1,2	0,0	0,0
420	Угорницька	734,0	540,4	73,6	0,0	0,0	135,6	18,5	10,9	1,5	47,1	6,4	0,0	0,0
421	Хриплинська	958,4	435,8	45,5	82,0	8,6	363,2	37,9	41,1	4,3	36,2	3,8	0,0	0,0
422	м. Івано-Франківськ	3648,8	784,1	21,5	104,8	2,9	2680,8	73,5	0,7	0,0	78,4	2,1	1,1	0,0
	Надвірнянсько-Печеніжинський	132972,5	71346,8	53,7	43860,3	33,0	11662,1	8,8	3178,1	2,4	2925,2	2,2	2,0	0,001
423	Великокам'янська	4214,5	3200,3	75,9	878,8	20,9	78,2	1,9	0,1	0,0	57,1	1,4	0,0	0,0
424	Виноградська	2781,4	1695,1	60,9	919,6	33,1	73,3	2,6	0,0	0,0	93,5	3,4	0,0	0,0
425	Воронівська	2086,5	1418,7	68,0	443,2	21,2	121,2	5,8	10,6	0,5	92,8	4,4	0,0	0,0
426	Годи-Добровідська	1315,4	727,9	55,3	502,1	38,2	63,2	4,8	0,0	0,0	22,2	1,7	0,0	0,0
427	Голоківська	926,5	758,4	81,9	84,4	9,1	77,7	8,4	0,1	0,0	5,9	0,6	0,0	0,0
428	Джурківська	2150,3	2017,0	93,8	15,0	0,7	80,9	3,8	1,5	0,1	35,9	1,7	0,0	0,0
429	Жукотинська	3414,9	2666,1	78,1	506,4	14,8	184,1	5,4	2,3	0,1	56,0	1,6	0,0	0,0
430	Загайпільська	1528,0	1340,5	87,7	22,2	1,4	108,8	7,1	37,4	2,4	19,2	1,3	0,0	0,0
431	Корницька	2329,8	1553,1	66,7	354,5	15,2	151,4	6,5	112,9	4,8	157,9	6,8	0,0	0,0
432	Королівська	469,5	254,0	54,1	89,3	19,0	107,2	22,8	12,3	2,6	6,8	1,5	0,0	0,0
433	Коршівська	4570,5	2587,7	56,6	1702,6	37,3	232,6	5,1	4,2	0,1	43,5	1,0	0,0	0,0
434	Ліснослобідська	3314,5	2274,4	68,6	907,1	27,4	80,9	2,4	12,1	0,4	40,0	1,2	0,0	0,0
435	Ліснохлібчинська	2845,0	2041,0	71,7	658,2	23,1	113,1	4,0	4,2	0,1	28,6	1,0	0,0	0,0
436	Малокам'янська	808,3	762,7	94,4	3,9	0,5	33,5	4,1	0,0	0,0	8,1	1,0	0,0	0,0
437	Матівецька	1654,0	1185,3	71,7	17,3	1,0	133,1	8,0	79,9	4,8	238,4	14,4	0,0	0,0
438	Остапківцівська	1142,7	897,3	78,5	160,4	14,0	47,0	4,1	31,4	2,8	6,5	0,6	0,6	0,1
439	П'ядицька	1806,1	1355,0	75,0	160,2	8,9	260,6	14,4	4,2	0,2	26,1	1,4	0,0	0,0
440	Підгайчиківська	2154,0	1876,6	87,1	68,9	3,2	128,7	6,0	32,7	1,5	47,0	2,2	0,0	0,0

Продовження додатку Г

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
441	Раківчицька	1752,8	1090,4	62,2	553,3	31,6	77,5	4,4	2,3	0,1	29,2	1,7	2,1	0,1
442	Семаківська	1855,1	1411,9	76,1	22,5	1,2	114,0	6,1	148,7	8,0	158,1	8,5	0,0	0,0
443	Сідлищенська	2829,8	2157,8	76,3	577,3	20,4	67,1	2,4	5,1	0,2	22,5	0,8	0,4	0,0
444	сmt Гвіздець	836,4	602,4	72,0	136,6	16,3	59,5	7,1	15,0	1,8	22,9	2,7	1,0	0,1
445	сmt Отинія	2652,6	2044,8	77,1	193,9	7,3	378,1	14,3	3,3	0,1	32,4	1,2	0,0	0,0
446	Старовіздецька	2282,9	2095,9	91,8	72,3	3,2	80,9	3,5	18,2	0,8	15,6	0,7	0,0	0,0
447	Струківська	2621,3	1881,7	71,8	627,7	23,9	77,0	2,9	5,5	0,2	29,4	1,1	0,0	0,0
448	Товмачицька	3473,6	2174,8	62,6	1012,3	29,1	173,7	5,0	29,8	0,9	83,0	2,4	0,0	0,0
449	Торговицька	2413,8	2045,7	84,8	201,8	8,4	117,2	4,9	23,2	1,0	25,9	1,1	0,7	0,0
450	Турківська	3148,8	2512,6	79,8	453,6	14,4	103,8	3,3	14,9	0,5	63,9	2,0	0,0	0,0
451	Угорницька	1100,7	947,7	86,1	41,5	3,8	76,5	6,9	8,4	0,8	26,6	2,4	0,0	0,0
452	Ценяська	1406,3	1265,8	90,0	18,2	1,3	82,1	5,8	23,2	1,7	16,9	1,2	0,0	0,0
453	Черемхівська	1838,5	1189,8	64,7	535,8	29,1	79,7	4,3	6,5	0,4	26,6	1,4	0,0	0,0
454	Шепарівська	1009,1	505,9	50,1	331,1	32,8	65,7	6,5	7,6	0,8	98,8	9,8	0,0	0,0
455	Коломийська міська рада	4072,0	2141,8	52,6	82,1	2,0	1514,1	37,2	170,7	4,2	163,3	4,0	0,3	0,0
456	Новокривотульська	1501,4	1375,1	91,6	11,0	0,7	85,6	5,7	0,4	0,0	29,3	2,0	0,0	0,0
457	Старокривотульська	2177,2	1643,5	75,5	351,6	16,1	122,3	5,6	16,0	0,7	43,8	2,0	0,0	0,0
458	Бортниківська	1886,3	1286,7	68,2	503,0	26,7	64,8	3,4	1,3	0,1	30,5	1,6	0,0	0,0
459	Гостівська	1915,4	1239,7	64,7	525,8	27,5	136,6	7,1	0,0	0,0	13,3	0,7	0,0	0,0
460	Жуківська	3631,0	2762,9	76,1	741,8	20,4	81,7	2,3	0,0	0,0	44,6	1,2	0,0	0,0
461	Прибилівська	1175,9	834,4	71,0	287,1	24,4	35,9	3,0	1,0	0,1	17,5	1,5	0,0	0,0
462	Пужниківська	1647,2	1059,6	64,3	535,3	32,5	44,8	2,7	0,0	0,0	7,6	0,5	0,0	0,0
463	сmt Обертин	3984,4	3551,1	89,1	1,8	0,0	384,1	9,6	2,9	0,1	44,5	1,1	0,0	0,0
464	Яківська	1172,6	1102,5	94,0		0,0	59,7	5,1	0,0	0,0	10,4	0,9	0,0	0,0
465	Балинцівська	2662,2	2405,6	90,4	79,6	3,0	138,5	5,2	13,7	0,5	24,8	0,9	0,0	0,0
466	Борцівська	2146,9	1719,5	80,1	165,7	7,7	151,6	7,1	88,1	4,1	22,0	1,0	0,0	0,0
467	Кулачківська	2375,0	2084,8	87,8	122,4	5,2	129,9	5,5	10,0	0,4	27,8	1,2	0,0	0,0
468	Олешківська	1416,3	1111,9	78,5	116,5	8,2	83,6	5,9	6,4	0,5	97,9	6,9	0,3	0,0
469	сmt Заболотів	1904,5	1501,5	78,8	83,1	4,4	252,4	13,3	40,6	2,1	26,9	1,4	0,0	0,0

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
470	Тулуківська	1484,1	1163,6	78,4	93,0	6,3	126,3	8,5	42,1	2,8	59,1	4,0	0,8	0,1
	Обертинсько-Гвіздецький	103886,0	77522,5	74,6	15971,8	15,4	7040,2	6,8	1050,7	1,0	2300,8	2,2	0,1	0,0
471	Вербовецька	2939,2	1738,3	59,1	961,1	32,7	176,4	6,0	28,3	1,0	35,1	1,2	28,5	1,0
472	Городнянська	888,7	134,5	15,1	738,9	83,1	12,7	1,4	0,0	0,0	2,6	0,3	26,0	2,9
473	Кобаківська	2277,1	1224,5	53,8	944,0	41,5	77,2	3,4	0,0	0,0	31,5	1,4	0,0	0,0
474	Микитинецька	1904,7	522,4	27,4	1201,6	63,1	58,7	3,1	104,9	5,5	17,0	0,9	21,3	1,1
475	Пістинська	2402,8	935,4	38,9	1300,5	54,1	130,3	5,4	0,0	0,0	36,6	1,5	8,9	0,4
476	Рибненська	1103,9	665,9	60,3	285,1	25,8	52,4	4,7	64,5	5,8	36,0	3,3	10,9	1,0
477	Рожнівська	3927,9	3048,4	77,6	528,4	13,5	184,9	4,7	78,3	2,0	88,0	2,2	0,0	0,0
478	Слобідська	567,6	349,0	61,5	87,1	15,3	32,1	5,6	62,6	11,0	36,8	6,5	0,0	0,0
479	Смоднянська	932,7	566,5	60,7	254,1	27,2	102,3	11,0	0,0	0,0	9,7	1,0	15,3	1,6
480	сmt Кути	489,5	295,2	60,3	45,1	9,2	120,6	24,6	18,4	3,8	10,2	2,1	0,0	0,0
481	сmt Яблунів	860,0	325,3	37,8	436,6	50,8	83,0	9,6	0,6	0,1	14,5	1,7	50,2	5,8
482	Старокутська	2234,5	1090,0	48,8	915,0	40,9	195,6	8,8	11,4	0,5	22,4	1,0	39,5	1,8
483	Стопчатівська	2581,6	1868,9	72,4	600,1	23,2	82,0	3,2	0,0	0,0	30,6	1,2	22,3	0,9
484	Трацька	2501,6	1383,2	55,3	1016,4	40,6	83,0	3,3	10,0	0,4	9,0	0,4	38,1	1,5
485	Уторопівська	3267,5	1208,9	37,0	1972,4	60,4	49,8	1,5	16,4	0,5	20,0	0,6	48,3	1,5
486	Химчинська	2841,1	1502,6	52,9	1224,1	43,1	90,8	3,2	5,0	0,2	18,6	0,7	35,5	1,3
487	Черганівська	2466,6	693,4	28,1	1622,5	65,8	133,0	5,4	0,0	0,0	17,7	0,7	7,5	0,3
488	м Косів	1138,4	627,1	55,1	279,8	24,6	219,0	19,2	0,0	0,0	12,5	1,1	0,6	0,1
489	Воскресинцівська	1319,3	612,6	46,4	417,9	31,7	61,0	4,6	66,0	5,0	161,9	12,3	0,0	0,0
490	Дебеславська	2239,9	1476,2	65,9	550,5	24,6	67,9	3,0	115,2	5,1	30,1	1,3	0,0	0,0
491	Ковалівська	430,8	279,4	64,9	75,1	17,4	58,2	13,5	12,6	2,9	5,5	1,3	0,1	0,0
492	Мишинська	1666,4	1330,6	79,8	229,3	13,8	56,5	3,4	17,7	1,1	32,3	1,9	0,0	0,0
493	Нижньовербівська	1141,4	639,5	56,0	282,5	24,8	104,6	9,2	31,8	2,8	83,0	7,3	3,0	0,3
494	Пилипівська	2111,9	1354,2	64,1	567,0	26,8	64,8	3,1	95,1	4,5	30,8	1,5	0,0	0,0
495	Спаська	2827,6	1569,6	55,5	951,7	33,7	105,6	3,7	159,2	5,6	41,5	1,5	1,2	0,0
496	Видинівська	1264,9	1003,7	79,4	55,6	4,4	108,5	8,6	45,8	3,6	51,2	4,0	0,0	0,0

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
497	Горішньозалучанська	2401,1	1751,6	72,9	246,4	10,3	204,5	8,5	154,0	6,4	44,6	1,9	0,0	0,0
498	Джурівська	2233,8	1048,8	47,0	934,5	41,8	144,5	6,5	81,9	3,7	24,2	1,1	0,4	0,0
499	Завальська	2618,9	1814,5	69,3	295,6	11,3	141,7	5,4	201,0	7,7	166,1	6,3	0,0	0,0
500	Іллінецька	2343,0	1785,6	76,2	351,9	15,0	181,0	7,7	7,5	0,3	17,0	0,7	1,0	0,0
501	Княженська	1880,1	1338,3	71,2	318,8	17,0	114,7	6,1	0,0	0,0	108,3	5,8	0,0	0,0
502	Новоселицька	949,7	755,4	79,5	83,1	8,7	88,9	9,4	8,6	0,9	13,7	1,4	0,0	0,0
503	Попельниківська	1027,2	848,3	82,6	63,8	6,2	76,8	7,5	0,0	0,0	38,4	3,7	0,0	0,0
504	Прутівська	1208,2	1023,2	84,7	68,9	5,7	86,5	7,2	6,6	0,5	23,0	1,9	0,0	0,0
505	Рудниківська	2196,3	1300,5	59,2	693,8	31,6	141,5	6,4	0,8	0,0	59,7	2,7	0,5	0,0
506	Троїцька	2525,8	1585,2	62,8	695,5	27,5	144,5	5,7	89,4	3,5	11,3	0,4	1,1	0,0
507	Тростянецька	1252,3	899,6	71,8	277,5	22,2	55,2	4,4	0,0	0,0	20,0	1,6	0,0	0,0
508	Тучапська	673,2	555,1	82,5	42,4	6,3	47,3	7,0	0,0	0,0	28,5	4,2	0,0	0,0
509	Хугір-Будилівська	292,1	143,7	49,2	7,5	2,6	135,7	46,4	0,0	0,0	5,3	1,8	0,0	0,0
	Яблунівсько-Кутський	6929,3	41295,2	59,1	21621,8	30,9	4073,8	5,8	1493,7	2,1	1444,9	2,1	11,0	0,016
II	Центральна суббасть	540070,1	307121,7	56,9	171358,3	31,7	38632,4	7,2	10926,2	2,0	12031,5	2,2	22,6	0,004
510	Шевченківський р-н (м. Чернівці)	4149,9	1328,9	32,0	3,0	0,1	2783,1	67,1	0,1	0,0	34,7	0,8	5,2	0,1
	Першотравневий р-н (м. Чернівці)	2396,0	415,9	17,4	0,0	0,0	1969,1	82,2	5,0	0,2	6,0	0,3	7,5	0,3
511	Байраківська	2843,7	1735,9	61,0	1011,5	35,6	58,8	2,1	12,9	0,5	24,6	0,9	0,0	0,0
512	Буківська	729,1	572,0	78,4	101,0	13,9	30,1	4,1	1,0	0,1	25,0	3,4	0,0	0,0
513	Великобудська	2990,4	2101,0	70,3	779,9	26,1	84,2	2,8	4,0	0,1	21,3	0,7	0,0	0,0
514	Годинівська	1891,7	1639,9	86,7	152,1	8,0	69,5	3,7	3,9	0,2	26,3	1,4	0,0	0,0
515	Горбівська	2588,2	2040,7	78,8	301,7	11,7	89,6	3,5	29,6	1,1	126,6	4,9	1,7	0,1
516	Куликівська	865,4	699,0	80,8	128,0	14,8	28,4	3,3	0,0	0,0	10,0	1,2	0,0	0,0
517	Лунківська	3265,9	2731,7	83,6	272,3	8,3	89,9	2,8	70,8	2,2	101,2	3,1	0,0	0,0
518	Молницька	2032,4	1668,9	82,1	148,6	7,3	72,8	3,6	34,9	1,7	107,1	5,3	0,0	0,0
519	Острицька	1349,3	1089,2	80,7	29,5	2,2	121,1	9,0	18,9	1,4	90,7	6,7	0,0	0,0
520	Петрашівська	1315,4	1086,4	82,6	177,8	13,5	41,4	3,1	0,6	0,0	9,2	0,7	0,0	0,0

Продовження додатку Г

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
521	Тернавська	5908,2	4302,4	72,8	1329,6	22,5	171,1	2,9	58,3	1,0	46,8	0,8	1,4	0,0
522	Хряцьківська	2777,5	2370,5	85,3	298,9	10,8	70,9	2,6	11,0	0,4	26,2	0,9	0,0	0,0
523	Цуренська	1994,5	1715,5	86,0	78,7	3,9	65,4	3,3	32,4	1,6	102,5	5,1	0,0	0,0
524	м Герца	322,3	166,6	51,7	3,9	1,2	140,9	43,7	0,9	0,3	10,0	3,1	2,2	0,7
525	Валя-Кузьминська	2544,4	950,5	37,4	1451,7	57,1	96,7	3,8	24,4	1,0	21,2	0,8	56,8	2,2
526	Волоківська	3047,8	1506,8	49,4	887,9	29,1	310,2	10,2	263,0	8,6	80,0	2,6	18,7	0,6
527	Коровійська	1009,4	826,5	81,9	6,1	0,6	168,1	16,7	0,1	0,0	8,5	0,8	0,0	0,0
528	Луковецька	1390,4	1211,2	87,1	90,0	6,5	74,1	5,3	0,0	0,0	15,1	1,1	0,0	0,0
529	Молодійська	2470,0	1668,2	67,5	607,0	24,6	168,4	6,8	1,0	0,0	25,4	1,0	0,0	0,0
530	Чагорська	1164,6	955,2	82,0	49,0	4,2	145,2	12,5	15,2	1,3		0,0	0,0	0,0
531	Бобовецька	2089,3	1629,8	78,0	294,4	14,1	119,0	5,7	36,5	1,7	9,6	0,5	5,4	0,3
532	Великокучурівська	3043,1	2438,3	80,1	141,3	4,6	280,1	9,2	154,0	5,1	29,5	1,0	3,6	0,1
533	Кам'янська	3381,2	1695,9	50,2	1432,4	42,4	173,3	5,1	19,4	0,6	60,2	1,8	9,5	0,3
534	Костинецька	2724,9	1890,0	69,4	702,4	25,8	113,2	4,2	9,3	0,3	10,0	0,4	0,0	0,0
535	Михальчанська	5100,6	2711,3	53,2	2240,7	43,9	122,3	2,4	5,7	0,1	20,6	0,4	12,0	0,2
536	Снячівська	3864,4	1960,7	50,7	1686,7	43,6	144,9	3,7	41,9	1,1	30,2	0,8	0,4	0,0
537	Тисовецька	2898,8	1576,1	54,4	1102,3	38,0	164,1	5,7	49,3	1,7	7,0	0,2	1,3	0,0
538	Білянська	464,0	222,7	48,0	132,2	28,5	41,2	8,9	20,0	4,3	47,9	10,3	0,0	0,0
539	Брусиницька	4424,2	3208,3	72,5	675,1	15,3	233,7	5,3	131,0	3,0	176,1	4,0	2,9	0,1
540	Верхньостановецька	2247,4	1414,0	62,9	769,0	34,2	52,7	2,3	3,5	0,2	8,2	0,4	0,0	0,0
541	Глинницька	2048,4	916,9	44,8	934,2	45,6	95,7	4,7	15,6	0,8	86,0	4,2	26,5	1,3
542	Драчинецька	3335,2	2543,4	76,3	685,0	20,5	94,7	2,8	3,9	0,1	8,2	0,2	18,0	0,5
543	Нижньостановецька	3137,4	2214,8	70,6	751,6	24,0	120,7	3,8	18,1	0,6	32,1	1,0	0,0	0,0
544	Стрільсько-Кутська	3486,9	1104,9	31,7	2048,1	58,7	136,6	3,9	53,1	1,5	144,3	4,1	23,9	0,7
545	Баніївська	4555,0	2647,6	58,1	1424,8	31,3	229,0	5,0	113,8	2,5	139,7	3,1	0,0	0,0
546	Замостянська	2926,0	1577,7	53,9	1116,8	38,2	105,5	3,6	76,0	2,6	50,0	1,7	0,0	0,0
547	Іспаська	5361,0	2315,0	43,2	2257,1	42,1	427,9	8,0	279,3	5,2	81,7	1,5	0,0	0,0
548	Карапчівська	6345,0	2940,6	46,3	3071,6	48,4	193,9	3,1	87,9	1,4	51,0	0,8	0,1	0,0
549	Коритненська	3407,0	1831,0	53,7	1343,2	39,4	137,3	4,0	55,4	1,6	40,1	1,2	0,0	0,0

Продовження додатку Г

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
550	Мілівська	3234,0	1758,3	54,4	1053,2	32,6	168,2	5,2	170,8	5,3	83,5	2,6	0,0	0,0
551	Слободо-Банилівська	1127,0	768,7	68,2	99,6	8,8	71,9	6,4	96,8	8,6	90,0	8,0	0,0	0,0
552	Чорногузівська	1707,0	1093,0	64,0	366,8	21,5	130,3	7,6	83,4	4,9	33,6	2,0	0,0	0,0
553	м. Вашківці	4351,0	3033,9	69,7	521,6	12,0	365,1	8,4	263,3	6,1	167,0	3,8	0,1	0,0
	Вашківсько-Глибоцький	124305,2	76275,9	61,4	32758,2	26,4	10570,4	8,5	2375,9	1,9	2324,8	1,9	4,7	0,004
554	Багринівська	1229,9	1074,0	87,3	3,0	0,2	141,1	11,5	11,8	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
555	Димківська	1002,6	885,0	88,3	44,1	4,4	57,5	5,7	0,0	0,0	16,0	1,6	0,1	0,0
556	Кам'янська	5760,2	2517,5	43,7	2706,5	47,0	219,4	3,8	235,1	4,1	81,7	1,4	0,2	0,0
557	Карапчівська	4632,5	2342,2	50,6	1649,6	35,6	192,0	4,1	395,6	8,5	53,1	1,1	0,0	0,0
558	Корчовецька	4142,0	1128,0	27,2	2855,1	68,9	70,9	1,7	74,2	1,8	13,8	0,3	22,7	0,5
559	Купська	3503,0	1336,6	38,2	1909,9	54,5	71,7	2,0	129,3	3,7	55,5	1,6	0,0	0,0
560	Михайлівська	2220,1	1280,7	57,7	704,8	31,7	96,2	4,3	124,3	5,6	14,1	0,6	0,0	0,0
561	Опришенська	2741,0	1995,6	72,8	591,9	21,6	120,4	4,4	1,1	0,0	32,1	1,2	0,0	0,0
562	Синьовецька	3102,5	1503,1	48,4	1528,1	49,3	28,1	0,9	14,2	0,5	29,0	0,9	0,0	0,0
563	сmt Глибока	4620,5	1974,5	42,7	2081,3	45,0	480,9	10,4	17,8	0,4	65,9	1,4	0,3	0,0
564	Становецька	2096,9	1600,1	76,3	372,9	17,8	82,8	3,9	3,1	0,1	38,1	1,8	0,0	0,0
565	Старовичинська	3338,6	2350,2	70,4	784,0	23,5	118,0	3,5	33,2	1,0	53,2	1,6	0,4	0,0
566	Стерченська	877,0	752,2	85,8	5,7	0,6	81,8	9,3	25,3	2,9	12,0	1,4	0,0	0,0
567	Сучевенська	3010,0	1869,5	62,1	779,7	25,9	183,7	6,1	137,3	4,6	39,7	1,3	0,7	0,0
568	Тарашанська	2708,6	1688,9	62,4	867,0	32,0	98,1	3,6	13,1	0,5	41,4	1,5	29,9	1,1
569	Теребленська	3676,4	2611,7	71,0	790,5	21,5	205,8	5,6	21,2	0,6	47,2	1,3	0,0	0,0
570	Турятська	4692,1	2095,6	44,7	2417,5	51,5	93,1	2,0	48,3	1,0	37,6	0,8	0,5	0,0
571	Черепковецька	2344,7	1762,9	75,2	243,2	10,4	98,6	4,2	120,3	5,1	119,6	5,1	0,1	0,0
572	Буденська	2829,2	1317,8	46,6	1196,9	42,3	276,4	9,8	15,9	0,6	22,2	0,8	32,0	1,1
573	Верхньопетровецька	2615,3	1999,2	76,4	454,6	17,4	109,9	4,2	24,0	0,9	27,6	1,1	0,0	0,0
574	Давидівська	4416,4	2758,5	62,5	1489,6	33,7	99,6	2,3	26,2	0,6	42,4	1,0	6,9	0,2
575	Зруб-Комарівська	1818,0	794,7	43,7	977,9	53,8	34,6	1,9	0,0	0,0	10,8	0,6	16,6	0,9
576	Їжівська	5081,3	2488,2	49,0	2357,9	46,4	174,3	3,4	26,6	0,5	34,3	0,7	28,1	0,6

Продовження додатку Г

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
577	Комарівська	4553,0	2807,7	61,7	1478,1	32,5	119,6	2,6	34,8	0,8	112,8	2,5	0,5	0,0
578	Нижньолетровецька	5001,9	2125,7	42,5	2711,3	54,2	109,2	2,2	37,7	0,8	18,0	0,4	3,4	0,1
579	Новобросковецька	3144,8	2401,0	76,3	597,1	19,0	105,3	3,3	11,3	0,4	30,2	1,0	0,1	0,0
580	Панківська	2744,9	1524,1	55,5	896,8	32,7	216,6	7,9	51,7	1,9	55,8	2,0	0,6	0,0
581	Ропчанська	3671,3	2424,2	66,0	1010,8	27,5	118,3	3,2	62,3	1,7	55,6	1,5	0,0	0,0
582	Старобросковецька	3672,4	2493,8	67,9	1001,6	27,3	140,9	3,8	24,9	0,7	11,2	0,3	2,3	0,1
583	Старажадівська	7397,2	4494,8	60,8	2436,2	32,9	225,7	3,1	131,0	1,8	109,4	1,5	0,1	0,0
584	Старокрасношорська	1403,0	537,8	38,3	828,9	59,1	29,2	2,1	1,7	0,1	5,3	0,4	0,0	0,0
585	Череська	2655,2	1058,7	39,9	1412,3	53,2	135,5	5,1	17,0	0,6	31,7	1,2	0,0	0,0
586	Чудейська	3485,0	1501,4	43,1	1684,2	48,3	156,3	4,5	119,3	3,4	23,8	0,7	0,8	0,0
587	м Сторожинець	5082,0	2389,2	47,0	1875,4	36,9	723,2	14,2	29,7	0,6	64,6	1,3	1,7	0,0
588	Мигівська 30 %	2475,3	1815,5	73,3	292,3	11,8	221,8	9,0	102,7	4,1	43,0	1,7	1,1	0,0
589	сmt Берегомет 31,8 %	3693,7	2653,3	71,8	222,2	6,0	423,5	11,5	247,7	6,7	147,0	4,0	100,6	2,7
590	сmt Красноільськ 24,2 %	4278,8	3075,0	71,9	752,7	17,6	314,0	7,3	56,0	1,3	81,2	1,9	87,0	2,0
591	Банілово-Підгорнівська 33,1 %	5179,3	4207,4	81,2	650,8	12,6	184,0	3,6	36,1	0,7	101,1	2,0	212,6	4,1
592	Багнянська	1752,0	754,5	43,1	801,4	45,7	43,9	2,5	131,4	7,5	20,8	1,2	45,6	2,6
593	Луковецька	6441,0	4262,0	66,2	1446,0	22,4	259,3	4,0	313,5	4,9	160,2	2,5	0,0	0,0
594	Черешенська	2110,0	1411,8	66,9	583,5	27,7	63,8	3,0	13,1	0,6	37,7	1,8	25,8	1,2
595	м Вижниця	902,0	135,0	15,0	534,6	59,3	180,0	20,0	11,8	1,3	40,6	4,5	67,3	7,5
	Вижицько-Сторожинецький	142101,6	82199,7	57,8	48027,8	33,8	6905,4	4,9	2931,5	2,1	2037,3	1,4	18,0	0,013
III	Південно-Східна субобласть	266406,8	158475,6	59,5	80786,1	30,3	17475,7	6,6	5307,4	2,0	4362,1	1,6	22,8	0,009
	УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕДКАРПАТТЯ	1426241,7	883964,2	62,0	389029,4	27,3	90240,8	6,3	30084,8	2,1	32623,2	2,3	51,9	0,004

*у категорії «землі особливого призначення» введено заокруглення до 3 знаків після коми, у зв'язку із малими показниками площ даної категорії

Розраховано автором за даними [197, 198, 199]

Основні показники екодеструктивності території Українського Передкарпаття

№ п/п	Адміністративні утворення	Коефіцієнт стільськогосподарської освоєності		Коефіцієнт розораності території		Забудованість території		Транспортна освоєність		Частка екологічних зв'язків		Екологічна стійкість		Антропогенне навантаження		Антропогенна перетвореність		Екологічна стабільність		Щільність населення	
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12										
1	2																				
1	Болотівська	64,40	55,99	6,63	2,10	0,35	0,63	3,20	7,02	0,40	27,80										
2	Конівська	88,50	75,34	2,45	1,82	0,21	0,28	3,66	8,03	0,26	37,50										
3	Лютівська	68,59	44,63	2,19	1,70	0,50	1,12	3,03	6,90	0,45	11,79										
4	Мурованська	56,98	35,02	3,11	2,03	0,59	1,68	2,67	5,72	0,40	30,43										
5	Новоміська	62,73	51,77	4,55	1,88	0,38	0,74	3,01	6,64	0,44	22,03										
6	Скелівська	77,11	59,30	5,54	3,91	0,33	0,55	3,42	7,60	0,35	49,01										
7	Слохнівська	65,58	49,95	4,00	3,08	0,43	0,85	3,03	6,76	0,45	19,21										
8	смт Нижанковичі	64,92	46,47	26,99	11,83	0,17	0,37	4,00	9,14	0,21	415,49										
9	смт Стара Сіль	55,67	38,93	2,00	1,79	0,58	1,48	2,65	5,65	0,39	36,57										
10	Солянуватська	42,27	30,52	1,86	0,93	0,66	2,17	2,25	4,84	0,47	22,20										
11	Сусідовицька	75,46	64,41	4,19	2,63	0,30	0,46	3,38	7,54	0,34	46,88										
12	Тернавська	48,04	31,27	5,04	3,58	0,61	1,96	2,52	5,47	0,42	27,31										
13	Торчиновицька	70,00	43,28	4,79	3,14	0,45	1,05	3,13	6,64	0,45	43,18										
14	Трушевицька	85,62	59,67	4,22	2,04	0,31	0,52	3,55	7,71	0,32	17,93										
15	Чаплівська	80,58	51,58	3,80	1,95	0,42	0,81	3,34	7,22	0,27	36,28										
16	м Доброміль	58,61	43,16	20,92	6,56	0,28	0,66	3,51	7,73	0,33	383,78										
17	м Хирів	24,19	20,69	56,27	28,48	0,13	0,62	4,05	9,31	0,14	1197,08										
18	Бабинська	82,07	56,58	9,15	5,74	0,32	0,56	3,66	7,93	0,30	43,55										
19	Біковицька	85,16	48,36	10,58	6,90	0,40	0,83	3,67	7,63	0,33	131,26										

Продовження додатку Д

<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
20	Великоблінська	86,15	32,91	5,14	0,80	0,60	1,82	3,31	6,98	0,45	6,85
21	Великоозимінська	91,88	53,38	5,38	4,28	0,38	0,71	3,64	7,96	0,32	31,65
22	Викотівська	88,55	69,00	6,36	2,90	0,23	0,33	3,79	8,56	0,23	155,13
23	Вільшаницька	63,30	32,81	1,97	1,86	0,62	1,88	2,72	5,82	0,57	34,36
24	Воле-Бранецька	80,92	51,74	3,74	2,19	0,43	0,82	3,36	7,16	0,39	18,53
25	Воютицька	86,83	64,56	7,79	3,36	0,26	0,41	3,77	8,33	0,26	124,79
26	Гординяньська	91,65	56,36	2,64	1,29	0,39	0,68	3,60	7,59	0,33	37,97
27	Городищенська	70,14	50,55	3,27	2,37	0,44	0,87	3,08	6,79	0,44	25,92
28	Калинівська	88,91	50,04	9,65	4,60	0,38	0,77	3,73	7,71	0,32	34,86
29	Корналовицька	63,57	39,82	2,69	0,73	0,44	1,11	2,83	6,18	0,50	43,19
30	Кульчицька	71,92	48,64	2,60	2,27	0,48	0,98	3,08	6,62	0,45	64,53
31	Містковицька	79,60	41,86	4,19	1,89	0,52	1,25	3,24	6,93	0,43	14,40
32	Лукавська	85,15	31,89	1,65	1,66	0,58	1,82	3,15	6,52	0,48	10,42
33	П'яновицька	91,31	66,55	2,54	2,17	0,29	0,44	3,65	7,89	0,29	25,92
34	Ралівська	69,86	53,04	5,99	2,93	0,36	0,69	3,25	7,14	0,39	135,13
35	сmt Дубляни	68,15	42,96	4,14	2,59	0,50	1,16	3,01	6,45	0,48	81,18
36	Стрілковицька	90,81	68,15	5,80	3,81	0,24	0,36	3,80	8,38	0,25	45,33
37	Чуквянська	83,70	69,15	2,85	2,51	0,27	0,38	3,58	7,70	0,29	45,19
38	Монастирецька	75,67	27,89	6,40	1,73	0,60	2,14	3,10	6,49	0,50	21,12
39	Бистрицька	86,43	58,41	4,40	3,71	0,35	0,60	3,58	7,96	0,31	49,46
40	Верхньодорожівська	91,48	46,92	2,94	2,75	0,48	1,03	3,49	7,19	0,39	57,07
41	Волощанська	81,76	24,15	12,93	1,22	0,62	2,55	3,45	7,79	0,43	31,86
42	Грушівська	94,82	57,23	2,18	1,79	0,39	0,68	3,62	7,73	0,32	64,00
43	Колодрубівська	81,62	37,95	5,54	1,58	0,55	1,44	3,30	6,95	0,43	47,59
	Добромільсько-Самбірський	75,76	47,86	5,01	2,58	0,44	0,92	3,26	7,01	0,41	50,19
44	Болехівська	65,31	32,97	18,30	5,25	0,45	1,38	3,44	8,01	0,39	50,08
45	Броницька	53,83	36,66	2,39	1,96	0,60	1,63	2,58	5,58	0,58	33,79
46	Верхньогаївська	37,41	21,26	3,11	2,13	0,75	3,55	2,10	4,42	0,72	44,27
47	Волянська	86,77	59,49	2,80	2,56	0,36	0,61	3,50	7,49	0,24	22,02
48	Вороблевицька	88,74	44,80	5,41	1,90	0,48	1,06	3,51	7,49	0,37	93,00
49	Гаївська	45,04	30,86	1,53	1,44	0,64	2,08	2,31	4,92	0,46	10,72

Продовження додатку Д

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
50	Дережицька	55,22	32,65	8,00	3,55	0,56	1,71	2,89	6,33	0,36	84,23
51	Добрівлянська	70,46	47,04	6,94	4,65	0,44	0,94	3,22	7,20	0,41	88,78
52	Доброгостівська	28,03	18,93	1,52	1,03	0,78	4,10	1,86	4,08	0,77	59,82
53	Довжанська	86,24	65,60	3,72	2,21	0,28	0,43	3,63	8,22	0,19	75,59
54	Долішньолужецька	89,59	56,55	1,88	1,47	0,40	0,70	3,48	7,28	0,25	64,42
55	Летнянська	57,24	39,20	2,83	2,13	0,53	1,36	2,69	5,86	0,55	46,26
56	Літинська	93,06	41,89	2,65	1,88	0,53	1,27	3,48	7,27	0,39	40,93
57	Лішнянська	61,40	43,44	3,41	2,48	0,51	1,18	2,88	6,29	0,50	114,23
58	Медвежанська	35,07	23,37	1,36	1,22	0,75	3,19	2,01	4,27	0,52	29,28
59	Михайлівцівська	80,54	45,18	7,15	4,64	0,46	1,02	3,42	7,30	0,39	111,42
60	Модричівська	31,00	14,16	7,52	3,02	0,75	5,32	2,13	4,53	0,72	47,22
61	Опорівська	87,13	42,25	8,81	3,62	0,47	1,11	3,61	7,63	0,25	203,43
62	Попелівська	19,21	11,19	2,01	0,69	0,86	7,70	1,60	3,35	0,85	53,90
63	Почаєвцівська	80,65	44,82	14,01	9,34	0,39	0,88	3,69	7,95	0,33	170,63
64	Раневицька	62,03	30,41	10,70	8,04	0,47	1,54	3,25	7,95	0,41	185,60
65	Рихтицька	81,05	60,87	6,47	5,14	0,31	0,51	3,55	7,96	0,31	175,41
66	Ріпчицьська	93,64	49,93	2,72	2,28	0,45	0,90	3,56	7,76	0,34	67,28
67	Ролівська	75,17	39,45	1,70	1,53	0,57	1,45	3,03	6,40	0,49	57,36
68	смт Меденичі	90,33	52,05	6,82	3,12	0,39	0,75	3,67	7,90	0,32	148,98
69	Снятинська	50,66	29,95	2,31	1,93	0,66	2,22	2,46	5,26	0,44	35,67
70	Солонська	53,71	33,67	4,62	3,40	0,60	1,78	2,67	5,96	0,39	39,96
71	Станильська	23,64	15,53	6,08	1,71	0,77	4,95	1,91	4,09	0,76	60,85
72	Ступницька	73,21	41,74	2,32	1,99	0,53	1,28	3,03	6,49	0,34	20,35
73	Уличненська	69,14	45,76	2,82	2,02	0,48	1,06	3,02	6,60	0,32	104,48
74	Унятичівська	47,99	27,81	8,44	1,15	0,63	2,26	2,61	5,53	0,59	65,79
75	Уривська	70,13	43,80	3,16	2,41	0,50	1,14	3,03	6,54	0,33	32,04
76	Ясенице-Сільнянська	34,21	25,36	1,60	1,01	0,71	2,81	2,03	4,40	0,72	33,69
77	м Борислав	21,67	15,77	35,01	9,40	0,19	1,18	3,06	7,34	0,29	1208,24
78	м Дрогобич	32,53	18,00	48,17	6,99	0,33	1,84	3,91	9,13	0,19	2160,17
79	м Стебник	65,40	49,44	29,80	10,32	0,21	0,42	4,18	9,16	0,12	2356,36

Продовження додатку Д

<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
80	Більченська	39,48	16,80	3,90	2,89	0,72	4,29	2,18	5,04	0,68	35,39
81	Гірська	85,27	44,90	2,87	2,08	0,49	1,10	3,42	8,01	0,34	89,47
82	Криницька	86,92	58,32	2,34	2,10	0,37	0,64	3,51	7,86	0,32	58,36
83	Раделицька	94,52	35,65	1,28	1,08	0,61	1,71	3,37	6,92	0,44	76,20
84	Рудниківська	61,00	27,23	2,35	2,12	0,68	2,51	2,75	6,96	0,49	87,51
85	Вівнянська	71,44	53,73	5,83	4,75	0,39	0,73	3,25	7,51	0,37	54,36
86	Гірненська	70,22	49,95	6,63	5,00	0,34	0,68	3,25	7,14	0,39	104,19
87	Голобутівська	34,35	23,10	1,53	1,43	0,73	3,16	2,01	4,34	0,73	41,44
88	Грабовецька	34,55	30,47	4,42	2,47	0,05	0,17	2,19	5,57	0,55	102,18
89	Добрівлянська	68,30	35,43	2,37	1,42	0,60	1,70	2,85	5,96	0,54	57,62
90	Довголуцька	55,45	34,46	1,87	1,99	0,61	1,77	2,58	5,66	0,58	29,19
91	Дулібівська	43,39	38,25	12,62	3,13	0,08	0,21	2,79	6,71	0,43	400,76
92	Завадівська	46,11	26,29	3,27	1,71	0,52	1,97	2,34	5,11	0,63	70,25
93	Заплатинська	72,62	47,23	3,87	2,93	0,48	1,01	3,13	6,73	0,44	38,27
94	Кавська	78,88	47,93	2,17	2,01	0,47	0,98	3,25	7,21	0,28	55,95
95	Конохівська	84,33	61,51	6,10	5,01	0,26	0,43	3,64	8,13	0,29	84,40
96	Ланівська	88,76	69,08	2,25	1,75	0,23	0,33	3,69	8,30	0,27	83,50
97	Любінцівська	59,69	45,23	4,36	2,85	0,47	1,04	2,87	6,27	0,35	67,06
98	Монастирська	52,07	36,14	0,95	1,15	0,62	1,72	2,47	5,29	0,61	32,34
99	Нежухівська	75,92	58,11	5,98	3,98	0,34	0,59	3,41	7,71	0,34	104,39
100	Нижньостинавська	38,28	23,66	3,09	2,88	0,67	2,85	2,19	4,70	0,48	58,66
101	Стинавська	31,60	17,07	0,84	1,17	0,76	4,47	1,87	3,99	0,54	38,66
102	Нагуєвицька	68,15	45,61	5,08	2,89	0,50	1,09	3,00	6,36	0,48	87,70
	Дрогобицько-Меденецький	56,50	34,61	5,94	2,71	0,55	1,59	2,77	6,14	0,37	159,53
103	Бердихівська	67,93	40,64	7,29	3,92	0,50	1,22	3,14	7,30	0,31	23,51
104	Бунівська	88,85	44,79	2,17	2,55	0,50	1,12	3,37	7,27	0,28	38,80
105	Верблянська	23,60	11,89	1,92	0,92	0,66	5,57	1,71	4,17	0,53	26,99
106	Віжомлянська	66,69	30,91	3,06	1,66	0,65	2,09	2,85	6,48	0,36	40,78
107	Дрогомишльська	54,90	26,70	3,71	1,69	0,68	2,55	2,54	5,51	0,43	25,05
108	Завадівська	51,29	29,00	2,82	1,24	0,67	2,30	2,55	6,34	0,38	29,86

Продовження додатку Д

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
109	Залузька	45,52	21,69	22,02	2,04	0,46	2,12	3,04	7,90	0,32	16,98
110	Калинівська	64,05	31,77	5,45	3,86	0,61	1,93	2,86	6,32	0,37	16,59
111	Кам'янобрідська	84,28	61,78	7,33	5,65	0,27	0,44	3,68	8,37	0,19	145,40
112	Мужилівичівська	86,55	51,82	2,63	2,44	0,44	0,85	3,40	7,49	0,26	77,93
113	Нагачівська	87,27	48,35	2,45	2,21	0,47	0,98	3,37	7,27	0,28	98,50
114	Наконечнянська	73,12	31,05	4,00	3,70	0,62	2,01	3,00	6,40	0,36	53,56
115	Прилбичівська	65,24	38,75	3,96	2,97	0,56	1,43	2,94	6,87	0,33	147,19
116	Рогізенська	64,32	30,87	1,75	1,49	0,66	2,13	2,73	6,16	0,38	26,71
117	Любінська	83,10	44,08	2,09	2,25	0,51	1,17	3,24	6,95	0,30	21,51
118	Свидницька	63,08	29,15	3,83	1,95	0,65	2,24	2,75	5,96	0,39	13,26
119	сmt Краковець	64,06	35,36	7,79	4,56	0,54	1,54	3,05	7,18	0,31	26,80
120	сmt Шкло	34,02	20,77	7,55	2,05	0,71	3,43	2,22	4,98	0,47	195,77
121	Терновицька	41,21	21,22	32,32	3,67	0,45	2,14	3,40	9,34	0,26	19,38
122	Чернілявська	77,88	45,43	2,19	2,43	0,50	1,10	3,16	6,83	0,31	66,55
123	м Новояворівськ	19,53	7,05	21,41	6,60	0,71	10,05	2,38	5,30	0,46	1687,58
124	м Яворів	41,80	21,28	22,06	8,94	0,55	2,58	2,97	7,07	0,34	533,34
125	Арламівськxволянська	60,81	40,27	9,24	3,76	0,49	1,22	3,02	6,52	0,33	70,71
126	Балицька	66,79	51,33	2,43	2,24	0,45	0,87	3,01	6,55	0,32	26,49
127	Берегівська	60,01	43,04	4,20	2,81	0,52	1,20	2,83	6,14	0,36	25,15
128	Годинівська	87,93	63,20	4,79	3,85	0,31	0,49	3,63	7,78	0,21	91,75
129	Гостинцівська	90,32	67,54	4,12	2,01	0,27	0,40	3,69	8,00	0,19	48,99
130	Гусаківська	59,34	43,30	5,43	1,65	0,50	1,16	2,88	6,17	0,35	11,05
131	Дидятицька	75,70	57,01	3,62	2,74	0,37	0,66	3,30	7,27	0,26	20,69
132	Дмитровицька	83,68	50,31	1,98	1,21	0,46	0,92	3,30	6,95	0,29	23,45
133	Довгомостиська	71,05	37,60	6,24	2,99	0,55	1,47	3,12	6,62	0,33	26,59
134	Зав'язанцівська	89,61	68,00	2,95	2,56	0,27	0,39	3,66	7,97	0,20	32,24
135	Золотковицька	62,09	47,18	2,52	1,34	0,49	1,03	2,85	6,18	0,35	13,17
136	Крисовицька	92,38	72,01	3,36	2,32	0,23	0,32	3,76	8,29	0,17	31,08
137	Круженицька	54,94	38,33	4,19	2,22	0,56	1,46	2,69	5,85	0,39	26,92
138	Липниківська	88,35	72,63	2,84	1,32	0,23	0,31	3,66	8,04	0,19	30,68

Продовження додатку Д

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
139	Малнівська	81,90	61,46	5,04	1,91	0,32	0,52	3,51	7,69	0,23	39,45
140	Малнівськоволянська	82,46	52,73	2,71	1,72	0,43	0,82	3,32	7,06	0,28	41,46
141	Маломокрянська	79,10	56,99	3,05	1,93	0,38	0,67	3,33	7,24	0,26	12,50
142	Мишлятицька	90,71	58,82	2,66	2,20	0,36	0,62	3,57	7,72	0,23	25,90
143	Мостиська Друга	12,13	9,86	21,82	15,24	0,68	6,87	2,23	5,59	0,48	143,62
144	Пнікутьська	88,73	68,71	3,52	2,55	0,25	0,36	3,69	8,12	0,27	50,53
145	Поповицька	78,36	47,61	4,18	1,86	0,46	0,97	3,26	7,01	0,42	23,35
146	Раденицька	79,69	61,15	2,70	2,06	0,34	0,55	3,41	7,49	0,35	33,97
147	Соколянська	56,04	31,85	2,42	1,88	0,65	2,04	2,57	5,45	0,60	25,32
148	Стоянівська	92,59	70,04	2,99	2,29	0,25	0,36	3,74	8,12	0,26	14,23
149	Твіржанська	75,37	58,76	4,05	2,47	0,36	0,62	3,30	7,30	0,37	24,04
150	Тщенецька	86,29	68,25	7,18	5,41	0,23	0,34	3,75	8,36	0,25	44,56
151	Хідновицька	58,14	43,77	2,85	1,90	0,52	1,19	2,76	6,01	0,37	19,09
152	Хлиплівська	93,02	68,31	3,06	0,93	0,27	0,40	3,72	8,11	0,27	13,79
153	Чернівська	78,45	58,90	3,28	2,24	0,36	0,61	3,34	7,25	0,37	29,35
154	Шегинівська	83,21	53,05	5,42	2,54	0,40	0,75	3,46	7,48	0,25	30,58
155	м Мостиська	78,65	60,01	10,82	3,82	0,27	0,44	3,74	8,36	0,27	329,08
156	м Судова Вишня	48,50	39,89	10,71	5,89	0,48	1,21	2,84	6,32	0,35	228,74
157	Боршівська	86,16	65,95	2,07	1,20	0,25	0,37	3,58	7,91	0,29	159,13
158	Грушатиська	75,43	54,28	3,04	2,24	0,40	0,74	3,26	7,12	0,39	15,45
159	Дроздовицька	70,41	54,12	4,19	1,80	0,37	0,69	3,20	7,00	0,39	25,62
160	Міженецька	68,20	51,48	2,54	2,30	0,43	0,84	3,09	6,78	0,31	41,87
161	Верховецька	95,06	51,90	2,92	1,89	0,43	0,82	3,61	7,68	0,34	55,60
162	Воцанцівська	92,65	62,10	5,97	3,16	0,30	0,48	3,79	8,28	0,27	63,15
163	Корницька	87,70	48,05	2,84	2,08	0,40	0,84	3,41	7,43	0,37	34,92
164	Купновицька	93,61	53,17	3,34	2,21	0,42	0,78	3,61	7,77	0,23	21,88
165	Луківська	83,31	42,42	3,70	2,80	0,51	1,21	3,35	7,10	0,41	89,25
166	Михайлевицька	93,06	66,87	3,69	1,84	0,27	0,41	3,74	8,15	0,27	39,17
167	Никловицька	94,65	64,16	1,98	1,74	0,32	0,50	3,69	7,90	0,21	26,83
168	Новосілко-Гостиннівська	77,43	41,64	5,40	3,86	0,51	1,22	3,28	7,23	0,29	38,58

Продовження додатку Д

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
169	Підгайчиківська	88,74	76,10	6,31	5,12	0,16	0,21	3,84	8,75	0,14	170,68
170	Погріпівська	84,32	50,45	4,96	2,32	0,43	0,85	3,45	7,36	0,26	36,86
171	Роздільненська	95,44	62,83	3,92	1,72	0,31	0,50	3,75	8,03	0,28	73,57
172	Садковицька	95,04	59,74	3,06	2,55	0,35	0,58	3,68	7,93	0,30	39,16
173	Сусолівська	81,07	37,02	3,38	1,57	0,57	1,55	3,22	6,77	0,46	31,06
174	Чайковицька	84,87	42,59	4,32	1,20	0,49	1,15	3,38	7,30	0,28	43,16
175	м Рудки	34,67	31,00	38,54	6,48	0,29	0,93	3,61	8,34	0,21	1348,63
176	Братковицька	90,30	62,75	5,20	4,01	0,30	0,48	3,68	8,14	0,20	112,89
177	Бучалівська	74,57	50,83	4,27	1,93	0,44	0,86	3,40	9,35	0,23	81,47
178	Вишнянська	65,35	45,97	1,82	1,49	0,50	1,08	2,93	6,41	0,49	93,43
179	Галичанівська	66,47	48,77	4,48	2,02	0,44	0,91	3,31	9,84	0,21	37,96
180	Градівська	82,07	62,66	2,65	2,18	0,33	0,53	3,44	7,49	0,24	112,12
181	Грімненська	93,42	62,84	4,00	2,88	0,31	0,49	3,74	8,16	0,19	74,14
182	Добрянська	87,55	65,09	2,34	2,69	0,30	0,46	3,59	8,00	0,29	36,88
183	Долинянська	95,11	67,57	2,99	2,59	0,27	0,40	3,77	8,30	0,18	27,11
184	Дубаневецька	86,48	64,61	2,46	2,77	0,31	0,47	3,54	7,75	0,22	110,03
185	Завидовицька	91,86	61,37	3,43	3,11	0,32	0,52	3,65	8,06	0,29	21,62
186	Кльчківська	84,73	56,13	2,24	2,31	0,38	0,68	3,47	7,80	0,33	17,99
187	Коропузька	94,90	62,71	3,26	2,65	0,32	0,51	3,71	8,02	0,20	26,47
188	Мильчицька	80,51	51,59	3,13	2,50	0,43	0,83	3,31	7,10	0,28	11,79
189	Новосільська	69,33	33,94	1,65	1,55	0,63	1,84	2,98	7,50	0,43	39,34
190	Переможенська	94,61	61,79	3,07	2,24	0,33	0,53	3,72	8,11	0,29	120,71
191	Підзвіринецька	72,61	35,80	2,85	2,43	0,60	1,67	3,02	6,42	0,49	48,29
192	Реччанська	88,26	62,18	4,24	3,57	0,32	0,52	3,61	7,87	0,31	23,01
193	Родатицька	56,88	38,40	2,76	1,96	0,57	1,49	2,68	5,95	0,38	59,34
194	Татаринівська	35,23	19,31	1,07	1,12	0,79	4,09	1,98	4,17	0,75	22,65
195	Тулиголівська	94,98	75,57	2,61	1,60	0,20	0,26	3,85	8,43	0,16	73,89
196	Тучапська	94,83	74,32	2,03	2,19	0,22	0,29	3,77	8,26	0,17	30,89
197	Угрівська	73,20	53,16	7,39	2,39	0,30	0,57	3,37	8,01	0,23	30,66
198	Шоломиничівська	95,14	54,27	2,71	2,27	0,41	0,75	3,61	7,62	0,24	55,54

Продовження додатку Д

<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
199	м Комарно	86,08	47,31	9,58	4,00	0,42	0,88	3,73	7,90	0,22	372,31
200	Великогорожанська	92,52	67,79	2,88	2,24	0,28	0,41	3,71	8,17	0,27	52,88
201	Гонятичівська	67,68	40,15	4,38	1,94	0,53	1,33	3,01	6,93	0,46	25,66
202	Новосілко-Опарська	74,47	39,35	3,73	1,93	0,55	1,41	3,09	6,73	0,46	38,90
	Мостисько-Яворієвський	71,82	46,00	5,26	2,49	0,46	1,00	3,18	7,09	0,42	63,90
203	Братківська	83,43	64,07	3,72	2,92	0,21	0,32	3,49	7,79	0,31	137,20
204	Воля-Задеревацька	44,07	29,84	1,05	0,84	0,68	2,29	2,25	4,80	0,67	29,62
205	Дідушицька	64,63	39,03	1,91	2,14	0,52	1,32	2,84	6,08	0,51	44,60
206	Добрянська	80,98	58,14	12,60	8,96	0,21	0,36	3,78	8,75	0,26	197,83
207	Долішненська	81,02	44,37	2,84	1,96	0,50	1,14	3,25	6,77	0,44	18,62
208	Жулинська	85,88	58,13	4,44	2,72	0,32	0,55	3,54	7,80	0,32	72,13
209	Загірненська	61,37	41,77	14,99	3,51	0,42	1,00	3,30	7,84	0,39	319,48
210	Йосиповицька	38,61	29,10	4,40	4,19	0,66	2,27	2,26	5,05	0,66	54,29
211	Лисовицька	39,86	27,24	4,82	2,87	0,67	2,45	2,30	4,99	0,66	58,23
212	Лисятицька	77,49	61,54	4,78	3,01	0,22	0,36	3,43	7,81	0,32	47,36
213	м Моршин	18,04	14,85	72,91	8,10	0,12	0,82	4,55	9,88	0,11	2699,10
214	Миртюківська	78,19	52,72	18,66	8,62	0,27	0,52	3,87	8,80	0,25	227,12
215	П'ятничанська	44,66	26,54	10,90	6,98	0,61	2,30	2,65	5,92	0,58	51,59
216	Підгірцівська	64,02	40,07	4,95	3,33	0,49	1,22	3,00	7,09	0,44	30,63
217	Подорожненська	48,23	34,07	1,30	0,96	0,60	1,76	2,42	5,25	0,61	23,13
218	Розгірченська	25,85	13,00	2,07	1,05	0,80	6,19	1,75	3,71	0,81	25,81
219	Семигинівська	64,12	49,21	2,03	1,57	0,45	0,91	2,89	6,28	0,49	69,52
220	Сихівська	74,62	58,14	2,18	2,38	0,36	0,62	3,24	7,45	0,37	47,68
221	сmt Дашава	76,86	62,19	4,04	2,14	0,33	0,52	3,35	7,30	0,36	89,52
222	Станківська	64,39	46,14	4,66	3,12	0,47	1,02	3,03	7,13	0,42	47,36
223	Стриганцівська	81,04	40,70	5,40	4,10	0,50	1,23	3,38	7,49	0,38	65,50
224	Стрільківська	28,83	18,98	2,60	1,20	0,76	3,99	1,90	4,21	0,75	26,19
225	Угерська	79,74	43,86	15,34	7,93	0,39	0,89	3,72	8,43	0,31	148,67
226	Ходовицька	66,01	31,11	10,94	4,94	0,48	1,55	3,17	7,12	0,44	98,78
227	Пісочненська	83,98	44,34	9,59	7,02	0,45	1,01	3,57	7,64	0,36	89,39

Продовження додатку Д

<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
228	Держівська	60,80	25,23	4,09	2,95	0,68	2,71	2,70	5,94	0,57	46,53
229	Київська	72,22	33,64	3,62	2,09	0,55	1,62	3,13	7,14	0,46	103,30
230	Бережницька	84,19	51,55	4,11	2,75	0,42	0,82	3,43	7,36	0,37	25,68
231	Вільховецька	86,07	50,50	2,67	2,51	0,44	0,87	3,41	7,17	0,38	9,28
232	Володимирівська	49,61	27,48	39,06	1,41	0,28	1,03	3,91	10,53	0,26	32,33
233	Зарчанська	66,76	38,66	3,88	2,96	0,55	1,43	2,98	6,41	0,49	15,51
234	Лівчицька	93,19	59,51	3,21	2,99	0,33	0,55	3,71	8,12	0,29	103,06
235	Любшанська	80,63	38,76	12,58	2,83	0,47	1,21	3,57	7,89	0,37	25,23
236	Млинівська	79,50	42,82	3,32	2,03	0,51	1,20	3,25	6,88	0,43	26,90
237	Облазницька	72,88	49,77	2,17	2,29	0,46	0,92	3,09	6,67	0,45	5,95
238	Рудянська	88,99	53,42	4,15	2,96	0,40	0,75	3,56	7,59	0,34	50,04
239	Сидорівська	80,86	50,58	7,12	2,30	0,37	0,74	3,49	7,88	0,34	10,32
240	смт Гніздиців	55,24	32,90	10,77	6,10	0,51	1,54	2,97	6,54	0,49	133,94
241	смт Журавне	58,05	34,69	6,58	2,60	0,57	1,64	2,87	6,09	0,52	92,27
242	м Жидачів	38,98	25,93	35,45	6,26	0,33	1,26	3,61	8,52	0,32	833,63
243	Зарічненська	41,38	26,17	3,18	2,44	0,67	2,56	2,28	4,94	0,66	16,19
244	Мельницька	57,91	38,17	2,45	1,83	0,57	1,50	2,69	5,77	0,56	16,92
245	Монастирецька	49,10	37,05	2,97	1,89	0,59	1,58	2,50	5,46	0,60	20,90
246	Чертівська	58,02	42,99	3,29	1,86	0,51	1,20	2,77	6,09	0,52	19,35
247	м. Стрий	49,63	37,53	16,02	3,80	0,21	0,55	3,94	8,22	0,23	3542,60
	Стрийсько-Жидачівський	62,78	39,86	6,03	2,80	0,50	1,26	2,94	6,57	0,48	110,27
	Північно-Західна субобласть	67,50	42,71	5,51	2,61	0,48	1,13	3,06	6,77	0,32	90,87
248	Белеївська	35,20	23,91	2,42	0,53	0,72	3,01	2,05	4,35	0,72	32,08
249	Великотур'янська	32,79	18,84	1,86	0,74	0,78	4,13	1,93	3,97	0,77	37,41
250	Геринська	66,63	38,71	3,53	0,71	0,54	1,39	2,90	6,02	0,36	230,29
251	Гошівська	73,90	44,34	8,60	3,02	0,47	1,06	3,40	6,94	0,28	271,38
252	Княжолуцька	47,66	17,54	18,62	5,35	0,63	3,58	2,91	6,92	0,36	168,53
253	Надлівська	47,32	33,48	2,65	1,11	0,62	1,85	2,42	5,22	0,62	58,76
254	Оболонська	60,59	38,65	5,78	1,56	0,55	1,41	2,85	6,12	0,52	118,63
255	Раківська	25,39	14,47	0,98	0,49	0,84	5,80	1,71	3,63	0,82	31,46

Продовження додатку Д

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
256	Рахинянська	48,40	34,70	3,64	1,57	0,60	1,74	2,48	5,36	0,42	79,51
257	Солуківська	63,41	30,30	5,79	1,67	0,61	2,02	2,83	5,82	0,56	50,94
258	Тростянецька	35,04	20,43	3,12	0,60	0,75	3,67	2,05	4,35	0,73	32,89
259	Тяпченська	72,36	25,45	8,60	1,71	0,59	2,32	3,07	6,37	0,35	197,74
260	Яворівська	61,78	29,16	16,63	2,41	0,54	1,84	3,22	7,29	0,31	122,25
261	м Долина	40,35	30,47	53,36	21,11	0,15	0,49	4,31	10,70	0,15	757,52
262	Верхнянська	82,35	60,21	3,94	2,59	0,32	0,53	3,46	7,74	0,23	130,70
263	Голинська	59,06	46,38	7,76	6,01	0,44	0,94	3,01	6,69	0,46	281,94
264	Довговоїнилівська	67,75	57,59	2,52	1,99	0,38	0,67	3,07	6,79	0,30	69,05
265	Завадківська	59,04	37,55	1,76	1,90	0,58	1,55	2,67	5,79	0,56	39,49
266	Зборянська	69,77	54,13	3,04	2,64	0,39	0,73	3,11	6,84	0,42	83,12
267	Калобнянська	49,95	38,17	3,70	2,54	0,57	1,50	2,57	5,76	0,57	85,46
268	Копанківська	57,70	42,92	2,22	1,61	0,51	1,18	2,70	6,01	0,53	81,30
269	Кропивницька	65,12	48,82	7,73	4,45	0,41	0,85	3,15	7,03	0,42	122,12
270	Луківська	59,32	35,42	2,23	1,87	0,54	1,53	2,66	5,80	0,55	17,09
271	Мостищенська	72,61	47,39	8,24	2,19	0,39	0,82	3,37	7,74	0,38	107,19
272	Негівська	79,37	53,60	2,35	2,18	0,33	0,61	3,18	7,28	0,38	50,63
273	Перевозецька	51,10	38,39	2,83	1,87	0,56	1,45	2,59	5,62	0,40	37,98
274	Пійлівська	64,68	46,33	9,49	5,39	0,39	0,84	3,25	7,23	0,40	131,39
275	Сівко-Войнилівська	85,98	56,65	3,41	2,70	0,37	0,66	3,53	7,62	0,33	29,97
276	Сівко-Калуська	69,18	48,05	9,00	3,48	0,40	0,82	3,28	7,45	0,38	225,70
277	сmt Войнилів	66,51	47,11	3,82	2,98	0,44	0,94	2,99	6,61	0,46	55,31
278	Станьківська	74,07	38,70	2,62	2,40	0,50	1,28	2,94	6,55	0,48	65,28
279	Студінська	43,61	30,12	6,81	2,34	0,60	1,98	2,62	6,65	0,50	72,52
280	Томашівська	85,19	59,63	2,87	2,64	0,31	0,51	3,43	7,74	0,33	34,86
281	Тужилівська	68,27	55,11	5,65	2,79	0,27	0,49	3,23	7,25	0,36	181,90
282	Калуська міська рада	34,07	20,60	49,24	5,36	0,29	1,42	3,99	10,24	0,25	1047,87
283	Брошнівська	80,51	63,76	8,22	3,08	0,23	0,36	3,70	8,34	0,26	202,24
284	Верхньострутинська	45,61	21,78	14,73	3,35	0,60	2,77	2,77	6,61	0,56	92,29
285	Вільхівська	45,09	34,59	5,08	3,69	0,59	1,69	2,48	5,54	0,60	71,73
286	Князівська	43,43	26,66	3,88	3,39	0,65	2,43	2,36	5,25	0,45	66,46
287	Креховицька	50,75	31,89	5,95	5,36	0,61	1,90	2,61	5,74	0,58	116,61
288	Нижньострутинська	50,56	16,74	3,51	3,46	0,63	3,74	2,28	5,36	0,64	142,78

Продовження додатку Д

<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
289	Рівнянська	42,05	27,69	3,98	2,67	0,58	2,09	2,36	5,74	0,56	77,78
290	Сваричівська	46,68	35,81	4,23	2,97	0,40	1,13	2,55	5,89	0,54	174,67
291	смт Брошнів-Осада	34,11	24,58	46,12	17,77	0,11	0,45	3,87	9,48	0,23	1155,04
292	смт Рожнятів	37,05	12,29	11,58	3,15	0,62	5,08	2,48	6,81	0,52	209,12
293	Ціневська	68,77	29,06	4,49	2,79	0,63	2,16	2,92	6,28	0,52	90,50
294	Ясеновецька	54,80	34,40	7,11	4,80	0,55	1,60	2,80	6,24	0,53	57,81
295	Блюдниківська	44,97	27,41	2,62	2,31	0,67	2,44	2,35	5,11	0,64	17,22
296	Дорогівська	62,51	45,35	3,06	2,13	0,50	1,10	2,89	6,38	0,49	26,32
297	Перлівецька	85,42	63,88	1,89	3,56	0,26	0,41	3,57	7,94	0,29	7,35
298	Гузіївська	79,43	39,37	4,22	1,49	0,54	1,36	3,19	6,79	0,45	127,36
299	Міжрічанська	49,83	24,21	2,96	1,09	0,72	2,96	2,45	5,57	0,61	42,94
300	Підберезька	70,98	33,36	15,22	2,18	0,44	1,31	3,39	7,55	0,40	215,86
301	м Болахів	47,51	25,13	10,15	2,81	0,62	2,48	2,65	5,87	0,57	294,31
	Долинсько-Калузький	53,86	34,29	8,37	3,00	0,53	1,55	2,82	6,34	0,52	143,77
302	Бондарівська	62,12	43,54	10,99	8,04	0,43	0,99	3,17	7,28	0,43	174,79
303	Вістівська	34,05	20,54	7,39	3,20	0,65	3,19	2,29	4,94	0,46	60,70
304	Завійська	29,57	15,27	2,81	1,60	0,81	5,29	1,88	3,92	0,55	46,18
305	Новицька	84,13	54,39	3,40	2,28	0,39	0,73	3,46	7,42	0,25	136,64
306	Підмихайлянська	61,24	44,86	7,19	2,38	0,44	0,98	3,05	6,69	0,45	78,31
307	Ріп'яньська	35,22	18,96	2,06	1,71	0,72	3,80	1,96	4,42	0,51	19,08
308	Середньоугринівська	80,10	33,44	2,58	1,97	0,62	1,85	3,15	6,50	0,34	46,75
309	Берлогівська	57,55	33,33	3,51	3,26	0,51	1,53	2,71	5,86	0,54	92,75
310	Вербівська	58,29	41,13	3,62	4,26	0,49	1,19	2,81	6,09	0,36	60,43
311	Камінська	83,12	46,21	4,10	3,96	0,47	1,01	3,36	7,17	0,28	80,51
312	Красненська	29,32	17,93	1,51	2,37	0,77	4,28	1,87	4,01	0,54	31,38
313	Небилівська	25,53	15,36	3,25	2,61	0,79	5,12	1,86	4,01	0,54	55,93
314	Петранківська	45,80	26,27	2,19	1,54	0,70	2,67	2,29	4,81	0,67	74,38
315	Сливківська	25,41	8,50	1,62	1,43	0,88	10,32	1,70	3,39	0,59	57,89
316	Бриньська	60,24	48,98	5,39	1,81	0,43	0,88	2,97	6,52	0,46	71,52
317	Височанківська	31,35	22,38	1,99	1,24	0,75	3,35	1,96	4,16	0,75	45,63
318	Вікторівська	58,75	42,05	3,12	2,97	0,52	1,23	2,79	6,06	0,37	73,86

Продовження додатку Д

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
319	Залуквянська	78,98	57,57	6,76	3,03	0,29	0,51	3,56	7,64	0,22	158,55
320	Комарівська	58,14	48,17	3,84	3,23	0,44	0,92	2,87	6,40	0,48	87,67
321	Крилосівська	45,89	39,59	3,69	2,44	0,55	1,39	2,50	5,48	0,41	94,26
322	Мединська	66,82	43,52	6,68	2,40	0,45	1,03	3,15	6,75	0,30	145,81
323	Сапогівська	66,66	54,45	1,87	1,77	0,41	0,76	3,01	6,62	0,45	58,32
324	м Галич	58,92	41,58	19,28	9,04	0,37	0,89	3,47	7,79	0,25	254,20
325	Глибівська	57,87	49,42	4,85	2,42	0,43	0,88	2,88	6,27	0,34	81,75
326	Глибоковська	37,85	13,80	3,87	1,96	0,67	4,88	1,95	4,60	0,50	5,90
327	Дзвиняцька	47,17	44,25	6,74	0,75	0,46	1,04	2,68	5,95	0,37	196,73
328	Космацька	47,38	27,07	7,53	2,65	0,60	2,22	2,51	5,46	0,42	94,81
329	Кривецька	52,78	31,05	4,82	1,71	0,61	1,97	2,60	5,58	0,41	122,08
330	Луквицька	57,83	30,00	3,43	1,28	0,65	2,18	2,61	5,29	0,42	90,90
331	Міжгірська	33,57	17,14	4,85	1,68	0,78	4,54	2,05	4,25	0,52	74,19
332	Монастирчанська	49,23	32,41	6,73	2,71	0,49	1,51	2,62	5,71	0,39	130,56
333	Нивчинська	31,31	19,93	2,03	1,06	0,77	3,84	1,93	4,06	0,53	14,63
334	Раковецька	80,30	60,15	9,51	4,33	0,24	0,40	3,70	8,09	0,19	238,77
335	Росільнянська	40,15	26,07	4,55	2,41	0,68	2,62	2,26	4,81	0,47	94,90
336	Саджавська	64,43	48,03	5,84	3,58	0,44	0,91	3,04	6,64	0,32	102,86
337	смт Солотвин	52,57	33,66	8,07	2,50	0,57	1,70	2,73	5,74	0,39	206,65
338	Старобородчанська	63,47	53,70	7,30	4,08	0,35	0,64	3,16	6,94	0,28	110,62
339	Хмельвська	33,16	22,65	2,90	1,32	0,74	3,26	2,02	4,28	0,51	44,18
340	Загвіздянська	46,26	34,60	11,78	4,30	0,50	1,43	2,84	6,60	0,36	209,41
341	Клузівська	67,75	58,56	9,30	2,24	0,31	0,52	3,39	7,35	0,35	114,02
342	Козинська	60,72	31,40	3,11	1,83	0,46	1,46	2,58	6,00	0,53	74,45
343	Майданська	23,38	16,33	5,79	2,56	0,74	4,55	1,88	4,25	0,53	36,84
344	Павлівська	54,95	32,80	8,32	6,30	0,49	1,50	2,76	6,37	0,52	106,69
345	Підліська	38,55	26,85	4,85	2,68	0,66	2,46	2,30	5,07	0,65	172,73
346	Посічська	6,13	3,03	1,30	0,03	0,96	31,51	1,21	2,51	0,95	2,12
347	Рибненська	10,30	4,77	2,25	0,49	0,90	18,80	1,32	2,93	0,91	15,23
348	смт Єзупіль	56,97	37,48	5,38	3,50	0,53	1,40	2,81	6,09	0,37	103,14

Продовження додатку Д

<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
349	Старолисецька	47,05	32,89	4,09	2,13	0,59	1,78	2,51	5,47	0,59	147,21
350	Сілецька	68,94	60,88	4,44	2,52	0,33	0,54	3,22	7,20	0,27	79,33
351	Тязівська	58,17	47,50	5,40	1,45	0,41	0,87	2,84	6,35	0,48	70,05
352	Угринівська	70,90	49,44	18,00	8,06	0,26	0,53	3,63	8,44	0,20	248,00
353	Ямницька	59,70	45,39	18,76	5,17	0,30	0,67	3,54	8,49	0,33	161,36
	Завійсько-Ямницький	46,14	30,78	5,10	2,66	0,60	1,96	2,48	5,35	0,61	85,58
354	Березівська	55,19	43,72	6,88	3,39	0,30	0,70	2,89	6,61	0,45	121,57
355	Братковецька	74,01	46,93	8,44	4,85	0,35	0,75	3,31	7,81	0,36	142,10
356	Драгомирчанська	68,39	61,12	11,99	4,47	0,24	0,40	3,52	7,88	0,30	191,03
357	Липівська	74,61	54,59	4,22	2,25	0,38	0,69	3,27	7,17	0,39	75,31
358	Марковецька	50,51	31,79	6,32	4,44	0,59	1,84	2,68	6,33	0,53	39,55
359	Підлузька	73,63	56,34	6,21	1,95	0,33	0,59	3,36	7,38	0,36	131,41
360	Підпечерівська	73,22	57,04	8,68	2,51	0,32	0,56	3,46	7,61	0,33	140,78
361	Пшеничниківська	57,81	47,47	2,53	1,39	0,48	1,02	2,79	6,12	0,51	70,94
362	Радчанська	89,04	73,86	7,83	3,32	0,16	0,22	3,91	8,80	0,20	185,64
363	Слобідська	91,56	75,64	6,24	3,35	0,15	0,20	3,92	8,76	0,19	190,48
364	снт Лісець	64,27	55,82	21,30	8,92	0,22	0,39	3,79	8,42	0,25	590,49
365	Стебниківська	66,12	55,84	10,31	2,37	0,29	0,51	3,41	7,59	0,33	223,50
366	Хом'яківська	54,53	29,29	6,02	2,38	0,58	1,97	2,93	9,45	0,28	77,16
367	Чернівська	53,24	41,64	9,94	4,69	0,41	0,98	2,96	6,91	0,46	167,72
368	Чорнолізька	74,48	52,01	4,85	3,49	0,41	0,79	3,27	7,09	0,40	142,54
369	Чукалівська	81,18	72,60	15,72	4,21	0,11	0,16	4,02	8,92	0,16	348,87
370	м Тисмениця	60,46	41,21	11,80	6,06	0,42	1,03	3,24	7,38	0,40	254,58
371	Бабченська	54,28	25,04	6,98	2,50	0,66	2,65	2,64	5,47	0,60	142,52
372	Горохолинська	75,28	61,36	4,43	1,75	0,33	0,53	3,33	7,28	0,36	67,01
373	Грабовецька	56,11	39,70	4,45	1,13	0,47	1,19	2,77	6,05	0,51	54,75
374	Жураківська	41,62	30,89	5,19	1,92	0,55	1,78	2,37	5,13	0,62	105,50
375	Заберезька	78,19	67,84	5,71	3,93	0,23	0,34	3,53	7,82	0,30	100,58
376	Іванківська	89,84	68,54	7,62	3,03	0,07	0,11	3,72	8,71	0,20	125,33
377	Марковська	46,78	29,07	6,68	2,48	0,53	1,82	2,53	5,49	0,58	213,48

Продовження додатку Д

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
378	Підгірська	52,41	46,66	5,12	2,13	0,46	0,98	2,75	6,08	0,51	70,15
379	Похівська	82,94	66,40	10,65	7,57	0,21	0,32	3,80	8,59	0,25	50,65
380	Раковецька	80,30	60,15	9,51	4,33	0,24	0,40	3,70	8,09	0,27	238,77
381	сmt Богородчани	26,61	24,37	27,08	11,97	0,48	1,97	2,88	6,51	0,50	646,63
382	Старунська	67,78	42,85	4,82	1,86	0,47	1,09	2,97	6,39	0,48	76,30
383	Верхньомайданська	49,29	37,27	3,67	3,74	0,57	1,52	2,56	5,66	0,58	84,99
384	Волосівська	65,41	28,05	2,43	3,68	0,65	2,32	2,76	6,08	0,56	79,71
385	Гаврилівська	59,65	45,26	2,12	5,24	0,46	1,01	2,86	6,56	0,49	87,56
385	Гвіздська	76,97	46,67	5,18	3,32	0,45	0,96	3,28	7,05	0,41	223,12
387	Доброутівська	57,56	30,59	5,92	4,76	0,59	1,92	2,77	5,98	0,55	176,01
388	Камінська	70,18	44,81	3,54	4,08	0,47	1,06	3,09	6,93	0,45	69,63
389	Краснянська	48,07	33,39	4,97	4,51	0,57	1,70	2,54	5,54	0,59	114,48
390	Ліснотарновицька	47,73	33,85	6,94	6,02	0,55	1,62	2,64	6,01	0,56	125,86
391	Лоївська	27,28	9,19	5,38	3,38	0,82	8,91	1,87	3,89	0,79	87,32
392	Молодківська	59,13	38,23	6,07	6,12	0,49	1,28	2,89	6,43	0,50	184,61
393	Назавизівська	39,55	21,48	4,92	1,73	0,64	2,96	2,25	4,92	0,67	110,23
394	Парищенська	52,91	34,70	2,23	3,29	0,60	1,73	2,57	5,69	0,58	62,79
395	Перерілянська	51,81	38,71	5,57	6,18	0,51	1,31	2,74	6,25	0,53	136,44
396	Пнівська	47,51	23,25	6,42	3,11	0,63	2,71	2,49	5,41	0,62	106,15
397	Саджавська	40,56	24,46	3,09	1,74	0,69	2,84	2,23	4,77	0,68	90,41
398	Середньомайданська	35,53	24,27	1,77	1,15	0,72	2,95	2,06	4,45	0,72	19,11
399	сmt Ланчин	54,21	26,92	8,67	6,88	0,59	2,19	2,82	6,15	0,54	284,58
400	Стримбівська	43,99	26,92	5,94	5,91	0,63	2,35	2,46	5,44	0,62	163,86
401	Тисменичанська	62,97	40,91	4,26	3,72	0,47	1,14	2,93	6,45	0,48	114,10
402	Фітьківська	45,53	26,73	5,58	3,48	0,48	1,78	2,47	5,61	0,59	109,87
403	Цуцилівська	63,28	43,40	3,17	1,51	0,51	1,18	2,85	6,18	0,51	78,93
404	Чорнославська	39,57	27,84	2,06	1,13	0,70	2,50	2,17	4,57	0,69	102,18
405	Чорнопотоківська	47,26	23,32	2,05	0,86	0,74	3,17	2,27	4,58	0,69	151,64
406	м Надвірна	22,66	18,54	29,07	4,32	0,49	2,67	2,85	7,00	0,51	856,31
407	Великоклочівська	63,02	11,48	5,92	3,34	0,82	7,13	2,80	5,30	0,62	117,60

Продовження додатку Д

<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
408	Верхньовербізька	74,42	54,60	3,50	2,08	0,40	0,73	3,30	6,96	0,39	192,23
409	Княздвірська	47,01	28,25	3,91	1,93	0,62	2,21	2,51	5,21	0,61	72,58
410	Малоклочівська	60,71	26,63	4,13	1,87	0,68	2,56	2,74	5,49	0,59	105,66
411	Марківська	55,89	14,96	3,95	2,08	0,81	5,40	2,44	4,63	0,69	95,83
412	Молодятинська	17,14	4,00	1,25	0,66	0,95	23,65	1,44	2,83	0,91	60,12
413	Рунгуриська	33,69	14,10	5,57	2,82	0,79	5,61	2,07	4,12	0,75	101,09
414	Слобідська	22,27	11,24	6,58	2,71	0,82	7,31	1,85	3,79	0,79	45,90
415	смт Печеніжин	54,70	33,26	3,11	1,09	0,63	1,88	2,59	5,52	0,59	130,67
416	Сопівська	64,30	43,88	5,96	4,42	0,45	1,02	3,06	6,73	0,45	148,76
417	Вовчинецька	69,08	58,16	22,30	3,10	0,19	0,32	3,96	8,79	0,20	272,05
418	Крихівецька	40,86	28,93	53,68	28,56	0,15	0,52	4,38	10,78	0,12	496,99
419	Микитинецька	54,90	40,68	24,27	5,23	0,33	0,82	3,61	8,27	0,32	265,95
420	Угорницька	73,63	66,72	18,47	4,85	0,14	0,22	4,00	8,83	0,17	439,78
421	Хриплинська	45,47	33,17	37,90	9,98	0,24	0,73	3,87	9,13	0,25	196,89
422	м. Івано-Франківськ	21,49	16,54	73,47	13,38	0,10	0,60	4,61	11,19	0,07	6647,36
	Надвірнянсько-Печеніжинський	53,66	35,53	8,77	3,77	0,52	1,45	2,85	6,30	0,51	322,37
423	Великокам'янська	75,94	53,61	1,86	3,07	0,37	0,69	3,16	7,14	0,40	54,60
424	Виноградська	60,94	34,39	2,63	2,84	0,60	1,76	2,76	6,21	0,54	47,39
425	Воронівська	68,00	50,52	5,81	4,47	0,40	0,80	3,15	7,12	0,41	89,14
426	Годи-Добровідецька	55,34	43,57	4,81	3,64	0,51	1,17	2,78	6,21	0,51	73,51
427	Голосківська	81,86	63,15	8,38	9,34	0,25	0,39	3,69	8,38	0,28	148,19
428	Джурківська	93,80	64,41	3,76	2,20	0,30	0,46	3,74	8,02	0,28	61,62
429	Жукогинська	78,07	56,07	5,39	3,21	0,36	0,64	3,41	7,68	0,35	31,16
430	Загайпільська	87,73	67,97	7,12	3,32	0,19	0,27	3,82	8,66	0,23	53,34
431	Корницька	66,66	42,19	6,50	4,30	0,45	1,08	3,11	6,74	0,44	87,39
432	Королівська	54,09	42,56	22,83	14,15	0,31	0,72	3,49	8,30	0,34	218,53
433	Коршівська	56,62	41,24	5,09	3,87	0,52	1,26	2,81	6,23	0,52	51,74
434	Ліснослобідська	68,62	32,91	2,44	2,72	0,55	1,66	2,78	6,28	0,52	49,81
435	Ліснолбичинська	71,74	43,96	3,98	4,79	0,49	1,12	3,10	6,87	0,45	83,23
436	Малокам'янська	94,36	60,26	4,15	3,44	0,32	0,53	3,77	8,28	0,27	74,23

Продовження додатку Д

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
437	Матеївська	71,66	61,18	8,05	5,02	0,24	0,39	3,57	7,97	0,27	105,99
438	Остапківська	78,53	57,48	4,11	5,88	0,32	0,55	3,42	7,71	0,35	65,46
439	П'ядицька	75,02	58,02	14,43	7,86	0,24	0,41	3,79	8,65	0,25	197,50
440	Підгайчиківська	87,12	66,15	5,98	3,99	0,24	0,36	3,77	8,44	0,25	123,35
441	Раківчицька	62,21	43,07	4,42	4,22	0,51	1,19	2,90	6,47	0,49	60,87
442	Семаківська	76,11	60,90	6,15	3,88	0,22	0,36	3,53	7,84	0,29	53,47
443	Сідлищенська	76,25	29,48	2,37	3,62	0,61	2,06	2,94	6,41	0,52	11,77
444	смт Гвіздець	72,03	44,23	7,11	2,47	0,44	1,00	3,26	7,23	0,40	230,87
445	смт Отинія	77,09	54,90	14,25	4,79	0,27	0,50	3,76	8,24	0,27	206,06
446	Старогвіздецька	91,81	68,19	3,54	3,73	0,25	0,37	3,71	8,16	0,27	51,60
447	Струківська	71,78	60,37	2,94	2,98	0,34	0,56	3,22	7,16	0,39	50,55
448	Товмачицька	62,61	41,06	5,00	3,96	0,51	1,24	2,94	6,45	0,49	50,26
449	Торговицька	84,75	66,53	4,86	2,10	0,26	0,40	3,61	8,11	0,29	68,69
450	Турківська	79,79	60,37	3,30	3,25	0,33	0,54	3,48	7,77	0,33	81,55
451	Угорницька	86,10	61,33	6,95	6,99	0,26	0,42	3,77	8,59	0,25	241,66
452	Ценявська	90,01	62,71	5,84	3,59	0,28	0,44	3,81	8,42	0,26	117,68
453	Черемхівська	64,72	48,49	4,33	2,52	0,46	0,95	2,99	6,56	0,46	85,29
454	Шепарівська	50,13	29,63	6,51	4,71	0,62	2,09	2,75	5,69	0,56	152,21
455	Коломийська міська рада	52,60	37,32	37,18	4,37	0,21	0,57	4,07	9,23	0,20	1508,47
456	Новокривотульська	91,58	73,59	5,70	3,43	0,18	0,24	3,88	8,67	0,21	67,14
457	Старокривотульська	75,49	54,10	5,62	4,93	0,35	0,65	3,42	7,70	0,35	113,26
458	Бортниківська	68,21	45,63	3,44	1,59	0,42	0,93	2,94	6,74	0,45	61,71
459	Гостівська	64,72	21,23	7,13	1,67	0,49	2,31	2,63	6,48	0,53	57,48
460	Жуківська	76,09	58,28	2,25	1,61	0,35	0,60	3,21	7,12	0,39	53,87
461	Прибилівська	70,96	44,41	3,05	2,45	0,40	0,89	2,96	6,85	0,44	89,55
462	Пужниківська	64,32	41,44	2,72	2,33	0,51	1,23	2,84	6,32	0,51	50,57
463	смт Обертин	89,13	65,00	9,64	6,04	0,22	0,34	3,87	8,40	0,23	80,94
464	Яківська	94,02	69,36	5,10	2,23	0,22	0,32	3,84	8,47	0,23	126,22
465	Балинцівська	90,36	75,43	5,20	3,55	0,16	0,22	3,86	8,45	0,22	50,56
466	Борщівська	80,09	65,33	7,06	4,05	0,23	0,34	3,59	7,94	0,29	40,85

Продовження додатку Д

<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
467	Кулачківська	87,78	67,75	5,47	4,13	0,24	0,35	3,73	8,18	0,26	59,37
468	Олешківська	78,51	60,39	5,90	4,54	0,31	0,51	3,54	7,60	0,32	42,08
469	смт Заболотів	78,84	68,90	13,25	4,17	0,14	0,20	3,85	8,66	0,21	213,55
470	Тулуківська	78,41	54,99	8,51	4,72	0,32	0,58	3,57	7,80	0,32	89,62
	Обертинсько-Гвіздецький	74,62	52,91	6,78	3,83	0,36	0,67	3,36	7,49	0,36	135,55
471	Вербовецька	59,14	32,74	6,00	2,08	0,59	1,82	2,90	5,96	0,53	115,51
472	Городянська	15,14	2,79	1,43	0,34	0,96	34,35	1,44	2,86	0,91	57,50
473	Кобаківська	53,77	36,85	3,39	0,85	0,59	1,61	2,69	5,79	0,56	120,06
474	Микитинецька	27,43	12,13	3,08	1,91	0,79	6,53	1,82	3,68	0,80	43,52
475	Пістинська	38,93	19,82	5,42	2,97	0,75	3,76	2,25	4,51	0,70	163,18
476	Рибненська	60,32	43,50	4,75	2,97	0,46	1,05	2,96	6,22	0,48	110,43
477	Рожнівська	77,61	47,66	4,71	1,94	0,45	0,95	3,37	6,96	0,40	141,63
478	Слобідська	61,49	49,90	5,65	3,64	0,33	0,66	3,11	6,59	0,42	142,88
479	Смоднянська	60,74	20,39	10,97	2,72	0,68	3,36	3,02	5,86	0,54	198,56
480	смт Кути	60,31	39,91	24,64	4,81	0,29	0,73	3,78	8,35	0,28	850,05
481	смт Яблунів	37,83	12,95	9,65	4,46	0,77	5,97	2,37	4,86	0,68	236,27
482	Старокутська	48,78	18,06	8,75	3,47	0,72	4,01	2,64	5,34	0,62	236,65
483	Стопчатівська	72,39	29,14	3,18	1,29	0,67	2,31	2,96	5,74	0,55	109,66
484	Трацька	55,29	23,48	3,32	1,54	0,73	3,09	2,50	5,04	0,65	14,11
485	Уторопівська	37,00	9,67	1,52	0,60	0,88	9,12	1,93	3,69	0,80	67,88
486	Химчинська	52,89	21,02	3,19	2,00	0,75	3,59	2,43	4,78	0,67	114,22
487	Черганівська	28,11	10,99	5,39	2,85	0,83	7,58	1,92	3,94	0,78	40,30
488	м Косів	55,08	18,38	19,24	3,31	0,62	3,39	3,34	6,79	0,46	742,79
489	Воскресинцівська	46,43	22,68	4,62	2,54	0,68	2,99	2,48	4,62	0,64	162,74
490	Дебеславська	65,90	36,94	3,03	2,75	0,54	1,45	2,86	6,15	0,52	37,77
491	Ковалівська	64,86	43,78	13,52	2,84	0,40	0,91	3,33	7,02	0,40	268,11
492	Мишинська	79,85	50,83	3,39	3,11	0,42	0,83	3,35	7,17	0,39	170,79
493	Нижньовербізька	56,03	31,26	9,16	3,11	0,55	1,74	3,00	6,20	0,50	240,93
494	Пилипівська	64,12	32,62	3,07	3,17	0,58	1,78	2,78	5,85	0,55	29,50
495	Спаська	55,51	35,55	3,74	2,16	0,54	1,53	2,68	5,71	0,56	109,39

Продовження додатку Д

<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
496	Видинівська	79,35	75,29	8,58	7,02	0,10	0,14	3,77	8,62	0,21	90,76
497	Горішньозалучанська	72,95	62,42	8,52	7,62	0,18	0,28	3,55	8,08	0,29	54,02
498	Джурівська	46,95	31,67	6,47	3,27	0,56	1,78	2,57	5,58	0,58	81,03
499	Завальська	69,29	53,17	5,41	3,78	0,32	0,61	3,24	7,07	0,38	43,72
500	Іллінецька	76,21	49,79	7,73	3,78	0,40	0,80	3,35	7,00	0,39	100,98
501	Княженська	71,18	54,22	6,10	3,60	0,36	0,67	3,34	7,58	0,36	78,51
502	Новоселицька	79,54	56,05	9,36	5,04	0,32	0,58	3,58	7,66	0,32	131,83
503	Попельниківська	82,58	63,77	7,47	4,13	0,25	0,40	3,70	8,38	0,25	147,20
504	Прутівська	84,69	65,71	7,16	3,27	0,24	0,37	3,71	8,24	0,26	125,06
505	Рудниківська	59,21	44,80	6,44	5,43	0,44	0,99	3,01	6,80	0,45	65,06
506	Троїцька	62,76	27,95	5,72	4,66	0,58	2,07	2,80	5,98	0,55	75,14
507	Тростянецька	71,84	47,62	4,41	1,26	0,47	0,98	3,14	6,69	0,44	113,07
508	Тучапська	82,45	60,91	7,02	1,93	0,32	0,52	3,60	7,85	0,30	80,51
509	Хутір-Будилівська	49,19	38,28	46,44	16,84	0,13	0,34	4,30	10,55	0,15	406,37
	Яблунівсько-Кутський	59,05	35,10	5,83	3,02	0,56	1,59	2,85	6,01	0,53	119,92
	Центральна субобласть	56,87	37,55	7,15	3,28	0,51	1,36	2,86	6,30	0,51	170,96
510	Байраківська	61,04	34,57	2,07	1,66	0,62	1,79	2,70	5,77	0,57	65,69
511	Буківська	78,45	58,19	4,13	3,15	0,36	0,62	3,42	7,66	0,34	127,42
512	Великобудська	70,26	49,87	2,82	2,80	0,46	0,91	3,06	6,66	0,45	43,17
513	Годинівська	86,69	62,14	3,67	3,26	0,32	0,51	3,58	7,83	0,31	66,66
514	Горбівська	78,85	63,48	3,46	2,71	0,31	0,48	3,44	7,39	0,24	114,71
515	Куликівська	80,77	48,21	3,28	2,88	0,47	0,97	3,29	7,15	0,41	84,47
516	Лунківська	83,64	46,47	2,75	2,63	0,47	1,01	3,32	7,00	0,41	18,00
517	Молницька	82,11	64,85	3,58	2,70	0,28	0,43	3,54	7,79	0,30	89,20
518	Острицька	80,72	67,81	8,97	6,18	0,20	0,30	3,78	8,22	0,24	273,18
519	Петрашівська	82,59	64,53	3,15	2,27	0,31	0,48	3,48	7,60	0,23	152,65
520	Тернавська	72,82	41,38	2,90	2,53	0,53	1,29	3,04	6,48	0,48	48,27
521	Хряцьківська	85,35	54,85	2,55	2,26	0,40	0,74	3,41	7,34	0,37	71,72
522	Цуренська	86,01	68,89	3,28	2,48	0,25	0,36	3,64	7,84	0,28	94,06
523	м Герца	51,70	34,55	43,71	15,18	0,21	0,61	4,20	8,96	0,19	660,87

Продовження додатку Д

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
524	Шевченківський	32,02	9,43	67,07	21,32	0,23	2,47	4,64	9,80	0,08	3657,96
	Першотравневий	17,36	9,97	82,18	21,33	0,08	0,79	4,81	11,54	0,05	3288,81
525	Валя-Кузьминська	37,36	29,04	3,80	2,25	0,66	2,26	2,22	4,85	0,67	73,26
526	Волоківська	49,44	29,78	10,18	9,04	0,51	1,71	2,75	5,95	0,54	99,58
527	Коровійська	81,89	57,02	16,66	12,52	0,22	0,38	4,00	9,06	0,21	296,43
528	Луковицька	87,11	63,43	5,33	4,58	0,29	0,46	3,66	7,93	0,29	101,55
529	Молодійська	67,54	54,04	6,82	6,44	0,38	0,69	3,24	6,98	0,40	155,75
530	Чагорська	82,02	74,92	12,46	6,31	0,10	0,14	3,95	8,86	0,19	366,13
531	Бобовецька	78,01	49,27	5,69	3,19	0,42	0,86	3,32	6,96	0,28	88,64
532	Великокучурівська	80,12	58,50	9,20	5,04	0,26	0,44	3,69	8,08	0,28	116,85
533	Кам'янська	50,16	29,54	5,12	1,62	0,64	2,17	2,55	5,53	0,42	87,42
534	Костинецька	69,36	37,13	4,15	2,72	0,57	1,53	3,06	6,39	0,34	45,65
535	Михальчанська	53,16	23,26	2,40	1,65	0,73	3,15	2,43	4,99	0,46	44,01
536	Снячівська	50,74	25,45	3,75	1,49	0,69	2,70	2,47	5,21	0,44	49,97
537	Тисовецька	54,37	21,70	5,66	3,26	0,70	3,25	2,57	5,28	0,63	122,67
538	Білянська	47,99	22,06	8,89	4,70	0,62	2,80	2,76	5,64	0,57	131,90
539	Брусницька	72,52	48,07	5,28	3,08	0,42	0,87	3,26	7,04	0,40	47,19
540	Верхньостановецька	62,92	29,37	2,35	1,74	0,67	2,27	2,70	5,63	0,41	77,87
541	Глиницька	44,76	32,16	4,67	3,24	0,62	1,92	2,48	5,27	0,43	80,11
542	Драчинецька	76,26	44,97	2,84	2,01	0,51	1,13	3,14	6,53	0,32	69,68
543	Нижньостановецька	70,59	37,40	3,85	2,57	0,57	1,51	3,01	6,36	0,35	63,43
544	Стрілецько-Кутська	31,69	23,50	3,92	2,36	0,70	2,98	2,09	4,43	0,50	59,34
545	Банилівська	58,13	44,14	5,03	2,64	0,48	1,08	2,87	6,13	0,50	85,55
546	Замостянська	53,92	43,67	3,61	1,61	0,49	1,13	2,74	5,86	0,37	71,98
547	Іспаська	43,18	30,15	7,98	2,07	0,56	1,86	2,53	5,78	0,41	95,58
548	Каралцівська	46,35	26,66	3,06	1,35	0,68	2,55	2,36	4,98	0,46	34,01
549	Коритненська	53,74	35,00	4,03	1,44	0,59	1,67	2,64	5,57	0,40	70,33
550	Мілівська	54,37	47,11	5,20	2,33	0,42	0,89	2,83	6,27	0,48	64,04
551	Слободо-Банилівська	68,20	41,54	6,38	2,97	0,43	1,04	3,14	6,80	0,43	83,58
552	Чорногузівська	64,03	52,08	7,63	3,24	0,35	0,67	3,19	7,06	0,28	164,26

Продовження додатку Д

<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
553	м Вашківці	69,73	49,68	8,39	2,62	0,35	0,70	3,31	7,19	0,38	125,37
	Вашківсько-Глибоцький	61,36	39,92	8,50	3,86	0,49	1,22	3,04	6,55	0,47	266,10
554	Багринівська	87,33	85,31	11,47	5,43	0,03	0,03	4,08	9,03	0,14	118,38
555	Димківська	88,27	82,14	5,74	4,38	0,10	0,13	3,87	8,66	0,19	120,19
556	Кам'янська	43,71	30,82	3,81	3,19	0,61	1,97	2,39	5,24	0,62	109,09
557	Карпівська	50,56	41,23	4,14	3,06	0,45	1,10	2,62	5,90	0,54	45,16
558	Корчовецька	27,23	15,54	1,71	1,22	0,80	5,18	1,80	3,82	0,79	41,84
559	Кульська	38,16	28,72	2,05	1,47	0,65	2,25	2,17	4,73	0,68	76,25
560	Михайлівська	57,69	41,45	4,33	4,06	0,48	1,15	2,79	6,22	0,51	33,56
561	Опришненська	72,80	57,35	4,39	3,80	0,36	0,63	3,29	7,25	0,26	87,85
562	Синьовецька	48,45	27,02	0,91	0,79	0,70	2,59	2,37	5,00	0,65	15,44
563	сmt Глибока	42,73	37,43	10,41	5,70	0,51	1,38	2,68	6,03	0,54	202,92
564	Становецька	76,31	61,35	3,95	3,76	0,32	0,51	3,41	7,66	0,34	133,44
565	Старововчинецька	70,40	48,33	3,53	2,67	0,45	0,93	3,11	6,89	0,43	61,07
566	Стерченська	85,77	67,95	9,33	5,60	0,19	0,28	3,89	8,36	0,22	140,36
567	Сучевенська	62,11	53,99	6,10	3,18	0,34	0,63	3,07	6,84	0,42	55,18
568	Тарашанська	62,35	52,10	3,62	2,27	0,43	0,82	2,98	6,63	0,45	36,44
569	Теребленська	71,04	58,85	5,60	1,35	0,34	0,58	3,28	7,26	0,37	78,42
570	Тулягська	44,66	35,59	1,98	1,29	0,60	1,70	2,36	5,17	0,62	40,66
571	Черепковецька	75,19	57,71	4,21	3,18	0,31	0,54	3,37	7,58	0,34	88,80
572	Буденецька	46,58	34,26	9,77	1,39	0,54	1,58	2,70	5,81	0,55	46,83
573	Верхньолепровецька	76,44	53,20	4,20	3,86	0,40	0,75	3,29	7,09	0,28	143,27
574	Давидівська	62,46	41,76	2,26	1,79	0,54	1,30	2,79	5,98	0,53	76,08
575	Зруб-Комарівська	43,71	26,47	1,90	1,13	0,71	2,70	2,23	4,73	0,48	79,81
576	Їжівська	48,97	25,06	3,43	1,75	0,70	2,80	2,40	4,99	0,65	66,50
577	Комарівська	61,67	40,98	2,63	2,09	0,55	1,34	2,79	6,03	0,37	24,93
578	Нижньолепровецька	42,50	25,84	2,18	0,44	0,71	2,74	2,22	4,64	0,48	60,06
579	Новобросковецька	76,35	45,29	3,35	2,91	0,50	1,10	3,18	6,77	0,31	46,71
580	Панківська	55,52	41,91	7,89	2,01	0,48	1,14	2,88	6,37	0,49	89,95
581	Ропчанська	66,03	47,22	3,22	2,51	0,47	1,00	2,96	6,37	0,48	90,54

Продовження додатку Д

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
582	Старобросковецька	67,91	28,97	3,84	3,24	0,65	2,26	2,84	5,86	0,39	68,16
583	Старожадівська	60,76	39,92	3,05	2,73	0,54	1,35	2,79	6,03	0,37	32,34
584	Старокрасношорська	38,33	19,17	2,08	1,24	0,78	4,06	2,07	4,31	0,52	53,10
585	Череська	39,87	31,80	5,10	1,01	0,62	1,94	2,35	5,09	0,63	51,75
586	Чудейська	43,08	32,26	4,48	1,58	0,59	1,84	2,39	5,23	0,62	151,08
587	м Сторожинець	47,01	41,36	14,23	3,60	0,43	1,04	2,96	6,64	0,33	285,48
588	Мигівська 30 %	73,34	37,54	8,96	2,93	0,49	1,31	3,25	6,79	0,31	149,19
589	смт Берегомет 31,8 %	71,83	38,87	11,47	3,70	0,42	1,08	3,36	7,25	0,27	209,57
590	смт Красноільськ 24,2 %	71,87	36,41	7,34	1,95	0,54	1,48	3,14	6,54	0,33	227,58
591	Банилово-Підгорнівська 33,1 %	81,23	29,85	3,55	2,47	0,64	2,15	3,13	6,35	0,35	77,46
592	Багнянська	43,06	27,88	2,51	0,64	0,62	2,22	2,27	4,89	0,46	57,59
593	Луковецька	66,17	46,74	4,03	2,09	0,44	0,94	3,00	6,50	0,46	40,49
594	Черешенська	66,91	51,81	3,03	1,85	0,43	0,83	3,03	6,72	0,31	51,37
595	м Вижниця	14,97	5,91	19,96	4,85	0,73	12,28	2,26	4,69	0,69	475,06
	Вишницько-Сторожинецький	57,85	39,33	4,86	2,47	0,53	1,34	2,79	6,05	0,52	91,24
	Південно-Західна субобласть	59,49	39,60	6,56	3,12	0,51	1,28	2,91	6,28	0,50	172,83
	УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕДКАПАТТЯ	61,98	40,18	6,33	2,96	0,50	1,24	2,96	6,50	0,34	136,51

Розраховано автором за даними [197, 198, 199].